

กำเนิดและพัฒนากาของนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์

นางสาว นพวรรณ ร่องทอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ

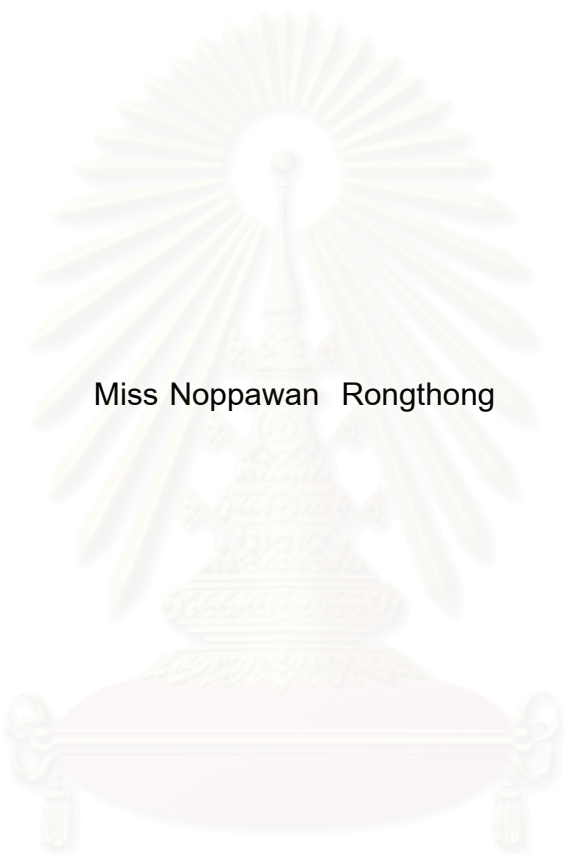
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-03-0002-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE ORIGIN AND DEVELOPMENT OF MAGICAL REALISTIC NOVELS

Miss Noppawan Rongthong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Comparative Literature
Department of Comparative Literature

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-03-0002-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์   กำเนิดและพัฒนาการของนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์
โดย   นางสาวนพวรรณ ร่องทอง
สาขาวิชา   วรรณคดีเปรียบเทียบ
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผศ.ดร.ตรีศิลป์ บุญขจร

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภัทย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ม.ร.ว.กนกกาญจน์ ตะเวทีกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตรีศิลป์ บุญขจร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วรุณี อุดมศิลป์)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นพวรรณ รองทอง : กำเนิดและพัฒนาการของนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ (The Origin and Development of Magical Realistic Novels) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. ตรีศิลป์ บุญขจร, 153 หน้า.
ISBN 974-03-0002-2

การวิจัยนี้มุ่งศึกษากำเนิดและพัฒนาการของนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ เพื่อหาแนวทางในการจัดประเภทของนวนิยายแนวนี้ว่ามีระบบมากขึ้น นวนิยายที่คัดเลือกมาเป็นตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์โครงสร้างและพัฒนาการมีจำนวน 7 เล่ม ได้แก่ *One Hundred Years of Solitude* (1967) ของ กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ (Gabriel Garcia Marquez) *Nights at the Circus* (1984) ของ แอนเจลา คาร์เตอร์ (Angela Carter) *Midnight's Children* (1985) ของ ซัลมาน รูซดี (Salman Rushdie) *The House of the Spirits* (1985) ของ อิซาเบล อัลเลนเด่ (Isabel Allende) *Beloved* (1987) ของ โทนี มอร์ริสัน (Toni Morrison) *Like Water for Chocolate* (1989) ของ ลอรา เอสกีเวล (Laura Esquivel) และ *The Mule's Foal* (1993) ของ โฟตินี อีปานอมิติส (Fotini Epanomitis)

จากการศึกษากำเนิด พัฒนาการ และความหมายของนวนิยายแนวนี้พบว่า นวนิยายแนวนี้มีต้นกำเนิดที่ได้รับอิทธิพลมาจากการวิจารณ์ทางศิลปะแนวเดียวกันในประเทศเยอรมนีปี ค.ศ. 1925 และมีพัฒนาการเรื่อยมาจนได้รับความนิยมอยู่ในหลายประเทศ นวนิยายที่มีชื่อเสียงมากที่สุดและได้รับยกย่องว่าเป็นต้นแบบงานเขียนแนวนี้คือ นวนิยายเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* ของ กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ (Gabriel Garcia Marquez) ซึ่งได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมในปี ค.ศ. 1982

นวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ จัดว่าเป็นนวนิยายที่ทำหน้าที่สะท้อนสังคม การเมือง และแนวคิดร่วมสมัย มีกลวิธีการประพันธ์ที่มีเอกลักษณ์ คือ เป็นการผสมผสานโลกในจินตนาการและโลกแห่งความเป็นจริงเข้าไว้ด้วยกันจนแยกไม่ออก ทำให้นวนิยายมีลักษณะสมจริงและมหัศจรรย์ ลักษณะเด่นของนวนิยายประการหนึ่งคือการสร้างตัวละครที่มีพฤติกรรมแปลกประหลาดในโลกสัจนิยมที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป ตัวละครนั้นดำเนินชีวิตตามปกติและไม่รับรู้ความผิดปกตินั้น แต่ความมหัศจรรย์และแนวคิดต่างๆ จะปรากฏแก่สายตาผู้อ่าน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา   วรรณคดีเปรียบเทียบ

ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา   วรรณคดีเปรียบเทียบ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2543

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

###4080135322 : MAJOR COMPARATIVE LITERATURE

KEY WORD : MAGICAL REALISM

NOPPAWAN RONGTHONG : THE ORIGIN AND DEVELOPMENT OF MAGICAL
REALISM NOVELS. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. TRISILPA BOONKHACHORN,
153 PP., ISBN 974-03-0002-2

This research was an attempt to study the origin and development of magical realistic novels in order to systematize this new genre. In this study, seven novels—Gabriel Garcia Marquez's *One Hundred Years of Solitude* (1967), Angela Carter's *Nights at the Circus* (1984), Salman Rushdie's *Midnight's Children* (1985), Isabel Allende's *The House of the Spirits* (1985), Toni Morrison's *Beloved* (1987), Laura Esquivel's *Like Water for Chocolate* (1989), and Fotini Epanomitis's *The Mule's Foal* (1993)—were selected as representatives of the genre, for the analysis of their common structure and development.

In the study of the origin, background and definitions of magical realistic novels, it was found that this type of novels owed its origin to the influence of the magical realistic art criticism, which had started in Germany in 1925. The genre has since been developed continuously until it is now enjoying great popularity in many countries. The most famous magical realistic novel has been the 1982 Nobel Prize recipient Gabriel Garcia Marquez's *One Hundred Years of Solitude*, held as the model work of this genre.

Magical realistic novels perform the duty of giving reflections of society, politics and contemporary thoughts. The distinguishing characteristic of the works in this genre is the combination of two different worlds—the world of reality and the world of illusion—into one unbreakable magical world, so that these novels become realistic and fantastic at the same time. One of the most important techniques for creating this effect is to create characters with behaviors that would be considered “odd” in the world of realistic novels. While these characters never perceive their lives as anything other than normal, the magic, together with its accompanying ideas, is recognized by the reader.

Department	Comparative Literature	Student's signature.....
Field of study	Comparative Literature	Advisor's signature.....
Academic year	2000	Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตรีศิลป์ บุญขจร และ อาจารย์ในภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบทุกท่านที่เป็นทั้งที่ปรึกษา ตักเตือนและเป็นกำลังใจตลอดจนให้โอกาสผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้าจนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. วรุณี อุดมศิลป์ และ อาจารย์ ถนอมนวล หิรัญเทพ ที่กรุณาตรวจแก้ไข และให้คำชี้แนะเรื่องการใช้ภาษา ผู้เขียนรู้สึกทราบบ้างและตื่นตันใจในพระคุณของอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

แรงบันดาลใจให้เกิดวิทยานิพนธ์เล่มนี้ สืบเนื่องมาจากข้าพเจ้าได้อ่านเอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง "Magic Realism as a Form of Canivalized Literature " ปี ค.ศ. 1997 ของ อาจารย์ Dr. Susanne Baker และมีความสนใจที่จะศึกษาให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าจึงขอส่งคำขอบพระคุณไปยังอาจารย์ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ ที่เป็นกำลังใจในยามท้อแท้ และขอขอบคุณเพื่อนๆ และคนที่เป็นที่รักทุกคน ที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้วยดีตลอดมาและโอกาสนี้ ขอส่งคำขอบคุณไปยังเพื่อนที่อยู่ต่างแดนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นางสาวอุษณีย์ วานิชย์บัญชา และ Mr. Paul Hadlow ที่อุทิศส่วช่วยเป็นธุระจัดหาหนังสือตามที่คุณเขียนต้องการ

ท้ายที่สุด ขอขอบพระคุณพี่ สุนิสา พี่ที่แสนดีประจำภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ ที่คอยช่วยเหลือข้าพเจ้าด้วยดีมาโดยตลอด

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 จุดมุ่งหมาย.....	5
1.3 สมมติฐาน.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 กำเนิด ความเป็นมา และความหมายของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์.....	9
2.1 จุดกำเนิด : จากศิลปะสุวรรณกรรม.....	9
2.2 แนวคิดแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ในงานวรรณกรรม.....	18
2.3 ความหมายและลักษณะแนวคิดของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์.....	25
3 พัฒนาการของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์.....	42
3.1 <i>One Hundred Years of Solitude</i> : ต้นแบบความสำเร็จของนวนิยาย สังคมนิยมแนวมหัศจรรย์หลังนวมัยนิยม.....	43
3.1.1 การบอกเล่าเรื่องราวที่เป็นประวัติศาสตร์ การเมือง และวัฒนธรรมของสังคมมนุษย์.....	46
3.1.2 ภาพสะท้อนของสังคมลาตินอเมริกาสู่สายตาชาวโลก.....	55
3.1.3 การใช้เทคนิคการเขียนนวนิยายแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ ที่ประสบผลสำเร็จ.....	63
3.2 <i>One Hundred Years of Solitude</i> และอิทธิพลต่อสายธารวรรณคดียุคหลัง จนถึงปัจจุบัน.....	65
3.3 นวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ : วรรณกรรมที่ทำหน้าที่สะท้อนสังคมและ แนวคิดร่วมสมัย.....	83

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

3.3.1	แนวคิดทางการเมืองและสังคมหลังการเป็นอาณานิคม.....	83
3.3.2	แนวคิดสตรีนิยม.....	88
4	ลักษณะเฉพาะของนวนิยายแนวสัจนิยมแนวมหัทศวรรษ.....	94
4.1	"ความมหัทศวรรษ"กับกลวิธีการประพันธ์.....	96
4.1.1	การสร้างตัวละคร.....	97
4.1.2	การนำเสนอเรื่องเวลา.....	101
4.1.3	ตำนาน ความเชื่อ และเรื่องเหนือธรรมชาติ.....	113
4.1.4	อารมณ์ขันในนวนิยาย.....	115
4.1.5	การสร้างสีสันเฉพาะถิ่น.....	119
4.1.6	การใช้สัญลักษณ์.....	121
4.2	ลักษณะเฉพาะด้านเนื้อหา : สัจนิยมวิจารณ์สังคม.....	123
4.2.1	การวิจารณ์สังคม.....	123
4.2.2	ประวัติศาสตร์สังคม.....	127
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	131
	รายการอ้างอิง.....	134
	ภาคผนวก	137
	ภาคผนวก ก.....	138
	ภาคผนวก ข	141
	ภาคผนวก ค	151
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	153

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
รูป ก ผลงานของเอริค เฮนริค ศิลปินสำนึกนิยมแนวมหัศจรรย์.....	16
รูป ข ผลงานของเอ็ดวาร์ด มุนช์ ศิลปินแนวเอกซ์เพรสชันนิซึม.....	17

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่เริ่มมีการศึกษาวรรณคดีเปรียบเทียบเมื่อต้นศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา กลุ่มนักวิจารณ์และนักวรรณคดีต่างได้มุ่งความสนใจไปยังการพยายามศึกษาถึงโครงสร้าง แนวคิด ความสัมพันธ์ของวรรณคดีกับศาสตร์แขนงอื่นๆ ตลอดจนวางกฎเกณฑ์ที่น่าสนใจ ทำให้เกิดวรรณคดีวิจารณ์และแนวความคิดใหม่ๆ ในการศึกษาและส่งอิทธิพลมาจนถึงปัจจุบัน

การศึกษาวรรณคดีโดยการจัดประเภทผลงานวรรณกรรมหรือที่เรียกว่า Literary Genre เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยกรีก มีงานเขียนที่ระบุถึงการแบ่งประเภทวรรณคดีไว้อย่างชัดเจนในตำราชื่อ *Poetics* ของอริสโตเติล ซึ่งถือเป็นแบบอย่างในการศึกษาประเภทของวรรณคดีในยุคต่อมา มาได้เป็นอย่างดี การศึกษาตามแนวดังกล่าวจัดได้ว่าเป็นการศึกษาทางด้านวรรณคดีเปรียบเทียบแขนงหนึ่งที่มีประโยชน์ในการกำหนดกรอบและแนวคิดของวรรณกรรมเรื่องต่างๆ ซึ่งมีความใกล้เคียงกันหรือคล้ายคลึงกันโดยเฉพาะด้านโครงสร้าง เนื้อหาและท่วงทำนองเขียนไว้เป็นหมวดหมู่ ทำให้ง่ายต่อการศึกษาค้นคว้า ดังที่ปรากฏในหนังสือ *Theory of Literature* ของ เรอเน เวลเลค (René Wellek) และ ออสติน วอร์เรน (Austin Warren) ว่า

Theory of genres is a principle of order: it classifies literature and literary history not by time or place (period or national language) but by specifically literary types of organization or structure. ¹

เวลเลคได้แบ่งประเภทของวรรณคดีออกเป็น 2 ยุค คือ ยุคคลาสสิก (Classic) และยุคใหม่ (Modern) ในยุคคลาสสิก การแบ่งประเภทวรรณคดียังมีลักษณะที่ตายตัวและมีความซับซ้อนไม่มากนักเมื่อเทียบกับวรรณคดีในยุคหลัง ผลงานของกวีและนักประพันธ์ยุคนั้นสามารถแบ่งลักษณะ

---

¹A.Thibaudet, *Physiologie de la critique*, Paris 1930, p.184, cited in René Wellek and Austin Warren, *Theory of Literature* , 3rd ed. (Orlando: Harcourt Brace and Company,1970), p.226.

ใหม่ให้แก่กลุ่มนักเขียนที่ต้องการหลีกเลี่ยงจากความจำและรากฐานการนำเสนอตามแนวคิดดั้งเดิมทางวัฒนธรรมและศิลปะตะวันตก ในขณะที่กลุ่มแนวคิดแบบนอสมัยนิยมมุ่งให้ความสำคัญเรื่องความรู้สึกหวาดกลัวต่อผลพวงของภัยสงคราม การต่อสู้หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 และความรู้สึกสิ้นคลอนต่อศรัทธาในศาสนาและระบบอารยธรรมของมนุษย์ อีกทั้งมีการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาท้าทายขนบของวรรณคดีแบบเก่าและนำเสนอเรื่องราวที่เคยเป็นเรื่องต้องห้ามในอดีต โดยมีกลุ่มนักเขียนซึ่งเป็นที่รู้จักในกลุ่มนี้ เช่น เจมส์ จอยซ์ (James Joyce) เอซรา ปาวนด์ (Ezra Pound) และ ที.เอส.อีเลียต (T.S. Eliot) เป็นต้น ส่วนในกลุ่มของแนวคิดหลังนอสมัยนิยมซึ่งเกิดขึ้นมาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น นอกจากจะได้พยายามตอกย้ำความโหดร้าย น่าสะพรึงกลัว และความไร้แก่นสารของสังคมมนุษย์ในยุคสมัยใหม่เข้าไปอีกอย่างสุดขีดแล้ว นักประพันธ์ยังพยายามมองหาหนทางที่จะหลีกเลี่ยงจากการเขียนตามแบบนอสมัยนิยมอีกด้วย มีความพยายามที่จะเปิดเผยให้เห็น ความปราศจากความหมาย ของชีวิต ความว่างเปล่า และ ความไม่มีสาระของสังคม ยุคนี้จึงกลายเป็นยุคแห่งความพยายามหลีกเลี่ยงจากบรรยากาศที่อยู่รอบตัวและหลบเข้าไปอยู่ในโลกที่ห่างไกลจากความเป็นจริงในปัจจุบัน ทั้งเรื่องเวลาและสถานที่ นวนิยายที่ปรากฏออกมาจึงเป็นการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะใหม่ๆ ของผู้ประพันธ์ด้วย กลุ่มแนวคิดที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 20 และได้รับความนิยมตามกระแสหลักของแนวคิดหลังนอสมัยนิยม ได้แก่ อติสัจนิยม⁴(Surrealism) เอกซ์เพรสชันนิซึม (Expressionism) โปสท์เอกซ์เพรสชันนิซึม (Postexpressionism) สัญลักษณ์นิยม (Symbolism) สตรีนิยม (Feminism) โครงสร้างนิยม (Structuralism) และ หลังการเป็นอาณานิคม (Postcolonialism) เป็นต้น การเกิดกลุ่มความคิดใหม่ขึ้นมามากมายเช่นนี้นับเป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความรุ่งเรืองของวรรณคดีสมัยใหม่และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักประพันธ์ แต่อย่างไรก็ตามด้วยความหลากหลายและคาบเกี่ยวกันทางด้านความคิด การรับอิทธิพลและการผสมผสานรูปแบบการเขียน ทำให้การศึกษาเพื่อจัดประเภทของวรรณคดีหลังนอสมัยนิยมมีความซับซ้อนยิ่งขึ้นตามไปด้วย

ในการศึกษาประเภทวรรณคดี หนึ่งในกลุ่มความคิดของวรรณคดีหลังนอสมัยนิยมที่กำลังได้รับความสนใจเป็นอย่างมากทั้งในประเทศแถบยุโรปและลาตินอเมริกาช่วงปลายทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา ก็คืองานเขียนในกลุ่มที่เรียกว่า แมจิคอล เรียลลิซึม (Magical Realism) หรือ สัจนิยม

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 360.

แนวมหัศจรรย์ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีกำเนิดทางด้านแนวคิดมากกว่า 60 ปี แต่ได้ใช้ช่วงเวลา 30 ปีหลัง ค่อยๆ พัฒนาและหยั่งรากลึก จากการเป็นวรรณคดีที่แสดงลักษณะเฉพาะของประเทศลาตินอเมริกา ได้กลายมาเป็นรูปแบบหนึ่งในขอบวรรณคดีหลังการเป็นอาณานิคม และเป็นวรรณคดีในกลุ่ม วัตถุวิสัยใหม่ (New Objectivism) ด้วย แต่เนื่องจากความใหม่ในกลวิธีและรูปแบบการนำเสนอที่มี ลักษณะผสมผสานและคาบเกี่ยวกันกับลักษณะงานเขียนประเภทอื่นๆ เช่น งานเขียนแนวเหนือ ธรรมชาติ (Supernatural) แนวแฟนตาซี (Fantasy) แนวติสัจนิยม (Surrealism) และแนวสัจนิยม (Realism) ประกอบกับการขาดหลักเกณฑ์และข้อตกลงที่จะนำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษา ทำให้ การจัดประเภทวรรณคดีตามแบบสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ยังคงคลุมเครือ ขาดทิศทาง บางครั้งเกิดความสับสนว่างานเขียนหรือนวนิยายเล่มใดควรจะจัดอยู่ในกลุ่มแนวคิดนี้

ในอดีตที่ผ่านมา การศึกษานวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ได้มุ่งความสนใจไปยังการ วิเคราะห์และวิจารณ์ผลงานวรรณกรรมมากกว่าที่จะเป็นการมุ่งศึกษาเพื่อจัดประเภทของวรรณคดี โดยตรง ผู้ศึกษาส่วนใหญ่มักจะคัดเลือกนวนิยายที่คาดว่าจะจัดอยู่ในกลุ่มแนวคิดนี้มาวิจารณ์ตี ความเพื่อเปรียบเทียบกับการนำเสนอของนักเขียนร่วมสมัยคนอื่นๆ หรือมิฉะนั้นก็พยายามศึกษา แนวคิดนี้ว่ามีความสอดคล้องกับศาสตร์อื่นๆ เช่น สังคม การเมือง และประวัติศาสตร์มากน้อย เพียงใด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนักเขียนจากกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา คือ กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ (Gabriel Garcia Márquez) ได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมในปี ค.ศ.1982 เป็นการ จุดประกายให้แนวคิดสัจนิยมแนวมหัศจรรย์เริ่มเป็นที่รู้จักแพร่หลาย จนมีผู้กล่าวถึงและยกย่องเขา ว่าเป็นผู้บุกเบิกการเขียนแบบสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ ผลงานของกาเบรียล การ์เซีย มาเกซ ที่มีชื่อเสียงที่สุดคือ นวนิยายเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* ซึ่งได้รับการแปลเป็นภาษาต่าง ประเทศมากกว่า 50 ภาษา⁵

ในปัจจุบัน เมื่อกล่าวถึงการศึกษาวรรณกรรมสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ นักวิจารณ์และนัก ศึกษาวรรณคดีส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นศึกษางานเขียนของกาเบรียล การ์เซีย มาเกซ เป็นสำคัญ ไม่ว่าจะ เป็นการศึกษางานและแนวคิดที่สะท้อนออกมาในงานวรรณกรรม ศึกษาอิทธิพลงานเขียนที่

⁵ ณิช พระนาง. "ความเป็นมาและเนื้อเรื่องย่อของ *One Hundred Years of Solitude*," ใน *โลก หนังสือ* 6 (กุมภาพันธ์ 2526) : 40.

เชื่อมโยงกับการศึกษาศาสตร์สาขาอื่นๆ เช่น ประวัติศาสตร์ การเมือง อารยธรรม หรือศึกษาเฉพาะในเชิงอัตชีวประวัติ ทำให้นักเขียนคนอื่นๆ ที่มีผลงานอยู่ในกลุ่มสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์เช่นเดียวกันนี้ไม่เป็นที่รู้จักเท่าที่ควร อีกทั้งยังไม่ได้มีการศึกษาในรายละเอียดด้านความสัมพันธ์ วิวัฒนาการ และโครงสร้างที่จะทำให้เกิดแบบแผนการศึกษาประเภทของวรรณคดีสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์อย่างจริงจังทั้งในประเทศแถบตะวันตกและตะวันออก สำหรับในประเทศไทยก็ยังไม่พบว่ามีผู้ทำการศึกษาในเรื่องนี้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษากำเนิด และพัฒนาการของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ เพื่อวิเคราะห์ความเป็นมาและทิศทางความคิดที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ ค.ศ.1967 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยคัดเฉพาะเรื่องที่มีความน่าสนใจ เคยได้รับรางวัล หรือได้รับความนิยม นอกจากนั้นยังจะวิเคราะห์องค์ประกอบของนวนิยายแต่ละเรื่องเพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน และอิทธิพลทางความคิดซึ่งแสดงผ่านลักษณะแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ หลังจากนั้น จะเป็นการเปรียบเทียบในภาพรวมเพื่อจัดโครงสร้างและแบบแผนอันเป็นลักษณะเฉพาะร่วมกันของนวนิยายในแนวนี้ อันจะนำไปสู่การสร้างความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงน่าจะเป็นประโยชน์กับการศึกษาด้านวรรณคดีและการวิจารณ์วรรณคดีในอนาคต

1.2 จุดมุ่งหมาย

1. ศึกษากำเนิดและพัฒนาการของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ในด้านแนวคิดและกลวิธีการประพันธ์
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายแนวดังกล่าวกับสังคม การเมือง และแนวคิดร่วมสมัย

1.3 สมมติฐาน

1. นวนิยายเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* ของ กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ เป็นต้นคำของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ ซึ่งส่งอิทธิพลไปสู่นวนิยายแนวเดียวกันในรุ่นหลังๆ
2. นวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ มีลักษณะร่วมกัน คือ มุ่งวิจารณ์สังคม การเมือง และแนวคิดร่วมสมัย โดยการผสมผสานโลกในจินตนาการและโลกแห่งความเป็นจริงเข้าไว้ด้วยกันจนแยกไม่ออก ทำให้นวนิยายมีลักษณะสมจริงและมหัศจรรย์ในเวลาเดียวกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการศึกษากำเนิด พัฒนาการและโครงสร้างของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์โดยอาศัยการศึกษาแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) จึงมีการนำทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์แนวใหม่หลายทฤษฎีและความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ เช่น จิตวิทยา ประวัติศาสตร์ การเมือง สังคมวิทยา ที่มีความเกี่ยวข้องมาใช้ในการศึกษา เพื่อประกอบการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ด้านสังคม การเมือง และแนวคิดร่วมสมัยที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ อันจะนำไปสู่การหาลักษณะร่วมและข้อสรุปของนวนิยายแนวดังกล่าวต่อไป

นวนิยายที่นำมาศึกษาเป็นนวนิยายคัดเฉพาะเรื่องที่ได้รับคามนิยม หรือได้รับรางวัลตั้งแต่ปี ค.ศ.1967 จนถึงปัจจุบัน เนื่องจากผู้วิจัยมีความเชื่อว่านวนิยายที่ได้รับการยอมรับและมีผู้อ่านใจอ่านเป็นจำนวนมากจะสามารถเข้าถึงผู้อ่านได้ดี หรือสะท้อนแนวคิดและปรากฏการณ์การมีส่วนร่วมบางประการในสังคมออกมา นวนิยายที่นำมาศึกษามีจำนวน 7 เล่ม คือ

1. *One Hundred Years of Solitude* , Gabriel Garcia Marquez , 1967
2. *Nights at the Circus* , Angela Carter, 1984
3. *Midnight's Children* , Salman Rushdie ,1985
4. *The House of the Spirits* , Isabel Allende , 1985
5. *Beloved* , Toni Morrison , 1987

6. *Like Water for Chocolate* , Laura Esquivel , 1989

7. *The Mule's Foal* , Fotini Epanomitis ,1993

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1. กำหนดโครงร่างของวิทยานิพนธ์
2. ค้นคว้า ทำความเข้าใจ และรวบรวมความรู้เกี่ยวกับนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์
3. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับลักษณะงานเขียนประเภทอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ลักษณะงานนวนิยายแนวแฟนตาซี (Fantasy Novels) นวนิยายแนวแฟนทาสติก (Fantastic Novels) นวนิยายแนวสังคมนิยม (Realistic Novels) และนวนิยายแนวเหนือธรรมชาติ (Supernatural Novels) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างและจัดโครงสร้างของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์
4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายที่คัดมาศึกษาเฉพาะเรื่อง ในด้านสังคม การเมือง และวัฒนธรรมร่วมสมัย
5. พิจารณานวนิยายที่มีลักษณะการเขียนตามแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ เพื่อศึกษาโครงสร้างและลักษณะเด่นที่น่าสนใจ
6. เรียบเรียงวิทยานิพนธ์ตามที่กำหนดไว้ในโครงร่าง และดัดแปลงโครงร่างให้เหมาะสมรัดกุมยิ่งขึ้น
7. จัดทำรูปเล่มและบรรณานุกรม

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจกำเนิดและพัฒนาการของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์

2. ทำให้เข้าใจความเกี่ยวข้องของวรรณกรรมในฐานะเป็นกระจกสะท้อนสังคม การเมือง และวัฒนธรรมร่วมสมัย
3. สามารถจัดโครงสร้างและลักษณะเฉพาะของนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเปรียบเทียบกับวรรณกรรมแนวอื่นๆ ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

กำเนิด ความเป็นมาและความหมายของนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์

2.1 จุดกำเนิด : จากศิลปะสู่วรรณกรรม

คำว่า “Magical Realism”¹ หรือ “สัจนิยมแนวมหัศจรรย์” ได้ถูกนำมาใช้และเป็นที่ยอมรับกันนับตั้งแต่ ค.ศ.1955² เพื่ออธิบายปรากฏการณ์งานเขียนเรื่องสั้นและนวนิยายช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ของกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา กลุ่มนักเขียนและนักวิจารณ์ที่เป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงให้แนวคิดนี้เป็นที่รู้จัก เช่น จอร์จ ลูอิส บอเกส (Jorge Luis Borgés) อเลโจ คาร์เปนต์ิเออ (Alejo Carpentier) มิเกล แอนเจล แอสตูเรียส (Miguel Angel Asturias) ซูลิ โอ คอร์ตอาซาร์ (Julio Cortaza) ซวน รัลโฟ (Juan Rulfo) และ กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ (Gabriel Garcia Márquez) อย่างไรก็ตามในระยะแรกคำว่า “Magical Realism” ยังไม่ได้ใช้เรียกประเภทวรรณกรรม (Genre) เนื่องจากนักวิจารณ์และนักวรรณคดีส่วนใหญ่ยังเห็นว่าการเขียนกลุ่มนี้ยังไม่มีกำหนดรูปแบบที่ชัดเจนแน่นอน จนกระทั่งในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1973 จึงได้เริ่มมีการประชุมของ Instituto Internacional de Literatura Iberoamericana³ เพื่อหาคำจำกัดความที่ชัดเจน และต่อมาทั่วโลกก็ได้รู้จักพลัง และความยิ่งใหญ่ของงานเขียนแนวนี้นจากนวนิยายเรื่อง *Cien Anos de Soledad (One Hundred Years of Solitude)* ของ กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ ซึ่งได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมในปี ค.ศ. 1982

---

¹ ข้อมูลเรื่องประวัติและความเป็นมาของ Magical Realism ทั้งในวงการศิลปะและวรรณคดีรวบรวมและตัดตอนมาจากหนังสือตามรายชื่อต่อไปนี้

- Menton, Seymour, *Magical Realism Rediscovered 1918-1981*.
- Zamora, Lois Parkinson and Wendy B. Faris, ed., *Magical Realism : Theory, History, Community*.
- Marguerite, Suarez-Murias C., ed., *Essay on Hispanic Literature*.
- Angula , Maria-Elena, *Magic Realism : Social Context and Discourse*.
- Danow , David K, *The Spirit of Carnival : Magical Realism and the Grotesque*.

² Seymour Menton, *Magical Realism Rediscovered, 1918-1981* (Philadelphia: Associated University Presses, 1983), p.9.

³ Ibid, p.9.

จากการศึกษาพบว่า แนวคิดสัญนิยมแนวมหัศจรรย์ ไม่ได้มีกำเนิดอยู่ในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา หากแต่ได้ถือกำเนิดขึ้นมาจากแนวความคิดทางศิลปะในยุโรปก่อนที่จะถูกนำมาปรับใช้กับงานวรรณกรรม ประเทศที่เป็นต้นกำเนิดความคิดแบบสัญนิยมแนวมหัศจรรย์ก็คือประเทศเยอรมนี⁴ ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำแนวคิดด้านวรรณคดีและศิลปะยุคใหม่ ก่อนที่จะแพร่หลายไปยังดินแดนในทวีปอเมริกาและกลุ่มประเทศในภูมิภาคอื่นๆ ของโลก การรวมกลุ่มความคิดสัญนิยมแนวมหัศจรรย์เริ่มต้นจากวงการศิลปะกลุ่มเล็กๆ ก่อนที่จะค่อยๆ เป็นที่รู้จักแพร่หลาย แม้ว่านักวิจารณ์ศิลปะบางส่วนในขณะนั้นจะไม่เห็นด้วยกับการรวมกลุ่มทางความคิดในแนวนี้เช่นเดียวกับที่ต่อต้านการสร้างงานตามแนวเอกซ์เพรสชันนิซึมและศิลปะแบบแอบสแตรกต์ (Abstract) แต่ก็เห็นด้วยว่าช่วงเวลาระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 และหลังสงครามนั้นได้กระตุ้นให้เกิดงานศิลปะสมัยใหม่หลายแขนง รวมทั้งการแพร่หลายของแนวคิดสัญนิยมแนวมหัศจรรย์ด้วย

จุดกำเนิดแนวคิดสัญนิยมแนวมหัศจรรย์เริ่มต้นขึ้นในปี ค.ศ.1925 เมื่อนักวิจารณ์ศิลปะชาวเยอรมัน ชื่อ ฟรานซ์ โรห์ (Franz Roh, 1890-1965) ได้สร้างศัพท์ใหม่และนำคำว่า “magischer Realismus” (Magical Realism) มาใช้ในการวิจารณ์งานศิลปะเฉพาะกลุ่มของเขา คำศัพท์ดังกล่าวปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกในหนังสือของโรห์ ชื่อ *Nach-expressionismus, magischer Realismus : Probleme der neuesten europäischer Malerei* (Post-Expressionism, Magic Realism : Problems of the Newest European Painting) และนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ก็มีผู้เริ่มนำคำนี้มาใช้โดยการแปลเป็นภาษาต่างๆ ทั้งในประเทศแถบยุโรป ได้แก่ อิตาลี ฝรั่งเศส ตลอดจนประเทศสหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา

ในประเทศอิตาลี ได้เริ่มปรากฏการอธิบายคำว่า “สัญนิยมแนวมหัศจรรย์” เป็นครั้งแรกโดยชาวอิตาลีเลียนชื่อมัซสิโม บอนเต็มเปลลิ (Massimo Bontempelli, 1898-1960) ซึ่งได้รวบรวมมาจากวารสาร *900.Novecento* (1926-29) ที่กล่าวถึงแนวคิดและการวิจารณ์งานศิลปะและวรรณคดีของโรห์ แนวคิดดังกล่าวได้รับการเผยแพร่สู่สหรัฐอเมริกาทำให้เกิดปรากฏการณ์ใหม่ในงานศิลปะขึ้น ช่วงทศวรรษที่ 1920 1930 และ 1940 มีศิลปินที่วาดภาพตามแบบสัญนิยมแนวมหัศจรรย์ เช่น ชาร์ลส์ ชีลเลอร์ (Charles Sheeler) เอ็ดเวิร์ด ฮอปเปอร์ (Edward Hopper) กรานต์ วูด (Grant Wood) และ แอนดรูว์ ไวเอ็ท (Andrew Wyeth) แต่ยังไม่สามารถใช้ชื่อว่า “Magical Realism” จนกระทั่งถึง ค.ศ.1943 มีการจัดนิทรรศการ “American Realist and

⁴ Ibid, p.26.

Magic Realist” ขึ้นที่พิพิธภัณฑ์ศิลปะสมัยใหม่แห่งนครนิวยอร์ก นับเป็นการแนะนำให้ประชาชนได้รู้จักแนวคิดนี้อย่างเป็นทางการในสหรัฐอเมริกาเป็นครั้งแรก ส่วนในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา นักวิจารณ์วรรณคดีได้อ้างถึงที่มาของผลงานสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ว่ามาจากแนวคิดของโรห์ โดยใน ค.ศ.1927 ได้ปรากฏหลักฐานว่ามีการแปลผลงานของโรห์ (1925) เป็นภาษาสเปนขึ้นที่กรุงแมดริด โดย โฮเซ่ โอเตกา เย กาสเต (José Ortega y Gasset) และตีพิมพ์ในนิตยสารชื่อ *Revista de Occidente* ก่อนจะพิมพ์เป็นหนังสือในปีเดียวกัน⁵ ทำให้แนวความคิดนี้แพร่หลายออกไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้น ยังได้รับอิทธิพลจากนิตยสารของบอนเต็มเปิลลี และนิตยสารการศิลปะ ค.ศ. 1943 ในสหรัฐอเมริกาอีกด้วย⁶ อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาดังกล่าว ยังไม่ได้มีการศึกษาหรือจัดกลุ่มความสัมพันธ์ของแนวคิดนี้ในด้านวรรณคดีและศิลปะอย่างเป็นระบบ

ในปี ค.ศ.1925 กลุ่มความคิดแบบเยอรมันโพสท์เอกซ์เพรสชันนิซึม (German Post-expressionism) มีส่วนกระตุ้นให้โรห์เขียน *Nach-expressionismus, magischer Realismus : Probleme der neuesten europäischer Malerei* และทำให้กุสตาฟ ฮาร์ทเลาบ์ (Gustav Hartlaub) จัดนิทรรศการภาพเขียนที่มีลักษณะเช่นเดียวกับการวิจารณ์ศิลปะของโรห์ แต่น่าเสียดายที่แม้ว่าภาพเหล่านั้นจะมีลักษณะแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ แต่นิทรรศการดังกล่าวก็ไม่ได้ตั้งชื่อตามนั้น โดยเรียกเพียงว่า “Neue Sachlichkeit” หรือ วัตถุวิสัยใหม่ (New Objectivity) ทำให้คำว่า “Magical Realism” หรือ “Magischer Realismus” ไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ในช่วงเดียวกันนั้น บอนเต็มเปิลลีได้ให้การสนับสนุนความคิดแบบ “Magischer Realismus” ทั้งในด้านวรรณกรรมและภาพเขียนผ่านวารสารอิตาเลียน-ฝรั่งเศสชื่อ *900. Novecento* ส่วนประเทศอื่นๆ ในยุโรปก็มีความพยายามเช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศในแถบลาตินอเมริกาที่จะทำให้ความคิดสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง

จากปลายทศวรรษที่ 1920 ไปจนถึงทศวรรษที่ 1930 แนวคิดสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์แทบจะสูญหายไปหมดในเกือบทุกประเทศ เนื่องจากวิกฤตการณ์การเงินในปี ค.ศ.1929 และ

⁵ Lois Parkinson Zamora and Wendy B. Faris, eds. *Magical Realism : Theory, History, Community* (London: Duke University Press, 1995), p.15.

⁶ Ibid, p.9.

ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกในทศวรรษที่ 1930 ทำให้ชนชั้นกรรมาชีพเริ่มมีบทบาทมากขึ้น ศิลปะแนวใหม่จึงเน้นที่การสะท้อนสังคมและมีลักษณะสำนึกนิยมเพียงอย่างเดียวได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางและเข้าไปแทนที่งานเขียนประเภทอื่นๆ ในยุคเดียวกัน นอกจากนั้นการก้าวขึ้นสู่อำนาจของพรรคนาซีในประเทศเยอรมนีปี ค.ศ.1933 ได้ส่งผลให้ศิลปินและนักคิดกลุ่มสำนึกนิยมแนวมหัศจรรย์ถูกเนรเทศหรือต้องอพยพย้ายถิ่นฐานออกนอกประเทศ ผลงานของพวกเขาที่มีอยู่ในเยอรมนีถูกเผาทิ้งเป็นจำนวนมาก ซึ่งช่วงนี้เองที่ทำให้แนวคิดอติสำนึกนิยม (Surrealism) ซึ่งมีจุดกำเนิดในปารีสเมื่อปี ค.ศ.1924⁷ กลับมาเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะอติสำนึกนิยมเปิดโอกาสให้ศิลปินแสดงออกทางความคิดอย่างเป็นอิสระและยังผสมผสานการนำเสนอที่มีความใกล้เคียงกับสำนึกนิยมแนวมหัศจรรย์เข้าไว้ด้วยกัน ทำให้ศิลปินที่เคยสร้างสรรค์ผลงานตามแบบสำนึกนิยมแนวมหัศจรรย์บางคนได้พยายามพัฒนาแนวคิดนี้ไปสู่อติสำนึกนิยมแทน

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แนวคิดอติสำนึกนิยมได้มาถึงจุดอิ่มตัว ความคิดและการทดลองศิลปะแบบใหม่แทบทุกประเภททวีความรุนแรงขึ้น ในภาพเขียนลักษณะอติสำนึกนิยมได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของแอบสแตรกชันนิซึม (Abstractionism) ส่วนภาพเขียนสำนึกนิยมแนวมหัศจรรย์ได้ถูกฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งแต่ก็ยังคงอยู่ในวงจำกัด ส่วนทางด้านวรรณคดีหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 พบว่าวรรณคดีสำนึกนิยมแนวมหัศจรรย์กลับค่อยๆ มีพลังอย่างเด่นชัดมากยิ่งขึ้น

ในปีค.ศ.1958 โรห์ได้ตีพิมพ์หนังสือชื่อ *Geschichte der Deutschen Kunst von 1900 bis zur Gegenwart* ซึ่งแปลเป็นภาษาอังกฤษในปี ค.ศ.1968 โดยใช้ชื่อว่า *German Art in the Twentieth Century* เขาพยายามแยกแยะลักษณะร่วมและความแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างแนวความคิดเอกซ์เพรสชันนิซึม กับ สำนึกนิยมแนวมหัศจรรย์ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นแนวทางในการศึกษา แต่ในงานเขียนครั้งนั้นโรห์ได้ขอยืมคำว่า “วัตถุวิสัยใหม่” หรือ “New

⁷ แนวคิดอติสำนึกนิยมเกิดขึ้นตามคำประกาศว่าด้วยอติสำนึกนิยม ค.ศ.1924 (*Manifesto on Surrealism*) ของอังเดร เบรตอง (Andre Breton) มีจุดประสงค์ที่กล่าวไว้คือ การเป็นปฏิปักษ์กับข้อห้ามทั้งหลายที่ขัดขวางการสร้างสรรค์งานทางศิลปะโดยอิสระ ศิลธรรมจรรยาที่รับรองกันแล้ว ธรรมเนียนิยมและบรรทัดฐานทางสังคมและศิลปะ อ่านเพิ่มเติมใน เอ็ม.เอช. เอบรามส์, *อธิบายศัพท์วรรณคดี*, แปลโดยทองสุก เกตุโรจน์ กรุงเทพมหานคร : คุรุสภา ลาดพร้าว, 2529), หน้า 360-361.

Objectivity“ ตามแบบของฮาร์ทเลาบ์⁸ ซึ่งเป็นที่รู้จักมากกว่าและมีความใกล้เคียงกับแนวคิดแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์มาใช้แทน

ต่อมา วิลานด์ ชมิด (Wieland Schmied) ได้นำลักษณะแนวคิดวัตถุวิสัยใหม่และสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์มารวมกันใหม่เป็น 5 ข้อในหนังสือของเขาที่เขียนขึ้นในปี ค.ศ.1969 ชื่อ *Neue Sachlichkeit und Magischer Realismus in Deutschland 1918-1933* ดังนี้

1. Sobriety and sharp focus; an unsentimental, unemotional vision;
2. The artist's vision is directed towards the everyday, banal. Insignificant subjects; the absence of timidity with regard to painting the unpleasant;
3. A static, tightly unified structure, which often suggests a completely airless, glass-like space, which, in general, gives preference to the static rather than to the dynamic;
4. The eradication of the traces of the painting process, the liberation of the painting from all signs of the handicraft;
5. And finally a new spiritual relationship with the world of things.⁹

ข้อสรุปดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าศิลปะแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์และวัตถุวิสัยใหม่มีลักษณะเฉพาะ คือ เน้นเนื้อหาที่มีลักษณะหนักแน่น มุมมองเฉียบคม ไม่อ่อนไหว ไม่เน้นอารมณ์ ศิลปินจะเลือกเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เรื่องราวธรรมดาๆ และตีแผ่ภาพอันไม่น่าพึงพอใจ ลักษณะของโครงสร้างมีความเป็นหนึ่งเดียวและหยุดนิ่ง เน้นพื้นที่ที่มีลักษณะโปร่งใสเหมือนแก้ว นอกจากนั้น ภาพเขียนแนวนี้ยังเพิกเฉยต่อขนบธรรมเนียมในอดีต

⁸ กุสตาฟ ฮาร์ทเลาบ์ (Gustav Hartlaub) เป็นผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์ศิลปะในเยอรมันี่ขณะนั้น เขาเป็นผู้ประกาศว่าจะมีการจัดนิทรรศการชื่อ “ *Die Neue Sachlichkeit* ” ขึ้นในปี ค.ศ.1923 แต่เปิดแสดงได้จริงวันที่ 14 มิถุนายน ค.ศ.1924 ที่เมือง Mannheim

⁹ Wieland Schmied, *Neue Sachlichkeit und Magischer Realismus in Deutschland, 1918-1933* (Hannover : Fackelträger-Verlag Schmidt-Kunster Gmb H,1969), p.26, cited in Seymour Menton, *Magical Realism Rediscovered, 1918-1981* , p.19.

แต่กลับเน้นการปลดปล่อยจิตวิญญาณอย่างเป็นอิสระด้วยการเสนอความสัมพันธ์ในโลกแห่งวัตถุ

แม้ว่าโรห์ และ ชมิด จะไม่ได้ใช้คำว่า “Magical” แต่จะเห็นว่าลักษณะที่บรรยายข้างต้นสอดคล้องกับความเป็นสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ของภาพเขียนยุคหลังๆ ในหนังสือของโรห์ (1925) ได้อธิบายลักษณะสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ว่าเหมือนมีความมหัศจรรย์ที่สอดแทรกเป็นหนึ่งเดียวอยู่กับความเป็นจริง ส่วน ชมิด ได้แบ่งหลักการสังเกตแนวทางของสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ว่าความคิดในการเลือกวัตถุที่นำมาวาดจะต้องมีความน่าขนลุกสั่นเท่ และแปลกประหลาด

อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนว่าหนังสือในปี ค.ศ.1958 ของโรห์ จะให้ความสำคัญกับแนวคิดสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์น้อยลง แต่ก็ยังคงแสดงให้เห็นว่ามีแนวคิดนี้ปรากฏอยู่ในช่วงเวลานั้น อาจจะเป็นเพราะว่าสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์เป็นแนวคิดใหม่ที่ไม่ประสบความสำเร็จเพราะต้องแข่งขันกับการปฏิวัติแบบแผนใหม่ๆ ของแนวคิดทางศิลปะแบบอื่นๆ ที่พยายามจะหยั่งรากลึกในสังคมเยอรมันและยุโรป แต่ข้อสังเกตที่น่าสนใจที่โรห์ชี้ให้เห็นก็คือ ข้อแตกต่างระหว่างสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์กับอติสังคมนิยม โดยที่สังคมนิยมแนวมหัศจรรย์จะเน้นการนำเรื่องราวชีวิตประจำวันธรรมดาๆ มาทำให้มีความแปลกประหลาด น่าพิศวง แต่อติสังคมนิยมซึ่งได้พัฒนาตามหลังมาประมาณ 2-3 ปีกลับพยายามดึงโลกที่ไม่มีอยู่จริงเข้ามาเป็นองค์ประกอบในการนำเสนอ

แนวทางการวิจารณ์ศิลปะแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ของนักวิจารณ์ศิลปะหลายๆ คน ประกอบกับการพิจารณาผลงานศิลปะของศิลปินกลุ่มนี้¹⁰ ทำให้เห็นลักษณะพิเศษที่โดดเด่นของศิลปะตามแนวคิดดังกล่าว ซึ่ง ซีมัวร์ เมนตัน (Seymour Menton) สรุปไว้ดังนี้¹¹

1. ศิลปะแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ต้องมีมุมมอง ความคมชัด และความลึก ทำให้เกิดความประหลาดใจแก่ผู้ดูจากมุมมองที่แตกต่างกัน ภาพของวัตถุที่อยู่บนภาพเขียนจะมีความลึกเท่าๆ กัน ซึ่งเป็นลักษณะที่แฝงอิทธิพลศิลปะสกุลช่างอิตาเลียนและสกุลช่างชาวเฟลมิช

¹⁰ ดู ตัวอย่างภาพเขียนของศิลปินในกลุ่มนี้ที่ภาคผนวก ค., หน้า 151-152.

¹¹ Seymour Menton, *Magic Realism Rediscovered, 1918-1981*, pp. 21-23.

(Flemish) ในศตวรรษที่ 15 ไว้ด้วย สิ่งที่น่าเสียดายคือมีลักษณะสมจริง แต่ไม่ได้มีอยู่จริงในสังคมที่เราพบเห็น

2. ศิลปะแนวนี้มีลักษณะวัตถุวิสัย ซึ่งเป็นลักษณะเด่นที่พบได้ทั้งในงานศิลปะและวรรณกรรมในประเทศเยอรมนีนิยมเรียกว่าเป็นผลงานกลุ่ม " วัตถุวิสัยใหม่ " มีลักษณะที่ไม่เน้นการแสดงออกถึงความรู้สึกเรียกร่องจากภายในของศิลปิน แต่ต้องการนำเสนอเรื่องราวและวัตถุต่างๆ โดยไม่สอดแทรกอารมณ์ของศิลปินให้ปรากฏออกมาในภาพ เพื่อสร้างความสมดุลย์แก่ผลงาน
3. ลักษณะที่ราบเรียบ เน้นความสุขุมทางอารมณ์เป็นสิ่งที่พบได้ทั่วไปในงานศิลปะและวรรณคดีแบบสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ ทั้งนี้เป็นความต้องการของศิลปินเองที่จะเสนอภาพอย่างเป็นกลาง การไม่สอดแทรกอารมณ์ความรู้สึกของศิลปินเข้าไปในผลงาน เป็นการกระตุ้นให้ผู้ชมหรือผู้อ่านเกิดความคิด มุมมอง และสติปัญญาขึ้น
4. มุมมองมีหลายระดับ ทั้งมุมใกล้และไกล แต่ไม่ได้มีลักษณะแบบชัดลึกหรือชัดตื้นเช่นในภาพถ่าย ศิลปินจะเน้นการให้รายละเอียดที่คมชัดเท่าๆ กันทั้งในฉากหน้าและฉากหลัง มีความสมดุลย์ เน้นสีเส้นที่ชัดเจนและแสงเงา การที่น้ำหนักของภาพมีความเท่ากันนี้ทำให้ผู้มองต้องใช้มุมมองที่กว้างกว่าปกติในการหาสาระสำคัญของภาพ ความเข้าใจในงานแนวนี้จะต้องเกิดจากการเข้าใจภาพรวมทั้งหมดของงานเท่านั้น
5. การลงสีภาพเขียนแบบสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ต้องมีลักษณะบาง และมีผิวหน้าเรียบ การวางน้ำหนักแปรอย่างบางเบาทำให้ภาพที่ได้มีลักษณะที่เหมือนจริงกึ่งมายา ซึ่งอิทธิพลดังกล่าวทำให้นักเขียนยุคใหม่นำไปตีความว่าเป็นลักษณะแห่งความเรียบง่าย ไม่แสดงอารมณ์ แต่สามารถสะท้อนภาพชีวิตในสังคมในรูปกึ่งจริงด้วยการใช้ภาษาที่ง่ายๆ เพื่อบ่งบอกความมีชีวิตชีวาได้
6. ภาพที่สื่อออกมาเป็นการย่อส่วนวัตถุ บอกเล่าเรื่องราวอย่างตรงไปตรงมา ลักษณะสร้างสรรค์แบบนี้ทำให้โลกที่ปรากฏออกมาในภาพเขียนมีลักษณะเหมือนโลกจำลองขนาดเล็กที่สามารถใช้เป็นตัวแทนของสังคมขนาดใหญ่ได้

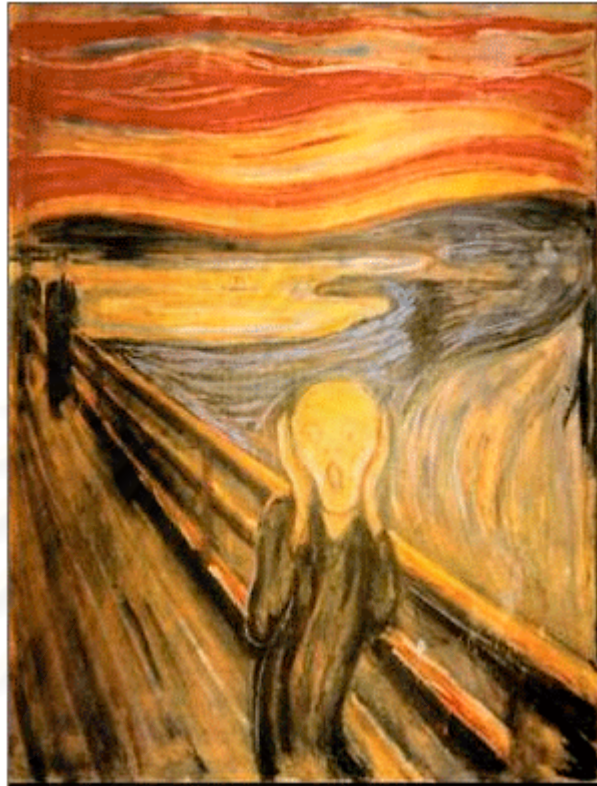
7. การนำเสนอผลงานของศิลปินกลุ่มนี้มีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับการแสดงอารมณ์ของศิลปะแบบเอกซ์เพรสชันนิซึม เน้นการผสมผสานสิ่งที่ดูเหมือนจะมีอยู่จริงในโลกปัจจุบัน แต่ถูกทำให้ดูแปลกประหลาดน่าขนลุก ลักษณะดังกล่าวแม้จะมีความใกล้เคียงกับการนำเสนอแบบแฟนตาซี แต่ก็ไม่ได้เน้นจินตนาการจนหลุดออกจากกรอบการมองสังคม กล่าวคือ ยังคงมุ่งสะท้อนภาพสังคมมากกว่าที่จะสนองตอบจินตนาการของศิลปินเพียงอย่างเดียว กล่าวอย่างสั้นๆ ก็คือสัญนิยมแนวมหัศจรรย์ทำให้เกิดสิ่งที่เป็นไปได้อย่างไม่น่าจะเป็นขึ้นมา

ข้อสรุปข้างต้น ได้พยายามชี้ให้เห็นว่าแนวคิดและวิธีการนำเสนอศิลปะแบบเอกซ์เพรสชันนิซึมและสัญนิยมแนวมหัศจรรย์มีความแตกต่างกัน และเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้นำผลงานของศิลปินจากทั้งสองแนว คือ เอริก เฮนิก (Erik Heyninck) ซึ่งเขียนภาพตามแนวสัญนิยมแนวมหัศจรรย์ กับ เอ็ดวาร์ด มุนช์ (Edvard Munch) ซึ่งเป็นภาพในแนวเอกซ์เพรสชันนิซึม มาเป็นตัวอย่างในการศึกษาเปรียบเทียบ

รูป ก ผลงานของเอริก เฮนิก ศิลปินสัญนิยมแนวมหัศจรรย์¹²

¹² รูปประกอบจาก <http://innervision.tripod.com>

รูป ข ผลงานของเอ็ดวาร์ด มุนช์ ศิลปินแนวเอกซ์เพรสชันนิซึม¹³

เมื่อพิจารณาจากภาพทั้งสอง จะเห็นข้อแตกต่างก็คือ ลักษณะภาพเขียนแบบสำนึกนิยม แนวนวมหัศจรรย์มีความพยายามนำเสนอเรื่องราวที่คล้ายๆ กับโลกจำลองและเป็นภาพมีความลึกเท่าๆกัน จะเห็นได้จากภาพของ เอริค เฮนริค การที่ผู้หญิงยืนหันหลังเปลือยมายังผู้ชมแต่หันหน้าเข้าเผชิญกับความวุ่นวายที่เต็มไปด้วยเรื่องราวต่างๆ รอบตัว ซึ่งภาพดังกล่าวมีลักษณะคล้ายเรื่องเล่ากึ่งมาयाที่ฉากหน้าและฉากหลังยังคงมีน้ำหนักรใกล้เคียงกัน ส่วนภาพเอกซ์เพรสชันนิซึมจะแสดงออกตามเสียงเรียกร้องจากภายในของศิลปิน เน้นความเป็นปัจเจกบุคคล ไม่ใช่

¹³ รูปประกอบจาก [http:// www.allwall.com](http://www.allwall.com)

เรื่องราวที่ต้องสะท้อนสังคมหรือให้ข้อคิดอันยิ่งใหญ่แก่ผู้ชม นอกจากนั้น การใช้สีและฝีแปรงยังมีความรุนแรง และไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ดังจะเห็นจากภาพของ เอ็ดวาร์ด มุนช์ ที่มีสิ่งมีชีวิต ยืนเหมือนกรีดร้องท่ามกลางสีที่ร้อนแรง เป็นต้น

เมื่อแนวความคิดศิลปะแบบสำนึกนิยมแนวมหัศจรรย์มาปรากฏอยู่ในงานวรรณคดีแนวเดียวกัน สิ่งที่นักเขียนได้รับอิทธิพลมากก็คือ ความพยายามในการสร้างมุมมองที่มีความเป็นกลางโดยที่ผู้ประพันธ์ไม่พยายามเข้าไปสอดแทรก การเล่าเรื่องจะยังคงยึดติดอยู่กับมุมมองทางสังคมตามพื้นฐานความคิดที่ต้องการจะจำลองโลกจริงมาไว้ในหนังสือ ส่วนการสร้างตัวละครที่มีลักษณะมหัศจรรย์แต่ปรากฏตัวอยู่ในโลกสำนึกนิยมทำให้เรื่องราวมีลักษณะเหมือนจริงกึ่งมายา นับเป็นลักษณะเดียวกันกับการลงฝีแปรงอย่างบางเบาเพื่อให้ได้ภาพจริงกึ่งมายาในผลงานศิลปะ นอกจากนั้น แนวคิดในเรื่องมุมมองภาพที่มีทั้งระยะใกล้และไกล ยังมาปรากฏอยู่ในแนวคิดวรรณคดีหลังนวนิยายนิยมที่เน้นให้มีการขีดเส้นแบ่งอย่างชัดเจนให้กับโลกของตัวละครในนวนิยายและโลกจริงของผู้อ่าน โดยใช้ตรรกะในการตีความคนละชุดกัน ดังนั้น เหตุผลที่ตัวละครสร้างขึ้นมาแต่ผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจได้ จึงเป็นการสร้างระยะห่างที่ทำให้เกิดความแตกต่างจากขนบความเป็นสำนึกนิยมที่มีมาแต่เดิม

2.2 แนวคิดแบบสำนึกนิยมแนวมหัศจรรย์ในงานวรรณกรรม

ลักษณะแนวความคิดสำนึกนิยมแนวมหัศจรรย์ที่ปรากฏอยู่ในงานวรรณกรรมได้รับอิทธิพลโดยตรงจากผลงานศิลปะและกรอบแนวคิดที่นักวิจารณ์ศิลปะได้สร้างไว้ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1920 แม้ว่าในระยะต่อมาผลงานทางศิลปะของกลุ่มนี้จะไม่ได้รับความนิยมนเท่าที่ควรและแทบจะจางหายไปกับกลิ่นไอศิลปะแนวใหม่ๆ ซึ่งเข้ามาแทนที่ แต่ก็มีชีวิตโดดเด่นทางด้านวรรณกรรมขึ้นมาและได้รับความนิยมไปทั่วโลกเป็นการทดแทน

ในประเทศเยอรมนีซึ่งเป็นต้นกำเนิดของงานศิลปะสำนึกนิยมแนวมหัศจรรย์นั้น ได้เริ่มมีการนำคำว่า “ Magischer Realismus ” และ “ Neue Sachlichkeit ” มาใช้ในการวิจารณ์วรรณคดี ปี ค.ศ.1927 นักเขียนผู้ทรงอิทธิพล คือ ดับบลิว อี ซุสกิน (W.E.Suskind) ได้พิมพ์บทความกล่าวถึงงานเขียนของนักเขียนและกวีชาวเดนมาร์คชื่อ เฮอริมาน แบง (Herman Bang, 1857-1912) ซึ่งผลงานรวมเล่มของเขาได้นำเทคนิคการเขียนแบบที่ใกล้เคียงกับสำนึกนิยมแนว

มหัศจรรย์ไปใช้แม้ว่าจะยังไม่มีการสร้างนิยามแนวความคิดใหม่นี้ก็ตาม¹⁴ นอกจากนั้น นักวิจารณ์หลายคนยังได้อ้างงานเขียนของ อัลเฟรด โดบลิน (Alfred Doblin)¹⁵ ชื่อ *Berlin Alexanderplatz : die Geschichte vom Franz Biberkopf* (*Berlin Alexanderplatz : The Story Of Franz Biberkopf*) ในปี ค.ศ.1929 ว่ามีส่วนสนับสนุนแนวคิดวัตถุนิยมและสัญนิยมแนวมหัศจรรย์ให้หยั่งรากและเติบโตในเยอรมัน¹⁶ หลังจากปี ค.ศ. 1948 ได้มีบทความที่เกี่ยวกับแนวคิดสัญนิยมแนวมหัศจรรย์ตีพิมพ์ในวารสารต่างๆ อีกหลายบทความ เช่น “*Magischer Realismus ?*” (1948) ตีพิมพ์ใน *Aufbau* ส่วน “*Über den ‘Magischen Realismus’ in der heutigen deutschen Dichtung*” (1950) ตีพิมพ์ใน *Neophilologus* และ “*Die Wirklichkeit hat doppelten Boden. Gedanken zum Realismus in der Literatur*” (1952) ตีพิมพ์ใน *Aktion* เป็นต้น

นอกจากแนวคิดสัญนิยมแนวมหัศจรรย์จะปรากฏในงานวรรณคดีวิจารณ์แล้ว นักเขียนทั้งชาวเยอรมัน ออสเตรีย และประเทศใกล้เคียง เช่น ฟรานซ์ เวอเฟล (Franz Werfel) อัลเฟรด โดบลิน (Alfred Doblin) โธมาส มานน์ (Thomas Mann) เอิร์นเนส ยูงเงอร์ (Ernest Junger) ฟรานซ์ คาฟการ์ (Franz Kafka) โรเบิร์ต มุซิล (Robert Musil) เฮอิมิตอ ดอดเดอเรอ (Heimito von Doderer) เฮอ์มานน์ คาซาค (Hermann Kasack) และกุนเทอร์ กราสส์ (Günter Grass) ยังได้นำแนวความคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ในงานเขียนของตนในรูปแบบต่างๆ กันด้วย

ในประเทศอิตาลีและฝรั่งเศสนั้น แนวคิดสัญนิยมแนวมหัศจรรย์ได้เริ่มเป็นที่รู้จักหลังจาก บอนเต็มเปल्ली ได้นำแนวคิดจากงานวิจารณ์ศิลปะปี ค.ศ.1925 ของโรห์มารวบรวมและตีพิมพ์ในวารสาร *900.Novecento* ปีค.ศ.1927 โดยเรียกแนวคิดนี้เป็นภาษาอิตาเลียนว่า “*realismo magico*” และมีการอธิบายเพิ่มเติมไว้ในวารสารชื่อเดียวกันนั้นต่อมาอีกหลายฉบับ จนคำเรียกขานแนวคิดนี้ได้ค่อยๆ แพร่ไปยังประเทศต่างๆ ในยุโรป

¹⁴ Irene Guenther, “Magical Realism ,New Objectivity, and the Arts during the Weimar Republic,” in *Magical Realism : Theory, History ,Community* , eds. Luis Parkinson Zamora and Wendy B. Faris (Durham: Duke University Press,1995) p.59 .

¹⁵ สำหรับโดบลินผู้นี้ ได้กลายเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างมากต่องานเขียนในระยะต่อมาของกุนเทอร์ กราสส์ (Günter Grass) นักเขียนแนวคิดสัญนิยมและสัญนิยมแนวมหัศจรรย์ของเยอรมัน

¹⁶ ¹⁶ Irene Guenther, “Magical Realism ,New Objectivity, and the Arts during the Weimar Republic,” in *Magical Realism : Theory, History ,Community* , Ibid.,p.59.

ส่วนในประเทศเนเธอร์แลนด์และเบลเยียม บทความในวารสาร 900 Novecento ของ บอนเต็มเปลลิ ได้ส่งอิทธิพลทางความคิดไปยังงานเขียนของนักเขียนหลายๆ คน ในปี ค.ศ.1942 โยฮาน ไคส์เน (Johan Daisne) ได้สร้างผลงานนวนิยายเรื่อง *De trap van steen en wolken* จากแนวคิดที่เรียกว่า "fantastisch realistisch" หรือ "fantastic realistic" ขึ้นมา แต่หลังจากที่เขาได้อ่านบทความของ บอนเต็มเปลลิ ที่แปลเป็นภาษาฝรั่งเศสตีพิมพ์ในวารสาร *Le Nouveau Journal* ไคส์เนจึงได้นำแนวคิด Magisch-realisme มาผนวกกับแนวการเขียนเดิมของตนและช่วยให้นวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์เริ่มเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนว่างานเขียนสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ที่มีอยู่ในประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรปกลับไม่ได้หยั่งรากลึกอย่างที่ควรจะเป็น เพราะในที่สุดแล้วแนวความคิดนี้ก็กลับเดินทางข้ามทวีปไปเติบโตอยู่ในดินแดนลาตินอเมริกาแทน โดยนับจากปลายทศวรรษที่ 1930 เป็นต้นมานักเขียนลาตินอเมริกาที่ได้รับอิทธิพลจากงานศิลปะแนวนี้ได้กลายเป็นผู้บุกเบิกและสร้างปรากฏการณ์ใหม่ทางวรรณกรรมขึ้น มีความพยายามที่จะสร้างสรรค์ผลงานไม่ว่าจะเป็นเรื่องสั้น บทความ หรือนวนิยายที่มีลักษณะสะท้อนสังคมลาตินอเมริกาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดยุคเฟื่องฟูของวรรณคดีสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ขึ้น จนนักวิจารณ์วรรณคดีได้ตั้งข้อสังเกตว่า วรรณกรรมสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์เป็นลักษณะเฉพาะของประเทศแถบลาตินอเมริกา

งานเขียนตามแนวคิดศิลปะสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์เริ่มเข้าสู่ประเทศลาตินอเมริกา หลังจากมีการแปลบทความของโรห์ (1925) เป็นภาษาสเปนและตีพิมพ์ลงใน *Revista de Occidente* ในปีค.ศ.1927 ทำให้ภายในระยะเวลาหนึ่งปีหลังจากนั้น งานเขียนและบทความต่างๆ ที่เกี่ยวกับสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์เริ่มเป็นที่ยอมรับและมีนักเขียนยุโรปทดลองนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับงานเขียนของตน

ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แนวคิดสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ข้ามจากประเทศในยุโรปไปสู่ประเทศสหรัฐอเมริกาและดินแดนอเมริกาใต้ก็คือ เหตุการณ์การอพยพทางวัฒนธรรมในทศวรรษที่ 1930 และ 1940 เมื่อพรรคนาซีและพรรคฟาสซิสต์เข้ามามีอำนาจในยุโรปทำให้มีผู้อพยพออกจากเยอรมนี เชคโกสโลวาเกีย และออสเตรีย มากกว่าห้าแสนคน ในจำนวนนี้มีผู้ตัดสินใจย้ายถิ่นฐานเข้าไปตั้งรกรากในอเมริกากลางและอเมริกาใต้ระหว่าง ค.ศ.1933 ถึง ค.ศ.1941 กว่าหนึ่งแสนคน ในจำนวนดังกล่าว มีกลุ่มของนักคิด นักศิลปะ และผู้นำแนวคิดทางวัฒนธรรมหลายคน เช่น พอล เวสไฮม์ (Paul Westheim) นักประวัติศาสตร์ศิลปะผู้เขียนหนังสือ *Das*

Kunstblatt และเป็นหนึ่งในผู้นำแนวคิดสังคมนิยมใหม่ หรือ “ New Realism ” รวมอยู่ด้วย นักคิดนักเขียนกลุ่มนี้ได้ลี้ภัยอยู่ในเม็กซิโก บราซิล คิวบา และเวเนซุเอลา แล้วค่อยๆ รวมกลุ่มเผยแพร่ความคิดของตน แม้ว่าในระยะต่อมา บางคนจะเดินทางกลับยุโรป แต่ เวสไฮม์ ยังคงปักหลักอยู่ในเม็กซิโก ผลงานทางศิลปะออกมามากหลายเล่มรวมทั้ง *La Calavera (The Skeleton)* ในปี ค.ศ.1953 ที่ทำให้การวิจารณ์วรรณคดีตามแนวสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์เริ่มหยั่งรากในดินแดนแถบนี้

คำจำกัดความของแนวคิดสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์เริ่มนำมาใช้ในงานเขียนประเภทเรื่องสั้นเป็นครั้งแรกโดย อาร์ตูโร อุซลาร์ ปิเอทรี (Arturo Uslar Pietri) นักเขียนเรื่องสั้นชาวเวเนซุเอลาในยุคทศวรรษที่ 1930 และ 1940 อุซลาร์ ปิเอทรี เคยอยู่ในกรุงปารีสในช่วงทศวรรษที่ 1920 และรับเอาแนวความคิดของสำนักต่างๆ ที่เบ่งบานอยู่ในยุโรปช่วงนั้นมามากมาย เขาเคยได้พบกับบอนเตมเปลลิ ที่ปารีสและเดินทางไปยังอิตาลีในช่วงที่คำว่า “ Novecentismo ” กำลังเป็นที่รู้จัก ในปี ค.ศ.1948 เขาได้ให้คำจำกัดความคำว่า “ Magical Realism ” ว่าเป็นเสมือนการกำหนดทิศทางของกวีนิพนธ์หรือเป็นกวีนิพนธ์ที่ตรงกันข้ามกับโลกแห่งความเป็นจริง (a poetical divination or a poetical negation of reality)¹⁷ และเสนองานเขียนร้อยแก้วแนวใหม่ที่กล่าวถึงมนุษย์ซึ่งมีความลึกลับ น่าฉงน ในสภาวะแห่งความเป็นจริงของโลก จากแนวคิดดังกล่าวทำให้สิ่งที่กลายมาเป็นจุดเด่นเฉพาะของเรื่องสั้นแนวนี้ก็คือ การที่เกิดความแปลกประหลาดขึ้นกับตัวละครที่ไม่ธรรมดา และกลายเป็นจุดสนใจของเรื่อง แต่ถูกแวดล้อมด้วยความเป็นจริง อย่างไรก็ตามคำจำกัดความที่ อุซลาร์ ปิเอทรี ให้ไว้ก็ยังคงคลุมเครือ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการศึกษาของนักเขียนแต่ละคนว่ามองโลกแห่งความเป็นจริงอย่างไร และภาวะแห่งความเป็นจริงในช่วงนั้นๆ เป็นอย่างไรด้วย

ในปีเดียวกันนั้น (ค.ศ.1948) หนังสือพิมพ์ *El Nacional* ได้พิมพ์บทความของ อเลโจ คาร์เปนต์ิเออ ชื่อ “ De lo real maravilloso americano ” หรือ “ The Marvalous American Reality ” ซึ่งเป็นส่วนที่ปรากฏอยู่ในบทนำของหนังสือนวนิยายเรื่อง *El reino de este mundo (The Kingdom of This World)* พิมพ์ในประเทศเม็กซิโก ปี ค.ศ. 1949¹⁸ มีใจความกล่าวถึงการเดินทางไปยังไฮติและการค้นพบลักษณะแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ของเขาในขณะที่หวน

¹⁷ Suarez-Murias C. Marguerite ,ed. *Essay on Hispanic Literature*,p.99.

¹⁸ Maria-Elena Angula , *Magic Realism : Social Context and Discourse* (New York : Garland Publishing, 1995) p. 4.

ระลึกถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาครองราชย์ของกษัตริย์ผิวดำชาวอเมริกัน (ระหว่าง ค.ศ.1807-1820) สำหรับ คาร์เปนต์ิเออ แล้ว ความมหัศจรรย์และแนวคิดใหม่ที่เกิดขึ้นไม่ได้เน้นเฉพาะที่ไฮติเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงดินแดนประเทศอื่นๆ ในแถบลาตินอเมริกาที่มีปรากฏการณ์ทางสังคมและประวัติศาสตร์ที่คล้ายคลึงกันด้วย

หลังจากบทนำของ คาร์เปนต์ิเออ ได้รับการตีพิมพ์แล้ว ในระยะเวลาหลายปีให้หลัง เขาก็ยังไม่เปลี่ยนความคิดเรื่องงานเขียนแบบสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ อีกทั้งยังพยายามสนับสนุนนักเขียนรุ่นใหม่ให้เห็นข้อโดดเด่นที่มีอยู่ในแนวการประพันธ์แบบนี้ เขายังเห็นว่ากลวิธีการประพันธ์แนวใหม่ไม่ใช่รูปแบบเหนือจริงอย่างเช่นของยุโรปที่ผู้อ่านอาจจะเข้าใจไม่ถึง อย่างไรก็ตาม งานเขียนสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ก็เป็นเพียงกลวิธีที่จะนำผู้อ่านก้าวเข้าไปสู่แก่นแท้ของความคิดที่แฝงเร้นอยู่เท่านั้น ผลดีที่เกิดขึ้นก็คือ ผู้อ่านได้มีโอกาสเห็นการสร้างรูปแบบความฝันที่สามารถกลับมาเป็นความจริงขึ้นได้โดยปราศจากข้อโต้แย้งนั่นเอง

นอกเหนือจากงานเขียนของ อูซลาร์ ปิเอทรี (1948) และ คาร์เปนต์ิเออ (1949) แล้ว ในปีค.ศ. 1954 แองเจล ฟลอเรส (Angel Flores) ได้เสนอบทความเรื่อง “Magical Realism in Spanish American Fiction”¹⁹ ในการประชุม Modern Language Association ที่กรุงนิวยอร์ก โดยเน้นว่างานเขียนที่มีลักษณะ “ Magical Realism ” นั้นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่ปรากฏอยู่ในผลงานของนักเขียนลาตินอเมริกา ซึ่งในการนำเสนอจะเน้นความแปลกใหม่ที่ผสมผสานความเป็นจริงและแฟนตาซีเข้าไว้ด้วยกัน

ต่อมาในปี 1955 ฟลอเรส ยังได้นำคำว่า “ fantastico ” (fantastic) จากงานเขียนของ จอร์จ ลูอิส บอร์เกส ชื่อ *Historia universal de la infamia* ใน ค.ศ. 1935²⁰ มาเทียบกับลักษณะสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ และเห็นว่า Borges น่าจะเป็นผู้เริ่มจุดประกายให้เกิดงานเขียนตามแนวนี้นั้นในประเทศลาตินอเมริกาโดยได้รับอิทธิพลด้านกลวิธีการประพันธ์และการแสดงออกของเนื้อหาจากงานเขียนในยุคแรกๆ ของ ฟรานซ์ คาฟกา (Franz Kafka) และ มาร์เซล เพราสต์ (Marcel Proust)

¹⁹ Angle Flores, " Magical Realism in Spanish American Fiction " *Hispania* 38. 2 : 187-192.

²⁰ Ibid, pp.188-189.

แต่ความคิดของ ฟลอเรส ได้ถูกนักเขียนและนักวิจารณ์วรรณคดีโต้แย้งหลายฝ่าย เช่น ลุยส์ ลีอัล (Luis Leal) เห็นว่า โรห์ เป็นผู้ที่ทำให้กำเนิดแนวคิดสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์และ อูซลาร์ ปิเอทรี เป็นผู้นำคำนี้มาใช้เป็นครั้งแรกในงานเขียนกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา²¹ ส่วน โรดริ เกซ โมเนกัล (Rodriguez Monegal) ได้แสดงความเห็นในบทความชื่อ “Realismo magico versus literatura fantastica : un dialogo de sordos” ว่า ฟลอเรส จำแนกลักษณะงานเขียนแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์กับงานเขียนกลุ่ม Hispanic American Narrative ออกจากกันไม่ชัดเจน²² การนำผลงานของนักเขียนที่มีชื่อเสียงจำนวนมากมาจัดเข้าไว้ในกลุ่มสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์จึงเป็นการรวมเอาคำว่า “realismo” กับ “fantasia” มาไว้ด้วยกันเท่านั้น นอกจากนี้ โมเนกัล ยังเห็นว่า ฟลอเรส ไม่ได้กล่าวถึงงานเขียนร้อยแก้วของนักเขียนลาตินอเมริกาคนสำคัญคือ คาร์เปนต์ิเออ ที่มีมาก่อน บอเกส ด้วย ซึ่งข้อโต้แย้งดังกล่าวทำให้นักเขียนส่วนใหญ่พยายามหาข้อยุติโดยการเทียบเคียงงานเขียนในแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ของตนว่าใกล้เคียงกับคำว่า “marvelous real” ของ คาร์เปนต์ิเออ แทนที่จะใช้คำว่า “magical realism” ตามที่ ฟลอเรส เสนอแนวความคิดไว้

ในระยะเริ่มแรกของงานเขียนทศวรรษ 1940 แนวคิดสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ได้รับความนิยมอยู่ในวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นและการความเรียงร้อยแก้ว นักเขียนที่มีชื่อเสียงในกลุ่มนี้คือ เฟอานานโด ออร์ติซ (Fernando Ortiz) มาริยาโน ปิคอน ซาลาส (Mariano Picon Salas) อาร์ตูโร อูซลาร์ ปิเอทรี (Arturo Uslar Pietri) อัลฟรอนโซ เรเยส (Alfonso Reyes) และ ลีโอพอลโด ซีซาร์ (Leopoldo Zea) ซึ่งเขียนงานในลักษณะที่เน้นการแสดงออกถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมลาตินอเมริกา

ต่อมาในปลายทศวรรษ 1940 ถึง 1950 งานเขียนสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ของบกลุ่มลาตินอเมริกาเริ่มปรากฏเด่นชัดขึ้น มีความพยายามที่จะสร้างความแตกต่างจากแนวเขียนและลักษณะการบรรยายแบบเดิมในยุโรป นักเขียนเริ่มหันเข้าหารูปแบบของนิยายและนวนิยายแนวใหม่ เช่น งานเขียนเรื่อง *Ficciones* (1944) ของ จอร์จ ลูอิส บอว์เกส เรื่อง *El Senor Presidente* (1946) ของ มิเกล แองเจล แอสตูเรียส เรื่อง *Al Filo del agua* (1947) ของ

²¹ Maria-Elena Angula, *Magic Realism : Social Context and Discourse* , p.6.

²² Ibid,p.5.

อากัสติน ยาเนซ (Agustin Yanez) เรื่อง *El reino de este mundo* (1949) ของ คาเปนต์ิเออ เรื่อง *La vida breve* (1950) ของ ฮวน คาร์ลอส โอนตติ (Juan Carlos Onetti) และเรื่อง *Pedro Paramo* (1955) ของ ฮวนรูลโฟ (Juan Rulfo) เป็นตัวอย่างงานเขียนที่นำไปสู่การพัฒนาและหยั่งรากของนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ที่มั่นคงขึ้นในทศวรรษ 1960

เมื่อมาถึงทศวรรษที่ 1960 และ 1970 นักเขียนกลุ่มลาตินอเมริกาได้พยายามพัฒนาฝีมือและแข่งขันกันสร้างผลงานทั้งเรื่องสั้นและนวนิยายในแนวนี้ออกมาจนเป็นที่รู้จักแพร่หลาย แต่ในจำนวนงานเขียนทั้งหมด นวนิยายที่นับว่าประสบความสำเร็จและได้รับยกย่องเป็นวรรณกรรมชิ้นเอกของกลุ่มลาตินอเมริกา คือ เรื่อง *Cien Anos de Soledad* (1967) หรือ *One Hundred Years of Solitude* ของ การ์เซีย มาร์เกซ ซึ่งนอกจากจะเป็นวรรณกรรมยอดเยี่ยมในศตวรรษที่ 20 แล้ว ยังได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมในค.ศ. 1982 อีกด้วย นับว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้ทั่วโลกหันมามองความเป็นลาตินอเมริกาและมีนักเขียนในยุคหลังๆ ที่ได้รับอิทธิพลของ การ์เซีย มาร์เกซ พยายามเลียนแบบวิธีการเขียนและการนำเสนอความคิดแบบสัจนิยมแนวมหัศจรรย์

ในทศวรรษ 1970 และ 1980 นับว่าเป็นยุคเฟื่องฟูของงานเขียนแนวนี้ นักเขียนจากประเทศต่างๆ ทั่วโลกเริ่มทดลองงานเขียนในแนวสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ กลุ่มนักเขียนจากประเทศที่เคยเป็นอาณานิคมหรือประเทศที่มีประสบการณ์ถูกกดขี่ด้านวัฒนธรรมและการเมือง ได้ใช้งานเขียนแบบสัจนิยมแนวมหัศจรรย์เป็นทางออกในการวิพากษ์วิจารณ์สังคมจนทำให้วรรณกรรมแนวนี้เป็นที่รู้จักในชื่อ " วรรณกรรมหลังการเป็นอาณานิคม " (Postcolonial Literature) ด้วย นักเขียนซึ่งมีผลงานนวนิยายกลุ่มสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ที่มีชื่อเสียงในช่วงนี้ได้แก่ วิลเลียม เคนเนดี้ (William Kennedy) มิลาน कुนเดอรา (Milan Kundera) คาร์ลอส ฟูเอนเตส (Carlos Fuentes) ดี เอ็ม โทมัส (D.M. Thomas) แอนเจลา คาร์เตอร์ (Angela Carter) ปีเตอร์ คาเรย์ (Peter Carey) จูเลียน บาร์น (Julian Barn) ซัลมาน รูซดี (Salman Rushdie) โรเบิร์ต โครเอทซ์ (Robert Kroetsch) อิซาเบล อัลเลนเด่ (Isabel Allende) โทนี มอร์ริสัน (Toni Morrison) และ ลอรา เอสกีเวล (Laura Esquivel) เป็นอาทิ

อย่างไรก็ตาม การพัฒนางานเขียนในแนวนี้ยังคงมีต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน นักเขียนที่เริ่มต้นมีชื่อเสียงมาจากการนำเสนอผลงานแบบสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 และ 1980 บางส่วนยังคงพัฒนางานเขียนของตนในแนวนี้ต่อไป ในขณะที่หลายคนอาจจะหันไปทดลองงานเขียนด้วยกลวิธีการประพันธ์ประเภทอื่น แต่กลุ่มนักเขียนนวนิยายและเรื่องสั้นรุ่น

ใหม่ที่เกิดขึ้นในปลายทศวรรษที่ 1990 ก็ยังพยายามสืบทอดวิธีการเขียนและการเสนอแนวความคิดแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์จนได้รับรางวัลทางด้านวรรณกรรม เช่น โฟตินิ อีปานอมิติส (Fotini Epanomitis) และ อรุณธาตี รอย (Arundhati Roy) เป็นต้น

จากที่ได้กล่าวมาตั้งแต่ต้นจะเห็นว่า งานเขียนสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ได้เกิดจากการหลอมความคิดและการสนับสนุนของนักวรรณคดี นักเขียน นักศิลปะ และนักวิจารณ์หลายต่อหลายคน จนเกิดเป็นกลุ่มความคิดที่ได้รับความนิยมขึ้นมา ความเคลื่อนไหวของงานเขียนสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ยังคงดำเนินสืบต่อมาเป็นระยะจนถึงปัจจุบันนับเป็นเวลา 60 กว่าปีแล้ว แม้ว่าจะเป็นผลงานที่พิมพ์ออกมาต่างสภาวะ ต่างเวลา ต่างวัฒนธรรม ตลอดจนมีปัญหาทางภาษาศาสตร์และการแปลความอันเกี่ยวเนื่องจากวัฒนธรรมอยู่บ้าง แต่ระยะเวลาดังกล่าวก็เพียงพอที่จะนำมาศึกษาพัฒนาการทางด้านความคิดและการรับอิทธิพลความคิดที่มีต่อกันได้ อันจะเป็นแนวทางในการจัดประเภทวรรณคดีดังจะได้อีกกล่าวในบทที่ 3 และ 4 ต่อไป

2.3 ความหมายและลักษณะแนวคิดของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์

พจนานุกรมภาษาอังกฤษ *Dictionary of Twentieth Century Culture (1995)* ได้ให้คำจำกัดความแนวคิดสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ว่า

Magic realism generally means fiction that does not distinguish between realistic and non-realistic events, fiction in which the supernatural, the mythical or the implausible are assimilated to the cognitive structure of reality without a perceptive break in the narrator's or characters' consciousness. Magic realism is a style associated with Latin American Fiction especially in the 1960's and after.²³

²³ Peter Standish, ed. *Dictionary of Twentieth Century Culture : Hispanic Culture of South America* (Detroit MI : Gale Research, 1995), p. 156.

ส่วนใน *Encyclopedia of Latin American Literature* ได้กล่าวถึงงานเขียนแนวนี้ ตามที่นักวิจารณ์ชื่อ วิลเลียม โรว์ (William Rowe) ให้คำจำกัดความไว้ว่า

Main Characteristic of the marvellous in the real is the way in which European myths and dreams, from the Fountain of ternal Youth to Surrealism 's desire to make dream reality, have found their real counterparts in Latin America ²⁴

เมื่อรวมคำจำกัดความข้างต้นเข้าด้วยกัน จะเห็นจุดเด่นของ Magical Realism หรือ สัจนิยมแนวมหัศจรรย์ว่า เป็นแนวคิดที่ปรากฏอยู่ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดีที่มีลักษณะทั่วไปของเรื่องราวไม่สามารถจะแยกความแตกต่างระหว่างโลกแห่งความเป็นจริงกับเหตุการณ์ไม่จริงออกจากกันได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังเป็นบันเทิงคดีที่นำรูปแบบเหนือธรรมชาติ เรื่องที่มาจากจินตนาการ หรือเรื่องราวเหลือเชื่อมารวมกันไว้กับสภาพความเป็นจริงโดยที่ตัวละครในเรื่องนั้นไม่ได้รับรู้หรือแสดงความประหลาดใจในสิ่งที่เกิดขึ้น งานเขียนกลุ่มนี้ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดทางศิลปะในยุโรปและได้สานต่อจนกลายเป็นลักษณะเฉพาะของบันเทิงคดีลาตินอเมริกา นับตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1960 เป็นต้นมา

นักเขียนนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ที่มีผลงานโดดเด่นในกลุ่มนี้ช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ได้แก่ การ์เซีย มาร์เกซ ชูลิโอ คอร์ทาซาร์ คาร์ลอส ฟูเอนเตส และ จอร์จ ลูอิส บอร์เกส นักเขียนดังกล่าวนอกจากจะผลิตผลงานเขียนของตนเองแล้ว ยังช่วยสนับสนุนให้กระแสนิยายตามแบบสัจนิยมแนวมหัศจรรย์เป็นที่รู้จักแพร่หลายไปในระดับนานาชาติด้วย

นอกจากกลุ่มแนวคิดแบบสัจนิยมแนวมหัศจรรย์จะเป็นการผสมผสานความคิดระหว่างความเป็น "สัจนิยม" (Realism) และ "ความมหัศจรรย์" (Magic) เข้าไว้ด้วยกันตามอิทธิพลของงานศิลปะแล้ว ซีมัวร์ เมนตัน (Seymour Menton) ยังได้เปรียบเทียบว่างานเขียนแนวนี้มีลักษณะเด่นที่รวมเอาแนวความคิดทั้งปรัชญาและจิตวิทยาของ คาร์ล กุสตาฟ ยุง

²⁴ William Rowe, "Magical Realism" *Encyclopedia of Latin American Literature*, ed.

(Carl Gustav Jung) เอาไว้ด้วย เนื่องจากหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 แนวคิดสัญนิยมแนวมหัศจรรย์ในช่วงแรกกับแนวคิดของ ยุง มีความคล้ายคลึงกันและเริ่มได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง²⁵ แนวคิดพื้นฐานของยุง ที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดีศตวรรษที่ 20 กล่าวถึงลักษณะร่วมของมนุษยชาติ (archetype) และจิตไร้สำนึกรวมสรูป²⁶ (collective unconscious) ซึ่งตีพิมพ์ไว้ใน *On the Psychology and Pathology of So-Called Occult Phenomena* (1902) โดยเปรียบเทียบสังคมตะวันตกที่ค่อยๆ โดดเดี่ยวและห่างไกลจากแหล่งกำเนิดและจินตนาการของจิตไร้สำนึก เขากล่าวว่า

(...) The man whom we can with justice call “modern” is solitary. He is so of necessity and at all times, for every step towards a fuller consciousness of the present removes him further from his original participation mystique with the mass of men—from submission in a common unconsciousness.²⁷

ความคิดนี้ทำให้นักเขียนยุคใหม่เริ่มหันเข้าหาแหล่งข้อมูลที่มีเรื่องความเชื่อ นิทานปรัมปรา ความลึกลับทางศาสนาและวัฒนธรรมแปลกใหม่มาใช้เป็นวัตถุดิบในการเขียนงาน ความคิดดังกล่าวได้ส่งอิทธิพลต่องานเขียนของกลุ่มสัญนิยมแนวมหัศจรรย์ที่น่าเรื่องราวเหนือจริงมาผนวกเข้ากับภาพสังคมแห่งความเป็นจริงได้อย่างกลมกลืน

แนวความคิดของยุงส่งผลต่อการนำเสนอในงานเขียนสัญนิยมแนวมหัศจรรย์ กล่าวคือ เรื่องราวที่น่าเสนอในนวนิยายสัญนิยมแนวมหัศจรรย์มีพื้นฐานมาจากความเชื่อ ตำนาน ประวัติศาสตร์ หรือเป็นเรื่องราวที่มีลักษณะเฉพาะท้องถิ่น ตัวละครในนวนิยายไม่ได้เป็นตัวแทนของ

²⁵ Leonard Forster, “Über den ‘Magischer Realismus’ in der heutigen Dichtung,” *Neophilologus*34(1950),p.98, cited in Seymour Menton ,*Magical Realism Rediscovered* , 1918-1981 , p.13.

²⁶ อ่านเพิ่มเติมใน เอ็ม.เอส. เอบรามส์, *อธิบายศัพท์วรรณคดี*, แปลโดยทองสุข เกตุโรจน์ (กรุงเทพมหานคร : อรุณสภา ลาดพร้าว, 2529),หน้า 19-21.

²⁷ Carl Jung, " Seelen Probleme der Gegenwart ", quoted in C.G.Jung , *Psychological Reflections*, ed. Jolande Jacob (New York : Harper and Row Torchbooks,1961), p.28, cited in Seymour Menton ,*Magical Realism Rediscovered 1918-1981* , p.13.

บุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นตัวแทนของผู้คนในสังคมโดยรวมตามประวัติศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไป เรื่องราวมักจะแสดงให้เห็นถึงการสร้างชุมชน สังคม และความเจริญของมนุษย์ที่นับเป็นความยิ่งใหญ่อันสะท้อนลักษณะร่วมของมนุษยชาติออกมา

อย่างไรก็ตาม นักวิจารณ์วรรณคดีบางกลุ่มได้จัดให้นวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์อยู่ในกลุ่มที่เรียกว่า “ วัตถุวิสัยใหม่ ” (New Objectivity) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ผสมผสานกับแนวคิดโพสท์เอกซ์เพรสชันนิซึม ถือเป็น การแตกแขนงทางความคิดในด้านนี้ออกไป ในขณะที่บางกลุ่มมองว่ากลวิธีการประพันธ์ของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์คาบเกี่ยวอยู่ระหว่างความเป็นงานเขียนหลังนวมัยนิยม (Postmodernism) กับสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ (Magical Realism) เอง จนทำให้มีจุดเด่นเฉพาะตัวขึ้นมา กล่าวคือ แนวคิดหลังนวมัยนิยมเน้นการตั้งคำถามกับชีวิต และความไร้สาระของสังคม อีกทั้งไม่ยึดติดอยู่กับรูปแบบ นักเขียนมีความพยายามที่จะนำเสนอว่ามายากับข้อเท็จจริงในโลกเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด และเมื่อรวมกับลักษณะสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ที่มีเรื่องเหนือธรรมชาติมาเข้ามาเกี่ยวข้องกับ การตีแผ่ภาพสังคม จึงมองได้ว่าแนวความคิดดังกล่าวกำลังพยายามจะปฏิเสธขนบการเขียนแบบสังคมนิยมที่มีมาแต่เดิมและนำเสนอแนวทางที่ตรงกันข้ามกัน นั่นเอง

โรห์ ซึ่งเป็นผู้สร้างคำว่า “Magischer Realismus“ หรือ “Magical Realism“ ขึ้น ก็ให้ความเห็นว่าสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ที่อยู่ในงานศิลปะแบบโพสท์เอกซ์เพรสชันนิซึม เป็นการสร้างความรู้สึกร่วมให้กับศิลปะเพื่อยืนยันว่าเรื่องราวที่นำเสนอเป็นจริงในโลกจริงของมนุษย์ที่อาจจะซ้อนกันอยู่เหมือนเป็นคนละสังคมกัน ความรู้สึกที่ว่าสิ่งแปลกประหลาดนั้นมีอยู่จริงในสังคมจึงต้องอาศัยการสร้างน้ำหนักให้กับสิ่งที่นำเสนอ ในขณะที่ผู้นำเสนอนั้นจะต้องมีความเป็นกลาง (objectivity) และไม่ชี้นำในการสร้างสรรค์ผลงาน เมื่อความคิดเบื้องต้นเหล่านี้ปรากฏอยู่ในงานทางด้านวรรณกรรม ความ “ มหัศจรรย์ ” ที่พบจึงมักจะเน้นความสำคัญไปที่จิตวิญญาณซึ่งแฝงเร้นอยู่ในเรื่องราวที่นำเสนอ โดยมีการสร้างมิติของอารมณ์จากบรรยากาศและตัวละคร เป็นส่วนที่ให้รายละเอียดของเรื่องราว ดังนั้น เราจึงอาจจะกล่าวได้ว่าแท้ที่จริงแล้วการสร้างวรรณกรรมแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ขึ้นมา ก็คือ การสร้างสิ่งประหลาดในโลกที่เป็นจริง แต่เป็นที่ยอมรับได้ในโลกของตัวมันเอง

คำว่า “ magic ” (มหัศจรรย์) ในความหมายของ โรห์ ไม่ใช่ความลึกลับ หรือ “ mystic ” อย่างที่หลายๆ คนเข้าใจ เพราะสิ่งลึกลับนั้นเป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่ในโลกจริงให้ได้พบเห็น และถูกแบ่งแยกออกเป็นภาพจริงกับภาพลวงอย่างชัดเจน ในขณะที่ “ ความมหัศจรรย์ ” ใน

งานนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์นั้นเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ว่ามีอยู่จริงในโลกของตัวละครที่อาจจะสร้างความประหลาดใจให้กับผู้อ่าน แต่กลับกลายเป็นเรื่องปกติในโลกของตัวละคร โดยอาศัยกลวิธีการนำเสนออย่างเป็นกลางและผู้ประพันธ์ก็เพิกเฉยต่อข้อประหลาดที่เกิดขึ้นนั้น

ถ้ามองย้อนกลับไป เราจะเห็นว่าการสร้างนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ขึ้นมา ก็คือรูปแบบหนึ่งในการตั้งคำถามอย่างชาญฉลาดกับความคิดอภิปรัชญา (Metaphysics) ในยุโรปนั่นเอง กล่าวคือ กลุ่มอภิปรัชญาได้แบ่งแยกวัตถุกับจิตวิญญาณออกจากกัน แบ่งโลกจริงกับความคิดฝันให้อยู่คนละส่วน โดยอาศัยเหตุผลที่คิดขึ้นในโลกมนุษย์เป็นเกณฑ์ตัดสิน แต่กลุ่มสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์กลับนำลักษณะทั้งหมดนั้นมาผสมผสานกันและสร้างบรรทัดฐานใหม่ในการตัดสินขึ้น ปล่อยให้เหตุการณ์บางอย่างในงานประพันธ์ดำเนินไปโดยไม่ต้องการคำอธิบายถึงสาเหตุและความถูกต้องมากนัก

แม้ว่าจะมีความพยายามในการรวมกลุ่มนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ แต่คำถามประการหนึ่งที่เกิดขึ้นก็คือ เราจะกำหนดโครงสร้างการประพันธ์แนวนี้จากรูปแบบใด คำตอบอาจจะยังไม่ชัดเจนนัก เพราะดูเหมือนว่าแนวคิดสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์จะเปิดโอกาสให้เกิดการสร้างกฎเกณฑ์อย่างหลวมๆ เท่านั้น เพื่อให้ให้นักประพันธ์ได้ใช้ความสามารถของตนอย่างอิสระ และสร้างน้ำหนักในการดำเนินเรื่องของตนด้วยการผสมผสานรูปแบบการประพันธ์ใหม่แบบใดก็ได้ที่ต้องการ ซึ่งได้กลายเป็นความพยายามสร้างค่านิยมใหม่ทดแทนการติดอยู่กับรูปแบบเดิมๆของกลุ่มนักประพันธ์จากโลกตะวันตก จุดมุ่งหมายในการสร้างความแตกต่างนี้เองที่ทำให้เกิดการแหวกกฎเกณฑ์และทำให้การประพันธ์แนวนี้เป็นที่รู้จักขึ้นมา

นักวิจารณ์ แองเจล ฟลอเรส (Angel Flores) และ ลูอิส ลีอัล (Luis Leal) ²⁸ ได้กล่าวถึงความโดดเด่นในการประพันธ์แบบลาตินอเมริกา ด้วยการสร้างกรอบความคิดที่เดิมมีอยู่ในเฉพาะกลุ่มลาตินให้มีกว้างขวางและเป็นสากลมากขึ้น การสร้างกรอบใหม่นี้ทำให้นวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์กลายเป็นกลุ่มนวนิยาย “New Latin American” ในยุโรปขึ้นมา แต่อย่างไรก็ตามในระยะแรกๆ ที่มีการนำเสนอผลงานในแนวนี้ มีการต่อต้านเช่นเดียวกับแนว

²⁸ ข้อมูลบางส่วนจาก <http://chuma.cas.usf.edu/~pgrossha/magic.html> และ

<http://kali.murdoch.edu.au/~continuum/litserve/SPAN/36/baker.html>

คิดสมัยใหม่อื่นๆ จนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ลึกลง กลวิธีการประพันธ์แบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์จึงเริ่มเป็นที่ยอมรับมากขึ้น

นักวิจารณ์ทั้งสองเห็นว่ากลวิธีการประพันธ์แบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์เกิดจากการที่นักเขียนพยายามจะเผชิญหน้ากับโลกที่เป็นจริงด้วยมุมมองที่ต่างออกไป และพยายามที่จะควบคุมให้รู้ว่าส่วนใดคือความลึกลับในสิ่งของ ในมนุษย์ และในสัตว์ แล้วถ่ายทอดออกมาให้เห็นว่าเป็นเรื่องราวธรรมดาที่สุดซึ่งอาจจะเกิดขึ้นที่ไหนก็ได้ไม่แตกต่างกัน

ซูซาน เบเกอร์ (Suzanne Baker) นักวรรณคดีได้ตั้งข้อสังเกตว่า นวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์มีการนำเสนอที่ผสมผสานจากความหลากหลายและมีความใกล้เคียงกับงานเขียนแนวแฟนตาซี (Fantasy) และวรรณคดีแฟนทาสติก(Fantastic Literature) เป็นอย่างมาก²⁹ นอกจากนี้นวนิยายแนวนี้จะกลายเป็นคลื่นลูกใหม่ของวงการวรรณกรรมแล้วยังได้รับความนิยมอยู่ทั่วทุกมุมโลกไม่ว่าจะเป็นในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย และประเทศที่เคยเป็นอาณานิคมของประเทศตะวันตกมาก่อน นักเขียนปัจจุบันที่ได้รับความนิยมได้แก่ ชัลมาน รัชดี โทนี มอร์ตัน และ แอนเจลา คาร์เตอร์

นอกจากนั้น เบเกอร์ ยังชี้ให้เห็นว่านวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์มีลักษณะที่โดดเด่นหลายประการ คือ

In a magic realist text, great pains are taken to delineate a textual world which appears to conform to the familiar and known of everyday life (...) this mimetic world – view is undermined by the introduction of something which is beyond the realms of possibility according to currently accepted scientific knowledge.³⁰

²⁹ Suzanne Baker, "Clowning Wisely : Magic Realism as a Form of Carnivalized Littrature. AULLA XXIX Congress , University of Sydney (February 10th –14th ,1997), p.4.

³⁰ Ibid.,pp.4-5.

และ

The introduction of events or phenomena which we as contemporary Western readers would consider 'impossible' or 'supernatural' are always narrated in a voice which presents the 'unreal' events as factual or even 'normal' within the textual world.³¹

จะเห็นว่านวนิยายแนวนี้เป็นเรื่องราวที่ถูกสร้างขึ้น โดยใช้ฉาก เวลา และสถานที่ในโลกปัจจุบันตามความเป็นจริง แต่เกิดสิ่งแปลกประหลาดขึ้นกับตัวละคร โดยที่ไม่สามารถอธิบายด้วยเหตุผลทางตรรกะได้ สิ่งที่เกิดขึ้นมักจะเป็นเรื่องที่เหลือเชื่อหรือเหนือธรรมชาติสำหรับผู้อ่าน ในขณะที่ตัวละครกลับไม่รับรู้ถึงความแปลกประหลาดใดๆ และดำเนินชีวิตตามปกติ อีกทั้งยังไม่ได้พยายามหลีกเลี่ยงหนีจากสภาพในโลกจริงของเขา หากแต่เผชิญหน้าเพื่อหาทางอยู่รอดในสังคมนั้น

ในส่วนของ การบรรยายตามแบบสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ ผู้เขียนหรือผู้บรรยายในเรื่องจะต้องทำให้เชื่อว่าเหตุการณ์ที่กำลังเล่าอยู่นั้นเป็นเรื่องปกติธรรมดาและไม่พยายามตั้งคำถามหรือสื่อสัญลักษณ์ที่ทำให้ผู้อ่านเกิดข้อโต้แย้งหรือสงสัยสิ่งที่เกิดขึ้นและเห็นว่าสิ่งนั้นเป็นเรื่องเหนือธรรมชาติหรือแฟนตาซี ดังเช่นที่นักวิจารณ์วรรณคดีชาวแคนาดา โรเบิร์ต วิลสัน (Robert Wilson) อธิบายว่า

Magic realism depends on credulity. The characters must believe in all that happens, the narrator cannot raise queries, or treat the events as puzzling.³²

³¹ Ibid.,p.5.

³² Robert Wilson , " Review of Magic Realism : An Anthology," ed., Geoff Handcock ,in Quarry 32.2 (1983) : 84-91.

อย่างไรก็ตาม ลักษณะดังที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เนื้อหาที่น่าสนใจในนวนิยายแนวนี้ เกิดความคึกคักคลุมเครือขึ้น อีกทั้งความสลับซับซ้อนที่แทรกอยู่ในเนื้อหายังส่งผลทำให้ผู้อ่านสามารถมองและตีความได้หลากหลาย และเมื่อผู้อ่านได้สัมผัสกับบรรยากาศการนำเสนอ นวนิยาย จะรู้สึกเหมือนมีโลกของเขาวงกตหลายโลกซ้อนทับกันอยู่ แต่โลกดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอเรื่องราวไปในทิศทางเดียวกัน ดังเช่นที่ จอร์จ ลูอิส บอร์เกส กล่าวว่า

I imagine a labyrinth of labyrinths, one sinuous spreading labyrinth that would encompass the past and the future and in some way involve the stars³³

นอกจากนั้น เรื่องเล่าแบบสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ยังเต็มไปด้วยอรรถรสของความแปลกประหลาด ดังเช่นที่ ปีเตอร์ คาร์เรย์ นักเขียนชาวออสเตรเลีย ยกตัวอย่างเรื่องที่วิญญูณสามารถเดินไปมาอยู่ในห้องที่เป็นฉากจริงในโลกสัจนิยมและใช้ชีวิตร่วมกับคนปกติได้โดยไม่มี ความแปลกแยก

Say, for instance, I want to persuade you that a ghost is walking around .I must first persuade you that the room itself is particularly real, that when you sit down in a chair that it will hold your weight, that everything in the room is real .³⁴

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้นวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์จะมีความใกล้เคียงกับงานเขียนตามแนวคิดเหนือธรรมชาติ แนวคิดอติสัจนิยม และแนวแฟนตาซี แต่สิ่งที่แบ่งแยกให้เห็นแตกต่างอย่างเด่นชัดก็คือ สัจนิยมแนวมหัศจรรย์จะยังคงความเป็นจริงในแนวสัจนิยมที่ปรากฏอยู่ในสังคมไว้ ดังจะเห็นได้จากการสร้างองค์ประกอบต่างๆ ของเรื่องราวให้ดำเนินอยู่ในสังคมปัจจุบันที่พบเห็นกันได้ทั่วไป

³³ Gerald Martin, *Journeys through the Labyrinth : Latin American Fiction in the Twentieth Century* (New York : Verso,1989), p.3.

³⁴ Kateryna Arthur, “ Interview with Peter Carey ” reprinted in *Australian Literature Study Guide*, (West Australia : Murdoch University,1990), pp.360-372.

หลังจากปี ค.ศ.1967 ที่นวนิยายเรื่อง *Cien Anos de Soledad* หรือ *One Hundred Years of Solitude* ของ การ์เซีย มาร์เกซ ได้ตีพิมพ์และเป็นที่ยอมรับ ลูอิส ลีอัล ก็ได้เขียนบทความเพื่อสร้างมุมมองในวรรณกรรมใหม่ โดยพยายามแยกแยะและศึกษาความแตกต่างระหว่างงานเขียนแนวคิดเหนือธรรมชาติ แนวคิดอสังขนิยาม แนวคิดแบบแฟนตาซี และแนวคิดสังขนิยามแนวมหัศจรรย์ ลีอัล เห็นว่าแนวคิดสังขนิยามแนวมหัศจรรย์เป็นขบวนการสร้างสรรค์ที่พยายามจะสร้างจินตนาการว่าเราได้ค้นพบโลกในแบบใหม่ที่มีความสัมพันธ์อันดีกับสิ่งที่เราเห็นและดำรงอยู่มาทุกเมื่อเชิ้อวัน ผู้ประพันธ์ไม่ได้มีความต้องการจะตัดสินหรือชี้ผิดซึ่งถูกเหตุการณ์ประหลาดที่เกิดขึ้นเหมือนกับที่ผู้ประพันธ์แนวแฟนตาซีพยายามกระทำ ในทางตรงกันข้ามนวนิยายแนวนี้กลับหันหน้าเข้าเผชิญความจริงที่เกิดขึ้นในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ตัวละครยอมรับโลกจริงที่เป็นอยู่รอบๆ ตัวพวกเขาได้ และหาวิธีการที่จะดำรงอยู่กับสิ่งนั้นในแบบรูปต่างๆ กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาเรื่องแรงกระตุ้นที่เกิดจากการเมืองและสังคมเป็นหลักแล้ว จะเห็นว่าสังขนิยามแนวมหัศจรรย์ต่างจากในอนาคตในอนาคตกนวนิยายแนวแฟนตาซีตรงที่ลักษณะแบบแฟนตาซีต้องการเน้นความบันเทิง เพื่อสร้างความผ่อนคลายและไม่ยึดติดอยู่กับสภาพความเป็นจริง อีกทั้งไม่ได้มุ่งที่จะวิพากษ์วิจารณ์สังคมเป็นหลักดังเช่นในงานสังขนิยามแนวมหัศจรรย์

ในหนังสือ *Fantasy Literature : A Core Collection and Reference Guide* มาร์แชล บี ทิมน์ (Marshall B.Tymn)³⁵ ได้อธิบายว่าการเขียนแนวแฟนตาซีมี 2 ลักษณะ คือประเภทแรกเป็นเรื่อง *จินตนาการเบื้องต้น (Low Fantasy)* ซึ่งฉากเหตุการณ์จะเกิดขึ้นในโลกมนุษย์หรือในสังคมที่เราคุ้นเคย แต่มีเหตุการณ์ประหลาดผิดธรรมชาติที่ไม่มีการอธิบายเหตุผลใดๆ เกิดขึ้น เช่น เรื่อง *The Picture of Dorian Gray* ของ ออสการ์ ไวลด์ (Oscar Wilde) และเรื่อง *Lila the Werewolf* ของ ปีเตอร์ เฮส บีเกล (Peter S. Beagle) เรื่องราวประเภทนี้จะไม่มีการนำพาหรือเทพเจ้า ไม่มีมังกรไฟและอัศวินม้าขาวที่สามารถเหาะเหินเดินอากาศได้ แต่ก็ไม่ยึดติดอยู่ในหลักของเหตุผลแต่ประการใด และประเภทที่สองคือเรื่องราวที่มี *จินตนาการระดับสูง (High Fantasy)* ซึ่งนักเขียนสร้างโลกที่ไม่เป็นจริงขึ้นมา ในโลกใหม่นี้มีความคิดแบบแฟนตาซีที่เป็นเรื่องราวความเพ้อฝัน จินตนาการ และปรากฏการณ์ที่น่าพิศวงปรากฏอยู่แต่ไม่สามารถนำเหตุผลทางวิทยาศาสตร์เข้าไปอธิบายได้ โดยอาจจะเป็นเรื่องเล่าผสมผสานกับนิยายปรัมปรา เทวดา นางไม้ สัตว์พูดได้ (Myth and Fairy Tale Fantasy) ความเชื่อที่มีภูติผีปีศาจ

³⁵ Marshall B. Tymn, *Fantasy Literature : A Core Collection and Reference Guide* (New York : R.R.bower Company,1979) pp.3-38.

(Gothic Fantasy) ที่ปรากฏตัวอยู่ในอีกโลกหนึ่ง แนวคิดเรื่องโลกใหม่และสังคมที่แตกต่างจากโลกมนุษย์ (Science Fantasy) เรื่องราวการต่อสู้และอัศวิน (Sword and Sorcery Fantasy and Heroic Fantasy) ตัวอย่างของนวนิยายประเภทนี้ ได้แก่ เรื่อง *The King of Elfland's Daughter* ของ ลอร์ด ดันซันนี่ (Lord Dunsany) เรื่อง *Chronicles of Narnia* ของ ซี เอส ลูอิส (C.S. Lewis) เรื่อง *Diamond in the Window* ของ เจน แลงตัน (Jane Langton) เรื่อง *The Broken Citadel* ของ จอยซ์ เกรกอเรียน (Joyce Gregorian) และ *The Marrow of the World* ของ รูธ นิโคลส์ (Ruth Nichols) เป็นต้น

เมื่อนำลักษณะนวนิยายแนวแฟนตาซีตามที่ ทิมน์ เสนอไว้ในหนังสือของเขา มาเปรียบเทียบกับแนวคิดสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ พบว่า งานเขียนแนวแฟนตาซีมีลักษณะใกล้เคียงกับงานเขียนแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ตรงที่เหตุการณ์ประหลาดมหัศจรรย์บางอย่างอาจจะไม่สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์และตรรกะของสังคมมนุษย์ แต่ข้อแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดก็คือภาพรวมของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในนวนิยายแนวแฟนตาซีไม่ยึดติดกับสังคมนิยมแต่อย่างใด ส่วนที่อาจจะคล้ายคลึงกันอยู่บ้างระหว่างนวนิยายแนวแฟนตาซีระดับเบื้องต้นกับนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ก็คือ ฉากที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ทั่วไป แต่มีเรื่องประหลาดเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามความแปลกประหลาดในนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์เกิดได้มากมายและหลากหลายรูปแบบกว่าเหตุการณ์ในนวนิยายแนวแฟนตาซีระดับต้น เช่น ในนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์เรื่อง *Like Water For Chocolate* ของ ลอรา เฮสกีเวลล์ น้ำตาแห่งความผิดหวังของติต้าที่หยดลงไปในการอาหารสามารถทำให้ทุกคนในงานเลี้ยงรู้สึกปั่นป่วนจนอาเจียนออกมาได้ ใน *Nemesis For Daddy* ของ กรานท์ คาลด์เวลล์ (Grant Caldwell) กล่าวถึงการหายไปของผู้ชายคนหนึ่งโดยที่อวัยวะถูกแยกออกเป็นส่วนๆ ซึ่งแต่ละส่วนยังคงมีชีวิตและสามารถนำกลับมาผ่าตัดรวมกันได้ใหม่ เพื่อรอคอยให้ค้นหาศีรษะกลับมาต่อดังเดิม เป็นต้น เรื่องราวเหล่านี้เมื่ออยู่ในโลกของสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ ตัวละครจะยังคงดำรงชีวิตตามปกติ ไม่หวาดกลัวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่หากเป็นโลกของแฟนตาซีระดับต้น ตัวละครย่อมรับรู้ถึงความผิดปกติที่เกิดขึ้นและพยายามหาทางหลีกเลี่ยงหรือเผชิญกับสิ่งที่ไม่สามารถอธิบายได้นั้น

อย่างไรก็ตาม พบว่า ใน *The Literary Fantastic : From Gothic to Postmodern* ของนีล คอรันเวลล์ (Neil Cornwell) ได้กล่าวถึงลักษณะการเขียนแบบแฟนตาซีว่าเป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งที่ทำให้เกิดประเภทของงานเขียนแบบแฟนทาสติก (Fantastic) เท่านั้น ทั้งนี้ คอรันเวลล์ อธิบายว่าลักษณะของการสร้างแฟนตาซีหรือจินตนาการนั้นเป็นสิ่งที่มาจากจิตใจ

และเกี่ยวข้องกับแนวคิดทางจิตวิทยา ในขณะที่ลักษณะแนวคิดแฟนทาสติกเป็นโครงสร้างหนึ่งของประเภทวรรณคดี (Fantasy may be seen as deriving predominantly from psychology, while the fantastic is a basically literary construct) ³⁶ ซึ่งหากมองว่าความคิดที่เป็นแฟนตาซีหรือจินตนาการอันหลากหลายส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรคงานเขียนประเภทแฟนทาสติกแล้ว ย่อมทำให้งานเขียนประเภทนี้มีขอบเขตที่กว้างขวางและรวมเอาประเภทของงานเขียนอื่นๆ อีกหลายประเภท เช่น งานเขียนแนวแฟนตาซีตามความคิดของทิมน์ และงานเขียนแนวเหนือธรรมชาติรวมเข้าไปด้วย ถึงแม้ คอรันเวลล์ จะไม่ได้ระบุแน่ชัดว่ามีงานเขียนที่เรียกว่า “Magical Realism” หรือสัจนิยมแนวมหัศจรรย์เกิดขึ้น แต่การที่เขาได้รวมเอาผลงานของนักเขียนสัจนิยมแนวมหัศจรรย์แห่งศตวรรษที่ 20 เช่น *Beloved* ของ โทนี มอร์ตัน เรื่อง *Midnight's Children* ของ ซัลมาน รูซดี เรื่อง *One Hundred Years of Solitude* ของ การ์เซีย มาร์เกซ และ เรื่อง *Terra Nostra* ของ คาร์ลอส พูเอนเตส เข้ามาไว้ในกลุ่มงานเขียนแนวแฟนทาสติกด้วย ย่อมแสดงให้เห็นว่าก่อนหน้าที่จะมีการจัดประเภทวรรณคดีสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ขึ้นมาอย่างแน่ชัดนั้น งานเขียนแนวนี้มีความโดดเด่นและอยู่ในความสนใจของนักวรรณคดีและนักวิจารณ์มาโดยตลอด

หากพิจารณาแนวคิดของ ซวีแทน โทโรดอฟ (Tzvetan Todorov) ที่ได้แบ่งระดับงานเขียนซึ่งผสมผสานกันเป็นผลงานแนวแฟนทาสติก ว่ามี "Uncanny" "Fantastic – Uncanny" "Fantastic - Marvellous" และ "Marvellous" ³⁷ ประกอบกับคำอธิบายที่ คริสติน บรูค-โรส (Christine Brooke-Rose) ได้กล่าวถึงลักษณะงานเขียนแนวแฟนทาสติกเพิ่มเติมไว้ว่า

The 'pure' fantastic is represented by the central line – a frontier between two adjacent realms. If the supernatural eventually receives a natural explanation, we are in the

³⁶ Neil Cornwell, *The Literary Fantastic : From Gothic to Postmodernism* (London : Harvester Wheatsheaf ,1990), pp. xi -xii.

³⁷ อ่านเพิ่มเติมใน Tzvetan Todorov . *The Fantastic : A structural approach to a literary genre*, tran. Richard Howards (Case Western Reserve, Cleveland and London) ต้นฉบับพิมพ์เป็นบทนำใน *la litterature fantastique*, Paris 1970.

fantastic – uncanny ; if the events are not supernatural but strange, horrific, incredible, we are in the uncanny (with the accent on the reader's fear, not on his hesitation). On the other side of the line, if the supernatural has to be *eventually* accepted as supernatural, we are in the fantastic-marvellous (with the accent on wonder). Presumably, then, on the left of the line, in the fantastic –uncanny, not only is the reader's hesitation resolved but his fear is purged; whereas on the right of the line, in the fantastic - marvellous, this fear is turned to wonder.³⁸

จากข้อความข้างต้น จะเห็นว่างานเขียนแนวแฟนทาสติกมีความคาบเกี่ยวกับการสร้างสรรคหลายลักษณะซึ่งอาจจำแนกให้เห็นชัดเจนได้ค่อนข้างยาก ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะที่คาบเกี่ยวนั้นได้รวมเอาความแปลกประหลาดแบบแฟนตาซีและเรื่องราวเหนือธรรมชาติ ความลึกลับซับซ้อนและลักษณะของความพิศวงมหัศจรรย์เข้ามาไว้ด้วยกัน การนำเสนอตามแบบแฟนทาสติก ที่แท้จริงนั้นอยู่ระหว่างระดับของ Fantastic-Uncanny ซึ่งเป็นการสร้างเรื่องราวที่มีความสมจริงแบบสัจนิยมแต่เกิดเหตุการณ์เหนือธรรมชาติสอดแทรกขึ้น กับระดับที่เรียกว่า Fantastic-Marvellous ซึ่งนำเสนอเรื่องราวที่คล้ายๆ กับลักษณะสัจนิยมแต่กลับมีเหตุการณ์ที่ไม่น่าเชื่อถือหรือไม่น่าจะเป็นไปได้เลยเกิดขึ้น ดังนั้น งานเขียนแบบนี้จึงส่งผลให้ผู้อ่านเปลี่ยนจากความกลัวมาเป็นความพิศวงแทน ซึ่งเป็นลักษณะที่นับว่ามีความใกล้เคียงกับงานเขียนสัจนิยมแนวมหัศจรรย์มาก

ถ้าสังเกตลักษณะเด่นของงานเขียนแบบแฟนทาสติกตามที่ อีริค เอส ราบกิน (Eric S. Rabkin) ได้เสนอไว้ในหนังสือ *The Fantastic in Literature* ที่ว่า

One of the key distinguishing marks of the fantastic in
that the perspectives enforced by the ground rules of

³⁸ Christine Brooke-Rose, *A Rhetoric of the Unreal : Studies in narrative and structure, especially of the fantastic* , 1st ed. (Cambridge : Cambridge University Press , 1981) , pp.64 - 65.

the narratives world must be diametrically contradicted
 (. . .) By virtue of this notion of diametric reconfiguration,
 direct contradiction of perspective, we can distinguish
 the fantastic from other non-normal occurrences the
 unexpected and the irrelevant (...)³⁹

จะเห็นว่าในการบรรยายนั้น ผู้ประพันธ์จะสร้างภาพและเหตุการณ์ที่มีความแปลก
 ประหลาดขัดแย้งกับบรรทัดฐานและมาตรฐานการปฏิบัติที่โลกแห่งความเป็นจริงยึดถือขึ้นมา
 ในลักษณะการเขียนเช่นนี้ ผู้ประพันธ์จะต้องให้ภาพของโลกแห่งความเป็นจริงและสอดแทรก
 สิ่งที่น่าอัศจรรย์เข้ามา เพื่อให้ตัวละครเกิดความรู้สึกว่าต้องเลือกที่จะเชื่อตามเหตุผล
 แบบใด แต่ผู้อ่านจะเป็นผู้ปฏิเสธความเหนือธรรมชาตินั้นเองโดยใช้บรรทัดฐานและมุมมองตาม
 ความเป็นจริงที่ได้รับรู้มาในสังคม

หากมองงานเขียนแนวแฟนทาสติกตามลักษณะที่ ราบกิน อธิบาย จะเห็นว่างานเขียน
 แนวนี้มีความคล้ายคลึงกับงานสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำ
 เสนอความแปลกประหลาดมหัศจรรย์ในงานเขียน และด้วยลักษณะร่วมที่ใกล้เคียงกันดังกล่าว
 ทำให้บางครั้งนักวิจารณ์และนักวรรณคดีได้จัดให้นวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์เป็นส่วนหนึ่ง
 ของนวนิยายแบบแฟนทาสติกไปด้วย

เมื่อพิจารณาข้อวิจารณ์ของ โรสแมรี แจ็คสัน (Rosemary Jackson) ใน *Fantastic :
 The Literary of Subversion*⁴⁰ เปรียบเทียบกับแนวคิดของ ราบกิน จะเห็นว่าสิ่งที่ ราบกิน
 อธิบายนั้นมีความใกล้เคียงกับงานเขียนตามแนวแฟนทาสติก เรียลลิซึม (Fantastic Realism)
 ของ แจ็คสัน เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างนัยที่ต้องการวิพากษ์วิจารณ์สังคมด้วย
 การสร้างฉากหรือตัวละครที่มีความขัดแย้งกับกับบรรทัดฐานของสังคม กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิด
 การเปรียบเทียบและตัดสินถูก-ผิด ดี-ชั่ว นอกจากนี้ผู้เขียนยังสร้างเหตุการณ์ประหลาดที่ไม่

³⁹ Eric S. Rabkin, *The Fantastic in Literature* (Princeton : University Press, 1976), p.8.

⁴⁰ Rosemary Jackson, *Fantasy : The Literature of Subversion* (New York : Methuen &
 Co,1981), pp.123-140.

น่าจะปรากฏขึ้นในสังคมสังคมนิยมเพื่อเป็นการล้อขนบการเขียนแบบสังคมนิยมที่ยึดติดอยู่กับข้อเท็จจริงซึ่งสามารถหาเหตุผลมาอธิบายและพิสูจน์ได้เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม เราไม่จัดว่านวนิยายแฟนทาสติก เรียลลิสซึม เป็นงานเขียนประเภทเดียวกันกับนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ เนื่องจากตัวละครหลักในงานเขียนแนวแฟนทาสติก เรียลลิสซึม มักจะถูกสร้างขึ้นมาให้แตกต่างจากคนปกติทั่วไป คือ มีลักษณะที่ไม่ใช่มนุษย์เพียงแต่ใกล้เคียงกับมนุษย์เท่านั้น ดังนั้น ตัวละครดังกล่าวจึงกลายเป็นมนุษย์ประหลาดแม้แต่ในโลกของตัวละครด้วยตัวเอง และความประหลาดนั้นยังอาจจะสร้างข้อกังขา ความกลัว และความขัดแย้งให้กับตัวละครอื่นๆ จนนำไปสู่การตั้งคำถามเพื่อการตัดสินคุณค่าของการดำรงอยู่ในสังคมร่วมกับคนทั่วไปขึ้น เช่นที่ปรากฏในเรื่อง *Wuthering Heights* ของ อิมิลี บรอนเต้ (Emily Bronte) และ *Break House* ของ ชาร์ลส์ ดิคเกนส์ (Charles Dickens) เป็นต้น ในขณะที่นวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ไม่ได้มีแบบแผนที่เคร่งครัดในการสร้างตัวละคร ดังนั้น ตัวละครที่ปรากฏจึงอาจจะมีลักษณะแปลกประหลาดเหนือมนุษย์ทั่วไป แต่ยังคงถูกเรียกขานว่าเป็น “มนุษย์” และเป็นส่วนหนึ่งของสังคมร่วมสมัยในนวนิยาย โดยที่ไม่มีตัวละครใดแสดงความหวาดกลัวหรือประหลาดใจเมื่อต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน

นอกจากลักษณะดังกล่าวแล้ว ยังพบว่างานเขียนแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์กับแนวแฟนทาสติก มีความแตกต่างกันในด้านการสร้างตรรกะของเรื่องราวด้วย ดังที่ อมาริลล์ เบียทริซ ชานาดี้ (Amaryll Beatrice Chanady) ได้ชี้ให้เห็นความเหมือนและข้อแตกต่างของแนวคิดทั้งสองไว้ในหนังสือ *Magical Realism and the Fantastic : Resolved Versus Unresolved Antinomy*⁴¹ ซึ่งสรุปได้ว่า นวนิยายแบบแฟนทาสติกนั้นไม่ใช่เรื่องราวแฟนตาซี ความเพ้อฝัน มีแม่มด เทพธิดาแบบที่บางคนเข้าใจ แต่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับความเป็นสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์มาก นวนิยายแบบแฟนทาสติก จะเน้นเรื่องราวที่ต้องมีเหตุผลของสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมกับลักษณะที่นำเรื่องราวเหนือธรรมชาติเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย แต่เหตุผลที่นำมากล่าวไว้เป็นสิ่งที่คนทั่วไปไม่อาจยอมรับ อาจจะเป็นเรื่องมาจากความกลัวที่ต้องยอมรับว่าโลกของเหตุผลที่ตนเองสร้างขึ้นมาจะถูกทำลายไป ความฉงนสนเท่ห์ที่เกิดขึ้นทำให้ผู้อ่านต้องเลือกเข้าข้างเหตุผลด้านใดด้านหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในนวนิยาย ในขณะที่โลกของเหตุผลตามแนวคิดแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์จะมีลักษณะที่ไร้ทิศทาง ทุกสิ่งที่มีลักษณะเหนือธรรมชาติอาจจะเกิดขึ้นได้ทุก

⁴¹ Amaryll Beatrice Chanady, *Magical Realism and the Fantastic : Resolved Versus Unresolved Antinomy* (London : Garland Publishing, 1985), pp. 69-101.

เวลาโดยไม่จำเป็นต้องมีการค้นหาเหตุผลมารับ โดยมีลักษณะเด่นคือ การเสนอภาพของโลกจริงแบบสังคมนิยมรวมเข้าไว้กับลักษณะเหนือธรรมชาติอย่างกลมกลืนและตัวละครไม่ได้แสดงความหวาดกลัวต่อปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นเรื่องของสังคมหรือวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งโดยเฉพาะ

นอกจากนั้น ชานาตี ยังได้อธิบายลักษณะเฉพาะของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์เพิ่มเติมไว้ว่า

The narrator must actually adopt the perspective of a character who believes in a world ruled by laws different from our own. He (she) eliminate all textual signs of subjectivity which would invalidate the content of his (her) account .⁴²

ดังนั้น แม้ว่าจะเห็นถึงความผิดปกติที่เกิดขึ้นในนวนิยาย แต่ผู้บรรยายและตัวละครทั้งหมดในเรื่องจะต้องเชื่อว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเรื่องจริง ลักษณะดังกล่าวนี้กลายเป็นจุดเด่นที่สามารถนำไปเปรียบเทียบกับนวนิยายแบบแฟนทาสติก เรียลลิสซึม ทำให้เห็นข้อแตกต่างได้เป็นอย่างดี

เนื่องจากฉากและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์มักจะมีสภาพแปรปรวนเหนือธรรมชาติเกิดขึ้น จึงปรากฏอยู่บ่อยครั้งที่นวนิยายแนวนี้บางเล่มถูกจัดไว้ว่าเป็นแนวเหนือธรรมชาติด้วย

ใน *The Supernatural and English Fiction* ของ เกล็น คาวาเลียโร⁴³ (Glen Cavaliero) ได้กล่าวถึงนวนิยายแนวเหนือธรรมชาติว่า เป็นนวนิยายที่มีรากฐานทางความคิดมาจากกลุ่มอภิปรัชญาที่เน้นให้แสวงหาความหมายและการแสดงออกทางจิตวิญญาณ นำไปสู่

⁴² Ibid., p.102 .

⁴³ Glen Cavaliero, *The Supernatural and English Fiction* (Oxford : Oxford University Press,1995), pp.1-22.

การตั้งคำถามต่อความเชื่อของมวลมนุษยชาติที่มีต่อพระเจ้า ความเชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติ อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ที่ปรากฏออกมาในสังคมมนุษย์ และสังคมโลกในจินตนาการ ลักษณะเด่นของนวนิยายแนวนี้อยู่ที่ความลึกลับ (Mystery) ที่ไม่อาจอธิบายได้ ตัวละครมักจะตกอยู่ในสภาวะที่หวาดกลัวและต้องเผชิญหน้ากับความเร้นลับ จนต้องเรียกร้องให้มีการหาคำตอบเพื่อคลี่คลายปัญหาและนำไปสู่บทสรุปในตอนท้ายของเรื่อง จุดประสงค์หลักของการสร้างเรื่องราวให้อยู่ในรูปแบบเหนือธรรมชาติก็เพื่อจะทำให้เกิดความพิศวงและน่าอัศจรรย์ อันเป็นการสร้างความบันเทิงให้กับผู้อ่าน ตัวอย่างของนวนิยายในแนวนี้ ได้แก่ *Frankenstein* ของ แมรี แชลลี (Mary Shelley) *Dracula* ของ บราม สโตคเกอร์ (Bram Stoker) *The Birds* ของ แฟรงค์ เบเกอร์ (Frank Baker) *The Haunted Woman* ของ เดวิด ลินด์เซย์ (David Lindsay) และ *Camilla* ของ พอล ฟิลลิปส์ (Paul Phyllis) เป็นต้น

เมื่อนำลักษณะของนวนิยายแนวเหนือธรรมชาติที่ คาวาเลียโร ได้อธิบายไว้มาพิจารณาเปรียบเทียบกับนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์จะเห็นความแตกต่างบางประการ กล่าวคือ เรื่องราวที่เกิดขึ้นในนวนิยายเหนือธรรมชาตินั้นมักจะมุ่งตั้งคำถามกับความเชื่อ ศรัทธาและความประหลาดที่เกิดขึ้นกับตัวละครในเรื่อง แล้วพยายามแสวงหาคำตอบเพื่ออธิบายสิ่งที่เกิดขึ้น คำตอบที่ได้ดังกล่าวอาจจะเกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และความผิดพลาดจากการกระทำของมนุษย์ หรืออาจจะเกิดจากอำนาจสิ่งเร้นลับ เช่น ภูติผีปีศาจ เทพเจ้า และคำสาป เป็นต้น ในขณะที่นวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ไม่ได้ต้องการคำอธิบายหรือพิสูจน์ความเชื่อใดๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์เหนือธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับตัวละครในเรื่อง ในทางตรงกันข้าม ตัวละครกลับดำเนินชีวิตตามปกติ ไม่ได้เกิดความหวาดกลัวหรือประหลาดใจกับสถานการณ์ที่พวกเขาต้องเผชิญอยู่แม้แต่น้อย นอกจากนี้นวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ยังมีแก่นเรื่องที่ต้องการวิพากษ์วิจารณ์สังคมและการเมืองร่วมสมัย ในขณะที่เรื่องราวเหนือธรรมชาติพยายามนำเสนอความบันเทิงให้กับผู้อ่านโดยอาศัยแก่นเรื่องที่ลึกลับท้าทายให้ต้องขบคิดแทน

อย่างไรก็ตามหากจะมองที่จุดร่วมในการนำเสนอผลงานแล้วจะเห็นว่าแนวความคิดที่มีลักษณะเหนือธรรมชาติก็ยังคงแทรกอยู่ในแทบทุกส่วนของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ หากแต่ผู้ประพันธ์ในแนวนี้มีวิธีการที่แยบยลกว่าในการนำเสนอ ทำให้ผู้อ่านเชื่อว่าสิ่งประหลาดที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้มีผลต่อตัวละคร เหตุการณ์ และเวลาในเรื่องแต่อย่างใด

จากการเปรียบเทียบลักษณะของนวนิยายสัจนิยมแนวมหัจจรรย์กับลักษณะงานเขียนประเภทอื่นๆ ดังกล่าวข้างต้น จึงอาจจะสรุปได้ว่านวนิยายสัจนิยมแนวมหัจจรรย์ไม่ใช่นวนิยายแนวแฟนตาซี แนวเหนือธรรมชาติ หรือแนววิทยาศาสตร์ แม้ว่าจะมีความคล้ายคลึงกันก็ตาม ลักษณะเด่นที่ทำให้นวนิยายสัจนิยมแนวมหัจจรรย์ได้รับการยอมรับและยังคงมีเสน่ห์มาหลายทศวรรษก็คือการมุ่งวิพากษ์วิจารณ์สังคม การเมือง ชุมชน ชีวิต และความเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์การเมือง เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำหมายของการดำรงอยู่ของความเป็นมนุษย์ แม้ว่าความคิดเรื่องเวลาที่มีลักษณะหยุดนิ่ง (timeless) และสถานที่ (space) ซึ่งเหมือนฉากสมมติในโลกแห่งความเป็นจริงจะสร้างความฉงนให้กับผู้อ่าน แต่กลับไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการอ่านทั้งเพื่อความบันเทิงและเพื่อการวิจารณ์วรรณคดีแต่อย่างใด นอกจากนี้ มนต์เสน่ห์ในการนำเสนอความรู้สึกระยะของชีวิตและขาดตรรกะผนวกกับความมหัจจรรย์ที่ปรากฏในงานเขียนยังเป็นหนึ่งในความตั้งใจที่นักเขียนนวนิยายกลุ่มนี้ต้องการชี้ให้เห็นถึงความสับสนวุ่นวายและความไม่มีแก่นสารของชีวิตซึ่งนับว่าเป็น "ความจริงแท้" ที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ทุกยุคทุกสมัยนั่นเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

พัฒนาการของนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์

กว่า 60 ปีที่ผ่านมา แนวคิดแบบสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ได้ถือกำเนิดขึ้นมาและค่อยๆ หยั่งรากลึกกลงในสังคม โดยมีนักคิด นักเขียน และนักศิลปะในศตวรรษที่ 20 หลายคนได้ช่วยกันสร้างสรรค้ให้เกิดผลงานทางด้านศิลปะจนมาสู่ยุคเฟื่องฟูของวรรณกรรมตามแนวคิดนี้ หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา นวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์กลายเป็นทางออกใหม่ทางหนึ่งของการนำเสนอผลงานวรรณกรรม รวมทั้งเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้นักเขียนได้ใช้วิธีการอันแยบยลวิพากษ์วิจารณ์สังคม การเมือง และวัฒนธรรมร่วมสมัย ผ่านเหตุการณ์และโลกของตัวละครที่มีทั้งความเป็นสัจนิยมและความมหัศจรรย์ในเวลาเดียวกัน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 จะเห็นว่าแนวคิดสัจนิยมแนวมหัศจรรย์มีต้นกำเนิดอยู่ในยุโรป แต่ทั่วโลกกลับรู้จักและคุ้นเคยกับแนวคิดนี้ที่ปรากฏแพร่หลายอยู่ในงานเขียนทั้งเรื่องสั้นและนวนิยายของนักเขียนในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกาหลังนวมสมัยนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากนวนิยายเรื่อง *Cien años de soledad* หรือ *One Hundred Years of Solitude*¹ ของ การ์เซีย มาร์เกซ ซึ่งได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมในปีค.ศ.1982 ทำให้นวนิยายเรื่องนี้ถูกกล่าวขวัญถึงในฐานะต้นกำเนิดที่เป็นตัวจุดประกายให้มีการพัฒนางานเขียนแบบสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ขึ้นอย่างจริงจังเป็นครั้งแรก

แม้ว่าก่อนหน้าทำงานเขียนของ การ์เซีย มาร์เกซ จะได้รับรางวัลโนเบล ได้มีนักเขียนหลายต่อหลายคนทดลองเขียนนวนิยายตามแนวคิดสัจนิยมแนวมหัศจรรย์มาบ้างแล้ว แต่ผลงานดังกล่าวไม่ได้รับการตอบรับจากผู้อ่านมากเท่าที่ควร งานเขียนแนวนี้นับเป็นที่รู้จักอยู่แต่เฉพาะในกลุ่มเล็กๆ เท่านั้น การที่นวนิยายเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* ของ การ์เซีย มาร์เกซ ได้รับรางวัลและกลายเป็นนวนิยายขายดีติดอันดับโลก จึงเป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่ช่วยเปิดประตูวรรณกรรมให้นานาชาติได้รู้จักสีสันของวรรณคดีลาตินและความโดดเด่นของกลวิธีการประพันธ์แบบสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ อีกทั้งยังส่งอิทธิพลต่องานเขียนนวนิยายแนวนี้ของนักเขียนคนอื่นๆ ในระยะต่อมาด้วย

---

¹ แปลเป็นภาษาไทยชื่อ *หนึ่งร้อยปีแห่งความโดดเดี่ยว* โดย ปณิธาน ร. จันเสน พิมพ์ครั้งแรก กันยายน 2529 โดยสำนักพิมพ์วิไล กรุงเทพฯ จำนวน 423 หน้า

ดังนั้น เพื่อศึกษาให้เห็นถึงพัฒนาการของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์นับตั้งแต่ความสำเร็จของ *One Hundred Years of Solitude* เป็นต้นมาจนถึงการรับช่วงอิทธิพลทางความคิดในยุคปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงได้แบ่งประเด็นการศึกษาในบทที่ 3 ดังนี้ ส่วนที่หนึ่ง มุ่งให้ความสำคัญกับการศึกษาแนวคิดและการนำเสนอที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* ในฐานะที่เป็นต้นแบบงานเขียนสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ยุคหลังนอสมัยนิยม ส่วนที่สอง ศึกษาอิทธิพลของนวนิยายเรื่องนี้ที่มีต่อสายธารวรรณคดีแนวเดียวกันในยุคต่อมาจนถึงปัจจุบัน และส่วนสุดท้าย เป็นการศึกษานวนิยายแนวนี้ในฐานะวรรณคดีสะท้อนสังคมและแนวคิดร่วมสมัย เช่น แนวคิดทางการเมืองหลังการเป็นอาณานิคม (Postcolonialism) แนวคิดสตรีนิยม (Feminism) และแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน (Human Right) เป็นต้น โดยนำนวนิยายคัดเฉพาะเรื่องคือ *Nights at the Circus* ของ แองเจลา คาร์เตอร์ *Midnight's Children* ของ ซัลมาน รูซดี (Salman Rushdie) *Beloved* ของ โทนี มอร์ริสัน (Toni Morrison) *The House of the Spirits* ของ อิซาเบล อัลเลนเด่ (Isabel Allende) *Like Water for Chocolate* ของ ลอรา เอสกีเวล (Laura Esquivel) *The Mule's Foal* ของ โฟตินี อีปานอมิติส (Fotini Epanomitis) และ รวมทั้ง *One Hundred Years of Solitude* ของ การ์เซีย มาร์เกซ มาใช้เป็นกรณีศึกษาเปรียบเทียบ

3.1 *One Hundred Years of Solitude* : ต้นแบบความสำเร็จของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์หลังนอสมัยนิยม

นวนิยายเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* ของ การ์เซีย มาร์เกซ ตีพิมพ์ครั้งแรกเป็นภาษาสเปนในปี ค.ศ.1967 ได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษตีพิมพ์ในสหราชอาณาจักรเมื่อปี ค.ศ.1970 ก่อนที่จะได้รับความนิยมแพร่หลายไปทั่วโลก ตัวบทนวนิยายได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่ามีความโดดเด่นทั้งในด้านแนวคิดและการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนภาพสังคม การเมือง และวัฒนธรรมร่วมสมัยได้เป็นอย่างดี มีการนำความเชื่อและตำนานเก่าแก่ของลาตินอเมริกา มาผนวกเข้ากับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างลงตัว อีกทั้งยังทำหน้าที่บอกเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกาผ่านตัวอักษรอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่มีการสอดแทรกมาตรฐานใดๆ เข้าไปตัดสินวิถีทางแห่งการดำรงอยู่ของสังคมอีกด้วย

เรื่องราวของ *One Hundred Years of Solitude*² ได้ถูกสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อบอกเล่าถึงประวัติศาสตร์และความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตผู้คนในหมู่บ้านเล็กๆ แห่งหนึ่งชื่อ มาคอบโด

² อ่านเรื่องย่อเพิ่มเติมในภาคผนวก ข, หน้า 141.

(Macondo) รวมทั้งเรื่องราวของตระกูลผู้ก่อตั้งหมู่บ้านคือ ตระกูลบูเอนเดีย (Buendia) เรื่องราวเริ่มต้นขึ้นเมื่อ โฆเซ อาร์คาดีโอ บูเอนเดีย (José Arcadio Buendia) ได้เช่าเพื่อนบ้านซึ่งดูหมิ่นศักดิ์ศรีของเขาตาย เขาจึงพาภรรยาคืออูร์ซูล่า (Ursula) และกลุ่มคนหนุ่มสาวส่วนหนึ่งหนีจากหมู่บ้านเดิมเพื่อไปหาที่อยู่ใหม่ พวกเขาก็ได้พบพื้นที่โดดเดี่ยวและเงียบสงบกลางป่าลึกและตั้งเป็นหมู่บ้านชื่อมาคองโดขึ้นมา โฆเซได้เป็นหัวหน้าหมู่บ้านปกครองทุกคนให้อยู่กันอย่างเป็นสุขและเท่าเทียมกัน ผู้คนในหมู่บ้านนี้แทบจะไม่ได้ติดต่อกับโลกภายนอกเลย มีเพียงกลุ่มชาวยิปซีที่มี เมกียาเดส (Melquiades) เป็นผู้นำเท่านั้นที่มาแวะหมู่บ้านนี้เป็นครั้งคราว โฆเซชื่นชมเมกียาเดสมาก เนื่องจากเขาเป็นผู้นำความรู้เทคโนโลยีและสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เช่น ฟันปลอม น้ำแข็ง และแม่เหล็กเข้ามาเผยแพร่ในหมู่บ้าน สิ่งเหล่านี้ได้กระตุ้นให้โฆเซต้องการที่จะทดลองทางวิทยาศาสตร์และมีความใฝ่ฝันที่จะเห็นชาวเมืองได้รับประโยชน์จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เมื่อเวลาผ่านไปหมู่บ้านมาคองโดก็ค่อยๆ สูญเสียความสุขสงบ หมู่บ้านที่เคยเป็นเมืองในอุดมคติของโฆเซได้เปลี่ยนแปลงไปพร้อมๆ กับการติดต่อกับเมืองใหญ่ๆ มากขึ้น ต่อมาทางเมืองหลวงได้ส่งผู้ปกครองเข้ามาดูแลและสร้างกฎระเบียบข้อบังคับใช้กับคนในหมู่บ้าน ผู้คนเริ่มรับรู้และคล้อยตามวัฒนธรรมของคนเมืองหลวง อีกทั้งยังรับอิทธิพลความคิดและความขัดแย้งทางการเมืองเข้ามาด้วย ในที่สุด หมู่บ้านมาคองโดก็ต้องเผชิญหน้ากับสงครามกลางเมืองที่ก่อตัวมาจากเมืองหลวงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และนำไปสู่การบาดเจ็บล้มตายมหาศาล

นอกจากสงครามแล้ว สิ่งที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในมาคองโดก็คือ การมีระบบอุตสาหกรรมและความเจริญด้านการคมนาคม การก่อสร้างทางรถไฟเชื่อมต่อระยะทางไปยังเมืองต่างๆ กับการค้นพบแหล่งวัตถุดิบธรรมชาติที่ใช้ในระบบการค้าของภูมิภาคของบริษัท นอร์ธ อเมริกัน บานานา คอมพานี (North American Banana Company) ทำให้หมู่บ้านมาคองโดกลายเป็นเมืองที่มีชื่อเสียงและเศรษฐกิจดีในเวลาชั่วข้ามคืน แต่เมื่อเวลาผ่านไปคนงานก็ดำเนินการประท้วงเนื่องจากค่าจ้างต่ำและการกดขี่แรงงาน รัฐบาลจึงส่งกองทัพเข้ามาปราบปรามอย่างรุนแรง อย่างไรก็ตาม ได้เกิดฝนตกอย่างหนักและน้ำไหลทะลักเข้าทำลายโรงงานเสียหายจนทางบริษัทต้องถอนตัวและปิดกิจการ ในที่สุด หมู่บ้านนี้ก็ตกอยู่ในสภาพของเมืองที่เงียบสงบเหมือนเมืองร้างอีกครั้งหนึ่ง ก่อนที่จะมีคนกลุ่มใหม่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาและทำให้โฉมหน้าของเมืองเปลี่ยนไปจนไม่มีใครระลึกได้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาก่อนหน้านี้ รวมทั้งสิ่งที่ยับยั้งของเขาได้เคยมอบให้แก่แผ่นดินมาคองโด ดังเป็นสังขรณ์ที่พบเห็นโดยทั่วไปว่า เมื่อความเปลี่ยนแปลงได้เข้ามาเยือนที่ใดแล้วก็ไม่มีการย้อนกลับไปที่ความสุขสงบอย่างที่เคยเกิดขึ้นตอนเริ่มแรกได้อีก

เรื่องราวของชาวมาคองโดนั้นได้เริ่มต้นควบคู่ไปกับประวัติศาสตร์ของตระกูลบูเอนดิยา ซึ่งเป็นตระกูลที่เหมือนต้องคำสาปให้มี “บาปติดตัว” มาตั้งแต่เกิด นั่นคือการมีความสัมพันธ์ทางเพศกันเองของคนในครอบครัว ทำให้ลูกที่เกิดมามีหางเหมือนหมู และต้องมีอันเป็นไปทำให้คนในครอบครัวไม่ได้แก่ตาย นอกจากบาปติดตัวแล้ว ภาพของครอบครัวบูเอนดิยาในนวนิยายยังได้เกี่ยวข้องกับการเมืองและการปฏิวัติที่เกิดขึ้นซ้ำๆ ซากๆ เป็นเวลากว่าหนึ่งร้อยปี

เมื่อครั้งที่ การ์เซีย มาร์เกซ ซึ่งเป็นนักเขียนชาวโคลัมเบียได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมในปี ค.ศ.1982 เขาได้มีสุนทรพจน์ตอบรับรางวัลในบทความชื่อ “The Solitude of Latin America”³ ว่างานเขียนของเขาได้ทำหน้าที่สะท้อนสภาพการเมือง สังคม และวัฒนธรรมของลาตินที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวซึ่งแตกต่างจากมุมมองที่ชาวยุโรปมี การนำเสนอความมหัศจรรย์ในนวนิยายไม่ใช่สิ่งที่เป็นจินตนาการและความเพ้อฝันแต่อย่างใด เพราะแท้จริงแล้วสิ่งเหล่านั้นคือภาพของโลกและสังคมจริงที่เราอาศัยอยู่ อีกทั้งการสร้างภาพการเมืองในโลกจริงที่เกิดขึ้นให้เป็นเหมือนโลกลงในนวนิยาย ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่าการเมืองนั้นเป็นเรื่องสมมติที่เกิดขึ้นในโลกจริง การ์เซีย มาร์เกซ ซึ่งต่อต้านระบบเผด็จการและการทำสงครามได้ให้ภาพผลกระทบที่เกิดจากการชนาะและความขัดแย้งทางการเมืองที่น่าสะเทือนใจว่า เด็ก ๆ ยี่สิบกว่าล้านคนในประเทศลาตินอเมริกาต้องตายตั้งแต่อายุยังไม่ถึงหนึ่งขวบ ซึ่งเป็นจำนวนที่มากกว่าประชากรที่เกิดในทวีปยุโรปรวมกัน หญิงที่ตั้งครรภ์ถูกจับกุมและให้กำเนิดเด็กทารกในคุกที่อาร์เจนตินาเป็นจำนวนมาก โดยที่ไม่มีใครคาดเดาได้ว่าจำนวนเด็กกำพร้าและเด็กเร่ร่อนมีเท่าใด มีผู้เสียชีวิตประมาณสองแสนคนในภาคพื้นลาตินอเมริกา ประเทศเล็กๆ 3 ประเทศที่ไม่มีหนทางต่อสู้ในอเมริกากลาง คือ นิการากัว (Nicaragua) เอล ซัลวาดอร์ (El Salvador) และกัวเตมาลา (Guatemala) มีผู้เสียชีวิตมากถึงแสนกว่าคน

“ Twenty million Latin American children died before the age of one – more than have been born in Europe since 1970 (...) Numerous women arrested while pregnant have given birth in Argentine prisons, yet nobody knows the whereabouts and identity of their children who were furtively adopted or sent to an orphanage by order of the military authorities...nearly two hundred thousand men

³ Gabriel Garcia Marquez (8th December 1982) . " The Solitude of Latin America " (online). Available. <http://www.NobleLectures-Literature1982-2.html> (2000, June 16).

and women have died throughout the continent, and over one hundred thousand have lost their lives in three small and ill-fated countries of Central America: Nicarragua, El Salvador and Guatemala. ”⁴

ดังนั้น เขาจึงมุ่งผลิตงานเขียนที่สะท้อนวิถีชีวิตและเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมลาตินอเมริกาที่เป็นบ้านเกิดเมืองนอนของเขาเป็นสำคัญ

จุดยืนของ การ์เซีย มาร์เกซ ในด้านสังคมและการเมืองดังกล่าว ทำให้นวนิยายของเขาแทบทุกเรื่องเสนอภาพสะท้อนสังคม การเมือง และวัฒนธรรมร่วมสมัยได้อย่างเด่นชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขาได้นำเทคนิคการเขียนแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ซึ่งมีความน่าสนใจในการนำเสนอทั้งความเป็นจริงและความมหัศจรรย์มาใช้ ทำให้นวนิยายของเขามีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีเสน่ห์น่าติดตาม นอกจากนี้เทคนิคดังกล่าวซึ่งปรากฏอย่างเด่นชัดในนวนิยาย *One Hundred Years of Solitude* ยังช่วยให้การวิพากษ์วิจารณ์สังคมลาตินอเมริกาของเขามีความแยบยลมากยิ่งขึ้น

หากมองในแง่ความสัมพันธ์ของเรื่องราวและวาทกรรมที่ การ์เซีย มาร์เกซ ได้นำเสนอไว้ในนวนิยายเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* จะพบว่าบทนวนิยายมีเสน่ห์ ความน่าสนใจ และทรงคุณค่าหลายประการ กล่าวคือ นวนิยายได้ทำหน้าที่บอกเล่าเรื่องราวที่เป็นประวัติศาสตร์ การเมือง และวัฒนธรรมของมวลมนุษยชน เป็นตัวแทนของสังคมลาตินอเมริกาที่สะท้อนสู่สายตาชาวโลก และเป็นต้นแบบที่ประสบความสำเร็จของการใช้เทคนิคการเขียนแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์

3.1.1) การบอกเล่าเรื่องราวที่เป็นประวัติศาสตร์ การเมือง และวัฒนธรรมของสังคมมนุษย์

นักวิจารณ์วรรณคดีหลายคนเห็นว่านวนิยายเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* มีความยิ่งใหญ่คล้ายคลึงกับมหากาพย์เช่นเรื่อง *The Odyssey* ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องราวของการเดินทางที่แสดงวิถีทางของมนุษย์เคียงคู่กับประวัติศาสตร์ ตำนาน และความเชื่อของคนในสังคมผ่านเหตุการณ์สำคัญๆ มากมาย หากพิจารณาดังนั้น *One Hundred*

⁴ Ibid., p.1.

Years of Solitude ก็สมควรอย่างยิ่งที่จะได้รับยกย่องว่าเป็นมหากาพย์แห่งชีวิตของศตวรรษที่ 20 เนื่องจากนวนิยายเรื่องนี้ได้บอกเล่าถึงการเดินทางของครอบครัวบูเอนเดียในช่วงเวลาห้าชั่วอายุคน เริ่มต้นตั้งแต่การตั้งถิ่นฐาน มีพัฒนาการการสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคม การเรียนรู้เรื่องความตาย ผ่านทั้งความรุ่งเรือง ความล้มเหลวแล้วดำเนินไปสู่จุดเริ่มต้นที่เป็นสัจธรรมของชีวิต ถ้าเราถือว่าครอบครัวบูเอนเดียซึ่งเป็นครอบครัวที่มีความสำคัญมากที่สุดในเมืองมาคองโดเป็นตัวแทนของสังคมมนุษย์ สิ่งที่เราได้เห็นและเรียนรู้ผ่านตัวละครเหล่านั้นก็คือ ช่วงเวลาแห่งการต่อสู้เพื่อสร้างความเจริญให้กับสังคมที่ตนดำรงอยู่และการเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ถึงแม้ว่า การ์เซีย มาร์เกซ จะไม่ได้กล่าวอ้างไว้ในตอนใดของนวนิยายเลยว่าประวัติศาสตร์ที่ปรากฏอยู่ในเรื่องนี้เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่สิ่งที่เราได้รับรู้ก็คือภาพชีวิตจริง ความผันผวนทางการเมือง และตำนานของสังคมลาตินอเมริกาโดยรวม ดังที่ เจอรัลด์ มาร์ติน (Gerald Martin) กล่าวว่า

One Hundred Years of Solitude (...) can justly lay claim to being, perhaps, the greatest of all Latin American novels, appropriately enough, since the story of the Buendia family is obviously a metaphor for the history of the continent since Independence, that is, for the neocolonial period. More than that, though, it is also, I believe, a narrative about the myths of Latin American history.⁵

เมื่อเราศึกษาการนำเสนอภาพในนวนิยายของ การ์เซีย มาร์เกซ จะเห็นว่าแนวคิดและจุดยืนของเขาด้านการเมืองมีความเด่นชัดเป็นอย่างยิ่ง ภาพประวัติศาสตร์ของชีวิตมนุษย์ถูกโยงใยไว้กับการเมืองอย่างแยกไม่ออก ชีวิตที่ต้องดิ้นรนต่อสู้และแสวงหาความหวังเพื่อการดำรงอยู่ในสังคม เป็นภาพที่มีให้เห็นอยู่ในแทบทุกประเทศที่การเมืองผันผวนและมีลักษณะเผด็จการ ประเทศโคลัมเบียซึ่งเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของ การ์เซีย มาร์เกซ ก็ต้องเผชิญกับปัญหาดังกล่าวเช่นกัน นวนิยายของเขาจึงได้สอดแทรกภาพการต่อสู้ทางการเมืองของตระกูลบูเอนเดียเอาไว้ตั้ง

⁵ อ่านเพิ่มเติมใน Gerald Martin. "On 'Magical' and Social Realism in Garcia Marquez" In *McGuirk and Cardwell*. (n.p.,1987),p.97.

แต่ต้นจนจบเพื่อตอกย้ำว่า ตั้งแต่ประเทศนี้ได้รับเอกราชจากประเทศสเปนในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 (ค.ศ.1810-1825) ก็เกิดสงครามกลางเมืองอันไม่รู้จบขึ้น สงครามในนวนิยายก็เป็นเช่นเดียวกับสงครามกลางเมืองหลายต่อหลายครั้งที่เกิดขึ้นในประเทศโคลัมเบียช่วงปีค.ศ. 1885-1902⁶ ตัวละครอย่างผู้พันออเรเลียโนก็มีลักษณะใกล้เคียงกับนายพล ราฟาเอล อูริเบ (Rafael Uribe) ซึ่งปู่ของ การ์เซีย มาร์เกซ เคยร่วมรบด้วยก่อนที่จะมีการทำสนธิสัญญา The Treaty of Neerlandia ขึ้น ส่วนภาพการเปลี่ยนแปลงประเทศในเชิงเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมจะเห็นได้จากกรณีที่บริษัท The United Fruit Company of Boston ได้เข้าไปดำเนินกิจการในช่วงปี ค.ศ.1900-1928 ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกับการที่บริษัทกล้วยเข้าไปดำเนินกิจการในมาคองโด เหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นกับสังคมจริงในช่วงนั้นก็คือนักงานชาวโคลัมเบียกว่า 32,000 คนได้รวมตัวกันประท้วงการกดขี่แรงงานและความไม่เป็นธรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นในวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ.1928 ทำให้รัฐบาลในขณะนั้นได้ส่งกองกำลังติดอาวุธเข้าไปต่อสู้กับคนงาน เกิดการสังหารหมู่และการนองเลือดขึ้นที่เมือง เซียนนากา (Cienaga) ในวันที่ 5 ธันวาคม ค.ศ. 1928⁷ การ์เซีย มาร์เกซ ได้กล่าวถึงเหตุการณ์ไว้ในนวนิยายโดยนัย ตั้งแต่ปัญหา มูลเหตุของการประท้วงจนถึงการสังหารหมู่ดังนี้

The protests of the workers this time were based on the lack of sanitary facilities in their living quarters, the non-existence of medical services, and terrible working conditions. They stated, furthermore, that they were not being paid in real money but in scrip, which was good only to buy Virginia ham in the company commissaries.⁸

และ

The great strike broke out. Cultivation stopped halfway, the fruit rotted on the trees and the hundred-twenty-car

⁶ Ian Johnston (28thMarch,1995). " On Marquez's *One Hundred Years of Solitude* " (online). Available <http://www.Beseen.com/hc-index.html> (2000, April 11).

⁷ Ibid.

⁸ Gabriel Garcia Marquez, *One Hundred Years of Solitude*.(London : Picador, 1978), p.244.

trains remained on the sidings. The idle workers overflowed the towns.⁹

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้สร้างให้ผู้อ่านเห็นภาพกลุ่มผู้ประท้วงที่มารวมตัวกันเนื่องจากไม่พอใจระบบการจัดสวัสดิการของโรงงานที่ ไม่มีค่ารักษาพยาบาล ขาดสุขอนามัยที่ดี และที่สำคัญ พวกคนงานไม่ได้รับค่าจ้างที่ยุติธรรม ทั้งๆ ที่พวกเขาทำงานหนัก ความไม่พอใจดังกล่าวได้นำไปสู่จุดเริ่มต้นของความรุนแรง และปิดท้ายด้วยการสังหารหมู่ ดังที่บรรยายว่า

He [Jose Arcadio Segundo] did not feel well and a salty paste was beginning to collect on his palate when he noticed that the army had set up machine-gun emplacements around the small square (...) Around twelve o'clock, waiting for a train that was not arriving ,more than three thousand people, workers, women, and children, had spilled out of the open space in front of the station and were pressing into the neighbouring streets, which the army had closed off with rows of machine guns.

¹⁰

และ

(...) the wild mass was starting to get to the corner and the rows of machine guns opened fire. Several voices shouted at the same time :

“ Get down ! Get down !”

The people in front had already done so, swept down by the wave of bullets. The survivors, instead of getting down, tried to go back to the small square, and

⁹ Ibid., p.246.

¹⁰ Ibid., p.247.

the panic became a dragon's tail as one compact wave ran against another which was moving in the opposite direction, towards the other dragon's tail in the street across the way, where the machine guns were also firing without cease. They were penned in, swirling about in a gigantic whirlwind that little by little was being reduced to its epicentre as the edges were systematically being cut off all around like an onion being peeled by the insatiable and methodical shears of the machine guns. The child saw a woman kneeling with her arms in the shape of a cross in an open space, mysteriously free of the stampede. Jose Arcadio Segundo put him up there at the moment he fell with his face bathed in blood, before the colossal troop wipe out the empty space, the kneeling woman, the lights of the high, drought-stricken sky, and the whorish world (...)¹¹

จากการบรรยายดังกล่าว เราจะเห็นภาพฝูงชนที่ต้องประจันหน้ากับแถวทหารติดอาวุธปืนครบครัน ทหารเล็งปืนมาที่ฝูงชนซึ่งไม่มีอาวุธต่อสู้ และเมื่อสถานการณ์เริ่มตึงเครียด ในที่สุดการยิงกราดก็เกิดขึ้น เสียงกระสุนปืนดังกึกก้องพร้อม ๆ กับร่างประชาชนที่ล้มตายโดยไม่ทันตั้งตัว มีทั้งผู้ที่พยายามวิ่งหนี และคนที่พยายามหมอบเพื่อหลบกระสุน การระดมยิงครั้งนั้นไม่ใช่การขับไล่หรือเตือนให้อยู่ในความสงบ ทว่าเป็นการปิดล้อมยิงอย่างรุนแรง เพื่อกวาดล้างกลุ่มคนที่เป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาลและระบบทุนนิยม

ภายหลังจากการสังหารหมู่ สิ่งที่เราได้เรียนรู้ผ่านสายตาของ โฆเซ อาร์คาดีโอ เซกุนโด (José Arcadio Segundo) ก็คือ ความพยายามของรัฐบาลเผด็จการที่ต้องการให้เรื่องราวดังกล่าวกลายเป็นความลับชั่ววันจันทร์ ประชาชนถูกสั่งห้ามไม่ให้พูดถึงบุคคลที่สูญหาย รวมทั้งมีการขนส่งขีปนาวุธไฟหายไปในความมืดเป็นการทำลายหลักฐาน และเมื่อมีผู้พยายามจะเรียกร้องความเป็นธรรมในเรื่องนี้ พวกเขากลับถูกมองว่าเป็นเหมือนคนบ้า การถูกสั่งห้ามไม่ให้พูดถึงสิ่งที่

¹¹ Ibid., p.249.

ถูกต้องจึงนับเป็นความเจ็บปวดอย่างยิ่งที่ การ์เซีย มาร์เกซ ต้องการนำเสนอ เพื่อเป็นการประท้วงความไม่เป็นธรรมของผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศซึ่งเป็นเสมือนจักรกลสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในแต่ละยุคสมัย

นอกจากเรื่องราวความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองแล้ว *One Hundred Years of Solitude* ยังได้นำเสนอภาพพัฒนาการทางด้านสังคม วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตของคนในสังคมโดยมีเวลาในประวัติศาสตร์ที่เราคุ้นเคยหรือได้รับรู้มาบ้างแล้วเป็นตัวกำหนดกรอบของนวนิยาย เราได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์และพัฒนาการของเมืองมาคองโด ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นตัวแทนของสังคมมนุษย์ ได้ติดตามเรื่องราวนับตั้งแต่การเดินทางค้นหาที่ตั้งเมือง การหักล้างทางพจนสามารถตั้งเป็นหมู่บ้านที่สุขสงบห่างไกลผู้คน จนกระทั่งผู้คนเริ่มรับวัฒนธรรมใหม่ๆ และพยายามจะหาทางสร้างเมืองให้ทันสมัย และในท้ายที่สุด เมื่อมีความเจริญสูงสุด เมืองนี้ก็ถึงจุดเสื่อมด้วยความแตกแยกทางแนวคิดและการเมือง อันนำไปสู่การล่มสลายของสถาบันครอบครัว และสังคมจนไม่มีสิ่งใดหลงเหลือให้จดจำได้อีก

เรื่องราวที่นำเสนอใน *One Hundred Years of Solitude* สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ช่วง ช่วงที่หนึ่งเป็นการสร้างสังคมในอุดมคติ คนในสังคมมีความบริสุทธิ์ไร้เดียงสา สังคมมีทิศทางดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายและสอดคล้องกัน เมืองมาคองโดในระยะแรกนี้จึงเป็นเสมือนสวนสวรรค์คือเดินตามพระคัมภีร์ไบเบิลในยุคก่อนที่มนุษย์จะตกสวรรค์ ช่วงเวลาที่ดื่มด่ำน่าประทับใจนี้เป็นช่วงเวลาที่ไม่มีการรู้จักความตาย และไม่รู้แม้กระทั่งว่าจะเรียกสิ่งต่างๆ ที่พวกเขาพบเห็นอย่างไร จนต้องมีการตั้งชื่อและทำข้อตกลงในการเรียกชื่อสิ่งของเหล่านั้น ช่วงเวลาอันสุขสงบนี้เกิดขึ้นเฉพาะใน 5 บทแรกของนวนิยายเท่านั้น แต่เมื่อเรื่องราวดำเนินมาถึงช่วงที่สอง คือตั้งแต่บทที่ 6 – 9 กองทัพและทหารได้เข้ามามีบทบาทในเมือง ผู้คนเริ่มมีแนวความคิดที่แตกแยกตามความทันสมัยที่เมืองมาคองโดรับเข้ามา จนนำไปสู่การเกิดสงครามกลางเมืองและการปฏิวัติสำหรับในส่วนที่สามนั้น เรื่องราวทางด้านเศรษฐกิจและการค้าได้เข้ามามีบทบาท ในบทที่ 10 – 15 เราจึงมีโอกาสดูความกระหายของผู้คนที่เข้าสู่ระบบทุนนิยม เกิดความเสื่อมทางจิตวิญญาณและต่อสู้แก่งแย่งกันมากขึ้น และเมื่อเรื่องราวดำเนินมาถึงช่วงสุดท้ายในบทที่ 16 – 20 ความเสื่อมทั้งมวลก็บังเกิดขึ้น ทั้งภัยธรรมชาติ อันตรายจากมนุษย์ด้วยกันเอง ความตกต่ำด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง รวมทั้งความสูญสลายของตระกูลบูเอนดิยาด้วย สำหรับการเล่าเรื่องตามลำดับเวลาในประวัติศาสตร์เวลาดังกล่าวนี้ทำให้ผู้อ่านสามารถติดตามเรื่องราวได้โดยตลอดและเข้าใจความเปลี่ยนแปลงได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น

สัจธรรมหนึ่งในประวัติศาสตร์มนุษยชาติคือ ความเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงได้ เมืองมาคอนโดก็ประสบชะตากรรมเช่นเดียวกันด้วยถูกรุกรานจากความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่หลายต่อหลายครั้ง ยิ่งผู้คนเริ่มเปิดตัวเองยอมรับสิ่งใหม่ๆ มากขึ้นเท่าใด คนภายนอกก็ได้นำความวุ่นวายมาให้มากเท่านั้น เราจะเห็นได้จากการมาเยือนของคนต่างเมืองที่มาพร้อมกับเทคโนโลยีใหม่ๆ และระบบการปกครองที่ถูกนำเข้ามาเผยแพร่ เช่น พวกยิปซี เจ้าหน้าที่รัฐบาล พระ นักบวช หมอสอนศาสนา กองกำลังทหาร นักกฎหมายและทนายความ เจ้าหน้าที่รถไฟ นักลงทุนชาวอเมริกัน ชาวยุโรปที่มาพร้อมกับจักรยานและความหลงใหลในเครื่องบิน ฯลฯ ความเปลี่ยนแปลงที่หลังไหลเข้ามาดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ไม่สามารถควบคุมได้และอาจเกิดขึ้นโดยไม่มีสัญญาณเตือน (ซึ่งมนุษย์ทุกคนล้วนมีประสบการณ์เหล่านี้มาแล้ว) ชาวเมืองมาคอนโดเองก็คือภาพสะท้อนของกลุ่มคนที่ตื่นตัวฉวยโอกาสใหม่ ซึ่งตกเป็นผู้ถูกกระทำและไม่มีความรู้ว่าจะควบคุมสถานการณ์นั้นอย่างไร ในที่นี้ผู้อ่านได้มีโอกาสร่วมสังเกตการณ์ความหลงใหลในสิ่งทันสมัยที่เราอาจจะเคยตกเป็นเหยื่อมาแล้วอย่างไม่รู้ตัว เราได้เห็นโมเซ อคาดีโอพยายามเรียนรู้วิทยาการใหม่ๆ จากพวกยิปซี มีการประดิษฐ์โทรทัศน์ สร้างโรงภาพยนตร์ ทำน้ำแข็ง หัดใช้แม่เหล็ก ดินทอง ฯลฯ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเหตุการณ์ที่เราได้มีประสบการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงมาแล้วแทบทั้งสิ้น ภาพความไร้อำนาจและไม่สามารถจัดการกับชีวิตและชุมชนของชาวมาคอนโด อาจจะเป็นหนึ่งความคิดที่ การ์เซีย มาร์เกซ กำลังพยายามชี้ให้ผู้อ่านเห็นอำนาจการถูกรอบงำที่ประเทศมหาอำนาจส่งผ่านมายังประเทศที่ด้อยพัฒนามากว่า เราจะเห็นว่าชาวเมืองมาคอนโดต้องตกเป็นผู้รับความเปลี่ยนแปลงอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ยิ่งตระกูลบูเอนดิยาพยายามจะหยุดยั้งความเปลี่ยนแปลงนี้มากเท่าใด ความพ่ายแพ้ก็ยิ่งบังเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า

การ์เซีย มาร์เกซ ได้สื่อสารมายังผู้อ่านว่าความเจริญกลายเป็นสิ่งน่ากลัวที่เราไม่สามารถควบคุมได้ ความสงบเรียบง่ายจะไม่มีวันบังเกิดขึ้นได้เลยถ้ามนุษย์ไม่เลิกยึดติดในวัตถุ บางครั้งเราไม่อาจอธิบายได้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นได้อย่างไร เช่นเดียวกับที่เราได้เห็นความเจริญเข้ามาเยือนมาคอนโดอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง ทั้ง ๆ ที่เมืองนี้เป็นเกาะและมีน้ำล้อมรอบแทบจะไม่มีโอกาสใดเลยที่ความเจริญต่าง ๆ จะรูล้ำเข้ามาได้

อีกประเด็นหนึ่งที่เราได้เรียนรู้จากสังคมเมืองมาคอนโดก็คือ ความต้องการอำนาจของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นอำนาจทางกายภาพหรือทางสติปัญญาก็ตาม ความคิดดังกล่าวนี้ทำให้เกิดความพยายามที่จะเป็นผู้นำ เกิดการรวมกลุ่ม และนำไปสู่การต่อสู้ในด้านต่างๆ โมเซ อคาดีโอซึ่งเป็นบรรพบุรุษของชาวมาคอนโดคือตัวแทนของคนที่มีความอยากรู้อยากเห็นและพยายามแสวงหาอำนาจทั้งทางกายภาพและทางสติปัญญา เขาตั้งชุมชนขึ้นมาและสร้างจินตนาการว่า

เขาจะเป็นผู้นำที่ได้รับการยกย่อง เขาพยายามสร้างสภาพการเมืองจำลองและสร้างกฎเกณฑ์การปกครองอย่างหลวม ๆ ขึ้น ในขณะที่เดียวกันเราก็ได้มีโอกาสเห็น โฆเซ อคาติโอ เป็นตัวแทนมนุษย์ในยุค เรอเนสซองซ์ (Renaissance) ซึ่งเป็นยุคที่มนุษย์แสวงหาความสำเร็จทางสติปัญญาสนใจในสิ่งรอบๆตัว ทะเยอทะยาน เต็มไปด้วยพลังกำลังและพยายามเป็นผู้บุกเบิก ลูกหลานในตระกูลของเขาบางคน เช่น ออเรเลียโน ซึ่งเป็นลูกชายของเขากลายเป็นผู้นำในกองทัพที่ยิ่งใหญ่ก่อการปฏิวัติ และกระทำรัฐประหารหลายต่อหลายครั้ง ในขณะที่เดียวกับที่ออเรเลียโน โฆกันโดกลายเป็นชาวนาที่ร่ำรวยและเป็นหัวหน้าครอบครัว ส่วนโฆเซ อคาติโอ โฆกันโด ได้ทำงานกับบริษัทอเมริกันที่มีความคิดแบบทุนนิยมและเป็นส่วนหนึ่งของผู้นำการแรงงานในการปฏิวัติเป็นต้น

ถ้าเราพิจารณาว่าประวัติศาสตร์การดำรงชีวิตอยู่ในโลกล้วนเป็น “วัฏจักร” สิ่งที่เคยเกิดขึ้นแล้วในอดีตย่อมสามารถหมุนเวียนกลับมาเกิดขึ้นในปัจจุบันได้อีก แนวความคิดเรื่องเวลาใน *One Hundred Years of Solitude* ที่ การ์เซีย มาร์เกซ พยายามนำเสนอก็กลายเป็นเวลาที่เราคุ่นเคยและเหมือนถูกกำหนดไว้แล้วว่าจะต้องเกิดขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันก็เวียนกลับมาเหมือนอยู่ในเขาวงกต การสร้างเหตุการณ์เช่นการปฏิวัติและสงครามให้เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าในเรื่องจึงเป็นการเสนอแนวความคิดที่ผู้แต่งต้องการเสียดสีสถานการณ์ในโลกว่าเป็นเรื่องที่ไม่สามารถหาจุดจบอันเป็นที่สุดได้ ชาวมาคองโดใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางความแตกตื่นต่อนวัตกรรมใหม่อยู่ตลอดเวลาแต่ก็ไม่สามารถเรียนรู้ที่จะควบคุมสถานการณ์นั้นๆ ครอบครัวบูเอนดิยาเองก็ปล่อยให้ชีวิตวนเวียนซ้ำซากเป็นวัฏจักร ลูกหลานที่เกิดมาในยุคหลังๆ คงมีพฤติกรรมเหมือนเช่นที่บรรพบุรุษได้เคยกระทำมา อีกทั้งยังยึดติดอยู่กับคำสาปและชะตากรรมว่าลูกหลานจะต้องมีความสัมพันธ์กันเองจนนำไปสู่จุดสิ้นสุดของตระกูล เมื่อมีการตั้งชื่อลูกหลานตามบรรพบุรุษ ลูกหลานคนนั้นก็จะมีลักษณะนิสัย พฤติกรรม และหน้าตาที่เหมือนปู่ย่าตายายของตนเอง รวมไปถึงวิธีการตายของพวกเขาเหล่านั้นด้วย ดังจะเห็นได้จากคนที่ชื่อ โฆเซ อคาติโอ จะตายจากการถูกทำร้ายหรือกลายเป็นโรคที่มองไม่เห็น ส่วนคนที่ชื่อออเรเลียโนทั้งสามคนตายในขณะที่ดวงตาเบิกกว้างและยังคงมีความคิดความอ่านชัดเจน ทำายที่สุด คนในตระกูลนี้แทบทุกคนต้องใช้ชีวิตอย่างโดดเดี่ยวและรอคอยความตายอย่างเศร้าสร้อย

เรื่องทางเพศก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่คนในตระกูลบูเอนดิยาวนเวียนอยู่เหมือนต้องคำสาป แม้ว่าทุกคนจะพยายามหลีกเลี่ยงให้พ้นจากการถูกตราหน้าว่ามีเพศสัมพันธ์กันเองในครอบครัว แต่ในที่สุดแล้ว เหตุการณ์นี้ก็เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความต้องการทางเพศกลายเป็นประเด็นที่เสนอให้เห็นความต้องการของมนุษย์ซึ่งไม่มีที่สิ้นสุด ไม่ว่าจะกี่ยุคกี่สมัยเมื่อมนุษย์มี

ความต้องการอย่างไร้สติ ก็ไม่สามารถควบคุมความผิดชอบชั่วดีและปฏิบัติตามกฎศีลธรรมที่สังคมตั้งขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าขนลุกซึ่งเกิดขึ้นกับทั้งหญิงและชายของตระกูลบูเอนเดียและชาวมาคอนโดก็คือ พวกเขามีความกระตือรือร้น มีชีวิตชีวา และต้องการที่จะควบคุมชะตากรรมของตนเอง แต่ในที่สุดก็ควบคุมไม่ได้ ดังที่ได้มีการบรรยายไว้ในตอนสำคัญตอนหนึ่งว่า

There was no mystery in the heart of a Buendia that was impenetrable for her [Pilar Ternera] because a century of cards and experience had taught her that the history of the family was a machine with unavoidable repetitions, a turning wheel that would have gone on spilling into eternity were it not for the progressive and irremediable wearing of the axle.¹²

เมื่อเป็นเช่นนั้นภาพอภิปรัชญาของชีวิตจึงบังเกิดขึ้น ประวัติศาสตร์แบบเดิมๆ ทั้งในอดีต ปัจจุบันและอาจจะรวมถึงอนาคตด้วยจึงมักจะเดินย้อนรอยกลับมาที่เดิมเสมอ เวลาในเรื่องจึงเหมือนกับหยุดนิ่งและตัวละครเองก็ไม่รับรู้อดีตและไม่มีอนาคต

จากมุมมองทางด้านประวัติศาสตร์ การเมือง และวัฒนธรรมที่ การ์เซีย มาร์เกซ ได้เสนอผ่านการเล่าเรื่องราวของตระกูลบูเอนเดียและชาวเมืองมาคอนโด ทำให้เราตระหนักว่า มนุษย์เราได้สร้างวัฒนธรรมและอารยธรรมอันยิ่งใหญ่สั่งสมมานับร้อยนับพันปี เรามีประวัติศาสตร์ที่ผันเปลี่ยนหมุนวนเกิดซ้ำรอยเดิมแต่มนุษย์กลับไม่เคยจดจำ เราปล่อยให้ความเจ็บปวด การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ สงคราม และการปฏิวัติเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าโดยไม่พยายามเรียนรู้จากประวัติศาสตร์แต่อย่างใด เราได้ปล่อยชีวิตแต่ละเวลานาทีให้ผ่านพ้นไปอย่างไร้ค่าเหมือนกับที่ชาวเมืองมาคอนโดกระทำ ถ้าสังคมของคนในเมืองมาคอนโดสามารถเป็นตัวแทนของสังคมมนุษย์ที่แท้จริงได้แล้ว เราย่อมได้ตระหนักรู้ว่าความรุ่งเรืองและความเสื่อมถอยของชีวิตและสังคมมีเพียงกาลเวลาเท่านั้นที่เป็นกลไกควบคุม ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมหมุนวนเป็นวัฏจักรโดยที่เราไม่สามารถควบคุมได้ และในที่สุด ทุกชีวิตก็ต้องย้อนกลับไปสู่จุดกำเนิดและความตายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

¹² Ibid., p.320.

3.1.2) ภาพสะท้อนของสังคมลาตินอเมริกาสู่สายตาชาวโลก

โดยทั่วไป บรรพบุรุษและญาติพี่น้องยอมพยายามสั่งสอนให้เรารู้ถึงรากเหง้าและประวัติศาสตร์ของครอบครัว สังคม และประเทศชาติ เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ มีชีวิตอยู่อย่างรู้ค่า และพยายามจรรโลงรักษาวัฒนธรรมของตนไว้ให้สืบทอดไปชั่วลูกชั่วหลาน การรับรู้ว่าเป็นใครและต้องการสิ่งใดในชีวิตย่อมทำให้คนเราสามารถก้าวเดินไปข้างหน้าอย่างมีจุดหมาย แต่การนำเสนอภาพสังคมลาตินอเมริกาของ การ์เซีย มาร์เกซ ใน *One Hundred Years of Solitude* กลับไม่ได้ถ่ายทอดความรู้สึกดังกล่าวออกมา สิ่งที่เราได้รับรู้ผ่านสังคมชาวมาคอนโดก็คือ ความรู้สึกเสียสละและประชดประชันที่ส่งผ่านมายังผู้อ่านว่า สังคมของเขาเป็นสังคมที่ขาดรากเหง้าและแก่นสาร ดังที่ ไมเคิล วู้ด (Michael Wood) ได้แสดงความคิดเห็นว่าวัฒนธรรมลาตินมีลักษณะดังนี้

(...)a haunting theme(...) a familiar and lasting concern of Latin Americans : their fear that they are not quite real people, that their world is not entirely a real world. This is not a metaphysical or epistemological problem, it is not the European anguish of Kafka or Beckett, and it is not the uneasiness of North Americans faced with fast-changing social and physical landscape. It is an old and intimate feeling , an actor's weariness with a never ending career, a feeling that what is happening cannot really be happening , that it is all too fantastic or too cruel to be true, that history cannot be the farce it appears to be, that a daily life cannot be merely this losing battle with dust or insects, that this round of diseases, drink, ceremonies, sadness, and sudden death cannot be all there is.¹³

---

¹³ Michael Wood, " Review of *One Hundred Years of Solitude*," in *Critical Essays on Gabriel Garcia Marquez*, ed. George R. McMurray (Boston : G.K. Hall,1987),p.37.

ความรู้สึกที่ว่าประวัติศาสตร์เป็นเรื่องตลกที่เจ็บปวดและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเหมือนเรื่องราวในจินตนาการที่ลบล้างไปได้ง่ายตาย อาจเกิดเนื่องมาจากประเด็นหลักในการเขียนที่ การ์เซีย มาร์เกซ นำเสนอต่อผู้อ่านคือการสร้างความรู้สึกชวนให้เห็นชั้นว่าเรื่องราวใตกฎกรรมเป็นเพียงฉากที่ไร้สาระและการเรียนรู้แก่นสาระของนวนิยายไม่จำเป็นจะต้องเกิดจากการอ่านเรื่องราวที่สมจริงและเศร้าสลดเสมอไป เรื่องราวของชาวเมืองมาคองโดจึงกลายเป็นประวัติศาสตร์หน้าใหม่ที่เปิดเผยให้เราได้รับรู้เกี่ยวกับสังคมลาตินอเมริกาว่า เหตุการณ์บางอย่างที่เกิดขึ้นจากสภาพการเมืองการปกครองของประเทศในกลุ่มนี้ ไม่สามารถหาเหตุผลมาอธิบายหรือหาข้อสรุปได้ การเกิดสงครามกลางเมืองขึ้นในประเทศต่างๆ ข้าแล้วข้าอีก การเช่นฆ่าและปกปิดจำนวนผู้สูญหายยังคงเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา รวกับว่าประวัติศาสตร์การเมืองเป็นเพียงเรื่องไร้สาระที่ไม่มีใครเรียนรู้อย่างจริงจัง ความตาย การต่อสู้ และสงครามจึงเป็นเหมือนจินตนาการที่สามารถลบล้างไปได้ง่ายตาย โลกของความจริงกับความฝันจึงก้ำกึ่งกันอย่างแยกไม่ออกนี้เหมือนกับกลวิธีการเขียนแบบ “สัญนิยมแนวมหัศจรรย์” ที่ การ์เซีย มาร์เกซ นำมาใช้ในนวนิยายของเขา

การนำเสนอภาพสังคมลาตินอเมริกาตามทฤษฎีของ การ์เซีย มาร์เกซ ทำให้นักวิจารณ์หลายต่อหลายคนมองว่าเขากำลังพยายามวิพากษ์วิจารณ์สังคมบ้านเกิดเมืองนอนของตนเองว่าเหมือนอยู่ในความฝัน เจอรัลด์ มาร์ติน กล่าวชีวิตในสังคมลาตินเหมือนกับ “the unreality and unauthenticity imposed by almost five hundred years of colonialism—and that when a dream becomes a permanent living nightmare it is probably time to wake up.”¹⁴ เช่นเดียวกับที่ เรย์มอนด์ แอล วิลเลียมส์ (Raymond L. Williams) มีความเห็น

The endless repetition of useless actions are an idologeme for a capitalist society without social or economic vitality. In this sense the colonel's endless battles are the same as his repetitive creation of little gold fish : they both resent a paradigm of action for the sake of action (or production for the sake of production, with no worthwhile return) [note also his production of sons].
Macondo never functions as an authentic participant in

¹⁴ Gerald Martin, " On 'Magical' and Social Realism in Garcia Marquez. " in *McGuirk and Cardwell*, p.104.

the political and economic processes of the nation. It is always marginal at best. Even after establishing his government position in Macondo, Moscote is nothing more than an “ornamental” authority, as he is described in the text. National politics are more matter of disruption or confusion than an integral part of Macondo’s life. After painting and repainting their homes the colors of both the Liberals and the Conservatives, Macondo’s citizens eventually have houses of an undefined color, a sign of the failure, in effect, of both traditional parties.¹⁵

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคนในสังคมได้เดินตามแนวทางเดิมๆ อย่างไรก็ตามทิศทางความพยายามที่จะก้าวตามระบบทุนนิยมทำให้สังคมขาดเอกลักษณ์ การต่อสู้ที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าแสดงให้เห็นความไร้ประสิทธิภาพทางการเมืองและการใช้ชีวิตอย่างไร้ความหมายของผู้คน ตัวอย่างที่เกิดจากการแสวงหาที่ไม่รู้จักจบสิ้น รวมทั้งการขาดจุดยืนทางการเมืองของชาวมาคองโด ทำให้ชีวิตของชาวเมืองตกเป็นเครื่องมือในการต่อสู้ของกลุ่มผู้แสวงหาอำนาจเท่านั้น ภาพเหล่านี้ล้วนเป็นภาพที่เกิดขึ้นให้เห็นในประเทศแถบลาตินอเมริกาทั้งสิ้น

นอกจากความคิดของ เรย์มอนด์ แอล วิลเลียมส์ แล้ว แนวคิดเช่นเดียวกันนี้ก็ได้อุบัติให้มีน้ำหนักมากยิ่งขึ้นโดย เจอรัลด์ มาร์ติน ซึ่งได้แสดงความคิดเห็นว่า เราจะไม่เห็นภาพที่จุดประกายความหวังให้กับการดำรงชีวิตใน *One Hundred Years of Solitude* เลย เหตุการณ์และการกระทำทุกอย่างล้วนแล้วแต่วนเวียนราวกับติดอยู่ในเขาวงกต ผู้คนล้วนใช้ชีวิตอย่างไร้ทิศทางปราศจากความหวังและกำลังใจ คอยทำตามผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าตนเท่านั้น ประวัติศาสตร์ของสังคมจึงเทียบได้กับความว่างเปล่าและปราศจากคุณค่า กล่าวคือ

In *One Hundred Years of Solitude* nothing ever turns out as people expect; everything surprises them ; all of them fail; all are frustrated ; few achieve communion with others for more than a fleeting moment, and the majority not at

¹⁵ Raymond L. Williams, *Gabriel Garcia Marquez*. (Boston : Twayne,1984), p.85.

all. Most of their actions—at first sight like the structure of the novel as a whole – are circular (...) Ploughers of the sea, they are unable to make their lives purposive, achieve productiveness, break out of the vicious circle of their fate. In short, they fail to become agents of history for themselves (....) The only explanation possible is that they are living out their lives in the name of someone else's values. Hence the solitude, central theme (together with the quest) of Latin American history : it is their abandonment in an empty continent, a vast cultural vacuum, marooned thousands of miles away from their true home. Conceived by Spain in the sixteenth century (...) the characters awaken in the late eighteenth-century Enlightenment (...) but are entirely unable to bring themselves into focus in a world they have not made. Influences from outside (the gypsies) are sporadic, piecemeal, throughout the national hundred years of the novel, which is the span from the Independence era to the early 1960's (....) Seen in this light, the novel seem less concerned with any “magical” reality than with the general effect of a colonial history upon individual relationships : hence the theme of circularity, irrationality, fatalism, isolation, superstition, fanaticism, corruption, and violence. The judgement as to whether these traits are inherent or produced by history is a much political as philosophical or scientific determination.¹⁶

เราจะเห็นว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในนวนิยายไม่แตกต่างจากประวัติศาสตร์ของประเทศลาตินอเมริกาที่แม้ว่าจะได้รับเอกราชจากประเทศสเปนแล้ว สังคมก็ยังไม่สามารถแสวงหาทิศทาง

---

¹⁶ Gerald Martin, “ On ‘Magical’ and Social Realism in Garcia Marquez” Ibid.,p.106.

ความต้องการที่แท้จริงของตนเองได้ แม้ว่านวนิยายจะเน้นเสนอภาพในแบบสัญนิยมแนว มหัทศจรย์โดยไม่พยายามแสดงผลกระทบอันเลวร้ายของการตกอยู่ภายใต้การเป็นอาณานิคม ของประเทศมหาอำนาจออกมาอย่างเด่นชัดก็ตาม แต่สิ่งที่เราได้รับรู้ก็คือ สังคมของประเทศเหล่านี้ ถูกครอบงำด้วยแนวคิดที่วอกวน ความไร้เหตุผล ความรุนแรง ความโดดเดี่ยว ความมมงาย ความคลั่งไคล้ในลัทธิต่างๆ นานาที่อุบัติขึ้น ความซื่อหลหลอกลวง และการใช้กำลัง อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้อยู่นั่นเอง

อย่างไรก็ตาม เราได้เห็นภาพความพยายามในการสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับสังคม ของตนเช่นกันจากตัวละครบางตัวของตระกูลบูเอนดิยา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในประเทศลาติน อเมริกาเองนั้น คนที่เป็นผู้นำมี ความรักชาติและบ้านเกิดเมืองนอนของตน อย่างโหมเซ อคาติโด บู เอนดิยาก็ยังมีอยู่เช่นกัน หากแต่พวกเขาเหล่านั้นไม่พบวิธีการที่ถูกต้องที่จะจัดการกับวิถีชีวิตของ ตนและสังคมได้ เมื่อติดตามชีวิตของโหมเซ อคาติโด มาตั้งแต่แรกจะเห็นว่าเขาเริ่มต้นชีวิตด้วย ความเป็นผู้นำ เต็มไปด้วยพลังกำลัง แต่งงานและมีความสุขในเรื่องทางเพศ มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นชายชาติของตนมาก แต่แล้วเหตุการณ์การฆาตกรรมก็ได้ผลักดันให้เขาต้องหลบ หนีไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในสถานที่ซึ่งไม่มีใครรู้จัก การค้นพบเมืองมาคอนโดนับเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดย บังเอิญ และในตอนนั้นเองที่เราได้เห็นพลังในทางสร้างสรรค์ของเขาที่ทุ่มเทสร้างบ้านแปงเมือง สร้างสังคมที่สุขสงบและน่าอยู่ขึ้น เขาแสวงหาความรู้และต้องการใช้สิ่งที่เรียนรู้มาสร้าง ประโยชน์ให้กับผู้คน เขามีความเชื่อในหลักการทางวิทยาศาสตร์ว่าจะทำให้ผู้คนหลุดออกจาก ความหลงใหลมัวเมาเรื่องคาถาอาคม แต่สิ่งที่น่าเศร้าใจก็คือ โหมเซ อคาติโด ไม่สามารถนำความ รู้ที่ตนมีอยู่อย่างเต็มเปี่ยมนั้นมาใช้ได้ เขามีวิทยาการและนวัตกรรมใหม่ๆ ที่สร้างขึ้นหรือรับเข้า มาจากพวกยิปซีอยู่ในมือแต่กลับไม่รู้ว่สิ่งเหล่านั้นจะถูกนำมาใช้ให้เกิดคุณค่าได้อย่างไร เมื่อ ความพยายามในการขุดทองซ้ำแล้วซ้ำเล่า หรือการเดินทางออกแสวงหาเพื่อนบ้านไม่เป็นผล เขาก็ยอมพ่ายแพ้ต่อขีดจำกัดของธรรมชาติ ถ้าโหมเซ อคาติโดเป็นตัวแทนของนักบุกเบิกชาวลาตินอ เมริกา ภาพที่ถูกนำเสนอออกมาก็คือ กลุ่มคนเหล่านี้มักจะมีคามฝันเฟื่องและคิดวางแผนไป ไกลจนไม่สามารถนำมาปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมได้ ในที่สุดแผนการทุกอย่างจึงล้มเหลวและก่อให้เกิดความท้อแท้สิ้นหวัง ชะตากรรมที่พวกเขาประสบจึงเป็นไปตามลักษณะที่ว่า

(...) it condemns the Buendias to a life without science, to a state of mind, that is, which cannot make firm

distinctions between objective facts and the subjective projections of desire.¹⁷

นอกจากความล้มเหลวในการต่อสู้บุกเบิกแล้ว สิ่งที่ โฆเซ อคาดีโอ ยังต้องเผชิญก็คือ เรื่องของเวลาและการจมปลักอยู่กับอดีต แทนที่เขาจะพยายามใช้เวลาไปในทางสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้กับชีวิตเขากลับปล่อยให้ความผิดพลาดในอดีตตามมาหลอกหลอน เขาปล่อยให้วิญญาณของ พรูเดนซิโอ อกีลาร์ ตามรั้งความอย่างไม่รู้จักสิ้น หรือหมกมุ่นอยู่ในห้องทดลองและปล่อยปละละเลยตนเอง ครอบครัว และชาวบ้าน ทั้งๆ ที่ตนเองเป็นผู้นำชุมชน สุดท้ายก็เขาปล่อยให้ทุกสิ่งทุกอย่างในอดีตหลอกหลอนจนคล้ายคนเสียสติและต้องถูกผูกติดไว้กับต้นเกาลัดจนตาย อย่างไรก็ตาม เราได้เห็นความทรงจำของเขาว่าไม่ได้มีความทรงจำเรื่องราวใดๆ หลงเหลืออยู่เลยนอกจากความเศร้าสร้อยและโดดเดี่ยวที่เกาะกินจิตใจจนไม่อยากจะเอ่ยปากพูดกับใคร เขาจึงกลายเป็นคนแปลกหน้าในโลกแห่งความเป็นจริงและไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งต่างๆ ในโลกได้อีก เมื่อพิจารณาภาวะการล้มอดีตของเขาว่าเป็นตัวแทนของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมลาติน จะเห็นว่า คนลาตินอเมริกาไม่เรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นกับชนชาติของตนและไม่นำความผิดพลาดที่เคยเกิดขึ้นมาแก้ไข ดังนั้นสังคมจึงยังคงอยู่ในสภาพที่หุดหู่ไร้ความหวังมาเป็นเวลาหลายร้อยปี นอกจากตัวโฆเซ อคาดีโอ แล้ว ลูกชายของเขาคืออออเวเลียโนผู้เป็นนายพลในกองทัพกัวนิเวียนอยู่กับอดีตเช่นกัน เขาพยายามก่อสงครามครั้งแล้วครั้งเล่า ล้มเหลวและผิดหวังกว่าสามสิบสองครั้งแต่ก็ยังยอมมีพฤติกรรมซ้ำซากอีกเหมือนไม่รับรู้เรื่องเวลาและประวัติศาสตร์ โดยส่วนใหญ่ภาพดังกล่าวเกิดกับผู้ชายที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำในสังคมและปรากฏอยู่ตลอดทั้งเรื่อง ทำให้เราเห็นการเสียดสีประชดประชันที่ การ์เซีย มาร์เกซ นำเสนอมายังผู้อ่านว่า กลุ่มคนที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศมีความคิดและความหวังแต่กลับอ่อนแอขาดอำนาจที่จะนำพาสังคมให้ก้าวเดินไปข้างหน้าได้ ความล้มเหลวของผู้คนมีส่วนทำให้สังคมลาตินตกอยู่ในสภาพที่ไม่ต่างจากเมืองมาคองโดนัก ทำยที่สุด แล้วสิ่งที่ประวัติศาสตร์ลาตินอเมริกาได้เรียนรู้ก็คือความผิดหวังและโดดเดี่ยว ดังที่ปรากฏในบทความของ ไมเคิล วู้ด ว่า

Loneliness in Macondo and among the Buendias is not an accidental condition, something that could be alleviated by better communications or more friends, and it is not the metaphysical loneliness of existentialists, a stage

¹⁷ Edwin Williamson, "Magical Realism and the Theme of Incest in *One Hundred Years of Solitude*." in *McGuirk and Cardwell* (n.p., 1987), p.49.

shared by all men. It is a particular vocation, a shape of character that is inherited, certainly, but also chosen, a doom that looks inevitable but freely endorsed. The Buendias seek out their solitude, enclose themselves in it as if it were their shroud. As a result they become yet another emblem of the unreality (...) ¹⁸

นอกจากภาพความล้มเหลวจากการเป็นผู้นำของผู้ชายแล้ว เรายังพบบทบาททั่ว ๆ ไปของผู้หญิงลาตินอเมริกาที่ปรากฏผ่านนวนิยายด้วย ตัวละครหญิงในเรื่องมีบทบาทเป็นเสมือนผู้พิทักษ์รักษาและคุ้มครองบ้านเรือน ทุกครั้งที่เราได้เห็นตัวละครเหล่านั้นปรากฏตัวขึ้น พวกเธอจะอยู่กับบ้านและทำกิจกรรมที่ผู้ชายคาดหวังให้ทำ เช่น การหุงหาอาหาร เย็บปักถักร้อย ทำความสะอาดบ้าน ดูแลลูกหลาน และปรนนิบัติสามี เป็นต้น ภาพดังกล่าว ทำให้เห็นว่าผู้หญิงลาตินคือผู้ที่อุทิศตนให้เป็นช่างทำหลัง เป็นใหญ่ในบ้านแต่แทบจะไม่มีบทบาทภายนอกบ้านเลย อูร์ซูลาซึ่งมีชีวิตผ่านร้อนผ่านหนาวมาเป็นร้อยๆ ปีและมีความคิดเป็นของตนเองมากที่สุดก็ยังคงคอยน้อมรับพฤติกรรมที่ผู้ชายในตระกูลกระทำโดยไม่ต้องการแสดงความคิดเห็น แม้ว่าเธอจะได้รับยกย่องให้เป็นใหญ่ในบ้านและเป็นผู้ที่มีความคิดกระจ่างชัดมากที่สุดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชาวมาคอบโด แต่เธอกลับลดบทบาทลงมาเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์และยอมรับชะตากรรมที่เกิดขึ้นอย่างเต็มใจ สิ่งเดียวที่เธอพยายามขัดขวางก็คือการมีเพศสัมพันธ์กันเองภายในครอบครัว แต่เมื่อเธอรู้ว่าทำยที่สุดก็ไม่สามารถฟันไชชะตาได้ เธอจึงได้แต่มองดูอยู่อย่างเงียบๆ

ถึงแม้ว่าเรื่องราวการมีเพศสัมพันธ์กันเองในครอบครัวจะเป็นเรื่องที่ทุกคนเห็นว่าไม่ถูกต้อง แต่ตัวละครแทบทุกตัวต่างก็ไม่พยายามขัดขวางอย่างจริงจัง พฤติการณ์ต้องห้ามดังกล่าวจึงเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก ผู้หญิงกลายเป็นสัญลักษณ์ที่รองรับอารมณ์ความใคร่ของผู้ชายและมีหน้าที่หลักในการผลิตทายาทให้กับตระกูล ยังมีลูกมากเท่าใดก็ยอมแสดงถึงความมั่งคั่งของครอบครัวมากเท่านั้น เราจะเห็นว่า เอ็ดวิน วิลเลียมสัน (Edwin Williamson) อธิบายว่า

“ Genuine desire is not rewarded by legitimate issue ;
as a rule, children are born either to undesired wives, or

¹⁸ Michael Wood .” Review of *One Hundred Years of Solitude*”,p.40.

to women who have been used vicariously to discharge
an unconfessed desire for a family relation.”¹⁹

การแต่งงานหรือมีความสัมพันธ์กันด้วยความรักและเสน่หาเป็นเรื่องที่แทบจะไม่ปรากฏให้เห็นในนวนิยายเลย ตัวอย่างของการมีสัมพันธ์โดยปราศจากความรัก ได้แก่ พิลาร์ เทอเนรา ซึ่งกลายเป็นตัวแทนของหญิงให้บริการทางเพศที่สูญเสียประสาทรับรู้ความรู้สึกต่างๆ ไปตั้งแต่ในวัยสาว ดังนั้น ภาพลักษณ์ของผู้หญิงลาตินจึงอยู่ในสถานะที่ค่อนข้างตกต่ำและถูกเอาเปรียบเมื่อเทียบกับผู้หญิงยุโรปหรือในประเทศที่พัฒนาแล้ว

อย่างไรก็ตาม เราต้องยอมรับว่าครอบครัวของคนลาตินอเมริกาเป็นครอบครัวใหญ่ ดังจะเห็นได้จากแผนผังสาแหรกครอบครัวของตระกูลบูเอนดิยาเอง การที่จะพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดการร่วมเพศกันเองในครอบครัวจึงเป็นเรื่องยาก ยิ่งหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่เคยรับรู้ชาติกำเนิดของตนเองมาก่อนเลย โอกาสที่คนสองคนจะโคจรมาพบกันจึงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้โดยง่าย ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือ เหตุการณ์ที่ทำให้ครอบครัวบูเอนดิยาต้องล่มสลายเมื่อพี่น้องในตระกูลต้องมามีเพศสัมพันธ์กันเองและมีลูกที่มีหางเป็นหมู ทั้งๆ ที่อูร์ซูลาพยายามป้องกันอย่างดีที่สุดแล้วแต่ก็ไม่สามารถควบคุมสิ่งใดได้ เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เรารับรู้เหตุการณ์ที่น่าเศร้าใจประการหนึ่งว่า เมื่อสภาพสังคมลาตินไม่มีกฎเกณฑ์ในเรื่องทางเพศและผู้หญิงถูกข่มเหงรังแกอย่างไม่มีทางสู้เช่นนี้ ลูกนอกสมรส หรือเด็กที่ถูกทิ้งขว้างจึงมีให้เห็นอย่างดาษดื่น โอกาสที่คำสาปแช่งของตระกูลบูเอนดิยาจะเป็นจริงตามคำทำนายของเมเกียเดสจึงเป็นไปได้โดยไม่ต้องสงสัย

แม้ว่าเราจะเห็นภาพความไม่สมหวังทั้งหลายที่เกิดขึ้นในเมืองมาคอนโดว่าเป็นเหมือนความมืดมนและผิดหวังของสังคมลาตินอเมริกา ซึ่งท้ายที่สุดแล้วอาจจะมีเพียงความรู้สึกโดดเดี่ยวและไร้ทิศทางเท่านั้นเป็นคำตอบ แต่ การ์เซีย มาร์เกซ ก็ไม่ได้ปฏิเสธว่าจะไม่มีความเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้นเลย ชีวิตในเมืองมาคอนโดอาจจะดำเนินต่อไป วัฒนธรรมและความเจริญก้าวหน้าในสังคมอาจจะเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าผู้คนจะพยายามเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์อันผิดพลาดล้มเหลวหรือไม่ เช่นเดียวกับการบรรยายตอนจบของนวนิยายว่าความโดดเดี่ยวที่ผู้คนได้เผชิญหน้ามาจะไม่มีการเกิดขึ้นอีกเป็นครั้งที่สอง

¹⁹ Edwin Williamson , " Magical Realism and the Theme of Incest in *One Hundred Years of Solitude*." , p.51.

(...) for it was foreseen that the city of mirror (or mirages) would be wiped out by the wind and exiled from the memory of men at the precise moment when Aureliano Babilonia would finish deciphering the parchment, and that everything written on them was unrepeatable since time immemorial and forever more, because races condemned to *One Hundred Years of Solitude* did not have a second opportunity on earth.²⁰

ถ้าทุกคนเรียนรู้และใช้เรื่องราวที่เขาอุปมาเปรียบเทียบนี้เป็นอุทาหรณ์เพื่อแก้ไขความผิดพลาดที่เคยเกิดกับสังคมลาตินอเมริกา ก็อาจเป็นไปได้ว่าจะไม่มีประวัติศาสตร์หน้าใหม่ที่วุ่นเหมือนหลงอยู่ในเขาวงกตเกิดขึ้นซ้ำอีก ดังนั้น *One Hundred Years of Solitude* จึงเป็นเหมือนคำเตือนหรือกระจกสะท้อนให้เห็นสังคมนั้นที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การแก้ไขข้อผิดพลาดทั้งทางด้านการเมือง สังคมและวัฒนธรรมได้ต่อไป

อย่างไรก็ตาม หากทางออกที่น่าเสนอไว้ในหนังสือไม่สามารถนำทางให้ผู้คนเกิดความเข้าใจว่าจะแก้ไขปัญหให้กับชีวิตและสังคมของตนเองได้อย่างไรแล้ว ทางออกอีกประการหนึ่งของคนในสังคมลาตินอเมริกาก็คือ การพยายามหลบหนีออกไปจากสังคมนั้นเสีย แล้วตั้งต้นชีวิตใหม่ในโลกที่ดีกว่า ดังที่เจ้าของร้านขายหนังสือคือ คาทาลัน แนะนำให้นักปราชญ์ ผู้มีการศึกษา และนักคิดนักเขียนทั้งหลาย ย้ายออกจากเมืองมาคองโดเพื่อให้ชีวิตของตนเองดีขึ้นและจะได้ไม่ต้องอยู่รอดูความล่มสลายของเมืองที่กำลังจะเกิดขึ้น

3.1.3) การใช้เทคนิคการเขียนนวนิยายแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ที่ประสบผลสำเร็จ

เทคนิคการเขียนอันโดดเด่นของนวนิยายเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* ก็คือการสร้างโลกของความฝันกับความเป็นจริงให้มีลักษณะกำกวมกัน พร้อมกับเพิ่มสีสันให้กับการเล่าเรื่องด้วยการสอดแทรกอารมณ์ขันเพื่อสร้างความสนุกสนาน ตลอดจนการเสียดสีประชดประชันสภาพสังคมของประเทศในกลุ่มลาตินอเมริกาหลังการเป็นอาณานิคม เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่องล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ผู้อ่านคาดไม่ถึง เช่น พฤติกรรมประหลาดของตัวละคร การตัด

²⁰ Gabriel Garcia Marquez, *One Hundred Years of Solitude*, p. 336.

สิ้นใจแก้ไขปัญหา และเหตุการณ์ภัยธรรมชาติที่ไม่สามารถควบคุมได้ เป็นต้น ซึ่งสร้างประสบการณ์อันแปลกใหม่ให้กับผู้อ่าน แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ชอบอยู่เบื้องหลังภาพที่น่าตื่นตาตื่นใจเหล่านั้นก็คือ โศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นกับสังคมซึ่งอยู่รอบ ๆ ตัวของผู้เขียนที่พยายามจะนำเสนอสู่ผู้อ่าน

สำหรับลักษณะ “สัจนิยม” นั้น ผู้แต่งได้พยายามสร้างบรรยากาศให้ผู้่านได้รับรู้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องเป็นเสมือนเหตุการณ์จริงโดยอาศัยการสร้างฉากและการอ้างถึงลักษณะร่วมทางความคิดและวัฒนธรรมที่ผู้อ่านส่วนใหญ่น่าจะเคยได้รับรู้หรือมีประสบการณ์ร่วมมาแล้ว ส่วน “ความมหัศจรรย์” ที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายเกิดจากการที่ตัวละครแสดงพฤติกรรมซึ่งไม่เป็นไปตามมาตรฐานของสังคมและกรอบศีลธรรมที่เราได้เคยรับรู้หรือคุ้นเคยในโลกแห่งความเป็นจริง ตัวละครทุกตัวในตระกูลบูเอนดิยา ล้วนแล้วแต่มีความใฝ่ฝันในชีวิตที่แปลกประหลาด เช่น พันเอกออเรเลียโน (Aureliano) ต้องการปฏิวัติและอุทิศชีวิตให้กับการปฏิวัติเพียงอย่างเดียว แต่ตัวเขาเองก็หาเหตุผลไม่ได้ว่าทำไมต้องกระทำเช่นนั้น โสมเซ อคาดีโอ หมกมุ่นอยู่กับการทดลองเพียงเพื่อจะพิสูจน์ว่าสิ่งที่เขาคิดเป็นเรื่องจริง ส่วนเฟอนานดา (Fernanda) ก็อุทิศตนให้กับศาสนาทั้ง ๆ ที่ไม่รู้ว่าทำไมต้องทำเช่นนั้น เป็นต้น ตัวละครแต่ละตัวสามารถปรากฏตัวออกมาได้ในทุกฉากโดยที่ไม่ต้องมีเหตุผลรองรับ แม้แต่คนที่เสียชีวิตไปแล้วเมื่อไม่สามารถทนความเหงาและอ้างว้างจากความตายได้ ก็จะกลับมามีชีวิตอีกครั้งหนึ่งและพร้อมที่จะตายอีกครั้งถ้าไม่พึงพอใจกับชีวิตใหม่ที่ตนเองสร้างขึ้น การพูดคุยกับคนตายเป็นเรื่องปกติที่ชาวเมืองคูนเคย และเหตุการณ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้นในมาคองโดเป็นเรื่องราวที่ทุกคนสามารถรับรู้ได้โดยไม่ต้องมีคำอธิบาย คนมีเพศสัมพันธ์กันเพียงเพราะต้องการให้ฝูงปศุสัตว์พร้อมใจกันสร้างผลผลิตไปด้วย ตัวละครบางตัวสามารถผายลมที่ส่งกลิ่นจนทำให้ดอกไม้ภายในบ้านเหี่ยวเฉา หรือมีผู้ชายวิ่งผ่านไปมาในบ้านโดยพยายามตั้งขวดเบียร์ไว้ที่อวัยวะเพศและพยายามประคองไม่ให้หล่นลงพื้น เป็นต้น กลวิธีการสร้างความมหัศจรรย์ดังที่ได้ยกตัวอย่างข้างต้นนั้นนับว่ามีส่วนช่วยให้นวนิยายเรื่องนี้มีชื่อเสียงและน่าติดตามอ่านเป็นอย่างยิ่ง

การนำเสนอลักษณะ “สัจนิยม” และ “มหัศจรรย์” สลับกันไปมาหรือผสมผสานกันอยู่ตลอดเวลาเป็นการบอกผู้อ่านทางอ้อมว่าในบางครั้ง ประวัติศาสตร์และโลกแห่งความเป็นจริงที่เราได้เคยรับรู้มาอาจจะมีลักษณะคล้ายกับความฝันและจินตนาการ สังคมมนุษย์ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีเหมือนตกอยู่ในโลกที่แปลกแยกและไม่อาจจะบอกได้ว่าแท้ที่จริงแล้วเรากำลังเผชิญอยู่กับโลกจริงที่แปลกแยกหรือโลกของความฝันกันแน่ เหตุการณ์บางเหตุการณ์เกิดขึ้นเหนือความคาดหมายหรืออาจจะเป็นเรื่องแปลกประหลาดที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการดำรงชีวิตของคนในสังคม ชีวิตจึงเป็นเหมือนละครที่มีทั้งความจริงและจินตนาการสลับกันไปเช่นเดียวกับที่ตระกูลบู

เอนดियाและชาวเมืองมาคอนโดได้ประสบ การเล่าเรื่องของผู้เขียนทำให้เราได้สัมผัสกับความรู้สึก สึกสนุกสนานเศร้าโศก เกลียดชัง โกรธเกรี้ยว และความล้มเหลวของตัวละครเช่นเดียวกับ อารมณ์ความรู้สึกที่บังเกิดขึ้นได้กับมนุษย์ปุถุชนทั่วไป นอกจากนี้ เรายังได้รับรู้ถึงความไม่เป็น ธรรมที่เกิดขึ้นในสังคม ความรุนแรง ความโหดร้าย และความหลอกลวงในโลกของการเมืองที่ หมุนเวียนเป็นวัฏจักรอยู่คู่ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติด้วย

3.2 *One Hundred Years of Solitude* และอิทธิพลที่มีต่อสายธารวรรณคดียุคหลังจนถึง ปัจจุบัน

ภายหลังจากความสำเร็จของนวนิยาย *One Hundred Years of Solitude* และกลวิธีการ ประพันธ์แบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ที่ การ์เซีย มาร์เกซ ได้นำเสนอต่อสายตาชาวโลก นัก เขียนรุ่นหลังหลายคนได้เจริญรอยตามและพยายามพัฒนาวิธีการดังกล่าวขึ้นมาให้เหมาะสมกับ วัฒนธรรมและความคิดของตน จนทำให้แนวทางการนำเสนอดังกล่าวได้รับการยอมรับว่าเป็น กลุ่มการประพันธ์หลังนวมัยนิยมอีกกลุ่มหนึ่งที่ประสบความสำเร็จไปทั่วโลก นักเขียนที่มีชื่อเสียง ในกลุ่มนี้ เช่น แอนเจลา คาร์เตอร์ อีซาเบล อัลเลนเด่ โทนี มอร์สัน ลอรา เอสกีเวล ปี เตอร์ คาเรย์ ซัลมาน รูซดี ฯลฯ ล้วนแล้วแต่ได้ผลิตผลงานที่มีความคล้ายคลึงกับ *One Hundred Years of Solitude* จนสามารถนำมาศึกษาจุดร่วมทางความคิด การนำเสนอ และการรับอิทธิพล จากนวนิยายเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี และจากนวนิยายเรื่อง *Midnight's Children* ของ ซัลมาน รูซดี *Nights at the Circus* ของ แอนเจลา คาร์เตอร์ *The House of the Spirits* ของ อีซาเบล อัลเลนเด่ *Beloved* ของ โทนี มอร์สัน *Like Water for Chocolate* ของ ลอรา เอสกีเวล และ *The Mule's Foal* ของ โฟตินี อีปาโนมิติส ที่ได้นำมาศึกษาในต่างแสดงให้เห็นสายธารความคิด ที่สืบต่อมาของนวนิยายที่มีกลวิธีการประพันธ์แบบ “สังคมนิยมแนวมหัศจรรย์” ทั้งสิ้น

ลักษณะสำคัญที่ทำให้ *One Hundred Years of Solitude* กลายเป็นต้นแบบงานเขียน แบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ที่มีผู้กล่าวขวัญถึงเป็นอย่างมากในศตวรรษที่ 20 ก็คือ การที่นวนิยาย สามารถบุกเบิกให้ทั่วโลกได้รู้จักสภาพสังคมลาตินอเมริกาอย่างถึงแก่น ด้วยการประยุกต์การเล่า เรื่องแบบสังคมนิยมผสมผสานกับการเล่าตำนานท้องถิ่นที่มีลักษณะคล้ายๆ นิทานหรือความเชื่อ ปรัมปราในสังคมเกษตรกรรมเข้าด้วยกันไว้อย่างลงตัว การมองโลกด้วยความไม่จริงจังและทำที่ ที่ตัวละครแสดงออกต่อพฤติกรรมแปลกประหลาดในเรื่องด้วยความรู้สึกไม่แตกต่างไปจากการ พบเห็นเรื่องต่างๆ ไปในชีวิตประจำวันทำให้เราสามารถมองเห็นสาระในชีวิตที่แท้จริงแล้วมีสาระ ซ่อนอยู่ ด้วยเหตุนี้โลกจริงที่เหมือนกับโลกแห่งความฝันกับโลกมายาที่คล้ายกับโลกแห่งความ

เป็นจริงอยู่ใกล้ชิดกันจนเกือบจะแยกไม่ออก และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อตัวละครที่มีชีวิตอยู่ในทั้งสองโลกใช้ตรรกะในการดำรงชีวิตชุดเดียวกัน จึงเกิดความคลุมเครือและยากที่จะตัดสินว่าสิ่งใดคือความจริงแท้และสิ่งใดคือมายาในสังคม แนวความคิดดังกล่าวนี้ นับว่าเป็นการได้ขบการเขียนแบบสังคมนิยมที่มีมาแต่เดิมและยังเป็นการนำเสนอแนวทางใหม่ในการมองชีวิตและสังคมของนักเขียนหลังทศวรรษนิยมด้วย นอกจากนั้น การที่นวนิยายได้ใช้วิธีการนำเสนอแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์อย่างจริงจังโดยตลอดเป็นเรื่องแรกและได้รับรางวัลโนเบลยิ่งทำให้นวนิยายเรื่องนี้เป็นที่กล่าวขวัญอย่างกว้างขวาง เมื่อได้ทำการศึกษาจะเห็นว่า การ์เซีย มาร์เกซ ไม่เพียงแต่สร้างเรื่องราวที่เลอคุณค่าไว้สำหรับเท่านั้น แต่นวนิยายเรื่องนี้ของเขายังรวมเอาเรื่องราวที่มีเค้าโครงแห่งความเป็นจริงตามลักษณะทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรมลาตินเข้ามาผสมผสานไว้ให้ผู้อ่านได้ศึกษาดูด้วย

เมื่อกลวิธีการประพันธ์แบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์มีความเหมาะสมลงตัวที่จะนำมาใช้ในการเขียนนวนิยายที่ต้องการให้มีลักษณะไม่เคร่งเครียดจนเกินไปนัก อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเขียนสามารถนำตำนานอันเป็นเรื่องราวเหนือธรรมชาติมาใส่ไว้ในนวนิยายที่พวกเขาต้องการชี้ให้เห็นความเป็นจริงแบบสังคมนิยมโดยไม่ต้องกังวลว่าเรื่องราวดังกล่าวจะได้รับการประเมินคุณค่าให้เป็นเพียงแค่งานเขียนแนวแฟนตาซี นักเขียนในยุคหลังๆ ก็ได้สร้างผลงานในลักษณะที่ใกล้เคียงกันนี้มากขึ้น จนสามารถนำมาจัดกลุ่มเป็นแนวคิดใหม่ทางวรรณคดีขึ้นมา

อย่างไรก็ตาม ในระยะแรก แนวคิดสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ได้รับการยอมรับว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของนวนิยายลาตินอเมริกาเท่านั้น แต่เมื่อเวลาผ่านไป อิทธิพลของงานเขียนตามแนวดังกล่าวก็ได้ขยายวงกว้างไปยังกลุ่มนักเขียนอื่นๆ ทั่วโลก และได้รับการปรับเปลี่ยนหรือประยุกต์ให้เข้ากับความเป็นท้องถิ่นของแต่ละที่ ดังนั้นกลิ่นอายแนวคิดที่มีลักษณะแบบลาตินจึงอาจจะกลายเป็นกลิ่นอายของวัฒนธรรมยุโรป อเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย ฯลฯ แต่หากยังคงไว้ซึ่งจุดมุ่งหมายเดียวกันก็คือ การสร้างความบันเทิงพร้อมๆ ไปด้วยการนำเสนอความจริงและความลวงที่ปรากฏอยู่ในสังคม การเมือง และวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นนั่นเอง

นวนิยายที่มีลักษณะเนื้อหาคล้ายคลึงกับ *One Hundred Years of Solitude* มากเรื่องหนึ่งก็คือ *The House of the Spirits*²¹ ของ อิซาเบล อัลเลนเต้ กล่าวถึงครอบครัวทรูธิบาและการสืบสายเลือดมาหลายชั่วอายุคนคล้ายกับตระกูลบูเอนดิยา เพียงแต่ไม่ได้แฝงเรื่องราวการมี

²¹ อ่านเรื่องย่อในภาคผนวก ข., หน้า 144-145.

เพศสัมพันธ์ภายในครอบครัวเอาไว้ และสอดแทรกภาพการเมืองในประเทศชิลีอันร้อนระอุในช่วงที่มีการทำปฏิวัติรัฐประหารเพื่อโค่นอำนาจนายพลชัลวาดอร์ อัลเลนเด่ (Salvador Allende) อดีตประธานาธิบดีที่มาจากทางเลือกตั้งและเป็นพลเรือน ซึ่งชนะคะแนนอย่างท่วมท้นจากการเลือกตั้งทั่วไปในปี ค.ศ.1973 และเป็นลุงของ อีซาเบล อัลเลนเด่ เอง เพื่อเป็นการเสนอภาพความจริงที่เกิดขึ้นในสังคมตามความคิดของเธอให้ผู้อ่านได้รับรู้

อัลเลนเด่ ได้เล่าเรื่องผ่านสายตาของตัวละครชื่อคลารา (Clara) ที่มองเห็นความเปลี่ยนแปลงในชีวิตทั้งของคนในตระกูลเธอเองและสังคมรอบๆข้าง แล้วเขียนเป็นบันทึกเพื่อให้คนในรุ่นลูกรุ่นหลานได้มีโอกาสได้รับรู้สิ่งที่เกิดขึ้น บทบาทของคลารามีความคล้ายคลึงกันกับ อูร์ซูล่า บูเอนดิยา เป็นอย่างมากในเรื่องการเป็นศูนย์กลางของครอบครัว และความสามารถในการหยั่งรู้เรื่องราวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต คลาราเป็นหญิงสาวที่เติบโตมาพร้อมกับการมีพลังจิต และสนุกสนานกับการใช้พลังจิตของตนเองมาก จนเมื่อพี่สาวของเธอคือโรซ่าเสียชีวิตลงอย่างกะทันหัน คลาราได้ลงโทษตัวเองด้วยการไม่พูดกับใครเลยเป็นเวลาถึงเก้าปี เนื่องจาก ภายในใจลึกๆ แล้วเธอก็ไม่แน่ใจเช่นกันว่าพี่สาวของเธอตายด้วยอาการปัจจุบันหรือเกิดจากพลังจิตของเธอ อย่างไรก็ตาม แม้เมื่อเธอกลับมาพูดคุยอย่างเก่าแล้ว อาการของความสนุกกับการเล่นกับอำนาจจิตก็ยังหวนคืนมาอีก เธอสามารถทำนายเหตุการณ์อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับพ่อแม่ของเธอล่วงหน้า และคาดการณ์ได้ว่าใครจะเป็นสามีในอนาคตของเธอ เหตุการณ์ทั้งหมดไม่ได้อธิบายอย่างกระจ่างชัดนักว่า แท้ที่จริงแล้วเธอเป็นเพียงผู้เห็นเหตุการณ์หรือเป็นผู้ใช้อำนาจจิตบังคับให้เกิดเหตุการณ์นั้นกันแน่

การเล่นกับความตายดูเหมือนจะเป็นความตั้งใจที่จะสร้างลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมให้ผู้อ่านได้รับรู้ เนื่องจากในประเทศโลกที่ 3 นั้น ผู้คนยังผูกติดอยู่กับเรื่องจิตวิญญาณ ความเชื่อ และเรื่องชีวิตหลังความตาย การที่วิญญาณมาปรากฏกายหรือผู้คนในสายเลือดเดียวกันสามารถรับรู้ถึงความเป็นอยู่ของวิญญาณบรรพบุรุษได้จึงไม่ใช่เรื่องแปลกประหลาดแต่อย่างใด ดังที่จะเห็นจากการที่ “ Spirit “ หรือ “ จิตวิญญาณ ” ของคลารา มีอำนาจ มีอำนาจ และมีพลังตั้งแต่สมัยที่เธอยังมีชีวิตอยู่ โดยปรากฏออกมาในรูปของพลังจิต แม้เมื่อเธอเสียชีวิตแล้ว พลังแฝงดังกล่าวก็ยังคงวนเวียนอยู่ในตัวเธอเช่นเดิม แต่แสดงออกมาในรูปของความผูกพันกับคนที่เธอรัก ดังจะเห็นได้จากการที่เธอแวะเวียนมาเยี่ยมเอสเตบัน (Esteban) ผู้ชายที่เธอรักมาตั้งแต่เด็ก นอกจากนั้น ยังมีการกล่าวให้รู้เป็นนัยๆ ว่า เธอยังคงกลับมาดูแลปกป้องหลานยายของเธอต่อไป แม้ชีวิตจะหาไม่แล้วก็ตาม

เมื่อพิจารณาความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณและการใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างคนที่ตายไปแล้ว กับคนที่ยังมีชีวิตอยู่ จะเห็นว่าความเป็นสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ของนวนิยายเรื่องนี้ ส่วนใหญ่เกิดจากการที่วิญญาณยังคงวนเวียนอยู่ในรูปของสิ่งมีชีวิต แต่ไม่สร้างความตื่นตระหนกแต่ประการใดให้กับผู้ที่ได้พบเห็น คลารานั้นนอกจากจะเป็นตัวละครที่มีลักษณะแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์แล้ว ยังมีภาพลักษณ์ของความแปลกและแตกต่างไปจากผู้หญิงลาตินทั่วๆ ไปด้วย ภาพลักษณ์ของคลาราจะมีลักษณะที่แปลกเกือบตลอดทั้งเรื่อง นับตั้งแต่การที่เธอสวมชุดสีขาวบริสุทธิ์ตั้งแต่เด็กจนแก่ การตัดสินใจที่เธอได้พบหรือได้รู้จักว่าเป็นคนดีหรือไม่ดีนับตั้งแต่วันที่ที่เธอได้พบเห็น การที่เธอขีดเส้นวางชีวิตให้กับลูกและตัวเธอว่าจะไปอย่างไรไว้ตั้งแต่ต้น เธอบอกว่าลูกของเธอที่อยู่ในครรภ์จะเป็นเพศหญิงและชื่อบลังกา และเมื่อเธอตายไปเธอจะกลับมาคุ้มครองบลังกาในลักษณะเทพอารักษ์ให้แก่ลูก ดังตอนที่บลังกาถูกทหารกลุ่มปิโนเชต์จับกุมตัวไป คลาราก็มาปรากฏกายปลอบประโลมลูกอยู่ตลอด เช่นเดียวกับในยามที่สามีของเธอคือ เอสเตบันจะหมดลมหายใจ คลาราก็เป็นสิ่งที่เดียวที่ปรากฏตัวต่อหน้าเขาและทำให้เขาเชื่อว่าเธอยังมีความงดงามและเป็นสิ่งที่งามอยู่เสมอในตระกูล การที่เธอพยายามกำหนดบทบาทและชะตาชีวิตตนเอง อีกทั้งมีความเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนเองกระทำ ทำให้คลารากลายเป็นตัวแทนของผู้หญิงยุคใหม่ในสังคมลาตินอเมริกา

นอกจากความมหัศจรรย์ในเรื่องจิตวิญญาณแล้ว สิ่งที่เราได้เรียนรู้เพิ่มเติมจากนวนิยายก็คือ มุมมองเกี่ยวกับปัญหาการเมืองและสถานภาพความเป็นหญิงในสังคม การเมืองเป็นเรื่องที่ยุ้งยากซับซ้อนมากในประเทศชิลีเนื่องจากการมีกลุ่มความคิดหลายกลุ่ม รวมทั้งการถูกแทรกแซงจากประเทศมหาอำนาจหลายประเทศ อย่างไรก็ตาม ปัญหาการเมืองส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่มีสาเหตุมาจากปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน จะเห็นได้จากการที่นายพลอัลเลนได้ถูกลอบสังหารเนื่องมาจากการออกกฎหมายเวนคืนที่ดินเพื่อการปฏิรูป ทำให้มีชนหลายกลุ่มสูญเสียผลประโยชน์ ด้วยเหตุที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศยังยากจน เมื่อไม่สามารถพึ่งพาการเมืองได้ก็จำเป็นต้องหันมาพึ่งพาจิตวิญญาณ ชะตากรรมมนุษย์จึงตกอยู่ภายใต้ความเชื่อในอำนาจลึกลับที่จะบันดาลความสุขให้ ส่วนบทบาทของผู้หญิงในเรื่องนี้ จะมีลักษณะตรงกันข้ามกับสภาพจริงในสังคม กล่าวคือ ตัวละครหญิงในเรื่องได้รับการนำเสนอให้นำเทิดทูนบูชา แม้ว่าพวกเธอจะถูกคาดหวังว่าต้องเป็นช่างทำหลัง แต่ก็ยังได้รับเกียรติให้เป็นจิตวิญญาณฝ่ายดีและมีความเป็นแม่ผู้สร้างสรรค์สังคม ทั้งนี้แม้ว่าในความจริง สถานภาพของพวกเธอค่อนข้างตกต่ำในสายตาผู้ชาย

ในขณะที่ *One Hundred Years of Solitude* และ *The House of the Spirits* ได้นำเสนอสภาพครอบครัวและสังคมโดยรวมของลาตินอเมริกาที่เปลี่ยนแปลงผ่านกลุ่มคนในหลาย

ช่วงอายุ นวนิยายเรื่อง *Like Water for Chocolate*²² ของ ลอรา เฮสกีเวล กลับนำพาผู้อ่านเข้ามาสู่โลกของผู้หญิงลาติน และได้ใกล้ชิดกับบรรยากาศในครอบครัวมากยิ่งขึ้น ผู้ประพันธ์ใช้เทคนิคการนำเสนอแบบสัญนิยมแนวมหัศจรรย์ทำให้นวนิยายมีความน่าสนใจ อย่างไรก็ตาม ตัวบทนวนิยายสะท้อนสภาพชีวิตและสังคมเม็กซิโก รวมทั้งสถานภาพทางเพศที่ไม่เท่าเทียมกันของหญิงกับชายไว้ด้วย ดังนั้น *Like Water for Chocolate* จึงถูกจัดให้เป็นทั้งนวนิยายหลังการเป็นอาณานิคม นวนิยายเรียกร่องลิตธิสตรี้ และนวนิยายแนวโรแมนติกที่มีความน่าสนใจอีกเรื่องหนึ่ง

เรื่องราวของ *Like Water for Chocolate* เป็นเรื่องราวที่นำเสนอผ่านสายตาของหลานสาวของตัวละครเอกในเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของสาวน้อยตีต้า (Tita) ที่ถูกผูกติดอยู่กับการทำอาหารโดยอาศัยเหตุการณ์สำคัญๆ จากเดือนมกราคมจนถึงเดือนธันวาคมในช่วงชีวิตของเธอตั้งแต่เกิดจนตายเป็นกรอบในการเล่าเรื่อง ภาพการต่อสู้เพื่อยืนยันสถานภาพที่เท่าเทียมกันในครอบครัวและสังคมของตีต้า คือตัวแทนความคิดที่ เฮสกีเวล ต้องการเรียกร่องให้เกิดขึ้นกับผู้หญิงลาตินอเมริกา ในขณะที่สังคมลาตินเป็นสังคมที่เพศชายเป็นใหญ่ การที่ผู้หญิงซึ่งถูกเก็บตัวให้เป็นแม่บ้านมาตลอดจะถูกขังมาประทังจึงเป็นสิ่งที่แทบจะเป็นไปไม่ได้และขัดกับสภาพความเป็นจริงเป็นอย่างยิ่ง การประทังด้วยการเติมความฝัน ความเศร้า ความทุกข์ และความปรารถนาใส่ลงไปในการที่มีทั้งรสชาติเผ็ดร้อน และอ่อนละมุนลิ้น จึงเป็นเสมือนการสร้างโลกแห่งจินตนาการขึ้นมาเยียวยาบาดแผลที่บอบช้ำ และเพื่อลอบประโลมจิตใจที่ได้รับการกดขี่ของผู้หญิงอีกทางหนึ่ง ดังนั้น สูตรอาหารที่ได้รับการปรุงแต่งจากตัวละครเอกจึงเป็นเสมือนสูตรในการดำเนินชีวิตที่มีทั้งความรัก ตัณหา ความเจ็บป่วย การปฏิวัติ ความตาย ความเชื่อ และความปรารถนาอันซ่อนเร้นที่รอเวลาเปิดเผยให้สังคมได้รับรู้และเปลี่ยนแปลง

ลักษณะสัญนิยมแนวมหัศจรรย์ที่ปรากฏอยู่ในเรื่อง มักจะเกิดขึ้นจากการทำอาหารอยู่เสมอและส่งผลกระทบต่อคนรอบข้าง เริ่มต้นตั้งแต่ตอนที่ตีต้าลูกสาวคนเล็กของตระกูลเดอ กราซา (De la Graza) ซึ่งเป็นตัวละครเอกเกิด เรื่อยไปจนถึงเมื่อเธอหลุดพ้นจากการครอบงำของแม่ และทำที่สุดคือการที่เธอตัดสินใจตายในอ้อมกอดของคนรัก ตีต้านั้นแพ้หัวหอมมาตั้งแต่ก่อนที่เธอจะเกิด อาการแพ้ที่รุนแรงมากขนาดที่แม่ของเธอคือ มามา เอลเอนา (Mama Elena) เข้าใกล้ครัวครั้งใดก็จะต้องร้องไห้ออกมา ตอนที่เธอเกิดเธอร้องไห้รุนแรงจนคลอออกมาก่อนกำหนดบนโต๊ะในห้องครัว ในขณะนั้น นอกเหนือไปจากกลิ่นหัวหอมและเครื่องเทศในครัวแล้ว

²² อ่านเรื่องย่อในภาคผนวก ข., หน้า 143-144.

พื้นครัวนองไปด้วยน้ำตาที่ทะลักออกมาจากครรภ์ของ มามา เอลเนา ในภายหลังเมื่อแดดเผาจน น้ำตาแห้งแล้ว มันได้กลายเป็นเกลือที่เก็บใส่ถุงผ้าได้ถึง 10 ปอนด์ สำหรับเก็บไว้ใช้ได้อีกเป็น เวลานาน ดังที่บรรยายว่า

Tita was literally washed into this world on a great tids of tears that spilled over the edge of the table and flooded across the kitchen floor (...) when the uproar had subsided and the water had been dried up by the sun (...) there was enough salt to fill a ten-pound sack – it was used for cooking and lasted a long time.²³

ติต้าซึ่งถูกกดขี่และบังคับให้อยู่ในครัวมาตั้งแต่เด็ก ได้ใช้อาหารเป็นอาวุธในการต่อสู้ของเธอ เมื่อติต้าย่างเข้าสู่วัยรุ่น เธอได้ตกหลุมรักเปโดร (Pedro) แต่ในที่สุดเปโดรต้องแต่งงานกับพี่สาวของติต้าที่ชื่อโรเซารา (Rosaura) เนื่องจากมีกฎเกณฑ์ของตระกูลว่าลูกสาวคนเล็กเช่นเธอไม่สามารถแต่งงานได้หากแม่ยังมีชีวิตอยู่ เธอจะต้องอยู่ดูแลแม่ไปตลอดชีวิต ติต้าเสียใจมากเมื่อ มามา เอลเนา บังคับให้เธอทำขนมเค้กแต่งงานให้พี่สาว น้ำตาของติต้าที่หยดลงไปในส่วนผสมขณะที่เธอกวนแป้ง ก็ทำให้ทุกคนที่มาร่วมงานและได้รับประทานขนมนั้นเข้าไป เกิดอาการเสี้อาเจียรอย่างรุนแรงขับพลา้น จนในที่สุดพากันอาเจียรออกมา โรเซารา เจ้าสาวในพิธีถึงกับต้องคลานเข้ามากองอาเจียรกลับไปนอนร้องไห้ในบ้าน

(...) the moment they took their first bit of the cake, everyone was flooded with a great wave of longing. Even Predo, usually so proper was having trouble holding back his tear (...) but the weeping was just the first symptom of a strong intoxication – an acute attack of pain and frustration (...) all of the wailing over the lost love (...) - those didn't join the collective vomiting that was going on

²³ Laura Esquivel, *Like Water for Chocolate*.(London : Black Swan ,1997),p10.

over the patio (...) Rosaura (...) spewed out great noisy mouthfuls of vomit, like an erupting volcano, right before Pedro's horrified eyes.²⁴

อาหารของตีต้าไม่เพียงแต่มีรสชาติอร่อยเท่านั้น แต่ยังมีพลังกระตุ้นประสาทสัมผัสด้วย เมื่อตีต้าทำนกอบชอกกุหลาบ ทุกคนที่รับประทานก็ถูกกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ต่างรับรู้ถึงความรู้สึก ที่ตีต้าและเปโดรมีต่อกัน เกอร์ทรูดีส (Gertrudis) พี่สาวคนรองถึงกับวิ่งเปลือยกายออกจากบ้าน แล้วกระโดดขึ้นหลังม้า เข้าร่วมการปฏิบัติไปพร้อมกับนักบรรพบุรุษผู้หนึ่งที่ขี่ม้า ตะบึงห้อเข้ามาในเขตไร่เพราะกลิ่นกุหลาบ และไม่ได้กลับมาอีกจนเกือบจะถึงตอนท้ายของเรื่อง

ความมหัศจรรย์ยังคงดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง แม้แต่ในตอนตีต้าได้สมรสกับเปโดรในตอนท้ายเรื่องหลังจากโรเซาราเสียชีวิต ตีต้าตัดสินใจจะอยู่กับเปโดรอย่างเปิดเผย แต่เขาก็กลับเสียชีวิตในขณะที่ร่วมรักในวันแห่งความสุขนั้น ตีต้ารู้สึกมีดมณจนในที่สุดต้องแก้ปัญหาด้วยการค้นหาแสงสว่างให้กับชีวิตอีกครั้งหนึ่ง เธอกินไม้ขีดไฟเข้าไปเพื่อให้ไม้ขีดไฟนั้นลุกโชติอยู่ภายใน จนกระทั่งหลอมดวงวิญญาณของเปโดรกับเธอเข้าไว้ด้วยกัน แล้วลุกไหม้และหายตัวไปกับพลุไฟแห่งความรักที่ลุกโชติช่วงในยามค่ำคืน เกิดระเบิดอย่างรุนแรง ไฟลุกโผลงอยู่เป็นอาทิตย์ แม้แต่คนที่อาศัยอยู่ไกลออกไปหลายไมล์ก็ยังสามารถมองเห็นความสุกสว่างจากพลุแห่งดวงวิญญาณของคนทั้งคู่ สัตว์ที่อาศัยอยู่ในละแวกนั้นต้องหาที่หลบภัย ดังที่บรรยายไว้ในหนังสือว่า

She needed to have plenty of fuel in her body. She began to eat the matches out of the box one by one. As she chewed each match she pressed her eyes shut and tried to reproduce the most moving memories of her and Pedro (...) when the match she chewed made contact with the luminous image she evoked, the match began to burn . Little by little her vision began to brighten (...) At that moment the fiery bodies of Pedro and Tita began to throw off glowing sparks. They set on fire bedspread, which

²⁴ Ibid ,pp.39-40.

ignited the entire ranch. The animals had fled just in time to save themselves from the inferno! The dark room was transformed into an erupting volcano. It cast stone and ash in every direction. When the stones reached high enough, they exploded into multicoloured lights. From miles away, people in neighbouring towns watched the spectacle(...) the fires continued for a week (...)²⁵

นอกเหนือไปจากลักษณะการเล่าเรื่องตามแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์แล้ว เฮสกีเวล ยังได้พยายามแฝงแนวคิดทางการเมืองและสังคมไว้ในนวนิยายของเธออีกด้วย โดยได้แสดงให้เห็นความตื่นตัวของระบบสังคมนิยม และการปฏิวัติในลาตินอเมริกา เช่น การที่คนงานในไร่ประท้วงและต่อต้านเจ้านายด้วยวิธีการที่รุนแรงแบบกองโจร การต่อสู้ของฝ่ายปฏิวัติต่อต้านรัฐบาล ซึ่งจะเห็นได้จากการสร้างให้ตัวละครเกอร์ทรูดีสออกจากบ้านไปกับนักรบที่เป็นนายทหารนักปฏิวัติผู้หนึ่ง จนสุดท้ายได้กลายเป็นนายพลหญิงในกองทัพนักปฏิวัติปานโซ เบย์า เหตุการณ์ดังกล่าวนับว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงในสังคมเม็กซิโก เนื่องจากเรื่องราวทั้งหมดในนวนิยายถูกกำหนดให้เกิดขึ้นในช่วงของการปฏิวัติเม็กซิโกเมื่อปลายศตวรรษที่ 19 ในช่วงนั้นได้มีทหารหญิงที่รบแบบกองโจร หรือนายพลหญิงที่รบเคียงบ่าเคียงไหล่กับทหารชายในสมรภูมิจริง²⁶

อย่างไรก็ตาม แนวคิดที่จะตีแผ่สภาพสังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศลาตินอเมริกาในเรื่องมีให้เห็นอยู่เพียงประปรายเท่านั้น อาจจะเนื่องมาจาก เฮสกีเวล ต้องการเน้นให้ผู้อ่านเข้าถึงสภาพการดำรงชีวิตภายในครอบครัวมากกว่า ความเชื่อเรื่องความเป็นหญิงและการแต่งงานที่ได้รับการปลุกฝังในตระกูลมาหลายชั่วคนนับว่าเป็นเรื่องที่ลบล้างได้ยาก การที่ลูกสาวคนเล็กจะต้องอยู่ดูแลแม่จนกว่าแม่จะตายจากไปและไม่มีสิทธิ์แต่งงานไปก่อนนั้น เป็นการบีบบังคับและสร้างกฎเกณฑ์มาครอบงำผู้หญิง แต่การที่ตีต้ำพยายามเอาชนะแม่ที่กดขี่และขัดขวางความรักของเธอ ทำให้เราเห็นความต้องการที่จะปฏิวัติและสร้างสถานภาพใหม่ให้ผู้หญิง อย่างไรก็ตาม ตีต้ำใช้เวลาหลายปีกว่าที่เธอจะกล้าสลัดความกลัวออกไปจากความคิด และตัดสินใจทำตามสิ่งที่หัวใจตนเองเรียกร้อง นั่นคือ อยู่ใกล้ซิดเปโดรและหาทางใช้ชีวิตร่วมกัน วิญญาณของมามา เอลเอนา ที่ตามหลอกหลอนเธอก็คือตัวแทนความรู้สึกเก่าๆ ที่คอยกีดกันไม่ให้ผู้หญิงลาติน

²⁵ Ibid., pp.220-221.

²⁶ สรุปลจาก ธัญญา ประภาสะโนบล, รายงานวิจัยเรื่อง “สถานภาพสตรีของประเทศในทวีปเอเชีย ออฟริกาและลาตินอเมริกา,” (ม.ป.ท.), กรกฎาคม 2523.

ได้รับอิสรภาพ แต่เมื่อถึงจุดหนึ่งที่ผู้หญิงทั้งหลายมีความกล้าพอที่จะไล่ " วิญญาณร้าย " หรือ ค่านิยมแบบเก่าไปเสีย อิสรภาพที่พวกเธอรอคอยก็จะเริ่มปรากฏขึ้น

การต่อสู้ให้หลุดพ้นพันธนาการของครอบครัวและความเชื่อเก่าๆ ของตระกูลที่เสนอผ่าน *Like Water for Chocolate* นับว่าเป็นมุมมองตามแบบลาตินอเมริกาที่ผู้หญิงต้องการอิสระในการเลือกทางเดินชีวิตมากขึ้นเท่านั้น แต่ใน *Nights at the Circus*²⁷ ภาพความต้องการอำนาจของผู้หญิงมีความรุนแรงกว่านั้นมาก เนื่องจากภาพสังคมยุโรปได้ให้อิสระแก่ผู้หญิงและให้โอกาสในการเลือกคู่ครองมาก่อนสังคมลาตินอเมริกา วัฒนธรรมของชาวตะวันตกไม่ได้ประเมินคุณค่าของผู้หญิงจากการเป็นแม่บ้านแม่เรือนเท่านั้น แต่ยังพิจารณาจากการศึกษาและระบบความคิดด้วย ดังนั้น เราจึงได้เห็นระดับการเรียกร้องสิทธิและความเท่าเทียมกันของผู้หญิงในสังคมยุโรปมีความเข้มข้นมากกว่าในสังคมลาตินอเมริกา ภาพตัวละครหญิงใน *Nights at the Circus* ก้าวไปถึงขั้นที่เรียกร้องไม่ให้มีการแต่งงานเนื่องจากการพันธนาการผู้หญิงไว้ทั้งชีวิตและพยายามชี้ให้เห็นความบกพร่องของสังคมที่มีเพศชายกุมอำนาจอยู่ อีกทั้งยังเสนอให้ผู้อ่านเห็นถึงความไร้แก่นสารของสังคมสมัยใหม่ด้วย

ใน *Nights at the Circus* แอนเจลา คาร์เตอร์ ได้ใช้กลวิธีการประพันธ์แบบสังคมนิยมแนวมาทซ์จอร์จเพื่อแสดงให้เห็นความจริงและมายาของชีวิตที่เกิดขึ้นในสังคม ตัวละครถูกสร้างขึ้นมากในช่วงเวลาที่ย้อนยุคไปใน ค.ศ. 1899 แต่ภาพที่บรรยายในเรื่องกลับมีความคล้ายคลึงหรือไม่แตกต่างไปจากสภาพสังคมในปัจจุบันเท่าใดนัก เรื่องราวทั้งหมดเกิดขึ้นในสถานที่หลักสามแห่ง คือ ลอนดอน เซนต์ปีเตอส์เบิร์ก และไซบีเรีย มีตัวละครหลักคือ เฟฟเวอร์ (Fewvers) และ ลิซซี (Lizzie) ที่ทำหน้าที่แสดงความคิดเห็นจากโลกของผู้หญิงและให้มุมมองใหม่ในการดำเนินชีวิตท่ามกลางสังคมที่ผิดปกติ เฟฟเวอร์ เป็นผู้หญิงที่มีปีกติดอยู่ข้างหลังแต่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ส่วน ลิซซี แม่เลี้ยงของเธอเคยทำงานอยู่ในช่องโสเภณีมาก่อน ต่อมา ทั้งคู่ได้ไปทำงานอยู่ในคณะละครสัตว์ นายพันเคียร์นีย์ (Colonel Kearney) ได้มีโอกาสพบผู้คนและสัตว์ต่างๆ ในคณะละครสัตว์ เช่น หมูปูเต้ ได้ จึงได้รับการศึกษามาอย่างดี เสือเด่นระบำ ตัวตลก เจ้าหญิง ฯลฯ ที่ต่างก็มีโลกของตนเองคล้ายๆ กับอยู่ในความฝัน และไม่สามารถหลุดออกมาเผชิญกับโลกที่เป็นจริงได้เนื่องจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดหรือบีบบังคับให้ต้องหลีกหนี นอกจากมุมมองของผู้หญิงที่ คาร์เตอร์ นำเสนอผ่าน เฟฟเวอร์ กับ ลิซซี แล้ว คาร์เตอร์ ยังได้สร้างตัวละครชายที่มีลักษณะสิ้นหวัง ขาดความเป็นผู้นำอย่าง แจ็ค วิลเชอร์ (Jack

²⁷ อ่านเรื่องย่อในภาคผนวก ข ., หน้า 148-149.

Walser) นักหนังสือพิมพ์ชาวอเมริกันขึ้นมาด้วย เพื่อสร้างวาทกรรมระหว่างความเป็นชายกับหญิงในโลกใหม่ และหาบทสรุปที่จะทำให้บทบาทของทั้งสองเพศดำรงอย่างเท่าเทียมกันให้ได้

การที่ เฟฟเวอร์ เกิดมาแล้วถูกทอดทิ้งไว้ข้างถนนทำให้เธอขาดความกล้าที่จะรักและเห็นว่าโลกของการแต่งงานเป็นเรื่องที่น่ากลัว แม้ว่าลึกๆ ภายในใจแล้ว เธอต้องการใครสักคนที่สามารถเข้าใจตัวตนที่แท้จริงของผู้หญิงก็ตาม การที่ได้ใกล้ชิดกับ ลิซซี ซึ่งเคยเป็นโสเภณีมาก่อน ยิ่งทำให้เธอรับรู้ความรู้สึกเจ็บปวดจากการกระทำของผู้ชายมากขึ้น ลิซซี มองเรื่องการแต่งงานว่าเป็นเรื่องที่สังคมพยายามสร้างกรอบพันธนาการเพศหญิงไว้ กฎระเบียบต่างๆ ถูกสร้างขึ้นโดยผู้ชาย การออกคำสั่ง การบริหารประเทศ การเมือง ล้วนแล้วแต่เดินไปตามมติดิที่ผู้ชายสร้างขึ้นทั้งนั้น ดังนั้นหากผู้หญิงต้องการจะหลุดออกจากไซ่ตรวนเหล่านี้พวกเธอจะต้องเริ่มต้นด้วยการเปลี่ยนแปลงตัวเอง ไม่ใช่ปล่อยให้สังคมเปลี่ยนตัวเธอ การที่ ลิซซี พยายามจะหยุดเวลาด้วยการแก๊ง แจ็ค วัลเซอร์ การที่เธอและ เฟฟเวอร์ มีนาฬิกาที่ตีเฉพาะเที่ยงวันและเที่ยงคืนเท่านั้น หรือแม้แต่การที่ เฟฟเวอร์ จำวันเวลาไม่ได้เมื่อไปอยู่ที่ไซบีเรีย ล้วนแต่เป็นเหตุการณ์ที่บ่งบอกว่าการที่เราจะสามารถหลุดออกจากพันธนาการของสังคมได้ก็คือการไม่ยึดติดกับสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นมาเป็นกรอบในการดำรงชีวิต การที่เวลาหยุดนิ่งคือการหยุดในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ให้อยู่ ณ จุดเดียวกัน เพื่อให้แต่ละคนได้เริ่มค้นหาตัวตนที่แท้จริงของตนเองโดยปราศจากสิ่งจูงใจ เมื่อนั้นคนเราก็จะสามารถตั้งเวลาที่จะเดินด้วยตัวเองได้ใหม่ก่อนที่จะกลับเข้าสู่สังคมมาอีกครั้งหนึ่ง

แม้ว่าในตอนท้ายเรื่อง เฟฟเวอร์ ตัดสินใจแต่งงานกับ แจ็ค วัลเซอร์ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเธอยอมตกอยู่ภายใต้การครอบงำของเพศชายและปฏิเสธการต่อสู้ทางความคิดที่มีมาตั้งแต่ต้นเรื่อง สิ่งที่เธอเลือกก็คือทางออกที่เป็นการเดินสายกลางเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองด้านความรักและจิตใจ ในขณะที่เดียวกัน ได้มีการเสนอความคิดมายังผู้อ่านว่า

My being, my me-ness, is unique and indivisible.²⁸

นั่นคือ ไม่ว่าจะคนเราจะทำอะไร อาศัยอยู่ที่ไหนหรือมีสังคมแบบใด หากเราเป็นตัวของตัวเอง มีความคิด เช่นเดียวกับการแต่งงานที่จะไม่สามารถเป็นบ่วงพันธนาการผู้หญิงคนไหนได้หาก

²⁸ Angela Carter, *Nights at the Circus*. (London : Picador, 1984), p.280.

พวกเขาเข้าใจความต้องการที่แท้จริงของตนเองและไม่ยอมตกอยู่ในวัฏจักรหรือกรอบที่สังคมสร้างขึ้นมา

ความเจ็บปวดของลูกผู้หญิงจากการถูกสังคมกดขี่และถูกจัดให้เป็นชนชั้นที่ไม่เท่าเทียมกันปรากฏอยู่ในนวนิยายเรื่อง *Beloved* ของ โทนี มอร์ริสัน ด้วย เรื่อง *Beloved* เป็นนวนิยายที่ใช้ด้วยการผสมผสานเทคนิคแบบสัจนิยมแนวมหัศจรรย์เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับการดำเนินเรื่อง กล่าวคือ มีการนำวิญญูณของตัวละครที่เสียชีวิตไปแล้วกลับมาใช้ชีวิตอีกครั้ง โดยให้อยู่ในรูปของมนุษย์หน้าตาประหลาดที่สามารถใช้ชีวิตร่วมกับคนทั่วไปได้ แต่ประเด็นหลักที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอก็คือ การเปิดเผยมุมมองทางด้านการเมือง ความไร้มนุษยธรรม และผลพวงจากระบบทาสในสังคมอเมริกันให้สังคมได้รับรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อดีต ทำความเข้าใจกับปัจจุบัน และนำมาปรับใช้เพื่อเปลี่ยนแปลงอนาคต รวมถึงการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับอดีตอันอาจจะถูกลืมเลือนไปแล้วในห้วงสำนึกทั้งของคนผิวดำและคนผิวขาว

ความรู้สึกกดดันจากสังคมถูกถ่ายทอดผ่านบาดแผลแห่งความเจ็บปวดของ ซีธ (Sethe) ทาสหญิงผิวดำที่ตกเป็นเบี้ยล่างของสังคมที่เธออาศัยอยู่ ซีธ มีอดีตที่ฝังใจคือเธอฆ่าลูกเนื่องจากไม่ต้องการให้ลูกต้องเป็นทาสเหมือนตนเอง และเธอก็พยายามหนีจากความรู้สึกผิดบาปเรื่อยมา แม้ว่า ซีธ จะไม่ได้ยอมรับออกมาตรงๆ ว่าเธอเป็นคนฆ่าลูก แต่การนำบทสนทนาและห้วงสำนึกของตัวละครทุกตัวมาปะติดปะต่อกัน รวมทั้งสิ่งที่ตัวละครชื่อ เดนเวอร์ (Denver) เอ่ยถึงในตอนท้ายเรื่อง นับว่าช่วยไขปริศนาเรื่องการกระทำของซีธในอดีตได้เป็นอย่างดี

I swallowed her blood right along with my mother's milk.

The first thing I heard after not hearing anything was the sound of her crawling up the stairs. She was my secret company until Paul D came (...) I love my mother but she killed one of her own daughters, and tender as she is with me, I'm scared of her because of it. She missed killing my brothers and they knew it.²⁹

²⁹ Toni Morrison, *Beloved*. (New York : Alfred A. Knopf, 1987),p.205 .

เมื่อเด็กสาวบีเลิฟด์ (Beloved) เด็กสาวที่ไม่มีใครรู้ที่มาที่ไป ก้าวเข้ามาในชีวิต ซีธ ได้ คุปการะไว้ ปมในใจของเธอค่อยๆ คลี่คลายและหลุดพ้นจากบาดแผลในอดีตได้ในที่สุด

การมาของ บีเลิฟด์ เกิดจากจิตใต้สำนึกของ ซีธ ชื่อ บีเลิฟด์ ซึ่งหมายถึง “ ผู้เป็นที่รัก ” จึงเป็นเหมือนการไถ่บาปให้กับตัวเธอเอง ทำให้เธอได้มีโอกาสแก้ตัวและได้ดูแลให้ บีเลิฟด์ มีความสุขแม้เพียงช่วงระยะเวลาหนึ่ง ดังที่ ซีธ พุดกับตัวเองเมื่อเธอแน่ใจว่า บีเลิฟด์ คือลูกสาวที่เธอฆ่า ตายไปก่อนที่จะหนีออกจากบ้าน สวีท โฮม (Sweet Home) ในขณะที่เป็นทาส

Beloved , she is my daughter. She mine . See. She come back to me of her own free will and I don't have to explain a thing .I didn't have time to explain before because it had to be done quick. Guick. She had to be safe and I put her where she would be.³⁰

บีเลิฟด์ มีความหมายกับตัวละครทุกตัวในลักษณะที่แตกต่างกันไป กับ ซีธ เธอคือตัวแทนของลูกที่ ซีธ เคยฆ่า และกลับมาตามหาความรักที่ขาดหายไป กับ เดนเวอร์ เธอคือผู้ที่ช่วยสร้างความกล้าให้สามารถก้าวสู่โลกภายนอกได้ ในขณะที่เมื่ออยู่กับ พอล ดี (Paul D) เธอได้กลายเป็นผู้เปิดประตูแห่งความปรารถนาและตัณหาราคะที่อยู่ไนใจ และช่วยทำให้เขาเข้าใจ ซีธ มากขึ้นในตอนท้ายเรื่อง

ลักษณะสัญนิยมแนวมหัศจรรย์ปรากฏขึ้นในเรื่องพร้อมๆ กับการมาปรากฏตัวของ บีเลิฟด์มีหลายสิ่งหลายอย่างที่บ่งบอกความผิดปกติรอบๆ ตัวเธอ ทำให้เห็นว่า บีเลิฟด์ ไม่น่าจะเป็นมนุษย์ ดังเช่นที่บรรยายไว้ว่า

A fully dressed woman walked out of the water. She barely gained the dry bank of the stream before she sat down and leaned against a mulberry tree. All day and all night she sat there, her head resting on the trunk in a position abandoned enough to crack the brim in her straw

³⁰ Ibid.,p.200.

hat. Everything hurt but her lungs most of all. Sopping wet and breathing shallow she spent those hours trying to negotiate the weight of her eyelids (...) Nobody saw her emerge or came accidentally by.(...) Exhausted again, she sat down on the first handy place - a stump not far from the steps of 124.By then keeping her eyes open was less of an effort. She could manage it for a full two minutes or more. Her neck, its circumference no wider than a parlor-service saucer, kept bending and her chin brushed the bit of lace edging her dress.³¹

ไม่มีใครสามารถอธิบายว่า บีเลฟต์ มีที่ไปที่ไปอย่างไร แม้แต่ในตอนท้ายเรื่อง เธอก็จะหายตัวไปอย่างไร้ร่องรอยเช่นกัน แต่สิ่งน่าฉงนสำหรับทุกคนก็คือ การที่ บีเลฟต์ รับรู้เรื่องราวความเป็นไปในชีวิตของทุกคนได้หมดว่าเคยเป็นมาอย่างไร เธอบอกได้แม้กระทั่งว่า ซีธ เคยมีตุ้มหูที่มีค่ามากแต่ได้ทิ้งไปแล้ว และเธอเคยเห็น เบบี้ ซักส์ (Baby Suggs) กับ เดนเวอร์ เล่นกันอย่างสนุกสนาน และจำเพลงกล่อมเด็กที่ ซีธ เคยร้องกล่อมตอนที่เธอเป็นเด็กได้ด้วย

เมื่อ บีเลฟต์ จากไป ชีวิตของทุกคนดีขึ้น บาดแผลในใจของตัวละครได้รับการเยียวยา แต่สิ่งที่ มอริสัน ทิ้งท้ายไว้ในหนังสือก็คือ เธอไม่ต้องการให้ผู้คนลืมเลือนประวัติศาสตร์อันเจ็บช้ำ เรื่องทาสและการเหยียดชนชั้น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะต้องไม่มีวันตายเพราะมันจะฝังอยู่ในประวัติศาสตร์และความทรงจำของทุกคน ('It was not a story to pass on.'³²) ตราบใดที่ผู้คนยังคงระลึกได้อยู่เสมอว่า ความโหดร้ายทารุณของระบบทาสมีผลต่อสังคมมากน้อยเพียงใด เราก็จะรู้จักการประนีประนอมและพยายามไม่สร้างประวัติศาสตร์อันโหดร้ายเช่นนั้นขึ้นมาอีก

ในขณะที่ มอริสัน เรียกร้องให้คนหันมาสนใจประวัติศาสตร์และเรียนรู้ในสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อใช้เป็นบทเรียนในการปรับปรุงแก้ไขปัจจุบันและอนาคต แต่ ซัลมาน รูซดี กลับมีมุมมองในเรื่องประวัติศาสตร์และการเมืองแตกต่างออกไป นั่นคือถึงแม้ว่าประวัติศาสตร์จะบอกรากเหง้าที่มาของมวลมนุษย์ แต่หากหน้าของประวัติศาสตร์บางเรื่องก็ไม่อาจจะเชื่อถือได้ทั้งหมด หลังจากได้รับเอกราชจากอังกฤษ ประเทศอินเดียก็เข้าสู่ภาวะที่ต้องยืนอยู่ให้ได้ด้วยตนเอง ผู้คนเริ่มหันมา

³¹ Ibid.,p.50.

³² Ibid.,p.275.

พิจารณาประวัติศาสตร์ประเทศของตนและเพื่อนบ้านเพื่อแสวงหาความจริงว่า ก่อนหน้านี้พวกเขาเคยถูกรอบำทางความคิดมานาน้อยเพียงไร รุชดี ได้ใช้นวนิยายเรื่อง *Midnight's Children* เป็นเสมือนสื่อกลางในการบอกเล่าเรื่องราวในประวัติศาสตร์และตั้งคำถามกับความ เป็นจริงที่เกิดขึ้น โดยมีตัวละครเอกที่มีรูปร่างหน้าตาประหลาดชื่อ ซาลิม ซีนาย (Saleem Sinai) เป็นผู้เล่าเรื่อง หากเราพิจารณาว่าเรื่องเล่าของผู้คนในตระกูลนูเอนดียวาหลายชั่วอายุคนคือการ เล่าประวัติศาสตร์ส่วนหนึ่งของลาตินอเมริกาโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศโคลัมเบีย เรื่องเล่าที่ผ่าน สลายตาของ ซาลิม และสิ่งที่เขาค้นพบก็คือประวัติศาสตร์หน้าหนึ่งของสังคมอินเดียเช่นกัน

ซาลิม ซีนาย เป็นตัวละครหลักซึ่งทำหน้าที่เล่าเรื่องราวในช่วงชีวิตของเขาในศตวรรษที่ 20 ให้ผู้อ่านได้รับรู้ เวลาที่เขาใช้ในการเล่าเรื่องอยู่ระหว่าง ค.ศ.1919 ถึง ค.ศ.1977 ตัว ซาลิม เป็นเด็กที่เกิดตอนเที่ยงคืนของวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ.1974 หรือวันที่อินเดียได้รับเอกราช พ้น จากการตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ เด็กทั้งหมดที่เกิดระหว่างเวลาเที่ยงคืนถึงตีหนึ่งของวันที่ 15 สิงหาคมมีจำนวน 1001 คน เด็กเหล่านี้เป็นเด็กที่มีอำนาจพิเศษในด้านต่างๆ กันไป เช่น บางคนสามารถเข้าไปอยู่ในกระจกได้ บางคนสามารถเดินทางข้ามเวลา บางคนสามารถเปลี่ยนเพศ ได้อย่างที่ต้องการ ฯลฯ ส่วน ซาลิม มีญาณวิเศษกับดวงจันทร์และสามารถอ่านความคิดของ คนอื่นๆ ได้³³

ซาลิม เป็นตัวแทนของคนที่มีมุมมองเรื่องเวลาและประวัติศาสตร์แตกต่างไปจากกรอบที่ สังคมกำหนด ซึ่งสะท้อนความจริงที่ว่ามนุษย์ไม่อาจเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่แท้จริงในโลกได้อย่าง เป็นกลาง เขากล่าวถึงสงครามที่เกิดขึ้นในอินเดียและปากีสถานในปี ค.ศ.1965 โดยมีความคิด ตรงกันข้ามกับมุมมองของคนทั่วไป กล่าวคือ ในขณะที่คนในสังคมเชื่ออย่างที่นักประวัติศาสตร์ เขียนไว้ในตำราว่า สงครามระหว่างทั้งสองประเทศนั้นเกิดจากความขัดแย้งทางศาสนา และการ บุกรุกดินแดน แต่ ซาลิม กลับตั้งทฤษฎีของเขาเองขึ้นมาใหม่สองทฤษฎี เรียกว่าทฤษฎี แฟนตาซี (Fantasy) ประการแรก เขาคิดว่าสงครามเกิดเนื่องจากเขาฝันให้มันเกิด

(...) the war happened because I dreamed Kashmir into
the fantasies of our rulers (...)³⁴

อีกประการหนึ่งก็คือ สงครามเกิดขึ้นเพื่อกำจัดครอบครัวที่โง่เขลาของเขา

³³ Salman Rushdie, *Midnight's Children* (London: Picador,1982),.pp. 198-199.

³⁴ Ibid., p.339.

(...) let me state this quite unequivocally ! It is my firm conviction that the hidden purpose of the Indo-Pakistan war of 1965 was nothing more or less than the elimination of my benighted family from the face of the earth.³⁵

สำหรับประวัติศาสตร์ที่ไม่สามารถอธิบายได้หรือมีเรื่องราวที่ขาดหายไป ซาลีม จะเสนอตัวอ้างคำอธิบายของเขาเพื่อให้หน้าประวัติศาสตร์นั้นสมบูรณ์ขึ้น การกระทำเช่นนี้นับเป็นการกำหนดกรอบของประวัติศาสตร์ขึ้นมาด้วยตัวเอง ทำให้ผู้อ่านต้องกลับมาใคร่ครวญถึงประวัติศาสตร์ที่ได้เคยเรียนรู้มาว่าคนเขียนประวัติศาสตร์ขึ้นเพื่อต้องการให้คนอ่านเชื่ออย่างที่เขายากให้เชื่อ ดังนั้นประวัติศาสตร์ที่แท้จริงอาจไม่มีอยู่ในโลกก็ได้ นอกจากประเด็นดังกล่าวแล้ว เรายังได้เห็นพลังอำนาจของผู้ประพันธ์ รวมถึงผู้เล่าในนวนิยายว่า เป็นผู้สร้างความโดดเด่นทางประวัติศาสตร์และความจริงขึ้นมา ดังที่ ซาลีม กล่าวไว้ว่า

(...) in autobiography, as in all literature, what actually happened is less important than what the author can manage to persuade his audience to believe.³⁶

ในที่สุดแล้ว รุซดี ได้ให้บทสรุปใน *Midnight's Children* ว่าประวัติศาสตร์และความเป็นจริงขึ้นอยู่กับมุมมองของคนสองฝ่ายคือผู้ส่งสารและผู้รับสารที่จะคิดอย่างไร และมีปฏิกริยาอย่างไรต่อเรื่องนั้น ตัวอย่าง เช่น ความเชื่อของ แพดมา (Padma) ในเรื่องที่ ซาลีม เล่าให้เธอฟังเกี่ยวกับแม่ของเขาวามีความสามารถที่จะเปิดประตูเข้าไปดูความฝันของคนอื่นๆ ได้

Padma accepted this without blinking ; but what others will swallow as effortlessly as a laddoo, Padma may just as easily reject.³⁷

ซาลีม ยังบอกผู้อ่านด้วยว่าเขาคิดว่าจะมีคนเชื่อสิ่งที่เขาเล่า

³⁵ Ibid., p.338.

³⁶ Ibid., pp.270-271.

³⁷ Ibid.,p.55.

Padma having accepted the story of Cyrus-the great,
gives me the courage to speed on [with his story] (...)³⁸

ในมุมมองหลังนวยมัยนิยม ประวัติศาสตร์และความจริงเป็นเรื่องที่ไม่มีใครรู้ได้ เนื่องจากกรอบของเวลาและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์อาจไม่ได้เกิดขึ้นและเป็นไปอย่างที่เราเข้าใจ อีกทั้งยังสามารถเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือเขียนขึ้นใหม่ ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของผู้เขียนประวัติศาสตร์ได้อีกด้วย

นวนิยายเรื่องสุดท้ายที่นำมาศึกษาและจัดว่ามีความคล้ายคลึงกับ *One Hundred Years of Solitude* คือ *The Mule's Foal*³⁹ ซึ่ง โฟตินี อิปาโนมิติส ได้ใช้สภาพสังคมกรีกแต่สมมติให้เป็นสถานที่อื่นมาเป็นฉากในการเล่าเรื่อง เรื่องราวได้รับการเล่าผ่านตัวละครหญิงโสเภณีและแม่มดชื่อ มิเรลลา (Mirella) ผู้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งหนึ่งมาเป็นเวลานาน เรื่องราวมีลักษณะคล้ายนิทานหรือตำนานปรัมปราที่บอกเล่าความเป็นชุมชนกรีก และอาศัยการเปรียบเทียบให้ผู้อ่านเห็นภาพความไม่แน่นอน ความแปลกประหลาด และวัฒนธรรมความเชื่อที่สั่งสมกันมาหลายร้อยปี จนยากที่จะเปลี่ยนลักษณะเฉพาะดังกล่าว

เรื่องราวที่ไม่ได้ระบุเวลาแน่ชัดเกิดขึ้นในหมู่บ้านเล็กๆ ที่ทุกคนรับรู้เรื่องราวของกันและกันโดยไม่ต้องเอ่ยปาก ครอบครัวใหญ่ 3 ครอบครัวคือ บ้าน สเตฟาโนส (Stephanos) บ้านแพพโพ-อุส ยิโอรโกส (Pappous Yiorgos) และบ้านของ มิเรลลา หญิงบาป เป็นครอบครัวที่มีความสำคัญกับเนื้อเรื่องถึงสามชั่วอายุคน ตำนานความแปลกประหลาดได้เริ่มต้นพร้อมๆ กับการถือกำเนิดของ ยิโอรโกส (Yiorgos) ชายหน้าลิง และแม้ว่าการเล่าเรื่องจะไม่เป็นไปตามลำดับเวลาและไม่ปะติดปะต่อ แต่เราสามารถเข้าใจเรื่องราวทั้งหมด รวมทั้งชะตากรรมและบุคลิกลักษณะของตัวละครได้ จากการเก็บข้อมูลของแต่ละคน เรื่องนินทาว่าร้าย ประวัติศาสตร์ของหมู่บ้าน เรื่องอื้อฉาว เรื่องราวเปรียบเทียบ จดหมาย ตำนาน เพลง และความเชื่อเรื่องโชคลางที่ปรากฏออกมา

³⁸ Ibid.,p.271.

³⁹ อ่านเรื่องย่อในภาคผนวก ข, หน้า 149-150.

ตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องคือตัวละครหญิงซึ่งทำหน้าที่กุมอำนาจในบ้านไว้อย่างมั่นคง ซึ่งนับว่าเป็นลักษณะเด่นที่เหมือนกับ *Like Water of Chocolate* ที่ผู้หญิงควบคุมความเป็นไปภายในบ้านไว้และมีผลกระทบต่อโลกของผู้ชายด้วย แม้ว่าหมู่บ้านนี้จะมีค่านิยมที่ดุด่าและดักดาน แต่กลับน่าอยู่และมีชีวิตชีวาขึ้นจากจิตวิญญาณของผู้หญิงที่อยู่ในบ้าน ความปรารถนาต่างๆ ในเรื่องเริ่มต้นที่ผู้หญิง สังเกตได้จากการที่ช่องโศกนี้มีบทบาทมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ และกลายเป็นเขตหวงห้ามศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้าน ตัวละครหญิงที่มีสีสันในเรื่อง เช่น มิเรลลา กับ เมตา (Meta) มีความสามารถในการดูแลลูกค้าโดยเฉพาะผู้ที่มีสมญานามว่า "The Agape of the Glowing Face" อันเป็นเคล็ดลับเฉพาะตัวที่ประกอบด้วยล้างสังขรณ์และการไล่ล่า ส่วน สเตลลา (Stelle) ภรรยาของ แพพพาส ยูโรว์โกส สามารถติดต่อกับกระดูกที่มีวิญญาณของบรรพบุรุษสิงสถิตย์อยู่วืออา (Vaia) ลูกสาวของ สเตลลา ได้ให้กำเนิดทารกหน้าตาเหมือนลิงกอริลลา แต่เธอก็รักและยังให้ดื่มน้ำนมถึงแม้ว่าจะทำให้ตัวเธอต้องตาบอดก็ตาม ในท้ายที่สุดเราได้เรียนรู้ว่าผู้หญิงที่ฉลาดที่สุดในเรื่อง *The Mule's Foal* ก็คือ เมตา เนื่องจากมีความสามารถที่หลากหลาย เธอสามารถแปลงกายได้ตามปรารถนา เช่น ผู้หญิง ผู้ชาย แม่ พ่อ คนรัก นักบวช และแพะ อีกทั้งมีพลังอำนาจที่น่ากลัวมาก

Meta turned around, knocked him to the floor and holding him down, suck cloves of garlick up the orifices of his body till he lost consciousness. She then went to the shed by the fields and made a punching bag out of a sack of wheat and practised her boxing till dust.⁴⁰

จุดเด่นอีกประการหนึ่งของเรื่องก็คือ เวลาและความเหลือมของเวลาที่ปรากฏในการเล่าเรื่อง เราจะเห็นลักษณะเฉพาะในจังหวะการเล่าของ มิเรลลา เรื่องเล่าของเธอมีลักษณะไม่ต่อเนื่อง ไม่เป็นประโยค และกล่าวซ้ำๆ ว่าชื่อสถานที่และพิธีกรรมของคนในหมู่บ้านมีลักษณะคล้ายตำนาน มิเรลลา และ สเตลลา มีความตั้งใจว่าเมื่อพบกันอีกครั้งในสิบปีข้างหน้า พวกเขาจะมาคุยกันต่อว่า ใครคือคนเป็นและใครคือคนตาย ลักษณะเด่นอีกประการก็คือเรื่องราวของการแปลงร่าง การแบ่งระหว่างคนและสัตว์มีลักษณะที่ไม่ชัดเจน ตัวละครถูกเปลี่ยนให้เป็นสัตว์ ถูกสัตว์รุมข่มขืน และให้กำเนิดบุตรเป็นสัตว์ เรื่องเล่าที่เกี่ยวกับคนและสัตว์นี้เป็นพื้นฐานในการเปรียบเทียบความเป็นไปในโลกดังที่ปรากฏในตำนานของกรีก ทั้งนี้เพราะชาวกรีกพยายามหลีกเลี่ยง

⁴⁰ Fotini Epanomitis, *The Mule's Foal* (New South Wales : Allen & Unwin, 1993), p.17.

เสียงการวิพากษ์วิจารณ์สิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างตรงไปตรงมา จึงสร้างตำนานหรือเรื่องเล่าขึ้นเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบและอ้างอิงถึง เช่น เมตา มีลักษณะใกล้เคียงกับ เลดา (Leda) ส่วน ยีโอรโกส ก็เปรียบได้กับชายหนุ่มรูปงามที่สุดของตำนานกรีกชื่อ อโดนิส (Adonis) เรื่องราวที่เกิดขึ้นจึงเป็นการสร้างตำนานขึ้นมาใหม่ โดยอาศัยตำนานเดิมเป็นพื้นฐาน

นอกจากนั้น ยังมีลักษณะที่สะท้อนความเป็นสังคมกรีกอีกประการหนึ่งก็คือ ความเชื่อที่ว่าวิถีชีวิตมนุษย์เหมือนกับเส้นด้ายทอผ้าที่หมุนวนอยู่ และมีกงล้อแห่งชะตากรรมเป็นตัวกำหนด ดังที่ชาวบ้านในนวนิยายต่างเชื่อเรื่องชะตากรรม และคิดว่าที่พวกเขาต้องประสบกับภัยธรรมชาติและความแห้งแล้งนั้น ก็เนื่องมาจากชะตากรรมของพวกเขาได้ถูกเทพเจ้าลิขิตไว้แล้ว ผู้คนจึงไม่พยายามดิ้นรนเพื่อเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมรอบตัว แต่กลับรอคอยวีรบุรุษที่จะมาช่วยเหลือพวกเขาตามตำนานและความเชื่อดั้งเดิมของหมู่บ้าน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสถานที่ในนวนิยายเรื่องนี้จะมีลักษณะแบบนิทานปรัมปรา แต่ก็ยังคงมีสัญลักษณ์หรือสิ่งที่บ่งบอกความเป็นสมัยใหม่ด้วย ผู้อ่านทราบโดยนัยว่ายุคของตำนานได้จบสิ้นไปแล้ว สัญญาณบอกความสิ้นสุดมีหลายตอนเช่น เมื่อกลุ่มผู้นำความหวัง (The League of Good Men) ปลุกให้ พาเล มิลเลียนแนร์ (Pale Millionaire) ตื่นขึ้นและนำแผ่นกระดาษสีเหลืองมาใช้เป็นเงินแทนในสกุลดราครมาส์ (Drachmas) สเตฟาโน (Stefano) สามีของ เมตาก็พยายามขุดหา " วัลเลย์ ออฟ บลัด " (Valley of Blood) เพื่อค้นหาดีดอันยิ่งใหญ่ที่ยากเกินกว่าจะเข้าใจ ดูเหมือนว่าภาวะทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านจะนำมาซึ่งภาวะที่ทุกคนพยายามแสวงหาสิ่งใหม่ที่จะทำให้ชีวิตดีขึ้น ในตอนต้นเรื่อง เราจะเห็นความตื่นตัวของผู้คนที่คุณเหมือนจะหลุดพ้นจากคำสาป แต่แล้วก็กลับมีชีวิตวนเวียนอยู่เช่นเดิม แม้ในตอนสุดท้าย เรื่องราวยังคงวนอยู่ที่เดิม ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง เพียงแต่ทุกคนสามารถรับรู้เรื่องราวของกันและกันได้โดยไม่มีใครต้องเอ่ยปากเล่าแต่อย่างใด เรื่องราวดังกล่าวที่เกิดขึ้นนับว่าเป็นกฎธรรมชาติที่มนุษย์ไม่สามารถควบคุมได้ ดังการบรรยายให้เห็นถึงสภาวะธรรมชาติอันเป็นนิรันดร์และอยู่นอกเหนือการควบคุมของมนุษย์

For those who hear the story there is no relief, not under the shade of a tree or even behind a rock. They hear it in the voice of a stranger, in the sound of running water, they

hear it everywhere. Those who hear the story must repeat it.⁴¹

นวนิยายจบลงด้วยภาพชีวิตที่ยังคงววนซ้ำแล้วซ้ำอีกโดยไร้จุดหมาย ใกล้เคียงกับเรื่องราวของเมือง มาคอนโด ที่สุดท้ายก็ไม่มีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้น

3.3 นวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ : วรรณกรรมที่ทำหน้าที่สะท้อนสังคมและแนวคิดร่วมสมัย

เนื่องจากนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ได้ถือกำเนิดขึ้นมาจากความต้องการที่จะนำเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมของมนุษยชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องราวทางการเมืองและความไม่เป็นธรรมที่ประชาชนได้รับจากการตกอยู่ภายใต้การเป็นอาณานิคมของประเทศมหาอำนาจหรือภายใต้การกดขี่ข่มเหงทางชนชั้น สิ่งปรากฏอยู่ในนวนิยายกลุ่มนี้จึงมีเนื้อหาแฝงเร้นไปด้วยการเสียดสี ประชดประชัน ตีแผ่ความไม่เป็นธรรม ตลอดจนนำเสนอความไร้สาระในการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมอีกด้วย การศึกษาแนวคิดและภาพสะท้อนของสังคมจากนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ในที่นี้ เป็นการศึกษาแนวคิดหลักที่ปรากฏอยู่ในเรื่อง ได้แก่ แนวคิดทางการเมืองกับสังคมหลังการเป็นอาณานิคม และแนวคิดสตรีนิยม

3.3.1) แนวคิดทางการเมืองและสังคมหลังการเป็นอาณานิคม

นักวรรณคดีและนักวิจารณ์มีความเห็นว่า วรรณกรรมสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่หลายๆ ประเทศได้รับอิสรภาพจากระบบอาณานิคม และตั้งข้อสังเกตว่านักเขียนส่วนใหญ่ในประเทศที่เคยตกเป็นอาณานิคมของประเทศมหาอำนาจ คืออังกฤษ ฝรั่งเศส หรือสเปน ฯลฯ รวมทั้งประเทศที่ได้รับเอกราชแล้วแต่ถูกแทรกแซงจากประเทศมหาอำนาจใหม่ อย่างสหรัฐอเมริกา หรือรัสเซีย นิยมนำกลวิธีการเขียนแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์มาใช้ในการเขียนเป็นจำนวนมาก จุดเด่นประการหนึ่งที่น่าจะทำให้นวนิยายกลุ่มนี้ได้รับความนิยมก็คือ การนำเสนอเรื่องราวทางด้านการเมือง สังคม และวัฒนธรรมด้วยน้ำเสียงที่ราบเรียบ ไม่เกรี้ยวกราด อีกทั้งยังสามารถสร้างความน่าสนใจให้แก่เรื่องราวที่นำเสนอด้วยการแทรกอารมณ์ขัน ตำนาน

⁴¹ Ibid.,p.150.

หรือเรื่องเล่าที่มีความมหัศจรรย์และน่าตื่นเต้น เพื่อชี้ให้เห็นสาระของชีวิตที่แฝงมากับความไร้แก่นสารในพฤติกรรมตัวละคร

ในบทความเรื่อง " Magic Realism as Postcolonial Discourse " ⁴² สตีเฟน สเลมอน (Stephen Slemon) ได้ชี้ให้เห็นลักษณะน่าสนใจที่ทำให้นวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์สามารถจัดอยู่ในกลุ่มของนวนิยายหลังนวยุคสมัยนิยมได้ เนื่องจากความแปลกใหม่ในการนำเสนอ การหาทางออกให้สังคมด้วยการเปิดเผยภาพสังคมและการเมืองจากมุมมองของผู้เขียนด้วยท่าทีที่เรียบง่าย ผนวกกับการตั้งคำถามใหม่ให้ต้องคิดว่าแท้ที่จริงแล้ว มนุษย์ใช้ชีวิตด้วยความไร้สาระเพียงใด และเราจะมึหนทางแก้ไขประวัติศาสตร์ที่ซ้ำรอยเดิมได้หรือไม่

จากนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ทั้ง 7 เล่มที่นำมาศึกษาในที่นี้ จะเห็นว่านวนิยายทุกเล่มมีทิศทางและแนวความคิดทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน นั่นคือ ปัญหาการเมืองเกิดจากความต้องการอำนาจของคนกลุ่มหนึ่ง แต่ไม่สามารถควบคุมอำนาจที่ได้มานั้นให้อยู่ในทิศทางที่ถูกตั้งงามได้ การลุกฮือขึ้นต่อสู้จากฝ่ายที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจึงเกิดขึ้น เช่น การประท้วงในเมืองมาคอนโดจะไม่เกิดขึ้นหากผู้คนยังคงสามารถใช้ชีวิตตามวิถีทางที่เรียบง่ายอย่างที่เคยเป็นมาแต่เดิม การประท้วงของคนงานในไว้ในเรื่อง *Like Water for Chocolate* จะไม่เกิดขึ้นหากได้รับการดูแลอย่างเท่าเทียมกัน หรือการปฏิวัติรัฐประหารใน *The House of the Spirits* จะไม่ป็นชนวนให้มีผู้คนล้มตายจำนวนมากหรือถูกกดขี่ทางเพศหากการเมืองภายในประเทศไม่ถูกแทรกแซงจากประเทศมหาอำนาจ

นอกจากประเด็นทางการเมืองและสังคมแล้ว นวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ยังได้สะท้อนปัญหาสิทธิมนุษยชนด้วย เช่น ความพยายามที่จะตีแผ่สังคมและเรียกร้องให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกชนชั้นที่มีอยู่อย่างเข้มข้นในเรื่อง *Beloved* ซึ่ง มอร์สัน ได้สร้างตัวละครผู้หญิงผิวดำซึ่งถูกกดขี่ทางเพศอย่าง ชีธ เป็นผู้เล่าเรื่องราวความเจ็บช้ำที่เธอได้รับจากระบบการค้าทาสในอเมริกา ประสบการณ์ที่เธอถูกคนผิวขาวข่มขืน การเห็นเพื่อนถูกทารุณและจับแขวนคอ ล้วนแต่เป็นภาพที่ทำให้เธอเกิดความชิงชังระบบทาสมากยิ่งขึ้นจนตัดสินใจเด็ดขาดที่จะหนีจากการกดขี่นั้น เป็นต้น

⁴² อ่านเพิ่มเติมใน Stephen Slemon, " Magic Realism as Postcolonial Discourse," in *Magical Realism: Theory, History, Community*, pp.407-425.

นอกจากที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว นวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ยังเปิดโอกาสให้เกิด การตั้งคำถามกับแนวคิดเรื่องการใช้ชีวิตอยู่ในสังคม อีกทั้งยังมีการตั้งคำถามกับมาตรฐานเกี่ยวกับ “ความจริง” และ “มายา” ในสังคมศตวรรษที่ 20 โดยการเปิดเผยให้เห็นความไม่แน่นอน ของชีวิต การโกหกหลอกลวง ความทุกข์ทรมานกับพฤติกรรมชั่วช้า การสร้างภาพจริงและภาพ มายาในชีวิตของคนในสังคม ก็เพื่อเตือนสติให้เราใช้ชีวิตอย่างรู้เท่าทันกับสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป

ในเรื่อง *Nights at the Circus* คาร์เตอร์ ได้สอดแทรกความคิดที่ว่า มนุษย์ขาดความเป็นตัวของตัวเองและไม่มีอิสระทางจิตวิญญาณ เนื่องจากถูกสังคมประเมินคุณค่าอยู่ตลอดเวลา ในตอนหนึ่งที่ แจ็ค วิลเซอร์ เข้าร่วมคณะละครสัตว์เพื่อหาข้อมูลรายงานไปให้หนังสือพิมพ์ หัวหน้าของพวกเขาตัวตลก คือ บัฟโฟ (Buffo) ได้บอกกับเขาว่า

‘You must know what you have become (...) how the world defines you.’⁴³

และ

He [Buffo] will live on as long as some child somewhere remembers him (...)⁴⁴

คำพูดของตัวตลกทำให้เราได้เห็นแนวคิดของคนในสังคม ว่ามีการประเมินคุณค่าของคนๆ หนึ่งตามกาลเวลา คุณค่านั้นจะคงอยู่ก็ต่อเมื่อผู้คนในสังคมยังต้องการได้รับประโยชน์จากบุคคลที่พวกเขาเกี่ยวข้องกับด้วย ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับอาจจะมาจาก ความต้องการด้านความบันเทิง การบริการ หรือการค้า แต่เมื่อพวกเขารู้สึกว่าไม่ต้องการสิ่งเหล่านั้นอีกต่อไป คุณค่าของสิ่งนั้นย่อมลดลง

“มายา” คืออีกสิ่งหนึ่งที่เป็นหน้าฉากของสังคมในศตวรรษที่ 20 คนเราอาจจะมีความคิดและความต้องการอย่างหนึ่งแต่กลับแสดงตัวตนของตนเองออกมาอีกอย่างหนึ่งเพื่อให้สังคมยอมรับ ดังที่ ผู้คนทั่วไปไม่เข้าใจว่าโลกที่แท้จริงของพวกเขาตัวตลกก็มีความเจ็บปวด พวกเขาต้องปั้นสี

⁴³ Angela Carter, *Nights at the Circus* (London : Picador , 1984), p.121.

⁴⁴ Ibid.,p.122.

หน้าให้มีความสุข เนื่องจากได้รับการคาดหวังว่าต้องเป็นผู้ทำหน้าที่ให้ความสุขและเสียงหัวเราะแก่คนทั่วไป

‘ We can invent our own faces! We make ourselves.’⁴⁵

และ

It is given to few to shape themselves, as I have done(...) and, in fact moment of choice lingering deliciously among the crayons; what eye shall I have , what mouth (...) exists a perfect freedom.⁴⁶

ข้อความเหล่านี้แสดงให้เห็นว่ามนุษย์สามารถค้นพบคุณค่าของตนเองได้ แต่ต้องสร้าง “ความจริง” ในแบบต่างๆ ขึ้นมา ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการสร้าง “เอกลักษณ์” ของแต่ละคน อย่างไรก็ตาม สิ่งหนึ่งที่เราได้เรียนรู้ก็คือ เวลาและสิ่งแวดล้อมได้ทำให้บุคคลสูญเสียความเชื่อมั่นและไม่กล้าเผชิญกับตัวตนที่แท้จริงของตนเองได้เช่นกัน บัฟโฟ กล่าวว่

What am I without my buffo's face ? Why, nobody at all.
Take away my make up and underneath is merely not –
Buffo. An absence a vacancy (...)⁴⁷

ตัวละครแสดงให้เห็นความรู้สึกที่อ่อนไหวไปกับสิ่งรอบข้างในการและการปล่อยให้ผู้คนประเมินคุณค่าของตน จนถึงขั้นที่ว่าเมื่อไม่แต่งหน้าเป็นตัวตลกแล้ว ก็จะไม่ขาดความกล้าในการเผชิญหน้ากับสังคมภายนอก ความคิดดังกล่าวทำให้เรามองเห็นสาระสำคัญหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในหนังสือว่า ผู้คนรอบข้าง สถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น หรือวัตถุที่ปรากฏแก่สายตาเรานั้น จะมีอยู่จริงได้ก็เมื่อสังคมได้กำหนดความหมายและให้ความสำคัญ ในตอนที่รถไฟเกิดอุบัติเหตุ เฟฟเวอร์ กล่าวว่

⁴⁵ Ibid.,p.121.

⁴⁶ Ibid.,p.122.

⁴⁷ Ibid.,p.122.

As soon as we turned our backs on the train, it ceased to exist ; we were translated into another world, thrust into the hearts of limbo to which we had no map.⁴⁸

คำพูดนี้ย้ำแนวความคิดที่ว่าผู้คนที่เลือกที่จะมองในสิ่งที่ตนต้องการและตัดสิ่งอื่นที่ตนเห็น จากความรู้สึกส่วนตัวโดยไม่ได้มีมาตรฐานใดๆ เป็นตัวกำหนด

บางครั้ง “มายาคติ” และ “ความจริง” อาจจะเป็นเรื่องเดียวกัน ดังที่สมาชิกอีกคนหนึ่ง ของคณะละครสัตว์ คือ มิกนอน (Mignon) ได้เล่าถึงชีวิตก่อนหน้าของเธอว่า เธอได้ใช้ชีวิต ด้วยการเป็นลูกจ้างอยู่ในกลุ่มของนักจิตวิทยาซึ่งทำหน้าที่อัญเชิญดวงวิญญาณของบรรพบุรุษหรือสมาชิกครอบครัวผู้ล่วงลับไปแล้วให้กลับมาเยี่ยมบ้านของลูกหลานที่ต้องการติดต่อกับ เธอจะปรากฏตัวทุกครั้งในห้องมืดๆ ทำตัวเป็นวิญญาณของผู้ที่ตายไปแล้ว ทุกครั้งที่เธอปรากฏตัว ไม่มีใครมองเห็นว่านั่นเป็นตัวเธอ แต่กลับเชื่อเป็นวิญญาณของผู้ที่พวกเขาต้องการพบจริง ๆ

(...) they never saw Mignon's face but saw another face (...) ⁴⁹

และ

She had the (...) gaiety of a being without a past, without a present, yet she existed thus, without memory or history, only because her past was too bleak to think of and her future too terrible to contemplate.⁵⁰

เราได้เห็นตัวตนที่เป็นเหมือนมายาและไม่มีอยู่จริงของเธอ สิ่งที่เราได้เรียนรู้เพิ่มเติมก็คือ มนุษย์เลือกที่จะเชื่อในสิ่งที่พวกเขาต้องการเชื่อ และเลือกที่จะรับรู้ในสิ่งที่ตนเองมีความเชื่อมาก่อนแล้ว มากกว่าที่จะยอมรับความความเป็นจริงและปล่อยให้ความเป็นจริงที่ไม่อาจเข้าใจได้ นั้นทำร้ายจิตใจพวกเขาในที่สุด

⁴⁸ Ibid.,p.225.

⁴⁹ Ibid.,p.139.

⁵⁰ Ibid., pp.139-140.

3.2.2) แนวคิดสตรีนิยม

ถ้าพิจารณาการจัดระเบียบของสังคมในอดีตที่ผ่านมา จะเห็นว่าบทบาทของผู้หญิงมักจะถูกกำหนดไว้กับเรื่องภายในบ้าน (domestic) ส่วนบทบาทของผู้ชายจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนอกบ้านหรืองานที่เกี่ยวข้องกับสาธารณะ (public) เป็นหลัก การจัดระเบียบทางวัฒนธรรมเช่นนี้ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมทางเพศและเป็นการสร้างอภิสิทธิ์ให้เพศชายมีอำนาจ ชื่อเสียง เกียรติยศ และความเป็นใหญ่ในสังคมเหนือเพศหญิง หนทางเดียวที่ผู้หญิงจะเอาเรียกร้องสิทธิของตนได้ก็คือ การเข้าไปอยู่ในโลกของผู้ชายและสร้างโลกที่เหมาะสมกับความต้องการที่แท้จริงของตนขึ้นมา

ในยุคหลังนวยุคสมัยนิยม บทบาทของผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณชน เนื่องจากผู้หญิงมีการศึกษามากขึ้นและเริ่มมีผู้นำทางความคิดที่จะรวมกลุ่มกันขบถต่อขนบความคิดที่เคยมีมาแต่เดิม อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาที่ทั่วโลกตกอยู่ภายใต้กระแสการเป็นประเทศอาณานิคมและต่อสู้เพื่ออิสรภาพอยู่นั้น บทบาทและสถานภาพอันไม่เท่าเทียมกันของเพศชายและเพศหญิงก็ยังคงมีอยู่ จวบจนกระทั่งยุคหลังการเป็นอาณานิคม ผู้หญิงจึงเริ่มมีบทบาทมากขึ้นและเริ่มเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับกลุ่มของตน วรรณกรรมสตรีหลังการเป็นอาณานิคมจึงเริ่มมีปรากฏให้เห็นมากขึ้นเป็นลำดับ ส่วนหนึ่งไม่เพียงแต่เป็นการสะท้อนภาพความคิดจากมุมมองของผู้หญิงให้สังคมได้รับรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นการทดลองแนวการเขียนแบบใหม่ คือ สัจนิยมแนวมหัศจรรย์ ที่ก่อนหน้านี้ให้เป็นเวทีวรรณกรรมของเพศชายเท่านั้นอีกด้วย

แนวคิดสตรีนิยมนับว่าเป็นหนึ่งในแนวคิดที่โดดเด่นและเริ่มปรากฏในนวนิยายหลังทศวรรษที่ 1970 นักเขียนแนวสตรีนิยมได้ช่วยสร้างสีสันให้แก่วงการวรรณกรรมด้วยการนำเสนอแนวความคิดของผู้หญิงที่มีต่อชีวิตครอบครัว สังคมรอบข้าง อีกทั้งยังเปิดเผยมุมมองที่ผู้หญิงมีต่อสถานภาพและบทบาทของผู้ชายด้วย ในนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ก็มีแนวความคิดดังกล่าวสอดแทรกอยู่ จะเห็นได้จากการที่นักเขียนนวนิยายแนวนี้พยายามเสนอภาพตัวละครหญิงที่มีความอดทน เด็ดเดี่ยว เข้มแข็ง และกล้าหาญไม่ด้อยไปกว่าเพศชายออกมา

ในนวนิยายเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* มีการนำเสนอภาพของผู้หญิงที่เปลี่ยนแปลงบทบาทจากความเป็นแม่และภรรยาที่ทำหน้าที่ข้างเท่าหลังแต่เพียงประการเดียว มาเป็นผู้นำครอบครัวและเป็นเสมือนเสาหลักที่ทำให้สถาบันครอบครัวและสังคมดำรงอยู่ได้ อูร์ซูลา ผู้มี

อายุหลายร้อยปีและเห็นเหตุการณ์ทุกอย่างมาโดยตลอดเป็นตัวแทนของการสร้างอำนาจเหนือเพศชายและพยายามจัดระเบียบให้กับสังคมที่เธออยู่ ในขณะที่ผู้ชายในเรื่องต้องเจอกับปัญหาในชีวิตและตายอย่างทรมาน ตัวละครหญิง เช่น เรเมดิออส (Remedios) หรือ อูร์ซูลา กลับสามารถกำหนดชะตากรรมว่าตนเองจะตายอย่างไรได้

ภาพของผู้หญิงลาตินในเรื่อง *Like Water for Chocolate* ที่พยายามเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคมของพวกเธอก็มีปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด ติด้า เป็นตัวแทนของผู้หญิงที่ถูกสังคมครอบงำและพยายามต่อสู้กับประเพณีดั้งเดิมเพื่อให้ได้มาซึ่งอิสรภาพของลูกผู้หญิง เหตุการณ์ต่างๆ ในเรื่องล้วนเกิดขึ้นในระยะที่เรียกว่า “การปฏิวัติเม็กซิโก” ผู้หญิงเริ่มมีบทบาททางการเมืองและการทหารมากขึ้น ผู้ประพันธ์ไม่ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นสงครามการเมือง หรือความก้าวหน้าทางวิทยาการที่เป็นเวทีการแสดงออกของเพศชายแต่อย่างใด หากแต่ให้ความสำคัญกับโลกที่มีบริเวณแคบๆ ของผู้หญิง และสร้างอาณาจักรที่มีผู้หญิงเป็นใหญ่ขึ้นมา นั่นคือ อาณาจักรที่เรียกว่า “บ้าน” ผู้ชายในเรื่องไม่มีบทบาทความสำคัญใดๆ เลย มามา เอลเลน่า ก็คือเจ้าของไร่และหัวหน้าครอบครัวนับตั้งแต่สามีเสียชีวิต เธอคือตัวแทนของคนในยุคเก่าและความเชื่อเก่าๆ ที่คอยครอบงำไม่ให้คนรุ่นใหม่ก้าวพ้นกรอบแห่งพันธนาการทางเพศและชนชั้น ในตอนแรก เธอสามารถควบคุมคนงานในไร่และติด้า ลูกสาวคนเล็กได้อย่างเด็ดขาด แต่เมื่อเวลาผ่านไปคนรุ่นใหม่อย่างเธอก็เริ่มสูญเสียอำนาจ คนงานเริ่มประท้วง ส่วนติด้าเองก็พยายามใช้ความสามารถในการปรุงอาหารเป็นอาวุธในการต่อสู้เรียกร้องความเป็นธรรมให้กับตนเอง

ในนวนิยาย เราจะเห็นว่า “โลกของผู้หญิง” ได้ทำหน้าที่ลดบทบาทของเพศชายลงอย่างเห็นได้ชัด ผู้ชายกลายเป็นเพศที่มีความอ่อนแอ ทว่าไม่ยอมรับในความจริงดังกล่าว ดังนั้นการกดขี่ผู้หญิงไว้โดยอาศัยกรอบประเพณีเป็นเครื่องมือจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยปกปิดความอ่อนแอได้ การที่ผู้ประพันธ์สร้างโลกในอุดมคติของผู้หญิงขึ้นมาจึงเป็นความพยายามที่จะเสนอทางออกให้กับผู้หญิงในบ้านเกิดเมืองนอนของเธอเอง อีกทั้งเป็นการช่วยปลุกปลอบจิตใจของลูกผู้หญิงให้กล้าหาญ อดทน กล้าเผชิญกับโชคชะตา และแข่งขันกับประเพณีที่อยู่ติดธรรมต่อตนเอง ตลอดจนมีกำลังใจต่อสู้เพื่อสิทธิที่เท่าเทียมกันกับผู้ชายในสังคม ส่วนการสร้างตัวละครชายที่ไร้ประสิทธิภาพจนถึงขั้นให้กลายเป็นศพ เช่น พ่อของติด้าซึ่งตายตั้งแต่ตอนต้นเรื่อง หรือ เปโดรที่ได้กลายเป็นเหมือนวัตถุสิ่งของที่ผู้หญิงคอยแย่งชิงกัน นับเป็นการแสดงอำนาจของเพศหญิงที่ต้องการให้เพศชายกลายเป็นผู้ที่ตกอยู่ในสถานภาพที่ต่ำกว่า

การสร้างบทบาทของตัวละครชายให้แตกต่างจากตัวละครหญิงอย่างสิ้นเชิงนั้น ยังพบในเรื่อง *The House of the Spirits* ด้วย ตัวละครเอกหญิงในเรื่อง คือ คลารา บลังกา และเฟรลดา เป็นตัวแทนของคนในสามยุคสมัย เฟรลดาอยู่ในยุคที่ผู้หญิงอยู่ในสังคมด้วยความมีดเมนและต้องคอยดูแลพ่อแม่กับครอบครัว คลาราอยู่ในยุคที่ผู้หญิงเริ่มเรียกร้องและต้องการอำนาจแต่ยังแสดงออกได้ไม่มากนัก ดังนั้นการใช้พลังวิเศษแบบที่คลารามีจึงเป็นทางออกเดียวที่จะทำให้สมหวัง และบลังกาอยู่ในยุคที่มีการปฏิวัติและมีการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยมากขึ้น ผู้หญิงมีอิสระทางความคิด ทางเพศ และแสดงความเป็นตัวของตัวเองออกมาอย่างเปิดเผย อย่างไรก็ตามภาพของผู้หญิงทั้ง 3 ช่วงอายุคนมีจุดร่วมเดียวกัน คือ เป็นภาพลักษณะในเชิงบวก ส่วนผู้ชายที่มีบทบาทในเรื่องในทุกยุคก็คือ เอสเตบัน กลับให้ความหมายในแง่ลบ เปโดรจากเรื่อง *Like Water for Chocolate* ก็อาจจะเข้าข่ายนี้ได้ในบางกรณี ภาพลักษณะเชิงบวกของผู้หญิงในที่นี้ก็คือ ผู้หญิงมีความเป็นแม่และความอ่อนโยน มีจิตวิญญาณที่สามารถเข้าใจชีวิตได้อย่างลึกซึ้ง สร้างแต่คุณงามความดี และเป็นผู้รองรับอารมณ์ของคนอื่นๆ อีกทั้งคอยปลอบโยนให้กำลังใจแก่ครอบครัว นอกจากนี้ ผู้หญิงยังเป็นผู้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ และเป็นตัวละครที่มีพัฒนาการ คือพยายามดิ้นรนต่อสู้เพื่อหาความสมดุลย์ในความสัมพันธ์ที่ต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ส่วนตัวละครชายจะมีลักษณะที่ตรงกันข้าม เนื่องจากสังคมสร้างภาพแห่งความเป็นพ่อให้ตัวละครที่ปรากฏจึงมีความดุดัน เข้มแข็ง อดทน และก้าวร้าวต่อชีวิต ปราศจากการแสดงออกที่บ่งบอกถึงความอ่อนโยน มีความอาฆาตแค้น เน้นการแก้ปัญหาด้วยพลังกำลังมากกว่าสันติวิธี ดังนั้นจึงมีปรากฏอยู่เสมอว่าผู้ชายพยายามทำทุกวิถีทางที่จะให้ได้มาซึ่งอำนาจทั้งหมด

การสร้างภาพผู้ชายให้ตรงกันข้ามกับเพศหญิงเช่นนี้ นัยหนึ่งก็คือความต้องการของผู้ประพันธ์ที่จะสะท้อนการกระทำของเพศชายในสังคมของเธอที่ทำให้ผู้หญิงซึ่งไม่มีทางสู้ต้องตกอยู่ใต้อำนาจ และต้องเป็นฝ่ายเสียเปรียบโดยไม่มีโอกาสเรียกร้องใดๆ ได้เลย นอกจากนั้น ความต้องการอำนาจซึ่งแท้ที่จริงแล้วไม่มีอะไรเป็นแก่นสารที่ยึดถือได้ ก็เป็นตัวการที่ทำให้ประเทศชิลีต้องเข้าสู่ยุคเผด็จการทหารอีกระลอกหนึ่งในทศวรรษที่ 1980 และทำให้ชีวิตผู้คนต้องตกอยู่ในความมืดมน ล้าหลัง และวนเวียนอยู่ในวัฏจักรที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นได้

นวนิยายที่จัดเป็นแนวสตรีนิยมอีกเรื่องหนึ่งก็คือ *Beloved* เนื่องจากเป็นการเล่าเรื่องราวการต่อสู้ของผู้หญิงผิวดำคนหนึ่งที่ไม่มีความกลัวในสังคมอเมริกาช่วงหลังสงครามกลางเมือง การที่ต้องตกเป็นทาสทำให้ ชีธ ต้องลุกขึ้นสู้และทิ้งไว้บาดแผลในใจจนยากที่จะเยียวยา เธอต้องตัดสินใจฆ่าลูกทุกๆ ที่รักมาก เพียงเพราะไม่ต้องการให้ลูกเป็นทาสเหมือนตนเองเท่านั้น ในช่วงต้นเรื่อง สิ่งที่ผู้ประพันธ์นำเสนอก็คือ ภาพความทุกข์ทรมานของครอบครัวที่ไม่สามารถ

ประสานความสัมพันธ์กันได้ เนื่องจากทุกคนต่างมีความฝังใจและมีรอยแผลที่เจ็บปวดจากการค้าทาสมาแล้วทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ไม่มีใครสามารถเลือกในสิ่งที่ตนเองต้องการได้ทั้งหมด การปลดปล่อยโลมใจที่ดีที่สุดสำหรับ ชีธ ผู้หญิงที่ได้รับความเจ็บช้ำจากระบบสังคม การเมือง และความคิดของคนผิวขาว ก็คือ การพยายามลืมอดีตและความเจ็บช้ำนั้นให้ได้ แล้วก้าวออกมาเผชิญกับโลกที่เป็นจริงเพื่อสร้างอนาคตใหม่ที่สดใสของตนเอง อดีตที่เจ็บช้ำอาจเป็นบทเรียนเพื่อป้องกันไม่ให้อะไรผิดพลาดเกิดขึ้นอีกในอนาคตได้

ในนวนิยายเรื่อง *Nights at the Circus* นับว่าเป็นเรื่องราวที่มีการดำเนินเรื่องโดยให้ตัวละครหญิงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอีกเรื่องหนึ่ง ทั้ง ลิซซี และ เฟฟเวอร์ ต่างก็พยายามเป็นผู้กำหนดเวลาให้เดินไปตามที่ตนเองต้องการ เวลาที่หยุดนิ่งและนาฬิกาที่ดีที่สุดเฉพาะเที่ยงคืนหรือเที่ยงวันเท่านั้นในตอนต้นเรื่องเป็นความพยายามที่จะหยุดสภาวะการณ์อันไม่พึงปรารถนารอบๆ ด้าน เช่น ความกลัวที่จะถูกทอดทิ้ง หรือความกลัวการแก่ชราของ เฟฟเวอร์ เป็นต้น การที่ ลิซซี สามารถเปลี่ยนเสียงนาฬิกาของเธอให้เหมือนเสียงของนาฬิกา บิกเบน (Big Ben) ได้ หมายถึง บทบาทใหม่ของผู้หญิงที่พยายามจะเข้าควบคุมการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ ในโลกให้เหมาะสมกับสภาวะและความต้องการของตนเองมากขึ้น

แนวคิดที่โดดเด่นอีกประการหนึ่งเรื่องบทบาทของผู้หญิงยุคใหม่ใน *Nights at the Circus* ก็คือทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่องการแต่งงาน คาร์เตอร์ ได้สร้างให้ตัวละครเอกหญิงในเรื่องเติบโตมาจากช่องโศกและมีความรักอิสระ ความรู้สึกต่อต้านการแต่งงานเนื่องจากความกลัวที่จะถูกผู้ชายครอบงำจึงกลายเป็นประเด็นที่ตัวละครหลักถกเถียงกันอยู่เกือบตลอดทั้งเรื่อง ลิซซี เห็นว่า การแต่งงานเป็นเรื่องที่ผู้ชายพยายามสร้างภาพของความเป็นผู้หญิงและกำหนดบทบาทให้ผู้หญิงเพื่อให้ผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่า การแต่งงานจึงเท่ากับการทำให้ผู้หญิงเป็นเพียงแค่อุปกรณ์ของผู้ชาย ซึ่งไม่ต่างกับการเป็นโสเภณีเลย ในบทสนทนาตอนหนึ่งที่ ลิซซีคุยกับ แจ็ค วัลเซอร์ ซึ่งเป็นนักหนังสือพิมพ์ว่า

‘Come on, sir , now, will that let you print *that* in your newspapers? For these were women of the *worst class* and *defiled* ‘

‘Manners in the new world are considerably more elastic than they are in the old, as you’ll be pleased to find, ma’am,’ said Walser evenly.’ And I myself have

known some pretty decent whores, some damn' fine women, indeed, whom any man might have been proud to marry.'

'MarriageM Pah!' snapped Lizzie in apert.'Out of the frying pan into the fire! What is marriage but prostitution to one man instead of many ? No different ! D' you think a decent whores'd be proud to marry you, young man? Eh?'

51

เมื่อคุยกับ เฟฟเวอร์ ซึ่งกำลังมีความรักกับ วัลเซอร์ และยังตามหาเขาไม่พบ เนื่องจากเขาสูญเสียความทรงจำและอาศัยอยู่กับชนเผ่าหนึ่งในไซบีเรีย ลิซซี ก็ยังพยายามเตือนสติ เฟฟเวอร์ และแสดงทัศนคติที่ไม่พอใจผู้ชายออกมาว่า ผู้ชายทำให้ผู้หญิงขาดความเป็นตัวของตัวเอง และทำให้ชีวิตของผู้หญิงโหดร้าย

'Love is one thing and fancy another. Haven't you noticed there is bad feeling come between us since Mr. Walser made his appearance? Misfortune has dogged our steps since you first set eyes on him. You're half the girl you were - look at you ! Lost your weapon in the Grand Duke's house. Then you broke your pinion. Accidents ? (...) You're fading away, as if it was only always nothing but the discipline of the audience that kept you in trim. You're hardly even a blonde any more.'⁵²

ลิซซี ประชดประชันว่าความรักและการแต่งงานเป็นเหมือนเรื่องตลกที่ทำให้คนสองคนมาพบกันและจบลงที่การแต่งงาน ซึ่งหมายความว่า การแต่งงานเป็นการพันธนาการตัวเองด้วยเรื่องเพื่อฝันที่คิดว่าชีวิตจะจบลงอย่างมีความสุข

⁵¹ Angela Carter. *Nights at the Circus*, p. 21.

⁵² Ibid., p. 281.

'And, when you *do* find the young American, what the 'ell will you do ? Don't you know the customary ending of the old comedies of separated lovers, misfortune overcome, adventures among outlaws and savage tribes ? True lovers' reunions always end in a marriage'⁵³

อย่างไรก็ตาม เฟฟเวอร์ ได้แสดงจุดยืนของผู้หญิงยุคใหม่ นั่นคือ ผู้หญิงมีสิ่งสำคัญที่สุดที่ต้องแสวงหาก็คืออิสระและความเป็นตัวของตัวเอง พยายามมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ไม่ใช่อยู่เพื่อผู้ชายหรือคนใดคนหนึ่งเท่านั้น การแสวงหาแก่นสารของชีวิตและอยู่อย่างรู้ค่าของตนเองเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ภาพของผู้หญิงเปลี่ยนไปได้

'But it is not possible that I should give myself,' said Fevvers(...)' My being, my me-ness, is unique and indivisible. To sell the use of myself for the enjoyment of another is one thing; I might even offer freely, out of gratitude or in the expectation of pleasure - and pleasure alone is my expectation from the young American. But the essence of myself may not be given or taken, or what would there be left of me ?'⁵⁴

อย่างไรก็ตามนวนิยายสังคมนิยมแนวหมัดศจรรยไม่เพียงแต่ทำหน้าที่สะท้อนสังคมเท่านั้น แต่ยังสามารถนำเสนอตรรกะในการดำรงชีวิตของสังคมยุคใหม่ด้วย กล่าวคือ เมื่อโลกแห่งความจริงและโลกแห่งความหมัดศจรรยมาบรรจบกันจนแยกไม่ออก เป็นการตั้งคำถามให้ผู้อ่านได้ครุ่นคิดว่าอะไรคือความจริง และความจริงที่จริงแท้มีอยู่หรือไม่ ซึ่งความคลางแคลงใจที่ผู้อ่านมีต่อ "ความจริง" อันหลอกลวงยอกย้อนในสังคมนี้อาจจะทำให้เกิดการไตร่ตรอง พิสูจน์พิจารณา และหาทางเผชิญหน้ากับปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกได้อย่างชาญฉลาดมากขึ้น

⁵³ Ibid., p.280.

⁵⁴ Ibid.,p.281.

บทที่ 4

ลักษณะเฉพาะของนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์

ในการจัดกลุ่มประเภทของนวนิยายโดยทั่วไป นอกจากการศึกษาทิศทางและแนวคิดหลักที่นวนิยายต้องการนำเสนอแล้ว ยังต้องอาศัยการวิเคราะห์รูปแบบการประพันธ์ที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายเรื่องนั้นๆ ด้วย เนื่องจากกลวิธีการประพันธ์เป็นวิธีการหนึ่งที่มีผู้ประพันธ์สามารถใช้เป็นเครื่องมือแสดงจุดมุ่งหมายของนวนิยายแต่ละเรื่องได้ แม้ว่ากลวิธีการประพันธ์จะมีอยู่หลากหลายรูปแบบ แต่การนำเสนอก็ต้องขึ้นอยู่กับแนวความคิดหลักและลักษณะเฉพาะตัวของนักเขียนแต่ละคนว่าจะใช้รูปแบบใดดึงดูดผู้อ่านให้เข้าสู่โลกของนวนิยายที่ต้องการนำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุดสำหรับนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ พบว่ากลวิธีการประพันธ์ที่นำมาใช้ในนวนิยายมีความโดดเด่น เนื่องจากได้รวมเอาวิธีการนำเสนอทั้งในรูปแบบดั้งเดิมก่อนนวมัยนิยม และผสมผสานกับความแปลกใหม่ ๆ ที่น่าสนใจอย่างลงตัว ในบทนี้เป็นการวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะและกลวิธีการประพันธ์ของนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์โดยอาศัยนวนิยายจำนวน 7 เรื่องที่ได้นำมาเป็นตัวอย่างในการศึกษา เพื่อสังเคราะห์โครงสร้างของนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์อย่างเป็นระบบ

จากการศึกษา พบว่าลักษณะเฉพาะของนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์เกิดจากการรวมองค์ประกอบหลัก 2 ประการเข้าด้วยกัน นั่นคือ ประการแรก “ความมหัศจรรย์” (magical) ซึ่งเน้นที่กลวิธีการประพันธ์ผนวกกับการนำเรื่องราวจากตำนาน หรือเรื่องเหนือธรรมชาติเข้ามาผูกโยงไว้ในตัว บทนวนิยาย และประการที่สอง เนื้อหาแบบ “ สัจนิยม ” (Realism) ซึ่งเน้นที่สาระสำคัญของเรื่องราวซึ่งผู้ประพันธ์ต้องการสะท้อนสังคมในแต่ละยุคสมัยให้ผู้อ่านได้รับทราบ

การนำแนวคิดเรื่อง “ ความมหัศจรรย์ ” และ “ สัจนิยม ” มารวมกันนี้ ส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลทางความคิดจากคาร์ล ยุง ซึ่งมีแนวคิดที่ต้องการสะท้อนลักษณะร่วมของมนุษยชาติว่า มีความยิ่งใหญ่ และมีวิวัฒนาการด้านความเจริญสั่งสมกันมาช้านาน เนื้อเรื่องในนวนิยายและพฤติกรรมที่ตัวละครแสดงออกมาจึงกลายเป็นตัวแทนของสังคมโดยรวม ไม่ใช่เพื่อต้องการสะท้อนเรื่องราวของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ¹ การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมย่อมต้องมีปฏิสัมพันธ์กันทั้งในเชิง

¹ อ่านเพิ่มเติมในบทที่ 2, หน้า 26-28.

บวกและเชิงลบ ปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวกก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วงจรสิ่งที่ดีงาม ส่งเสริมให้มี วัฒนธรรมอันก้าวหน้า และสร้างความเจริญให้กับตนเอง มวลมนุษยชาติ รวมทั้งสังคมที่อยู่ อาศัย แต่ในบางครั้ง มนุษย์เองก็พยายามสร้างปฏิสัมพันธ์ในเชิงลบขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการก่อ สงคราม การกดขี่ข่มเหงผู้ที่อ่อนแอกว่าเนื่องจากต้องการอำนาจ หรือความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ซึ่ง ความต้องการดังกล่าวนี้ได้นำไปสู่ปัญหาการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ เมื่อสังคม มนุษย์ไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการเข้าไปมีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง ความ เปลี่ยนแปลงใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นจากความผันผวนทางการเมืองย่อมส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคน ในสังคมแทบทั้งสิ้น เมื่อผู้คนเกิดความไม่พอใจกับระบบสังคมและการเมือง การเรียกร้องความเป็น ธรรม อีกทั้งความพยายามในการแสวงหาทางออกใหม่ในชีวิตจึงเกิดขึ้น ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวมี ปრაกฏให้เห็นได้ทั่วไปในโลกแห่งความเป็นจริง และไม่เว้นแม้แต่ในโลกของนวนิยาย

เมื่อมีการศึกษาภูมิหลังของนักเขียนนวนิยายกลุ่มสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ พบว่า นักเขียน รุ่นใหม่เหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็น การ์เซีย มาร์เกซ อีซาเบล อัลเลนเต้ ลอรา เฮสกีเวล ซัลมาน รูซดี ฯลฯ ล้วนแล้วแต่ได้เคยสัมผัสกับเหตุการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การต่อสู้ทางความคิด และ การเรียกร้องความเป็นธรรมในสังคมมาแล้วทั้งสิ้น จึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกแต่ประการใดที่พวกเขาจะ พยายามแสวงหาทิศทางใหม่ในการเรียกร้องความเป็นธรรมด้วยการใช้งานเขียนของตนซึ่งความบก พร่องทางสังคม และการเมืองที่ได้เคยประสบมาให้อ่านได้รับทราบ เมื่อมีการนำกลวิธีการ ประพันธ์แบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์มาใช้ในการเขียนนวนิยาย เรื่องราวที่ได้รับความนิยมในการนำ เสนอจึงเป็นเรื่องการเมืองและการสะท้อนแนวคิดของสังคมร่วมสมัยออกมา

การนำเสนอนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ มีหัวใจสำคัญ คือ ความเป็น “สังคมนิยม” ใน เนื้อหา ทั้งนี้เนื่องจากเรื่องราวที่ผู้ประพันธ์กล่าวถึงล้วนแล้วแต่อาศัยเค้าโครงจากเรื่องจริงของ มนุษยชาติ ไม่ว่าจะ เป็น เรื่องครอบครัว การสร้างชุมชน การผจญภัย การปฏิวัติ ฯลฯ ที่สามารถพบ เห็นได้ทุกยุคทุกสมัย แต่ทว่าผู้ประพันธ์พยายามหลีกเลี่ยงชนบการเขียนตามแนวสังคมนิยมเดิม จึงมี การนำเรื่องราวความเชื่อ ตำนาน และเหตุการณ์เหนือจริง มาผสมผสานกันจนเกิดเป็นแนวทางใหม่ ในการเขียนนวนิยายขึ้นมา

ความเชื่อเรื่องตำนาน และเหตุการณ์เหนือธรรมชาติที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้เป็นวัตถุดิบ ในการเขียนนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น ที่มีลักษณะร่วม ของมนุษยชาติด้วย ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์ในแทบทุกสังคมมีการติดต่อปฏิสัมพันธ์กันมาตั้งแต่สมัย โบราณ จึงมีการรับอิทธิพลความคิด และการถ่ายทอดลักษณะร่วมทางวัฒนธรรมกันมาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม เรื่องราวที่เป็นตำนาน ความเชื่อ หรือเรื่องเหนือธรรมชาติที่ผู้คนในสังคมหนึ่งๆ สร้างขึ้นและรับรู้ร่วมกันนั้น สามารถสะท้อนเอกลักษณ์ของสังคม และชุมชนนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี การที่นวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์นำเรื่องราวดังกล่าวมาผสมผสานไว้กับแนวคิดหลักที่มีจุดมุ่ง หมายเพื่อสะท้อนสังคมการเมือง และแนวคิดร่วมสมัย จึงเป็นการเพิ่มความน่าสนใจให้กับเรื่องราว ที่นำเสนอ นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นความเป็นนวนิยายหลังนวมสมัยนิยมที่เน้นความแปลกใหม่ และไม่ยึดติดกับรูปแบบการนำเสนอแบบเดิมด้วย

4.1 “ ความมหัศจรรย์ ” กับกลวิธีการประพันธ์

กลวิธีการประพันธ์ที่สอดแทรก “ความมหัศจรรย์” เข้าไปในเรื่องราวสัจนิยม เป็นหนึ่งใน ความคิดหลังนวมสมัยนิยม ที่ต้องการล้อขนบการเขียนแบบสัจนิยมซึ่งยึดหลักความเป็นจริงและการ สะท้อนสังคมด้วยการเลียนแบบให้มีความคล้ายคลึงมากที่สุดเพียงอย่างเดียว กลุ่มนักประพันธ์ หลังนวมสมัยนิยมมีความเห็นว่า รูปแบบการเขียนแบบสัจนิยมโดยทั่วไป มีความจริงจัง และบางครั้ง อาจจะหดหู่หรือกดดันมากเกินไป การมุ่งสะท้อนสังคมด้วยลักษณะเหมือนจริงและยึดข้อเท็จจริง เพียงประการเดียว ทำให้นวนิยายมีความซ้ำซากและน่าเบื่อหน่าย ดังนั้น การนำเรื่องราวแปลก ประหลาดและมหัศจรรย์เข้ามาผสมผสานกับเนื้อหาแบบสัจนิยม จึงเป็นการช่วยสร้างความสนุก สนานครบถ้วนคล้อยให้กับเรื่องราวที่จริงจัง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมือง สังคม และแนวคิดร่วมสมัย ซึ่ง ถือเป็นแก่นในการนำเสนอของนวนิยายแนวนี้ นั่นเอง

“ความมหัศจรรย์” ในนวนิยาย จัดว่าเป็นเพียงเครื่องมือที่จะนำผู้อ่านไปสู่แก่นแท้ของการ เสนอเรื่องราวของสังคมมนุษย์เท่านั้น และจากการศึกษานวนิยายทั้ง 7 เล่ม พบว่า ส่วนหนึ่งของนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์นั้น เกิดจากการสร้างสรรค์ผลงานโดยการรวมลักษณะเด่นของกลวิธี การประพันธ์แนวนี้ เช่น การสร้างตัวละคร การนำเสนอเรื่องเวลา อารมณ์ขัน การสร้างสีสันเฉพาะ ถิ่น และการใช้สัญลักษณ์ มาไว้ด้วยกันอย่างลงตัว

4.1.1) การสร้างตัวละคร

เมื่อกล่าวถึงนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ คนส่วนใหญ่มักจะนึกถึงความแปลกประหลาดมหัศจรรย์ ลักษณะที่ผิดธรรมชาติ หรือสิ่งที่เหนือธรรมชาติซึ่งปรากฏอยู่ในนวนิยายแทบทั้งเล่มอย่างไรก็ตาม ภาพเหตุการณ์อันแปลกประหลาดที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นกับตัวละครหลักของเรื่องจนอาจกล่าวได้ว่า “ตัวละคร” ได้กลายเป็นส่วนประกอบสำคัญของการดำเนินเรื่องแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ พฤติกรรมอันแปลกประหลาด ชวนขัน และน่าเวทนา ที่เกิดขึ้นกับตัวละครนับว่าเป็นหนึ่งในความชาญฉลาดของผู้เขียนที่พยายามจะนำเสนอปรัชญา แนวคิด ความเชื่อ และภาพสะท้อนของสังคมออกสู่สายตาผู้อ่าน

ตัวละครในนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีความมหัศจรรย์ และกลุ่มที่เหมือนคนธรรมดาทั่วไป ตัวละครที่มีความแปลกประหลาดมหัศจรรย์มักจะมีพฤติกรรมที่ไม่น่าเป็นไปได้เมื่อพิจารณาจากมุมมองของผู้อ่านซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในโลกสังคมนิยมที่ยึดหลักความจริงและเหตุผล ส่วนตัวละครรองอื่น ๆ ที่ไม่ได้แสดงบทบาทที่ชัดเจนในนวนิยาย เช่น ชาวบ้านหรือคนในครอบครัวของตัวละครหลักมักจะเป็นตัวละครที่เหมือนกับคนธรรมดาๆ และมีชีวิตประจำวันตามระบบของสังคม อย่างไรก็ตาม ตัวละครทั้งสองกลุ่มยังคงสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยที่ไม่แสดงความตึงเครียด ตกใจ หรือหวาดผวาเมื่อเห็นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแสดงพฤติกรรมประหลาดออกมา

ในนวนิยายเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* เราได้มีโอกาสสัมผัสกับความแปลกประหลาดมหัศจรรย์นับตั้งแต่เริ่มต้นเรื่อง หนึ่งในตัวละครเอกคือพันเอกออเรเลียโน บูเอนเดีย มีญาณพิเศษที่สามารถรับรู้เหตุการณ์ต่างๆ ล่วงหน้าได้ และแม้แต่ในช่วงวาระสุดท้ายของชีวิต มโนภาพในห้วงคำนึงของเขาก็ยังมีความเด่นชัดอยู่ตลอดเวลา ตัวละครอื่นๆ ได้แก่ รีเบคกา เมื่อสมัยยังเป็นเด็กชอบกินดินกับปูนขาวแทนข้าว หรือแม้แต่พรูเดนซิโอ อากีลาร์ แม้ว่าจะตายไปแล้วก็สามารถกลับมาหาและพูดคุยกับคนที่ยังมีชีวิตอยู่ได้ เมกียาเดสซึ่งเป็นผู้รอบรู้และนำวิทยาการใหม่ๆ มาเผยแพร่ในเมืองมาคอนโดก็เป็นหนึ่งในตัวละครที่ตายไปแล้วแต่กลับฟื้นขึ้นมาใหม่เนื่องจากทนความเหงาและอ้างว้างของความตายไม่ได้ พฤติกรรมประหลาดที่เกิดกับคนโดยส่วนรวม ได้แก่ ครั้งหนึ่งชาวเมืองมาคอนโดพากันเป็นโรคประหลาด คือ โรคนอนไม่หลับเป็นเดือนๆ จนกระทั่งกลายเป็นโรคความจำเสื่อมกันไปทั้งเมือง ผู้คนมีอาการหลงลืมทุกสิ่งทุกอย่าง ลืมแม้กระทั่งชื่อของสิ่งต่างๆ และคนที่อยู่รอบข้าง ร้ายไปกว่านั้นก็คือลืมชื่อของตัวเองด้วย

นอกจากพฤติกรรมประหลาดดังกล่าว ตัวละครใน *One Hundred Years of Solitude* ยังมีลักษณะไม่ก้าวไปข้างหน้าและทำกิจกรรมบางอย่างซ้ำๆ โดยขาดเหตุผลมารองรับ ทำให้ความเป็นสัจนิยมของนวนิยายมีความเข้มข้นลดลงและในขณะเดียวกันก็ได้รับเอาลักษณะนิทานมาผสมผสานอยู่ด้วย พฤติกรรมซ้ำซากของตัวละคร ได้แก่ พันเอกออเรเลียโน ฝึกฝอยอยู่กับการทำปฏิวัติรัฐประหาร เขาก่อการกบฏด้วยกองกำลังอาวุธ 32 ครั้ง และพ่ายแพ้ทุกครั้ง เขามีลูกชาย 17 คนที่เกิดจากภรรยาสาว 17 คน ก่อนหน้าที่ลูกคนโตจะมีอายุครบ 35 ปี พวกเขาถูกลูกฆ่าตายทีละคนๆ จนหมดสิ้นภายในคืนเดียวกัน เขารอดชีวิตจากการลอบสังหาร 14 ครั้ง การลอบข่มขู่ 37 ครั้ง และการถูกสั่งยิงเป้าหนึ่งครั้ง โดยไม่เกิดการเรียนรู้ใดๆขึ้น เขาปล่อยให้เวลาหมดไปโดยไม่เรียนรู้ที่จะแก้ไขประวัติศาสตร์ การก่อกบฏถึงสามสิบสองครั้งแต่พ่ายแพ้ทุกครั้ง ทำให้สามารถมองเห็นภาวะไร้ความสามารถของเขาได้เป็นอย่างดี ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อถึงบั้นปลายชีวิต เขายังใช้ชีวิตวุ่นวายหมกมุ่นอยู่กับสิ่งที่เขาน่าจะหาเหตุผลมาอธิบายได้ นั่นคือ เขาบรรจงนั่งประดิษฐ์ประดอยทำปลาทองตัวเล็กๆ ขาย เมื่อขายได้เป็นเหรียญทอง เขาจะนำเหรียญทองทั้งหมดนั้นมาหลอมละลายรวมกันให้กลายเป็นทองเพื่อที่จะได้ใช้ทองเหล่านั้นทำปลาทองชิ้นใหม่ในวันรุ่งขึ้น

ตัวละครอีกตัวหนึ่งที่มีพฤติกรรมซ้ำซากราวกับตกอยู่ในวังวนก็คือ อมารันตา เธอประกาศว่า เธอจะตายไปจากโลกนี้ในวันที่เธอทอผ้าคลุมศพให้ตนเองเสร็จ แต่การทอผ้าของเธอกินระยะเวลาอันยาวนานจนดูเหมือนงานดังกล่าวจะไม่มีวันสิ้นสุด เพราะเธอใช้เวลากลางวันนั่งทอผ้าแต่เมื่อตกกลางคืนเธอนำผ้าที่ทอเกือบจะเสร็จแล้วนั้นมารื้อออกเพื่อที่จะได้นั่งทำใหม่ในวันรุ่งขึ้น วันเวียนอยู่เช่นนั้นไม่มีใครปรารถนาจะรับรู้ว่างานของเธอคือหน้าไปมากเพียงใด

ในเรื่อง *The House of the Spirits* ความมหัศจรรย์ส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับตัวละครเพียงตัวเดียวเกือบทั้งเรื่อง คลาราซึ่งเป็นตัวละครเอกมีพลังจิตสามารถล่วงรู้อนาคต และสามารถเคลื่อนย้ายวัตถุ รวมถึงการมีกลางสังหรณ์ที่ถูกต้อง แม่นยำ ดังเช่นในตอนที่ยังเด็ก คนที่เธอรู้จักและเพื่อน ๆ ต่างทยอยกันมาเยี่ยมเยียนเพื่อให้เธอตรวจดวงชะตาและทำนายอนาคตให้ เมื่อเธอได้พบกับเอสเตบันครั้งแรก เธอก็รู้ได้ทันทีว่า บุคคลนี้คือสามีในอนาคตของเธอ นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์ประหลาดเช่นเธอสามารถติดต่อกับวิญญาณได้ ครั้งหนึ่งขณะที่รับประทานอาหารร่วมกันอยู่

วิญญาณของเฟรลาก็มาเยี่ยมและบอกลาถึงบ้าน แม่ในตอนที่ยังคงถูกจับตัวไป คลาราซึ่งในขณะนั้นเสียชีวิตและกลายเป็นวิญญาณแล้ว ก็ตามไปปกป้องลูกสาว

ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของคลาราก็คือ เธอจะสวมชุดสีขาวอยู่ตลอดเวลา เมื่อมีสิ่งใดผิดปกติและเธอไม่ต้องการรับรู้ คลาราจะตัดสินใจหยุดพูด เช่น ตอนที่พี่สาวเสียชีวิต เธอหยุดพูดถึง 9 ปี และตอนที่ม่มีปัญหาเกี่ยวกับเอสเตบันเรื่องการเลือกทางเดินให้ลูกสาว คลาราก็ตัดสินใจไม่พูดกับเขามากเลยชั่วชีวิต

ใน *Like Water for Chocolate* ตีต่ำได้ใช้การทำอาหารสร้างความมหัศจรรย์ให้คนรอบข้าง เช่น การทำขนมเค้กวันแต่งงานของพี่สาวทำให้คนที่มางานเกิดความรู้สึกสงสารและเห็นใจในชะตากรรมของตีต่ำที่ไม่อาจจะสมรักกับเปโดรได้ ถึงกับอาเจียนออกมาอย่างรุนแรง ครั้งหนึ่งโรเซอร่าต้องการให้ตีต่ำช่วยปรุงอาหารที่จะทำให้เธอหายจากอาการป่วย แต่เนื่องจากตีต่ำรู้สึกเกลียดชังและไม่พอใจกับพฤติกรรมของโรเซอร่า เธอจึงปรุงอาหารที่ประกอบขึ้นจากความชิงชัง ความเกรี้ยวกราด ปราศจากความรักและความสงสารให้พี่สาวรับประทาน เมื่อโรเซอร่าได้ลิ้มรสอาหาร แทนที่อาการป่วยของเธอจะดีขึ้น กลับเกิดก๊าซในกระเพาะอาหารและทำให้อาหารไม่ย่อย ส่งกลิ่นเน่าเหม็นออกมาทางลมหายใจ จนในที่สุดโรเซอร่าก็เสียชีวิตอย่างทุกข์ทรมาน

The Mule's Foal คือเรื่องราวหนึ่งที่มีตัวละครรูปร่างหน้าตาประหลาด หรือมีพฤติกรรมที่ไม่สามารถหาเหตุผลมารองรับการกระทำได้ตลอดทั้งเรื่อง ไม่ว่าจะเป็น เมตา ตัวละครที่แข็งแรง ประหนึ่งชายชาติตรีและสามารถแปลงร่างเป็นทั้งชายและหญิงได้ ลูกของ วีอา ที่เกิดมามีลักษณะคล้ายลิงกอริลลาและถูกประณามว่าเป็นผู้นำความหายนะมาสู่หมู่บ้าน หรือแม้แต่ชาวบ้านธรรมดาในหมู่บ้านที่วนเวียนกันหายตัวไปอย่างไร้ร่องรอย และอีกหลายปีต่อมาก็กลับมาที่หมู่บ้านราวกับไม่มีเหตุการณ์ใด ๆ เกิดขึ้น

พฤติกรรมประหลาดอีกประการหนึ่งของตัวละครทั้งหลายใน *The Mule's Foal* ก็คือ ทุกคนสามารถรับรู้เรื่องราวและความเป็นไปของคนอื่นๆ ในครอบครัว เพื่อนบ้าน และคนที่เข้ามาเกี่ยวข้องในชีวิตได้โดยที่ไม่ต้องมีใครมาบอก คล้ายๆ กับว่าพวกเขาดำรงชีวิตอยู่ในโลกที่ไม่มีความลับต่อกัน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือทุกคนมีพลังจิตที่สามารถจะรับรู้เรื่องราวของกันและกันได้ เช่น เมื่อคราว

ที่คนในหมู่บ้านรับทราบ ว่า วีอา มีลูกหน้าตาคล้ายลิง ทุกคนต่างรับรู้ขึ้นมาเองโดยที่ไม่มีใครเป็นผู้เริ่มต้นการนินทา และเมื่อมีการรวมกลุ่มกันพูดคุยเรื่องต่างๆ ทุกคนก็สามารถคุยเรื่องเดียวกันได้โดยไม่ต้องมีการเล่าภูมิหลังใด ๆ ทั้งสิ้น

สำหรับ ซาลิม ตัวละครเอกใน *Midnight's Children* มีลักษณะมหัศจรรย์นับตั้งแต่เกิด กล่าวคือ เขาเกิดตอนเที่ยงคืนของวันที่อินเดียประกาศอิสรภาพจากการเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษทำให้เขามีอำนาจพิเศษคล้ายพลังจิตที่สามารถอ่านใจคนและย้อนอดีตได้ด้วย ซาลิม ทำหน้าที่เล่าเรื่องราวของตัวเองสลับกับการวิจารณ์สังคมไปมา ให้อ่านได้รับทราบ นอกจากนั้น เขายังทำหน้าที่เป็นแกนนำของเด็กคนอื่น ๆ อีกพันกว่าคนที่เกิดวันเดียวกันและมีพลังอำนาจพิเศษแตกต่างกันออกไป ให้อ่านความสามารถเหล่านั้นออกมาใช้ การที่ ซาลิม มีญาณวิเศษทำให้เขาสร้างประวัติศาสตร์ใหม่ๆ แทนที่ความเชื่อเดิมที่มีอยู่ในสังคมมาตั้งแต่อดีตได้โดยไม่มีใครคัดค้าน และแม้ว่าการสร้างเรื่องของเขาอาจจะไม่สามารถหาเหตุผลมารองรับได้ แต่ทุกคนก็ยินดีที่จะเชื่อเช่นนั้น และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีกับขบวนการสร้างสรรค์โฉมหน้าใหม่ของประวัติศาสตร์ที่เขาคิดขึ้น

ใน *Nights at the Circus* ตัวละครหลักแทบทุกตัวมีความแปลกประหลาด และมีพฤติกรรมที่มีความมหัศจรรย์แตกต่างกันออกไป เฟฟเวอร์ ซึ่งเป็นตัวละครที่มีความมหัศจรรย์มากที่สุดคือมีปีกงอกออกมาจากกลางหลัง ตัวสูงใหญ่ บินได้ไม่สูงมากนัก เธอปฏิเสธขนบการแต่งงานและพร้อมที่จะมีอิสระทางเพศอย่างเต็มที่ตามกระแสแนวคิดอันทันสมัยในศตวรรษที่ 20 เฟฟเวอร์ มีความคิดและพฤติกรรมการแสดงออกที่คล้ายกับอยู่ในโลกของความฝัน ในขณะที่ ลิซซี มีลักษณะที่ตรงกันข้าม คือ ใกล้เคียงความเป็นสังคมนิยมมากขึ้น ลิซซี เป็นคนรูปร่างเล็กเหมือนตุ๊กตา เธอมีแนวคิดที่คล้ายๆ กับลัทธิมาร์กซิสต์และต้องการให้สังคมมีความเท่าเทียมกัน แต่ทั้งคู่ก็ยังมีสิ่งๆ ที่เหมือนกันก็คือความต้องการที่จะควบคุมเวลาและพยายามสร้างมนต์สะกดให้ผู้อื่นตกอยู่ในวังวนของเวลาที่พวกเขาต้องการ

ตัวละครในคณะละครสัตว์ทุกตัวก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ถูกประพันธ์สร้างขึ้นให้มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง และมีวิธีการแจจแจงรายละเอียดเรื่องราวของตนเองแตกต่างกันไป เช่น ผู้พัน (Colonel) มีลักษณะของนักทุนนิยมอเมริกันที่น่าขบขันและใช้เวลาทั้งวันเล่นเกมเพื่อหวังชัยชนะเพียงอย่างเดียว มิกนอน (Mignon) มีลักษณะของหญิงเร่ร่อน เธอเคยทำงานเป็นผู้ช่วยเช็ควินญูญานคนที่

ตายแล้วให้กลับมาพบญาติพี่น้องของพวกเขาโดยที่ไม่เคยมีใครเห็นตัวตนที่แท้จริงของเธอเลย เธอกลายเป็นภาพมายาที่ปรากฏอยู่ต่อหน้าผู้คนเท่านั้น Lamarck 's Educated Apes คือ กลุ่มลิงที่มีสมองอันชาญฉลาด ศึกษาด้วยตนเองมาเป็นอย่างดี พวกมันสามารถเขียนภาษาที่ใช้ในการสื่อสารของตนเพื่อสื่อความต้องการได้ และมีสามัญสำนึกมากกว่าสตรองแมน (Strong Man) ตัวละครที่ใช้แต่พลังกำลังเพียงอย่างเดียวและมีสัญชาตญาณความเป็นสัตว์อยู่ในตัวสูงเป็นต้น

อย่างไรก็ตามไม่ว่าตัวละครจะมีพฤติกรรมอันแปลกประหลาดมากน้อยเพียงใด แต่ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ ตัวละครเหล่านั้นมีชีวิตอยู่ในโลกที่ยอมรับได้ว่าพฤติกรรมหรือรูปร่างหน้าตาของพวกเขาเป็นเรื่องปกติ ตัวละครสามารถใช้ชีวิตอยู่ในโลกที่เป็นเสมือนโลกจริงของเขาและมีสังคมที่เคยชินกับการสร้างเหตุผลเฉพาะกลุ่มของตนเองขึ้นมาอธิบายเรื่องราวที่พวกเขาได้พบเห็นหรือสัมผัส ความมหัศจรรย์ที่เกิดขึ้นกับผู้อ่านจึงเป็นเพียงเรื่องที่เราเนาเอากฎเกณฑ์ของสังคมสังคมนั้นไปตัดสินเท่านั้น

4.1.2) การนำเสนอเรื่องเวลา

เวลาที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายสังคมนั้นมีความโดดเด่น เนื่องจากมีส่วนช่วยในการสื่อสารสำคัญของตัวบทนวนิยายมายังผู้อ่าน เวลาในการเล่าเรื่องที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายอาจจะก้าวกระโดดหรือย้อนถอยหลังสลับกันไปมาได้ และบางครั้งอาจจะซ้อนทับกันจนแยกไม่ออกกว่าเมื่อใดหรือเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นในอดีตและเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นในปัจจุบัน การที่นักเขียนนวนิยายแนวนี้กำหนดให้การดำเนินเรื่องมีความสัมพันธ์กับเรื่องเวลา เป็นการสื่อให้เห็นถึงมิติของเวลาที่เป็นจุดเชื่อมโลกแห่งความเป็นจริงและโลกแห่งมายาคติเข้าด้วยกัน นับว่าสอดคล้องกับคำถามที่ว่า แท้ที่จริงแล้วมนุษย์เรากำลังใช้ชีวิตอยู่ในวังวนของเวลาที่เป็นความจริงหรือความฝันกันแน่ นอกจากนี้ การที่ตัวละครมีเวลาเล่าย้อนหลังหรือคาดการณ์อนาคตเกี่ยวกับครอบครัวของเขา ยังสะท้อนให้เห็นการมีรากเหง้าและประวัติศาสตร์สังคมมนุษย์ ซึ่งสังคมนั้นมีเรื่องราวต่างๆ มาช้านาน ในที่นี้ จะยกตัวอย่างการใช้เวลาเพื่อสื่อความหมายในการเล่าเรื่อง จากนวนิยายเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* *Nights at the Circus* และ *Midnight's Children*

One Hundred Years of Solitude เป็นตัวอย่างที่เด่นชัดอย่างยิ่งเรื่องการเล่นซ้อนกลของมิติเวลา และการสื่อความหมายเรื่องการสังคมนั้นมีความสัมพันธ์ของมนุษย์ในเชิงประวัติศาสตร์ ไม่

ว่าจะเป็นการเล่าเรื่องครอบครัว บรรพบุรุษ หรือเหตุการณ์ที่มีการเล่าสืบต่อกันมาเป็นร้อยๆ ปี การ์เซีย มาร์เกซ ได้สร้างให้เวลาอยู่ในระนาบเดียวกัน อดีต ปัจจุบันและอนาคตกลายเป็นเวลาที่หลอมรวมหยุดนิ่งเป็นช่วงระยะเวลาเดียวกัน เวลาดังกล่าวไม่มีจุดตั้งต้นที่แน่ชัด มีเฉพาะเวลาที่คาดคะเนไว้เท่านั้น ดังเช่น ในฉากเปิดเรื่อง พันเอกออเรลิยาโน บูเอนเดีย กำลังจะถูกประหารชีวิต เขาได้ทวนระลึกถึงเหตุการณ์ในอดีตเมื่อวัยเด็ก การบรรยายเรื่องเวลาสามารถใช้เพียงประโยคสั้นๆ แต่สามารถนำเสนอภาพทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตรวมกัน คือ

Many years later, as he faced the firing squad, Colonel Aureliano Buendia was to remember that the distant afternoon when his father took him to discover ice.²

ในที่นี้คำว่า "many years later" ก็คือเวลาในอนาคต "the distant afternoon" เป็นเวลาในอดีต และปัจจุบันกาลในนวนิยายก็คือเวลาของการเล่าเรื่อง นั่นเอง

ในตอนที่เขานึกถึงเรื่องเรือและการออกเดินทางตามสู่ทะเลที่พ่อเล่าให้ฟังตอนเด็ก และเริ่มเข้าใจเมื่อเวลาในอนาคตล่วงเลยจากนั้นมาหลายปีว่าพ่อไม่ได้โกหก ก็ใช้วิธีการซ้อนกลกับเวลาเช่นเดียวกัน ดังนี้

Many years later Colonel Aureliano Buendia crossed the region again, when it was already a regular mail route, when the only part of the ship he found was its burned-out frame in the mist of the field of puppies. Only then, convinced that the story had not been some product of his father's imagination, did he wonder how the galleon had been able to get inland to that spot.³

² Gabriel Garcia Marquez, *One Hundred Years of Solitude* (London: Picador, 1978) p.9 .

³ Ibid.,p.18.

ในตอนหนึ่งช่วงเดือนมีนาคมที่ โฆเซ อคาดีโอ ใช้เวลาสอนลูกให้เรียนรู้เรื่องราว มหัศจรรย์ต่างๆที่เขาค้นพบจากห้องทดลองและจากคำบอกเล่าของพวกยิปซี ซึ่งยังติดอยู่ในความทรงจำของผู้พันออเรเลียโน บูเอนดิยาจนจนถึงวันที่เขาจะถูกประหารชีวิตได้ถูกบรรยายโดยใช้การซ้อนเหลื่อมของเวลาและความคิด ดังนี้

Those hallucinating sessions remained printed in the memories of the boys in such a way that many years later, a second before the regular army officer gave the firing squad the command to fire, Colonel Aureliano Buendia saw once more that warm March afternoon on which his father had interrupted the lesson in physics and stood fascinated, with his hand in the air and his eyes motionless, listening to the distance pipes(...)⁴

นอกจากนั้น ในอีกหลายปีต่อมาตอนที่ พันเอกออเรเลียโน บูเอนดิยา หวนระลึกถึงการตายของเมกียาเดสและสิ่งที่เมกียาเดสอ่านให้เขาฟัง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก และคำทำนายการสิ้นสุดของตระกูลบูเอนดิยา เขาได้ใช้เวลาช่วงที่กำลังจะถูกประหาร เชื่อมความทรงจำของเขาในอดีตผ่านการบรรยายว่า

Years later, facing the firing squad, Acadio would remember the trembling with which Melquiades made him listen to several pages of his impenetrable writing, which of course he did not understand, but which when read aloud were like encyclicals being chanted.⁵

---

⁴ Ibid.,p.21.

⁵ Ibid.,p.66.

ตอนที่เขาระลึกถึงการแต่งงานกับเรเมดิออส มอสโคเตในเดือนมีนาคม โดยเขาได้สวมรองเท้าบูทหนังสีดำเป็นมันซึ่งเป็นคู่เดียวกับที่ใส่ในช่วงจังหวะที่ยืนรอการประหารในอีกหลายปีต่อมาอยู่นั้น ได้มีการบรรยายเรื่องเวลาไว้เช่นกันว่า

Aureliano, dressed in black, wearing the same patent leather boots with metal fasteners that he would have on a few years later as he faced the firing squad, had an intense paleness and an hard lump in his throat when he met the bride at the door of the house and let her to the altar.⁶

จากตัวอย่างที่ยกมานำเสนอดังกล่าว จะเห็นว่าผู้เขียนได้อาศัยจุดร่วมหลักคือเหตุการณ์ทางการเมืองตอนที่พันเอกออเรเลียโน บูเอนดิยาจะถูกประหารชีวิตทั้งด้วยการยิงเป้าหรือแขวนคอ และอาศัยช่วงจังหวะนั้นย้อนระลึกถึงเหตุการณ์ในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเขามีความผูกพันอยู่กับครอบครัวและสังคมของตนเอง แต่ในขณะที่เดียวกันเวลาที่ซ้อนทับกันอยู่ก็ทำให้เราได้เห็นตัวละครตัวเดียวกันนี้ที่มีชีวิตอยู่ในอดีตมองมายังอนาคตเช่นกัน การสร้างระนาบของเวลาให้มาบรรจบกันเช่นนี้ เป็นความพยายามที่จะอยู่เหนือกฎเกณฑ์ของเวลาที่มนุษย์กำหนดขึ้น เรื่องทุกอย่างไม่จำเป็นจะต้องเกิดขึ้นตามลำดับเวลาหากแต่สามารถเกิดขึ้นย้อนไปมาหรือซ้อนทับกันได้ เช่นเดียวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมมนุษย์ที่มักจะไม่สามารถหาตรรกะใดๆ มาอธิบายให้กระจ่างชัดได้ สิ่งที่เกิดขึ้นแล้วในอดีตอาจจะเป็นเงาสะท้อนในปัจจุบันหรือบอกความเป็นไปในอนาคตได้เช่นกัน

นอกจากการหลอมรวมเส้นแบ่งของเวลาให้เป็นหนึ่งเดียวกันแล้ว ยังพบว่าวิธีการดังกล่าวนี้ได้สร้างให้เกิดมิติเวลาทั้งที่เป็นไปตามเวลาแบบประวัติศาสตร์ (historical time) และเวลาตามแบบตำนาน (mythological time) ขึ้น นั่นคือ การนำเอาโลกของความเป็นจริง (ตามท้องเรื่อง) ที่เป็นประวัติศาสตร์การเมืองของชาวมาคองโด และโลกของนิทานปรัมปราหรือตำนานเก่าแก่ของสังคมลาตินอเมริกาเอาไว้รวมกัน

⁶ Ibid., p.72.

เวลาที่ถูกล่าโดยใช้กรอบของเวลาเชิงประวัติศาสตร์ในเรื่องมีตัวอย่างชัดเจนหลายตอน เช่น เรื่องราวการสร้างบ้านแปลงเมืองจากจุดเริ่มต้นจนไปสู่จุดอวสานในตอนท้ายเรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตของชาวมาคองโดจนกลายเป็นสถาบันสังคมขนาดใหญ่ สร้างอำนาจรัฐ กองทัพ ศาสนา สถาปัตยกรรม ฯลฯ มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ เช่น การเปิดบริษัทข้ามชาติและการเข้ามาลงทุนของบริษัทกล้วย แต่ในที่สุดก็เกิดความตกต่ำทางการเมืองและวัฒนธรรม มีการสังหารหมู่กรรมกรที่ต่อต้านนายทุนและการกดขี่แรงงานจนผู้คนเริ่มอพยพหนี และในที่สุดเมืองทั้งเมืองก็เริ่มร้างและถูกลมพายุพัดหายไปจากพื้นโลก

ส่วนเวลาที่เป็นการดำเนินนั้นถูกนำเสนอผ่านเหตุการณ์หลายเหตุการณ์ที่ไม่ต่อเนื่องและขาดหลักเหตุผลมาอธิบาย เช่น การที่คนในตระกูลบูเอนดิยาและชาวเมืองมาคองโดมีพฤติกรรมวอกวน ไม่ก้าวไปข้างหน้า มีการตั้งชื่อซ้ำๆ กันมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษและไม่สามารถหลุดออกไปจากความเคยชินนี้ได้ ส่วนคนที่มีชื่อซ้ำกับบรรพบุรุษก็จะมีพฤติกรรม นิสัยใจคอก และหน้าตาคล้ายคลึงกันกับคนที่ใช้ชื่อเดียวกันนั้นด้วย นอกจากนี้ยังมีสิ่งหนึ่งที่แฝงอยู่ในตระกูลตามคำทำนายของเมกียา เดสก็คือ แรงปรารถนาที่จะมีเพศสัมพันธ์กันเองในครอบครัวที่แม้รัฐจะพยายามขัดขวางก็ไม่สำเร็จ จนในที่สุดลูกหลานคนสุดท้ายที่เกิดมาในตระกูลคือ ออเรลิยาโน ก็มีหางหมูติดมาด้วยและนำไปสู่การล่มสลายของครอบครัว การมีเพศสัมพันธ์กันเองนั้นมองในจุดหนึ่งก็คือความสับสนในเรื่องเวลา เนื่องจากไม่สามารถนับรุ่นและสร้างสาแหรกครอบครัวที่ชัดเจนตามลำดับเวลาได้ เมื่อนำกับหลาน คือ ออเรลิยาโน (ลูกของเรนาตา เรเมดิออส) กับอมารันตา อูร์ซูลา มีความสัมพันธ์กันสถานะของคนสองรุ่นก็สามารถกลายเป็นรุ่นเดียวกัน และลูกที่เกิดมาก็จะไม่ได้มีสถานะเป็นหลานตามที่ควรจะเป็นในสาแหรกครอบครัวด้วย

นอกจากเรื่องสายสัมพันธ์ของคนในครอบครัวแล้ว ยังเกิดเหตุการณ์หลายอย่างที่แสดงให้เห็นการหยุดนิ่งและย่ำอยู่กับที่ของตัวเมืองมาคองโดเอง ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องที่ไม่น่าจะเป็นไปได้และส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของเวลาในประวัติศาสตร์ เช่น การเกิดโรคระบาด โรคความจำเสื่อมจนไม่มีใครทำอะไรได้เลย โรคนอนไม่หลับที่สร้างความเหนื่อยล้าอ่อนเพลียให้กับชาวเมือง การแข่งกันปลูกกล้วยหอมอย่างบ้าคลั่ง การเกิดสงครามกลางเมืองครั้งแล้วครั้งเล่าติดๆ กันมาเป็นเวลาสิบกว่าปี และเหตุการณ์ฝนตกครั้งใหญ่ติดต่อกัน 4 ปี 11 เดือน 2 วัน เป็นต้น เหตุการณ์ดังกล่าวนำไปสู่ความเบื่อหน่ายจนชาวเมืองรู้สึกว่าการเมืองไม่มีความสำคัญอะไรเลย ดังนั้นการ

จะไปยึดติดกับเวลาจึงไม่เกิดประโยชน์ใดๆ กับชีวิตของพวกเขา เพราะในที่สุดแล้วเหตุการณ์ก็จะวนกลับมาเกิดซ้ำได้อีก เวลาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตจึงแทบจะไม่มี ความแตกต่างกัน

ในนวนิยายเรื่อง *Nights at the Circus* ของ คาร์เตอร์ เราจะสังเกตได้ว่าผู้เขียนได้ให้ความสำคัญกับเรื่องเวลาเช่นเดียวกัน เวลาดังกล่าวเป็นเวลาแบบอภิปราย มีการตั้งคำถามว่าเวลาที่เราคู่กันเคยอยู่นี้เป็น "มายา" หรือ "ความจริง" อย่างไรก็ตาม ผู้ประพันธ์ไม่ได้สร้างระนาบของเวลา เช่นที่เกิดขึ้นใน *One Hundred Years of Solitude* ในที่นี้ คาร์เตอร์ ได้สร้างตัวละครทั้งหลายให้ต้องผูกติดอยู่กับเวลาโดยมีนาฬิกาปรากฏเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมสถานการณ์ในเรื่อง เหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1899 และนำผู้อ่านก้าวเข้าไปในศตวรรษใหม่พร้อมๆ กับความหมายที่แตกต่างกันออกไปของเวลาที่มีต่อชีวิตแต่ละคน เช่น ในขณะที่นักหนังสือพิมพ์ แจ็ค วัลเซอร์อาศัยอยู่กับชนเผ่าหนึ่งในไซบีเรีย เขาก็ได้พบกับผู้คนที่มีการบรรยายไว้ว่า คนเหล่านี้แสดงให้เห็นความโง่เขลาเบาปัญญา ณ ช่วงเวลานั้นแต่ก็เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามความเร็วของศตวรรษที่เปลี่ยนแปลง

(...) remain in ignorance of that moment , now approaching with great speed, when the nineteenth century would transform itself into the twentieth.⁷

นอกจากนั้นเรายังเห็นว่าชนเผ่าดังกล่าวมีลักษณะที่ถูกผลักไสให้หลุดออกมาจากสังคมและไม่สนใจประวัติศาสตร์กล่าวคือ

you could even say they were exiles from history; rather they inhabited a temporal dimension which did not take history into account. They were a – historic. Time meant nothing to them.⁸

⁷ Angela Carter, *Night at the Circus* (. London: Picador ,1984) ,p. 265.

⁸ Ibid., p.265.

นอกจากประเด็นดังกล่าว ยังดูเหมือนว่าได้มีการเล่นกับเวลาที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้อยู่ตลอดเวลา ในตอนต้นของการเล่าเรื่อง แจ็ค วัลเซอร์ ได้นั่งอยู่ตลอดทั้งคืนเพื่อสัมภาษณ์เฟฟเวอร์ และแม่เลี้ยงของเธอ ลิซซี ในขณะที่เขาได้ยินเสียงนาฬิกาบิกเบน (Big Ben) ตีบอกเวลาเที่ยงคืนถึงสามครั้ง ทำให้เขารู้สึกเหมือนเวลาหยุดนิ่ง ทั้งๆที่ความจริงแล้วเขาได้นั่งสัมภาษณ์เฟฟเวอร์ มาเป็นเวลาหลายชั่วโมง เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าตัวเขาและผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ได้หลุดออกไปจากมิติของเวลาในโลกปัจจุบัน จนเมื่อถึงครั้งสุดท้ายเมื่อนาฬิกาตี 6 วัลเซอร์ จึงรู้ตัวและกลับเข้ามาสู่โลกที่มีสภาวะปกติ โดยที่

During the less-than-a 6 link of time it took the last chime to die there came a vertiginous sensation, as if Walser and his companions were all at once precipitated down a vast chute (...) As if the room that had , in some way, without his knowledge, been plucked out of its everyday, temporal continuum, had been held for a while above the spinning world and was now –dropped back into place⁹

สำหรับ เฟฟเวอร์¹⁰ ซึ่งเป็นผู้หญิงที่มีปีก เธอเคยทำงานอยู่ในช่องโศกณีนีมาก่อน เจ้าของช่องคือ มา เนลสัน (Ma Nelson) ได้ให้นาฬิกาแก่ เฟฟเวอร์ และแม่เลี้ยงของเธอ แต่ที่น่าประหลาดก็คือ นาฬิกาเรือนนี้จะตีบอกเวลา 12.00 น. เท่านั้น ซึ่งเป็นกรณีเฉพาะเที่ยงวันและเที่ยงคืน ภาพเวลาในเรื่องดังกล่าวจึงเป็นการบอกพวกเราโดยนัยว่าคนเรามีความต้องการที่จะกำหนดเวลาในขณะที่มีชีวิตให้เหมาะสมกับตนเอง ดังที่นาฬิกาของ มา เนลสัน เองมีลักษณะหยุดนิ่ง ดังที่บรรยายว่า

⁹ Ibid., p.87.

¹⁰ ชื่อของเธอมาจากคำว่า feathers แต่ออกเสียงว่า เฟฟเวอร์ ตามภาษาถิ่น Cockney

The clock in her reception room must show the dead centre of the day or night (...) the still our in the centre of the storm of time

11

ความหยุดนิ่งของเวลาที่เกิดขึ้นนั้น อย่างน้อยที่สุดได้ทำหน้าที่ปลอบใจ เฟฟเวอร์ ผู้กลัวความเสื่อมของสังขารและความแก่เฒ่า แต่อย่างไรก็ตาม ในที่สุดทั้ง ลิซซี และ เฟฟเวอร์ ก็ได้สูญเสียนาฬิกาโน้บในอุบัติเหตุรถไฟชนกันที่ไซบีเรีย ซึ่งนอกจากจะสร้างความกังวลให้กับทั้งสองคนแล้ว เหตุการณ์ในครั้งนั้นยังทำให้ความรู้สึกในเรื่องการรับรู้เวลาของพวกเขาบิดเบือนไปด้วย เช่นเมื่อ เฟฟเวอร์ ได้มีโอกาสพบกับ แจ็ค วัลเซอร์ อีกครั้งหลังจากต้องแยกกันไปหลายเดือน เธอก็ยังมีความรู้สึกและเชื่อว่าเธอเพียงจะแยกจากเขาไปเพียงหนึ่งสัปดาห์เท่านั้น ดังในบทสนทนากับ ลิซซี ที่เธอไม่แน่ใจว่าเวลาจะมีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ ดังนี้

'But it's not a week since we all parted company! You can't go native in a week!'

'I don't know if it *is* only a week since we lost him,' said ลิซซี.

'Did you see the long bread he had?'

'I saw his bread,' assented Fevvers uncertainly. 'What do you mean, you don't know if it *is* only a week' (...)

'Something's going on. Something we wot not of, my dear. Remember we have lost our clock; remember Father Time has many children and I think it was his bastard offspring inherited this region for, by the length of Mr.Walser's bread and the skill with which he rode his reindeer, time has passed – or else is passing – marvellous swiftly for these woodland folk.

'Perhaps,' she mused, 'their time is running out.'¹²

---

¹¹ Ibid.,p.29.

¹² Ibid.,p.272.

ความจริงแล้วนาฬิกาของ ลิซซี กับ เฟฟเวอร์ ที่หายไปนั้นเป็นเรือนเดียวกับที่ตั้งอยู่ในห้องตั้งแต่ตอนเริ่มต้นการสัมภาษณ์ที่มี แจ็ค วิลเซอร์อยู่ด้วย ในตอนนั้นเราจะเห็นภาพความพยายามในการควบคุมเวลาของมนุษย์ผ่านทางพฤติกรรมของ ลิซซี ที่แก๊ง วิลเซอร์ ด้วยการทำให้เสียงนาฬิกาตีคล้ายกับเสียงของนาฬิกาบิกเบน จน เฟฟเวอร์ กล่าวว่

(...) the things my foster mother can pull off ... you'd not believe! Shinkings and swellings and clocks running ahead or behind you like frisky dogs(...) ¹³

ความสามารถในการกำหนดเวลาดังกล่าวทำให้ความรู้สึกรู้เวลาใน *Nights at the Circus* กลายเป็นเรื่องที่คล้ายกับความจริงและความฝันตัดสลับกันไปมาอยู่ตลอด ซึ่งเป็นการสื่อแนวคิดมายังผู้อ่านว่า เวลาได้สร้างให้เกิดทั้งความจริงและภาพลวงขึ้น ลักษณะดังกล่าวนำไปสู่สาระสำคัญของการนำเสนอนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ว่า แท้จริงแล้วเราไม่อาจจะแยกได้ว่า “ความจริง” และ “ภาพลวง” ในสังคมมนุษย์นั้นมีความแตกต่างกันอย่างไร

ด้วยการสร้างเงื่อนไขให้มีการเล่นกับเวลาที่ตัดสลับไปมา หรือแม้กระทั่งการหยุดเวลาของตัวละครในเรื่อง เป็นกลวิธีหนึ่งที่ คาร์เตอร์ ใช้เพื่อนำเราไปสู่การตีความภาพของเวลาและมุมมองเรื่องความจริงที่แตกต่างกันออกไปตามพื้นฐานความเชื่อและภูมิหลังของแต่ละคน “ความจริง” จึงเป็นเรื่องที่เราเลือกที่จะเชื่อและให้ความสำคัญมากกว่าสาระสำคัญที่แท้จริงของมัน และสิ่งที่เป็นอยู่ก็ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคนว่าจะประเมินคุณค่าอย่างไร แนวคิดดังกล่าวนี้ปรากฏอยู่ตอนท้ายของเรื่อง เมื่อ เฟฟเวอร์ ตั้งคำถามเรื่องคุณค่าความเป็นมนุษย์ขึ้นมาว่า

'Am I fact ? Or am I fiction ? Am I what I know I am ? Or am I what he thinks I am ?' ¹⁴

¹³ Ibid.,p.199.

¹⁴ Ibid., p.290.

ในขณะที่เดียวกัน คำถามดังกล่าวเป็นเสมือนการตั้งคำถามให้กับผู้อ่านด้วยว่า แท้ที่จริงแล้วคนเราเป็นอย่างไร และต้องการสิ่งใดในชีวิตเป็นแน่

ใน *Midnight's Children* คำถามเรื่องความจริงและภาพลวงในสังคมก็ยังคงปรากฏอยู่เช่นเดียวกัน ในที่นี้การรับรู้เรื่องเวลาของ ซาลิม ทำให้ผู้อ่านต้องย้อนถามว่าเวลาที่แท้จริงคือเมื่อไร และจะตั้งต้นนับจากจุดใด ดูเหมือนว่าการรับรู้เรื่องเวลาของ ซาลิม จะมีความบิดเบือนไป 30 ปีหลังจากที่เขาเกิด ซึ่งมีตอนหนึ่งที่เขาได้ย้อนระลึกถึงภูมิหลังของครอบครัว และกล่าวว่า

I seem to have found from somewhere the trick of filling in the gaps in my knowledge so that everything is in my head (...)¹⁵

นั่นคือ เขาเริ่มไม่แน่ใจว่าจริงๆ แล้วสิ่งใดคือความเป็นจริงและสิ่งใดเป็นเรื่องที่น่าจะเชื่อถือได้บ้าง ทั้งนี้เพราะเขาเริ่มรู้สึกว่ามีบางสิ่งบางอย่างในครอบครัวและในสังคมที่ปกปิดซ่อนเร้นอยู่

what 's real and what's true aren't necessarily the same . True ,for me , was from my earliest days. Something hidden inside the stories Mary Peceira told me (...)True was a thing concealed just over the horizon¹⁶

สาเหตุหนึ่งที่เวลาในเรื่องบิดเบือนอาจจะเนื่องมาจากระบบความทรงจำของ ซาลิม ในวัย 31 ปีที่มีอาการป่วยอยู่จำเป็นต้องรีบเร่งเขียนเรื่องราวให้เสร็จสิ้น เวลาของ ซาลิม จึงเป็นเวลาที่เขาคิดขึ้น ดังนั้นเรื่องเล่าของเขาจึงมีทั้งความเป็นประวัติศาสตร์ หรือเป็นตำนานของคนอินเดียก็ได้ เนื่องจากสภาพสังคมอินเดียก่อนได้รับอิสรภาพ และหลังได้รับอิสรภาพเพียงชั่วข้ามคืนยังเป็นเรื่องที่ยังความจริงและยังความฝันซึ่งผู้คนต้องพยายามค้นหาทางเพื่อที่จะก้าวไปข้างหน้าให้ได้ ซาลิม พุดถึงเรื่องความจริงกับเวลาไว้ดังนี้

¹⁵ Salman Rushdie . *Midnight's Children* (London : Picador, 1982.) ,p.19.

¹⁶ Ibid.,p.79.

In the same was then that truth is subjective and uncertain so is time (...) time has been an unsteady affair, in my experience, not a thing to be relied upon.¹⁷

และ

(...)time in my experience has been available and inconstant as Bombay's electric power supply (...) no people whose word for 'yesterday' is the same as their word for 'tomorrow' can be said to have a firm on time¹⁸

การเล่าเรื่องในนวนิยายโดยทั่วๆ ไปมักจะเป็นไปตามลำดับขั้นหรือเป็นไปตามลำดับเวลา แต่สำหรับนวนิยายของ รุชดี นั้น การบรรยายเรื่องเวลามักจะไม่เป็นไปตามขนบ เรื่องที่เล่าอาจจะ ซ้ำกว่าความเป็นจริงหรือกระโดดข้ามไปข้ามมาก็ได้ บางครั้งเวลายังหยุดนิ่งเพื่อให้เกิดการพิจารณา ความเป็นไปของสังคมรอบข้าง ใกล้เคียง บ้านของ ซาลีม มีหอนาฬิกา แต่นาฬิกาเรือนนั้นหยุดเดินไปแล้ว บางครั้ง ซาลีม จะไปที่นั่นในยามที่เขาต้องการหนีไปจากครอบครัวชั่วขณะหนึ่ง

(...) I began whenever possible to creep unobserved into the tower of crippled hours¹⁹

เมื่อ ซาลีม เดินเข้าไปในไนท์คลับ เขาก็มีปฏิริยาสูญเสียสำนึกเรื่องเวลาขณะที่ยืนดูเด็ก คนหนึ่งที่เคาน์เตอร์บาร์

---

¹⁷ Ibid.,p.79.

¹⁸ Ibid.,p.106.

¹⁹ Ibid.,p.173.

How long in that sunless causes did then struggle? months, years,centuries? I cannot say : I watched, mesmerized, as they strove to outdo one another²⁰

การปล่อยให้เวลาและวิธีการบรรยายในเรื่องเป็นไปอย่างไม่มีระบบนั้นทำให้เกิดความขัดแย้งกับที่ แพดมา (ผู้หญิงที่ ซาลิม มีความสัมพันธ์ด้วย) คาดหวังไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก แพดมา คู่แข่งกับการบอกเล่าเรื่องราวตามลำดับอยู่ ขณะที่ ซาลิม พยายามอธิบายบทบาทของเขา (ตามความคิดของเขาเอง) ในฐานะที่เป็นตัวแทนของคนอินเดีย 630 ล้านคน และความกลัวที่จะต้องแตกแยก “particles of anonymous, and necessarily oblivious dust”²¹ การเล่าที่กระโดดไปมาทำให้ แพดมา หมดความอดทนที่จะฟังชาติกำเนิดของ ซาลิม ดังที่เขาเล่าว่า

(...) at my elbow, bullying me back into the world of linear narrative, the universe of what happened next : “At this rate,” Padma complains “You’ll be two hundred years old before you manage to tell about your birth”²²

การที่ แพดมา หมดความอดทนนั้นเป็นเรื่องที่น่าเห็นใจอย่างยิ่ง เพราะ ซาลิม เองในตอนแรกได้กล่าวถึงวันเกิดของตัวเองในปี ค.ศ.1947 อันนับเป็นจุดเริ่มต้นของหนังสือเล่มนี้ แต่พอมาถึงหน้าที่ 2 เขาก็กล่าวว่า

I must commence the business of remarking my life from the point at which it really began, some thirty-two years before anything as obvious as present, as my clock-ridden, crime-stained birth²³

---

²⁰ Ibid.,pp.454-455.

²¹ Ibid.,p.37.

²² Ibid.,p.38.

²³ Ibid.,p.10.

จุดหนึ่งที่ รุซดี สร้างความคิดของตัวละครให้กระโดดไปกระโดดมา และสร้างเวลาไม่ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเนื่องจาก เขามองว่าพวกเราทุกคนเป็นผลรวมของประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นมา ก่อนหน้าเราแล้ว ดังจะเห็นได้จากที่ ซาลิม ระบุว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นมาบ้าง 31 ปีก่อนหน้าที่เขาจะได้ คลอดออกมา เป็นต้น ในทางเดียวกันประเทศอินเดียเป็นผลิตผลของประวัติศาสตร์ที่เกิดจากการ รวมปัจเจกบุคคลจำนวนมากมาไว้ในประเทศเดียว แต่ถึงกระนั้นประวัติศาสตร์ของประเทศ และ ของบุคคลก็ยังคงเป็นเรื่องที่คล้ายกับตำนานซึ่งต้องอาศัยการปะติดปะต่อจากหลายส่วนกว่าจะเห็น ภาพรวมของประเทศชัดเจนขึ้น

4.1.3) ตำนาน ความเชื่อ และเรื่องเหนือธรรมชาติ

การที่ผู้ประพันธ์นำตำนานพื้นบ้าน เรื่องเล่า ความเชื่อที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่น และเรื่องราว เหนือธรรมชาติมาเป็นองค์ประกอบในการเล่าเรื่องและการนำเสนอนวนิยายแนวนี้ นอกจากจะช่วยให้ เรื่องราวมีความน่าติดตาม ตื่นเต้น และแปลกใหม่แก่ผู้อ่านแล้ว ยังนับเป็นการสร้างความต่าง ระหว่างนวนิยายสังคมนิยมที่ได้รับความนิยมอยู่ในช่วงสมัยนิยมกับนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ ซึ่งเป็นรูปแบบการเขียนและการแสดงแนวคิดหลังนวนิยายนิยม เมื่อนวนิยายแนวนี้ได้รับการผสมผสาน เรื่องราวเหลือเชื่อและมีความมหัศจรรย์เข้าไว้ด้วยกัน ความเป็นสังคมนิยมในรูปแบบจึงหมดไป แต่มี เอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละเชื้อชาติ วัฒนธรรม และสังคมที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายเข้ามาแทนที่ ซึ่ง ลักษณะดังกล่าวนี้บ่งชี้ว่าสนับสนุนให้เกิดมุมมองสังคมแบบองค์รวมและเข้าใจลักษณะร่วมของ มนุษยชาติในแต่ละสังคมมากยิ่งขึ้น

ใน *One Hundred Years of Solitude* มีการสอดแทรกความเชื่อและตำนานในเรื่อง เช่น เรเมดิออสผู้เลอโฉมถูกนำไปเปรียบกับราชินีแห่งความงามที่เป็นตำนานเรื่องความตายอันเก่า แก่ของประเทศแถบลาตินอเมริกา ในเรื่องมีการบรรยายเรื่องความงามและความหอมของเธอว่าส่ง กลิ่นขจรขจายไปทั่ว แต่กลิ่นนั้นเป็นกลิ่นแห่งความตายไม่ใช่กลิ่นแห่งความรักอย่างที่ชายหนุ่มซึ่ง ใฝ่หมายปองเธอเข้าใจอยู่ นอกจากนี้ ยังมีความเชื่อว่าหากคนในครอบครัวมีความสัมพันธ์กัน เอง จะสร้างความหายนะขึ้น ดังที่ เมื่อคนในตระกูลบูเอนดิยาารุ่นสุดท้ายมีความสัมพันธ์กัน และให้ กำเนิดเด็กทารกมีหางเป็นหมู อันเป็นจุดสิ้นสุดของตระกูล เป็นต้น

เรื่องราวแปลกประหลาดในนวนิยาย *One Hundred Years of Solitude* มีปรากฏ อยู่ตลอดทั้งเรื่อง เช่น การเกิดโรคระบาดในเมืองมาคอนโด คือ โรคความจำเสื่อมจนไม่มีใครจำอะไรได้เลย ในที่สุดก็ทำให้เกิดโรคนอนไม่หลับติดต่อกันหลายเดือนตามมา จนสร้างความเหนื่อยล้าให้กับผู้คน นอกจากนั้นยังมี เหตุการณ์การแข่งกันปลูกกล้วยอย่างบ้าคลั่ง จนดินแดนมาคอนโด เต็มไปด้วยกล้วย และชาวเมืองไม่รู้ว่า จะจัดการกับกล้วยเหล่านั้นได้อย่างไร การเกิดสงครามกลางเมืองครั้งแล้วครั้งเล่าติดๆ กันมาเป็นเวลาสิบกว่าปี แต่ผู้คนกลับไม่มีใครจำได้หรือใส่ใจจำเรื่องราวเหล่านั้นเพื่อนำมาแก้ไขข้อผิดพลาด เมื่อเกิดสงครามครั้งใหม่ พวกเขาจะรู้สึกราวกับว่ามันเป็นเหตุการณ์ครั้งแรกเสมอ ส่วนปรากฏการณ์ธรรมชาติที่แปลกประหลาด เช่น เหตุการณ์ฝนตกครั้งใหญ่ติดต่อกัน 4 ปี 11 เดือน 2 วัน จนเมืองทั้งเมืองจมอยู่กับน้ำ เป็นต้น

ในเรื่อง *The Mule's Foal* มีการนำตำนานกรีกและความเชื่อเรื่อง “ตาปีศาจ” กับ “กงล้อชะตากรรม” มาใช้ พื้นฐานความเชื่อดังกล่าว เห็นว่ามนุษย์เกิดมาภายใต้การกำหนดของเทพเจ้า ดังนั้น เมื่อชาวเมืองต้องประสบชะตากรรมต่างๆ จึงไม่มีใครพยายามแก้ไขชีวิตให้ดีขึ้น ในทางตรงกันข้าม พวกเขานิ่งเฉยและรอคอยให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นมาเอง นอกจากนั้น ตัวละครบางตัว ยังมีพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกับตัวละครในตำนานเทพปกรณัมกรีก เช่น ผู้หญิงที่แปลงร่างเป็นหมีและกินแม่สามีตนเองมีลักษณะเหมือน Callisto ส่วน ยิวอร์โกส ชายหน้าลิง ถูกสร้างขึ้นมาให้มีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับหนูมูรปูงามชื่อ Adonis เป็นต้น

นอกจากตำนานเก่าแก่แล้ว นวนิยายบางเรื่องยังชี้ให้เห็นความเชื่อที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคม เช่น ในเรื่อง *Like Water for Chocolate* มามา เอลเอนา พยายามใช้กฎเก่าแก่ของตระกูลคือ ลูกสาวคนเล็กจะต้องอยู่ดูแลแม่จนกว่าแม่จะตาย มาเป็นประเด็นขัดขวางความรักของติด้ากับเปโดร เรื่อง *Midnight's Children* มีการสอดแทรกความคิดที่แสดงให้เห็นความเชื่อเรื่องชนชั้นที่เข้มงวด การดำรงชีวิต การแต่งงาน และการต่อสู้อย่างสันติวิธีของคนอินเดียในช่วงกลางศตวรรษที่ 20

ส่วน *The House of the Spirits Beloved* และ *Nights at the Circus* นั้นเป็นการเล่าประวัติศาสตร์ที่ยังคงมีบางส่วนปรากฏหลงเหลืออยู่ในความทรงจำของผู้คนหรือบันทึกเรื่องราวต่างๆ ใน *The House of the Spirits* มีเรื่องราวความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการแบ่งชนชั้นสังคมในประเทศชิลีสอดแทรกอยู่ในการเล่าเรื่อง ในเรื่อง *Beloved* ยังคงเล่าเรื่องราวความเจ็บ

ปวดของประวัติศาสตร์การค้าทาสที่หลงเหลือร่องรอยปรากฏอยู่ในความคิดของคนผิวดำมาตลอด และ *Nights at the Circus* ได้นำเสนอภาพสะท้อนแนวคิดของผู้หญิงยุโรปในสังคมสมัยใหม่ช่วงที่มีการเรียกร้องอิสรภาพและความเท่าเทียมกันกับผู้ชายขึ้นมา ซึ่งเป็นแนวคิดที่ยังไม่มีการประนีประนอมมากเท่ากับในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ความเชื่อร่วมกันที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายทั้ง 7 เล่ม ก็คือ เรื่องจิตวิญญาณและชีวิตหลังความตาย จะสังเกตได้จากการที่ตัวละครให้ความสำคัญกับวิญญาณของบรรพบุรุษ ตัวละครบางตัวมีความสามารถติดต่อกับวิญญาณได้ เช่น คลาราใน *The House of the Spirits* และตีต้าใน *Like Water for Chocolate* เป็นต้น

4.1.4) อารมณ์ขันในนวนิยาย

เสน่ห์อีกประการหนึ่งของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ก็คือ อารมณ์ขัน ซึ่งช่วยลดความจริงจังแบบสังคมนิยมลง อารมณ์ขันที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายแนวนี้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวประหลาดเหลือเชื่อ แต่ละเรื่องจะมีวัตถุประสงค์แตกต่างกันออกไป เช่น เพื่อยั่วล้อเสียดสี เพื่อสร้างความเป็นที่ขบขัน หรือเพื่อสร้างเอกลักษณ์ในการประพันธ์ โดยที่ผู้ประพันธ์ใช้วิธีการบรรยายให้ผู้อ่านรู้สึกว่าการเหตุการณ์ประหลาดที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องปกติในโลกของตัวละคร ซึ่งตัวละครที่เป็นผู้กระทำพฤติกรรมนั้นๆ ไม่รู้สึกถึงความผิดปกติที่เกิดขึ้นเลย พวกเขาใช้ชีวิตปกติและทำให้เรื่องราวหรือเหตุการณ์ประหลาดดำเนินต่อไปราวกับว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ดังนั้น ตรรกะที่เกิดขึ้นบางครั้งจึงไม่สามารถอธิบายด้วยเหตุผลจากกรอบของสังคมนิยมได้ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ปรากฏแก่สายตาผู้อ่านก็คืออารมณ์ขันและความสนุกสนานที่เกิดขึ้นอย่างที่ไม่สามารถพบได้ในโลกสังคมนิยมนั่นเอง

จากการศึกษาพบว่า อารมณ์ขันที่พบในนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์นั้นเกิดจากตัวละครเอง และสถานการณ์แวดล้อมที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัวละครหลัก ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างบางตอนที่แสดงให้เห็นความปราศจากเหตุผลในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแต่สามารถสร้างอารมณ์ขันให้กับผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ดังที่ปรากฏอยู่ในเรื่อง *Like Water for Chocolate* และ *The House of the Spirits* ซึ่งเป็นนวนิยายที่เขียนจากมุมมองของสตรี และมีการสร้างอารมณ์ขันได้อย่างน่าสนใจ

โดยทั่วไปแล้วเราจะเห็นว่า การสร้างอารมณ์ขันหรือการยั่วล้อนั้นมีทั้งที่เกิดจากมุมมองของผู้หญิงและมุมมองของผู้ชาย อารมณ์ขันในมุมมองของผู้หญิงส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการเล่นยั่วรักษาสิ่งต่างๆ หรือการสร้างสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ เพื่อสนองตอบความต้องการทางอารมณ์ที่ซ่อนเร้นของพวกเธอ ในขณะที่อารมณ์ขันแบบเพศชายได้ถูกนำเสนอผ่านเรื่องเพศสัมพันธ์และการสร้างอำนาจในครอบครัวและสังคม แต่ในนวนิยายเรื่อง *Like Water for Chocolate* เอสกีเวล ได้ใช้กลวิธีการนำเสนอความมหัศจรรย์เพื่อสร้างอารมณ์ขันให้แตกต่างจากขนบทั่วไป นั่นคือ การปล่อยให้ตัวละครหญิงเป็นผู้สร้างความตลกขบขันในเรื่องทางเพศแทนตัวละครชาย เช่น ในตอนที่เกอร์ทรูดีสได้ลิ้มรสนกออบซ้อสุกหลายของติต้า แรงปรารถนาที่แผดเผาตัวเธอทำให้ต้องวิ่งเปลือยกายออกมาจากบ้าน และมีเพศสัมพันธ์กับทหารในขณะปฏิวัติขณะที่ขี่ม้าหนีไปกับเขา ซึ่งบรรยายว่า

Her body was giving off so much heat that the wooden wall began to split and burst into flame. Terrified, she thought she would be burnt to death, and she ran out of the little enclosure just as she was, completely naked (...)

Gertrudis stopped running when she saw him [Juan] ridding toward her. Naked as she was (...) These things, and the sexual desire Juan had contained for so long while he was fighting in the mountains, made for a spectacular encounter.

Without slowing his gallop, so as not to waste a moment, he leaned over, put his arm around her waist, and lifted her on his horse in front of him, face to face, and carried her away

(...) they made love for the first time.²⁴

เหตุการณ์ในงานแต่งงานของโรเซารา ที่ทั้งแขกในงานไม่สามารถทนความเศร้าโศกจากการกินเค้กของติต้าและรับทราบความรู้สึกเจ็บปวด และความปรารถนาของเธอได้ จนต้อง

²⁴ Laura Esquivel. *Like Water For Chocolate*, Ibid., pp.52-53.

อาเจียนออกมา ส่วนตัวโรซอรานั้นก็พยายามจะก้าวให้พ้นกองอาเจียนเหล่านั้น แต่มันมากมายเสียจนทำให้เธอล้มลงถึงเสื้อผ้าเปรออะเป็อนและไปอาเจียนต่อหน้าเปโตรผู้เป็นว่าที่สามี ดังนี้

Everyone there, every last person, fell under this spell, and not many of them made it to the bathroom in time - those who didn't join the collective vomiting that was going on all over the patio. Rosaura, retching, abandoned her place of honour...as she crossed the patio she slipped and every inch of her dress ended up coated with vomit. She was swept away in a raging, rotting river for several yards; then she couldn't hold back any more, and she spewed out great noisy mouthfuls of vomit, like an erupting volcano, right before Pedro's horrified eyes.²⁵

เมื่อเปโตรร่วมรักกับโรซอร่าแต่ไม่ยอมแตะต้องตัวเธอ เขาต้องใช้วิธีเจาะผ้าให้เป็นช่องว่าง เฉพาะบริเวณที่ร่วมเพศ

During his relations with Rosaura, he'd never had any desire to see her body or caress it. They always used the nuptial sheet, which revealed only the necessary parts of his wife's body. When he was done, he would leave the bedroom before she became uncovered.²⁶

การบรรยายดังกล่าว แสดงให้เห็นอารมณ์ขันของผู้ประพันธ์ที่มองการกระทำของตัวละครว่ามีตรรกะในการกระทำแตกต่างไปจากมุมมองของคนทั่วไป และพยายามทำให้เหตุการณ์ที่น่าจะจริงจังกลายเป็นเรื่องตลกขบขันไป เป็นต้น

---

²⁵ Ibid.,pp.39-40.

²⁶ Ibid.,p.53.

นอกจากการสร้างอารมณ์ขันด้วยเหตุการณ์แปลกประหลาดต่างๆ แล้ว บางครั้งอารมณ์ขันที่พบในนวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์ก็เกิดจากความคิดหรือการตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแบบทันทีทันใดของตัวละครโดยไม่มีเหตุผลหรือเหตุการณ์แวดล้อมก่อนหน้านั้นมาอธิบายไว้ล่วงหน้า เช่น ใน *The House of the Spirits* ตอนที่คลาราซึ่งก่อนหน้านั้นตัดสินใจหยุดพูดมาเป็นเวลา 9 ปี เปลี่ยนใจกลับมาพูดอีกครั้งหนึ่ง แต่สิ่งที่เธอพูดเป็นคำแรกก็คือ เธอตัดสินใจจะแต่งงานกับเอสเตบันซึ่งเป็นคู่หมั้นของพี่สาวผู้ล่วงลับ ซึ่งสร้างความตกใจระคนประหลาดใจให้กับคนในบ้านและชาวเมืองเป็นอย่างยิ่ง

For nine years she was so happy that she felt no need to speak....she tried out the voice that she had kept in storage all those years, and that sounded like an untuned instrument.

'I'm going to be married soon,' she said.

'To whom ?' Severo asked.

'To Rosa's fiancé,' Clara replied.

Only then did they realize she had spoken for the first time in all those years. The miracle shook the hours to its foundations and set the whole family weeping. They called each other on the

telephone, word went out across the city...In the uproar about Clara's regaining her voice they all forgot what she had said, and they did not remember until two months later, when Esteban Trueba,(....) showed up at the door to ask for Clara's hand.²⁷

---

²⁷ Isabel Allende. *The House of the Spirits* (London : Black Swan, 1996.), p.103.

4.1.5) การสร้างสีสันเฉพาะถิ่น

การสร้างสีสันเฉพาะถิ่นขึ้นมาในนวนิยายเรื่องใดเรื่องหนึ่งนับว่ามีส่วนสำคัญเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากสีสันเฉพาะถิ่นสามารถช่วยให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะของนวนิยายขึ้น เช่น ลักษณะความเป็นยุโรป ความเป็นอเมริกัน หรือความเป็นลาตินอเมริกัน เป็นต้น เมื่อมีการศึกษาการใช้สีสันเฉพาะถิ่น โดยทั่วไปมักจะศึกษาองค์ประกอบหลายอย่างรวมกัน เช่น ฉากและสถานที่ การแต่งกาย ภาษาพูด วัฒนธรรม และความเชื่อต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายเรื่องนั้น ๆ

สำหรับการสร้างสีสันเฉพาะถิ่นในนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ที่นำมาศึกษานั้นพบว่า สิ่งที่นวนิยายทั้ง 7 เล่มมีร่วมกันก็คือ การใช้ฉากและสถานที่ตามสภาพภูมิประเทศที่ปรากฏในเรื่อง การใช้ภาษาตามลักษณะท้องถิ่น และการตั้งชื่อตัวละครที่นิยมใช้ในแต่ละภูมิภาค

การใช้ฉากและสถานที่เฉพาะถิ่น เป็นการนำเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาคที่ผู้อ่านทั่วไปสามารถรับรู้สัญลักษณ์ร่วมกันได้มานำเสนอ เช่น ลักษณะประเทศในแถบลาตินอเมริกาที่ปรากฏในเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* เรื่อง *The House of the Spirits* และ เรื่อง *Like Water for Chocolate* สังคมทาสผิวดำในประเทศอเมริกาในเรื่อง *Beloved* ภาพประเทศอังกฤษและยุโรปในเรื่อง *Nights at the Circus* ฉากสังคมอินเดียช่วงได้รับเอกราชในเรื่อง *Midnight's Children* และการบรรยายภูมิประเทศกรีซโดยเน้นที่สังคมกรีกโบราณเรื่อง *The Mule's Foal*

ลักษณะการสร้างสีสันเฉพาะถิ่นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง ก็คือ การใช้ภาษาถิ่นที่พูดกันอยู่ในชุมชนหรือสังคมนั้นๆ มาประกอบในบทสนทนาหรือการบรรยายเนื้อเรื่อง แต่เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ นวนิยายส่วนใหญ่เป็นนวนิยายที่แปลมาจากต้นฉบับที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ²⁸ ดังนั้นการที่จะบทสนทนาประกอบการสร้างสีสันเฉพาะถิ่นจึงยังมีข้อจำกัด อย่างไรก็ตาม ขอยกตัวอย่าง

²⁸ นวนิยายที่นำมาศึกษามีเพียง 4 เล่ม คือ *Nights at the Circus* *The Mule's Foal* *Midnight's Children* และ *Beloved* ที่ผู้ประพันธ์ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแรกในการเขียน ส่วนนวนิยายอีก 3 เรื่อง คือ *One Hundred Years of Solitude* *The House of the Spirits* และ *Like Water for Chocolate* เป็นนวนิยายที่แปลมาจากภาษาสเปน

การใช้ภาษาท้องถิ่นจากบทสนทนาของตัวละครในเรื่อง *Nights at the Circus* และ *Beloved* ซึ่งผู้ประพันธ์ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต้นแบบในการเขียน

เรื่อง *Nights at the Circus* เราจะเห็นบทสนทนาที่มีการตัดคำให้สั้นลงและรวบคำ ตามแบบอย่างการสนทนาในชีวิตประจำวันของคนอังกฤษ ที่ไม่ต้องการเน้นไวยากรณ์มากนัก เมื่อมีการใช้ภาษาคอคโคนี (Cockney) ผสมผสานกับการเขียนเลียนแบบวิธีการพูดอังกฤษสำเนียงแบบลอนดอน ผู้อ่านจึงต้องพยายามทำความเข้าใจกับบทสนทนามากยิ่งขึ้น เช่น ในตอนที่ ลิซซี คุยกับ เฟฟเวอร์ และขณะเดียวกันก็ให้สัมภาษณ์ วัลเซอร์ ไปด้วย จะเห็นวิธีการพูดของเธอ ดังนี้

'Who makes your frocks?' the reporter in Walser asked percipiently. Lizzie stopped in mid-stroke; her mistress's eyes burst open-whoosh! Like blue umbrellas.

'Nobody. I meself,' said Fevvers sharply. 'Liz helps.'

'But 'er 'ats we perchase from the best modistes,' asserted Lizzie suavely. 'We got some lovely 'ats in Paris, didn't we, darling? That leghorn, with the moss roses...'²⁹

ส่วนในเรื่อง *Beloved* ปรากฏลักษณะการใช้ภาษาพูดของคนผิวดำตลอดทั้งเรื่อง ภาษาที่พวกเขาใช้จะมีลักษณะที่เน้นการสื่อสารเท่านั้น ไม่ใส่ใจโครงสร้างทางภาษาและหลักไวยากรณ์ ซึ่งจะสังเกตได้จากการละกริยาช่วยในภาษาอังกฤษ หรือการนำกริยาช่วยเช่น is are was were do หรือ does มาใช้ในรูปแบบประโยคที่ผิดไวยากรณ์ นอกจากนั้น ยังมีการตัดคำให้สั้น เน้นเฉพาะใจความสำคัญที่ต้องการใช้สื่อความเท่านั้น ดังในบทสนทนาที่ พอล ดี พยายามซักถามเรื่องส่วนตัว และวัตถุประสงค์การมาปรากฏตัวของ บีเลฟต์

'Ain't you got no brothers or sisters?'

Beloved diddled her spoon but did not look at him.' I don't have nobody.'

²⁹ Angela Carter. *Nights at the Circus*. Ibid., p.19.

'What was you looking for when you came here?' he asked her....

'How'd you come ? Who brought you?'

'I walked here,' she said .' A long long, long, long way.

Nobody bring me. Nobody help me.'³⁰

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ยังมีการสร้างสีสันเฉพาะถิ่นด้วยการตั้งชื่อตัวละครตามความนิยม โดยให้ภาษาที่มีการเรียกขานกันอยู่จริงในท้องถิ่นนั้น ๆ ดังเช่น ชื่อ ออเรเลียโน เมกียาเดส เอสเตบัน คลารา เป็นชื่อในภาษาสเปน หรือชื่อ เมต้า วีอา ยีโอกอส เป็นชื่อในภาษากรีก และชื่อ ซาลิม นาลิการ์ ซาฟาร์ เป็นชื่อของคนอินเดีย ซึ่งการตั้งชื่อดังกล่าว สามารถช่วยให้ผู้อ่านคาดเดาที่มา หรือสัญชาติของตัวละครในเบื้องต้นได้

4.1.6) การใช้สัญลักษณ์

เนื่องจากนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์เน้นการเล่าเรื่องคล้ายๆ กับการเล่านิทาน หรือการเล่าเรื่องราวจากบันทึกส่วนตัวหรือบันทึกความทรงจำของตัวละคร ดังนั้นผู้ประพันธ์จึงไม่พยายามใส่น้ำเสียงหรือความคิดเห็นลงไปในเรื่องอย่างเด่นชัดเหมือนในนวนิยายสังคมนิยมทั่วไป การใช้สัญลักษณ์เพื่อให้เนื้อหามีความหมายแฝงเพื่อการตีความในระดับที่สูงขึ้นไปกว่าการอ่านเพื่อความบันเทิงนั้น จึงมีปรากฏอยู่บ้าง แต่ไม่จัดว่าเป็นหัวใจหลักในการนำเสนอ ทั้งนี้เนื่องจากนวนิยายแนวนี้ไม่ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากกลุ่มสัญลักษณ์นิยม (Symbolism) ดังนั้นการตีความเรื่องการใช้สัญลักษณ์ในนวนิยายจึงเป็นเรื่องของมุมมองเฉพาะบุคคล ที่สามารถจะมองแตกต่างกันออกไปได้หลากหลาย³¹

³⁰ Toni Morrison, *Beloved*, p.65.

³¹ มีหลายครั้งที่ผู้ประพันธ์ให้สัมภาษณ์ว่าพวกเขาไม่ได้ตั้งใจจะใส่สัญลักษณ์ที่ทำให้เกิดการตีความอย่างลึกซึ้งลงไปในตัวบทนวนิยาย แต่นักวิจารณ์หรือนักวรรณคดีพยายามตีความและสร้างกรอบในการศึกษาขึ้นมาเองอ่านตัวอย่างบทสัมภาษณ์การ์เซีย มาร์เกซ ทำยมนวนิยายแปล เรื่อง หนึ่งร้อยปีแห่งความโดดเดี่ยว แปลโดย ปณิธาน-ร จันเสน พิมพ์ครั้งแรก กันยายน 2529 โดยสำนักพิมพ์วิไล กรุงเทพฯ ๓ จำนวน 423 หน้า

จากการศึกษาพบข้อสังเกตว่า การสร้าง “ตัวละคร” ในนวนิยายแนวนี้ให้เป็นตัวแทน สิ่งใดสิ่งหนึ่งในสังคม ก็คือ การสร้างสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความเป็นมนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ กันได้มากที่สุดอีกวิธีหนึ่ง นอกจากนั้น ผู้ประพันธ์ยังสามารถสร้างบทสนทนาต่างๆ ตามที่ต้องการให้ตัวละครเหล่านั้นเป็นผู้พูด และถ่ายทอดความคิดดังกล่าวไปยังผู้อ่าน ในที่นี้ ตัวละครในนวนิยายที่นำมาศึกษาได้กลายเป็นสัญลักษณ์หรือตัวแทนของแนวความคิดต่างๆ กันหลายประการ ดังนี้

ก) ความต้องการอิสระและเสรีภาพทางความคิด

จะเห็นได้จากตัวละครที่มีปีกอย่าง เฟฟเวอร์ ใน *Nights at the Circus* ที่พยายามกางปีกทดลองบินหลายต่อหลายครั้ง และถึงแม้ว่าจะบินได้ไม่สูงนักแต่เธอก็มีความรู้สึกดีที่ได้บิน “ปีก” และ “การหัดบิน” ของเธอก็คือความต้องการอิสระที่จะหลุดออกจากกรอบของสังคม

ข) ความต้องการอำนาจ

การที่คลาราใน *The House of the Spirits* มีอำนาจจิตสามารถทำนายเหตุการณ์อนาคตล่วงหน้าได้ หรือ ตีต้าใน *Like Water for Chocolate* มีความสามารถในการใช้อาหารเป็นอาวุธต่อสู้และปกป้องตนเอง และอูร์ซูลา ใน *One Hundred Years of Solitude* สามารถควบคุมความเป็นไปภายในบ้านบูเอนดิยาให้เป็นระเบียบเรียบร้อย นับเป็นการสะท้อนให้เห็นความต้องการสร้างอำนาจของผู้หญิงในสังคม แต่เนื่องจากในสังคมจริง เพศหญิงต้องตกอยู่ภายใต้สภาวะถูกจำกัดลำดับให้เป็นเพศที่สองในสังคมอยู่เกือบตลอดเวลา ผู้ประพันธ์จึงสร้างให้ผู้หญิงมีอำนาจในโลกของนวนิยายเป็นการทดแทน

นอกจากนั้น เรายังได้เห็นภาพความต้องการอำนาจของเพศชายผ่านทางตัวละคร เช่น เอสเตบัน เข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง พันเอกออเรเลียโน บูเอนดิยา พยายามก่อสงครามนับครั้งไม่ถ้วน ซาลิม พยายามเล่าเรื่องราวต่างๆ บังคับให้เรื่องราวในประวัติศาสตร์เป็นไปตามที่ตนเองต้องการ ซึ่งเป็นความต้องการอำนาจในลักษณะที่มีความรุนแรง และต้องใช้กำลังเข้าต่อสู้ อันเป็นลักษณะที่ตรงกันข้ามกับความต้องการของเพศหญิง

ค) ภาพมายาในสังคมสมัยใหม่

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่า นวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับความจริงและความหลงในโลกว่า แท้ที่จริงแล้ว โลกทั้งสองอาจจะซ้อนทับกันอยู่หรืออาจจะเป็นโลกใบเดียวกันก็ได้ ดังนั้น การสร้างตัวละคร เช่น มิกนอน ที่แสดงตัวว่าเป็นวิญญาณของคนที่ยาไปแล้วและกลับมาเยี่ยมญาติ หรือ บัฟไฟ ที่สวมหน้ากากตัวตลกอยู่ตลอดเวลาขึ้นมา จึงเป็นการวิพากษ์วิจารณ์สังคมว่า ขณะนี้เรากำลังถูกสังคมสมัยใหม่ครอบงำ จนทำให้ต้องพยายามสร้างภาพตามกรอบที่สังคมกำหนดและละเลยตัวตนที่แท้จริงของตนเองไป

4.2 ลักษณะเฉพาะด้านเนื้อหา : สังคมนิยมวิจารณ์สังคม

จากการศึกษา พบว่าความเป็นสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ของนวนิยายแนวนี้ มีแก่นแท้อยู่ที่เนื้อหาในการนำเสนอที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อมายังผู้อ่าน อันได้แก่ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเมือง สังคมและแนวคิดร่วมสมัย โดยผ่านทางตัวละคร การที่ผู้อ่านได้เห็นความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของตัวละครนั้น นัยหนึ่งก็คือ ความพยายามที่จะสร้างให้ความเกี่ยวพันกันของตัวละครที่เป็นปัจเจกบุคคลเหล่านั้น กลายเป็นตัวแทนที่สามารถบอกเล่าประวัติศาสตร์สังคมและวิวัฒนาการของชุมชนมนุษย์ ที่ต้องประสบชะตากรรมในลักษณะแตกต่างกันออกไป ในส่วนของการศึกษาเนื้อหาของนวนิยายที่มีความเป็นสังคมนิยมวิจารณ์สังคม จึงได้แบ่งประเด็นศึกษาออกเป็น 2 หัวข้อ คือ การวิจารณ์สังคม และ ประวัติศาสตร์สังคม ที่ปรากฏอยู่ในเรื่อง

4.2.1 การวิจารณ์สังคม

เนื้อหาที่เป็นสังคมนิยมในนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์นั้น เกิดจากความต้องการของผู้ประพันธ์ที่จะวิพากษ์วิจารณ์สังคมและสะท้อนแนวความคิดร่วมสมัยที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมในช่วงหนึ่งๆ มายังผู้อ่าน ส่วนใหญ่ผู้ประพันธ์แนวจะพยายามนำเสนอมุมมองเรื่องความวุ่นวายทางด้านการเมืองและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ประชาชนในบ้านเกิดเมืองนอนของพวกเขาต้องเผชิญหน้าอยู่ หรืออาจเป็นการบอกเล่าผลพวงจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดจากการรุกรานของประเทศมหาอำนาจ จนบางครั้งนวนิยายกลุ่มนี้ได้ถูกจัดรวมเข้าไว้ในกลุ่มนวนิยายหลังการเป็นอาณานิคมด้วย

การที่ผู้ประพันธ์พยายามสะท้อนลักษณะเด่นของแต่ละสังคมออกมา นับว่าเป็นการบอกเล่าปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ในสังคมลาตินอเมริกามีปัญหาการเมืองเป็นปัญหาหลัก ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตประชาชนเป็นจำนวนมาก คนลาตินอเมริกันหรือแม้แต่ในประเทศโลกที่สามมักจะถูกมองว่าลืมเรื่องราวในประวัติศาสตร์และเหตุการณ์ทางการเมืองอย่างง่ายดาย อีกทั้งยังไม่พยายามเรียนรู้อดีต ชีวิตจึงยังคงวนเวียนอยู่ในวัฏจักรทางการเมืองแบบเดิม และไม่มีผู้นำทางความคิดที่กล้าเปลี่ยนแปลงสังคม ผู้คนจึงมีชีวิตอยู่อย่างสิ้นหวัง และเปราะบางกับสภาพที่ต้องเผชิญอยู่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัญหาดังกล่าวอาจสังเกตได้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใน *One Hundred Years of Solitude* และ *The House of the Spirits* เป็นต้น ส่วนในสังคมยุโรปกลับไม่มีการนำเสนอปัญหาการเมืองอย่างเด่นชัด ทั้งนี้เนื่องจากระบบทางการเมืองในภูมิภาคนี้มีความเข้มแข็งมากกว่าในประเทศโลกที่สาม ดังนั้น ผู้คนจึงหันไปให้ความสำคัญกับเรื่องความเป็นปัจเจกบุคคลและแสวงหาความหมายที่แท้จริงของความเป็นมนุษย์แทน มีความต้องการหลุดพ้นออกจากกรอบที่สังคมกำหนด เนื่องจากพวกเขาเริ่มเปราะบางกับวิถีชีวิตที่มีมาแต่เดิม ดังจะเห็นได้จากเรื่อง *Nights at the Circus* ของคาร์เตอร์

การวิจารณ์การเมืองและการแสวงหาอำนาจของกลุ่มบุคคล มีปรากฏอยู่ในนวนิยายเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* *The House of the Spirits* และ *The Mule's Foal* อย่างเด่นชัดโดยที่ผู้ประพันธ์สร้างเหตุการณ์ทางการเมืองที่คล้ายคลึงกับเหตุการณ์จริงที่พวกเขาได้มีส่วนร่วม หรือรับรู้มา แล้วสอดแทรกไว้ในนวนิยายอย่างกลมกลืน

ในเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* การประชาชนชาวมาคอนโดตกอยู่ในวังวนของความดัมเหลว และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของตนได้ ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากปัญหาการเมืองที่พวกเขาประสบอยู่ การขยายตัวของชุมชนเมืองมาคอนโดนำมาซึ่งความเจริญ แต่ก็สร้างปัญหา เนื่องจากได้มีการนำแนวความคิดใหม่ๆ ทางการเมืองเข้ามาด้วย ผู้คนมาคอนโดแบ่งออกเป็นฝ่ายขวาและฝ่ายซ้าย มีการต่อสู้หักล้างทางความคิด ซึ่งนำไปสู่ความวุ่นวายและการปฏิวัติ ในที่สุดแล้ว ก็เกิดสงครามครั้งแล้วครั้งเล่า ดังจะเห็นได้จากการที่พันเอกออเรเลียโน บูเอนเดีย ต้องเข้าร่วมสงครามและก่อการกบฏถึง 32 ครั้ง จนผู้คนเริ่มเคยชินและมองว่าการใช้ความรุนแรงตัดสินปัญหาเป็นเรื่องปกติ แต่เมื่อเกิดการต่อสู้ระหว่างพลเรือนและฝ่ายทหารโดยที่ฝ่ายพลเรือนไม่เคย

ชนะเลย ความเปื้อน่ายท้อแท้จึงก่อตัวขึ้น จนในที่สุดผู้คนก็เริ่มอพยพหนี ปล่อยให้เมืองมาคอนโดกลายเป็นเมืองร้าง ดังที่ปรากฏในตอนท้ายเรื่อง การเสนอเรื่องราวในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นการวิจารณ์ความสั่นคลอนเรื่องความเชื่อทางการเมืองที่ผู้ประพันธ์มีต่อการเมืองในประเทศของเขา และในขณะเดียวกันก็เสนอแนะทางออกที่น่าหดหู่ว่า หากผู้คนไม่สามารถโค่นล้มอำนาจผู้นำเผด็จการได้ ก็อาจจะต้องอพยพออกจากดินแดนนั้นๆ เสีย เพื่อไปแสวงหาชีวิตใหม่ที่ดีขึ้น ดังที่ การ์เซีย มาร์เกซ ซึ่งต่อต้านระบอบเผด็จการในประเทศโคลัมเบีย และประเทศอื่น ๆ ในแถบลาตินอเมริกา ตัดสินใจเดินทางออกไปใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศหลายสิบปี³²

ในเรื่อง *The House of the Spirits* แนวความคิดเรื่องการเมืองและอำนาจได้รับการถ่ายทอดออกมาผ่านสายตาของคลารา ที่มองเห็นว่าส่วนหนึ่งของผู้ที่เข้าร่วมพรรคการเมืองก็คือพวกที่ต้องการปกป้องผลประโยชน์ทางการเงินของตนเอง ในช่วงที่สามีของเธอพยายามสมัครเป็นผู้แทนในสถานนั้น ผู้อ่านจะเห็นการแบ่งกลุ่มความคิดออกเป็นฝ่ายขวาและฝ่ายซ้ายอย่างชัดเจน และในช่วงที่รัฐบาลทหารเข้ามามีอำนาจนั้น บลังกาซึ่งรักอยู่กับเปโดรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประท้วงและการปฏิวัติก็ถูกจับกุมตัวไปด้วย สภาพของเธอที่ได้รับความทุกข์ทรมาน และในขณะเดียวกันก็มองเห็นผู้หญิงถูกกดขี่ข่มขืน ชายฉกรรจ์ที่ต่อต้านรัฐบาลถูกฆ่าตายและถูกจับกุมเป็นจำนวนมาก สะท้อนให้ผู้อ่านเห็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากความผันผวนทางการเมือง การแก้ปัญหาด้วยความรุนแรงในนวนิยาย ไม่ว่าจะเป็นการใช้ปืนยิงกราดเข้าใส่ฝูงชน การปล้นสดมภ์ การประท้วง การข่มขืนกดขี่ผู้หญิงที่ไม่มีทางสู้ ล้วนแล้วแต่เป็นภาพที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์สังคมมนุษย์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นวิสัยทัศน์การแก้ปัญหาของผู้นำประเทศหรือผู้ที่กุมอำนาจในแต่ละสังคมว่า เมื่อเกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นกลุ่มคนเหล่านี้จะตัดสินใจปัญหาที่ปลายเหตุและพยายามกวาดล้างกลุ่มคนที่มีความคิดแตกต่างออกไปด้วยวิธีการรุนแรง นำมาซึ่งความสูญเสียใหญ่หลวงทั้งทางกายภาพและทางด้านจิตใจแก่คนในสังคม

การเมืองใน *The Mule's Foal* มีความคล้ายคลึงกับเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* ในแง่ที่ว่า ในตอนแรกชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเล็กในชุมชนกรีกโบราณนั้น มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย แต่เมื่อกลุ่ม *The League of Good Men* เข้ามาในหมู่บ้าน แนวคิดเรื่องการเมืองและ

³² อ่านเพิ่มเติมใน Michael Bell, *Gabriel Garcia Marquez : Solitude and Solidarity* (Hong Kong : The Macmillan Press, 1993), pp. 6-10.

การแสดงอำนาจก็ค่อย ๆ ปรากฏออกมา กลุ่มคนเหล่านี้พยายามเข้ามาควบคุมการดำรงชีวิตของชาวบ้าน และในขณะเดียวกันก็ปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของตนเองด้วย จนในที่สุดชาวเมืองก็พยายามประท้วงและเกิดความขัดแย้งกันในสังคมขึ้น

นอกจากประเด็นทางการเมืองแล้ว ผู้ประพันธ์นวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ยังพยายามเสนอให้ผู้อ่านเห็นปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ และมีความพยายามเรียกร่องลึงทิสตรีโดยใช้นวนิยายเป็นอาวุธในการต่อสู้ บทบาทของผู้หญิงในโลกแห่งความเป็นจริงมักจะถูกจัดวางไว้ตามความพอใจของเพศชายที่มีอำนาจมากกว่า แต่ในโลกของนวนิยาย ผู้หญิงสามารถแสดงความเป็นผู้นำและมีอำนาจที่จะควบคุมผู้ชายได้ ตัวละครเอกหญิงในนวนิยายแนวนี้ส่วนใหญ่จึงจัดเป็นผู้หญิงในอุดมคติที่มีความเป็นอิสระทางความคิด และสามารถก้าวขึ้นมาแสดงอำนาจได้เท่าเทียมกับเพศชาย หรือไม่เช่นนั้นก็เป็นผู้ที่มีจิตใจที่เข้มแข็งและสามารถยืนหยัดอยู่ได้ท่ามกลางสภาพบังคับและการกดขี่ทางเพศ เป็นต้น

เรื่อง *Beloved* และ *Like Water for Chocolate* ที่นำมาศึกษา จะเห็นว่าผู้ประพันธ์มีการวิจารณ์บทบาทและสถานภาพของผู้หญิงในสังคมอย่างเด่นชัด เรื่อง *Beloved* ผู้หญิงผิวดำมีสถานภาพตกต่ำมาก เพราะนอกจากจะต้องแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นเพศที่สองในสังคมของคนดำแล้ว พวกเธอยังต้องยอมรับการถูกกดขี่จากคนขาวด้วย การตีแผ่ความรู้สึกนึกคิดของผู้หญิงที่อยู่ในสังคมทาส ทำให้ผู้อ่านเห็นความไม่ยุติธรรมที่เกิดขึ้น ทาสหญิงมักจะถูกนายทาสข่มขืน และลูกทาสที่เกิดมาก็จะถูกเหยียดหยาม เมื่อใดก็ตามที่พวกเธอพยายามหนีก็จะถูกลงโทษอย่างรุนแรง และแม้ว่าในระยะหลังที่มีการยกเลิกระบบทาสไปแล้ว ผู้หญิงผิวดำก็ยังไม่สามารถใช้ชีวิตในระดับที่เท่าเทียมกันกับคนขาวได้ จะเห็นได้จากพวกเธอยังต้องรับจ้างทำงานในไร่ หรือเป็นพี่เลี้ยงเด็ก ในขณะที่ผู้หญิงผิวขาวมีชีวิตที่สุขสบาย และแม้แต่คนขาวที่การศึกษาไม่สูงมากนัก ก็ยังสามารถสมัครงานเป็นเสมียนในสำนักงานได้ ส่วนในเรื่อง *Like Water for Chocolate* ผู้หญิงลาตินยังคงตกอยู่ในสถานะที่ถูกกดขี่ ทั้งนี้จะเห็นได้จากตัวอย่างเช่น การที่พวกเธอจะต้องอยู่กับบ้าน และมีชีวิตอยู่ในสังคมแคบ ๆ การถูกบังคับให้ต้องแต่งงานตามใจบิดามารดา ทำให้ผู้หญิงเหล่านั้น ไม่กล้าที่จะแสดงความรักออกมาอย่างเปิดเผย และปล่อยให้การแต่งงานเป็นเรื่องของหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อคนในครอบครัว ไม่ใช่เพื่อความรัก เมื่อใดก็ตามที่พวกเธอพยายามแหวกจารีตที่เคยปฏิบัติกันมาก็จะถูกสังคมประณาม และได้รับการปฏิบัติอย่างเฉยชาจากคนในครอบครัว เป็นต้น

นอกจากการวิจารณ์สังคมในประเด็นดังกล่าว นักประพันธ์นวนิยายแนวนี้ยังเสนอความคิดที่แสดงให้เห็นว่า สังคมสมัยใหม่เป็นสังคมที่ไม่มีแก่น ผู้คนขาดความเป็นตัวของตัวเองและถูกรอบงำจากสิ่งที่สังคมส่วนใหญ่สร้างกรอบเอาไว้ ในเรื่อง *Nights at the Circus* มีการสะท้อนความคิดที่ว่ามนุษย์ต้องการหลุดพ้นจากกรอบของสังคม เนื่องจากมองเห็นว่ามาตรฐานที่สังคมกำหนดขึ้นมาตัดลิดความถูกต้อง และความดีความชั่ว อาจจะไม่ใช่การกำหนดที่ถูกต้องเสมอไป การที่ตัวละครสัมผัสได้ถึงการขาดอิสระทั้งทางความคิดและการกระทำทำให้พวกเขาเหล่านั้นเริ่มไม่มีความสุข และแสวงหาหนทางหลุดพ้น โดยการแสดงพฤติกรรมประหลาดต่างๆ ออกมา นอกจากนั้น ยังมีการตั้งคำถามว่าอะไรคือความจริงแท้ และอะไรคือมายาในชีวิตด้วย

4.2.2 ประวัติศาสตร์สังคม

เนื่องจากนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ มีพื้นฐานมาจากการนำแนวความคิดของคาร์ล ยุงเรื่องสำนึกร่วมของมนุษยชาติมาใช้ ดังนั้น นวนิยายจึงทำหน้าที่บอกเล่า ประวัติศาสตร์ของสังคมให้ผู้อ่านได้รับรู้ด้วย ในขณะที่เราอ่านนวนิยายแนวนี้ นอกจากจะได้รับความสนุกสนานที่ตัวละครแสดงพฤติกรรมแปลกประหลาดแล้ว ยังให้ความรู้สึกว่ากำลังติดตามอ่านประวัติศาสตร์ของครอบครัว และสังคมมนุษย์ด้วย

ตัวละครที่ถูกสร้างขึ้นมานั้น นอกจากจะบอกเล่าเรื่องราวที่คล้ายกับประวัติส่วนตัวของพวกเขาแล้ว ยังเป็นตัวแทนของคนในสังคมส่วนรวมด้วย การใช้ชีวิตที่ต้องเกี่ยวพันกับคนอื่นๆ ในสังคมช่วงชีวิตหนึ่งๆ ทำให้ผู้อ่านได้เรียนรู้พัฒนาการการก่อร่างสร้างตัวของชุมชน และสังคม ในหลายชั่วอายุคน การที่ตัวละครมีชีวิตอยู่เพื่อมองความเปลี่ยนแปลงจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง จึงเป็นการบอกเล่าประวัติศาสตร์ของสังคมมนุษย์ ที่มีทั้งความเจริญรุ่งเรืองและความเสื่อมถอย หมุนวนอยู่เป็นวัฏจักร นั่นเอง

ในเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* อูร์ซูลา มีชีวิตถึงห้าชั่วคน ทั้งนี้เพื่อสังเกตการณ์ความเปลี่ยนแปลงของชุมชนชาวมาคอนโดที่เธอกับสามีร่วมกันสร้างบ้านแปลงเมืองมาตั้งแต่ยุคบุกเบิก รวมทั้งเล่าเรื่องราวความเป็นไปในตระกูลของเธอเองด้วย ในขณะที่อูร์ซูลา คือ ตัวแทนของผู้หญิงลาตินที่อยู่กับบ้านและสร้างสังคมของตนเองขึ้นมา โฆเซ อาคาดีโอ ก็คือตัวแทน

ของผู้ชายลาตินอเมริกา ที่มีความทะเยอทะยาน เพื่อฝัน ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคม แต่ไม่สามารถดึงความรู้ที่มีอยู่ออกมาใช้ได้ ชีวิตจึงประสบกับความล้มเหลวโดยที่ไม่สามารถสร้างความฝันของตนเองให้สำเร็จขึ้นมาได้ ลักษณะความล้มเหลวในการต่อสู้ทางการเมืองได้แสดงออกมาในรูปของการปฏิวัติที่ไม่เคยประสบความสำเร็จเลยของ พันเอกออเรเลียโน บูเอนดिया ซึ่งเขาก็คือตัวแทนของคนในสังคมที่ไม่เคยเรียนรู้ประวัติศาสตร์หรือพยายามแก้ไขส่วนที่บกพร่องนั้นเลย เมื่อเป็นเช่นนั้น สังคมจึงวนอยู่ในวัฏจักรเหตุการณ์ที่เคยเกิดซ้ำแล้วซ้ำทั้งๆ ที่เวลาล่วงเลยมาร้อยกว่าปี

ในเรื่อง *The House of the Spirits* คลารา กลายเป็นตัวแทนความเชื่อของคนลาตินที่เกี่ยวพันกับวิญญาณบรรพบุรุษ การที่วิญญาณของคนที่ตายไปแล้วยังคงอยู่และสามารถติดต่อกับเธอได้ ก็มาจากพื้นฐานความเชื่อที่ว่า เมื่อคนในครอบครัวเสียชีวิตไปแล้ว จิตวิญญาณจะยังคงอยู่เพื่อดูแลลูกหลานในรุ่นต่อๆ ไป บ้านหลังหนึ่งที่ได้เต็มไปด้วยวิญญาณ ก็คือบ้านที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่แฝงด้วยความรักและความเข้าใจระหว่างกันของคนในครอบครัว ผ่านประสบการณ์ทั้งที่เจ็บปวดและสมหวังมาหลายต่อหลายรุ่น ส่วนการที่ตัวละคร เช่น เอสเตบัน และ เปโดร เข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง สามารถสะท้อนให้เห็นได้ว่า วิถีชีวิตและความเปลี่ยนแปลงของคนในสังคมลาตินอเมริกาถูกผูกติดอยู่กับระบบการเมืองอย่างแยกไม่ออก

เรื่อง *Like Water for Chocolate* แสดงให้เห็นความเชื่อดั้งเดิมของคนลาตินซึ่งแฝงอยู่ในระบบครอบครัว นั่นก็คือ การที่ลูกผู้หญิงต้องดูแลพ่อแม่ และเมื่อจะแต่งงานจะต้องมีการจัดงานตามลำดับ การที่ติด้าไม่สามารถแต่งงานกับเปโดรได้ ก็เนื่องมาจากต้องอยู่ดูแลแม่ ตามความเชื่อที่สืบทอดมาในตระกูล รวมทั้งการที่เธอเป็นน้องคนเล็กจึงต้องรอให้พี่สาวแต่งงานไปก่อน การที่ติด้าต่อสู้เพื่อความรัก สะท้อนให้เห็นว่า สังคมลาตินกำลังจะกลายเป็นสังคมที่ปราศจากความรัก ผู้คนแต่งงานกันจากความเหมาะสม และการตัดสินใจของผู้ปกครอง ลูกผู้หญิงแทบจะไม่มีสิทธิแสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวได้เลย นอกจากนั้น เรายังได้เรียนรู้จากพฤติกรรมของ มามา เอลเอนาว่า ความเชื่อในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมนั้น โดยเฉพาะกับคนรุ่นเก่า ยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้ สังเกตจากที่เธอไม่ยอมเปลี่ยนแปลงความคิดที่จะเก็บติด้าไว้ในครัวจนตาย ถึงแม้ในตอนที่มา มา เอลเอนา เสียชีวิตไปแล้ว วิญญาณของเธอก็ยังคงแสดงความมุ่งมั่นในความเชื่อดังกล่าวอยู่ การที่ติด้าได้รับอิสระเมื่อมา มา เอลเอนา ตายไปแล้ว สะท้อนให้ผู้อ่านเข้าใจว่า สังคมลาตินจะเปลี่ยนแปลงได้ก็ต่อเมื่อหมดยุคของคนรุ่นเก่า นั่นเอง

การเล่าเรื่องราวของ ซีธ ใน *Beloved* ผู้ประพันธ์ไม่ได้ต้องการสื่อสารกับผู้อ่านเพียงว่า ตัวละครได้รับความเจ็บช้ำจากการถูกกดขี่อย่างไร ถ้า ซีธ คือตัวแทนของผู้หญิงผิวดำที่เคยเป็นทาสอยู่ในสังคมอเมริกัน สิ่งที่เราได้เรียนรู้ก็คือ ประวัติศาสตร์สังคมในช่วงหลังสงครามกลางเมืองที่พวกทาสพยายามหาทางเป็นอิสระจากการปกครองของคนขาว ความไม่เป็นธรรมและการกดขี่ข่มเหงทางเพศ ไม่เพียงแต่ได้สร้างบาดแผลให้กับ ซีธ เท่านั้น แต่ยังหมายถึงบาดแผลที่ทาสและคนผิวดำทั่วทั้งอเมริกาในสมัยได้รับอีกด้วย แม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานเพียงใด บาดแผลนี้ก็จะยังคงปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์ของมวลมนุษยชาติ

เรื่อง *Midnight's Children* ชาลีม และเด็ก ๆ อีกหนึ่งพันคนที่เกิดตอนเที่ยงคืนวันประกาศอิสรภาพของประเทศอินเดีย กลายเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ในประเทศ ที่พยายามแสวงหาความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง อีกทั้งพยายามจะแสดงความสามารถของตนเองออกมา ช่วงที่อินเดียได้รับอิสรภาพจากประเทศอังกฤษนั้น คนในสังคมยังคงไม่รู้ทิศทางและความต้องการของตนเองว่าจะต้องดำเนินชีวิตไปในรูปแบบใด ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการตกอยู่ใต้อาณานิคมมานาน และมีช่วงเวลาที่ถูกครอบงำทางความคิด จนเมื่อได้รับอิสรภาพแล้ว ประชาชนก็ยังคงต้องการผู้นำที่จะบอกว่าพวกเขาต้องทำอะไรในชีวิตอยู่ สิ่งหนึ่งที่เราได้เรียนรู้เพิ่มเติมจากเรื่องก็คือ ความสำคัญของการศึกษา การที่คนอินเดียเริ่มได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยผลักดันให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง อาดัม คุณปู่ของชาลีม ซึ่งได้รับการศึกษามาจากต่างประเทศก็เป็นตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นความแตกต่างด้านความคิดที่มีอยู่ในสังคมอินเดีย แม้ว่าครอบครัวของอาดัมจะเป็นมุสลิมที่เคร่งครัด ตัวเขากลับไม่สามารถที่จะยอมรับความเชื่อมหายต่าง ๆ ทางศาสนาได้ ทั้งนี้เนื่องจากระบบการศึกษาในยุโรป ทำให้เขาหันมาเชื่อในความคิดของตนเองมากกว่าที่จะยอมตกอยู่ภายใต้กรอบของสังคม

จากการศึกษาลักษณะเฉพาะของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ในบทที่ 4 อาจสรุปได้ว่าในนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์มีการผสมผสานกลวิธีที่เน้นความมหัศจรรย์ในเรื่องราวและการนำเสนอ ก็เพื่อนำผู้อ่านไปสู่แก่นแท้ของนวนิยายคือความเป็นสังคมนิยมในเนื้อหา ซึ่งผู้ประพันธ์ต้องการสะท้อนภาพการเมือง สังคม และแนวความคิดร่วมสมัยมายังผู้อ่าน การนำเสนอแก่นเรื่องดังกล่าว นับว่าเป็นการสะท้อนภาพสังคมมนุษย์และการดำรงชีวิตของคนในสังคมโดยรวมช่วงใดช่วงหนึ่งออกมา นอกจากนั้น ลักษณะแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ ยังเป็นกลวิธีที่นำไปสู่การตั้งคำถาม

ถ้ามถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ อสาระในการดำเนินชีวิต และความจริงหรือความลงใน
สังคมศตวรรษที่ 20 ด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สิ่งที่ได้ศึกษาเรื่องกำเนิดและพัฒนาการของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์มาตั้งแต่ต้นพบว่า นวนิยายแนวนี้มีต้นกำเนิดมาจากผลงานทางศิลปะในประเทศเยอรมันนี้ตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1920 ในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นการพัฒนางานเขียนในแนวนี้ยังไม่เป็นรูปเป็นร่างมากนัก ทั้งนี้เนื่องจากนักศิลปะและนักคิดนักเขียนที่ชื่นชมผลงานของศิลปินในกลุ่มนี้ได้กระจัดกระจายตัวกันออกไปภายหลังจากการก้าวเข้ามาที่มีอำนาจของจอมเผด็จการฮิตเลอร์ในเยอรมนี จบจนถึงทศวรรษที่ 1960 คำว่า "Magical Realism" ก็เริ่มเป็นที่รู้จักขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากนักเขียนชาวลาตินอเมริกาได้นำเอาแนวคิดจากผลงานศิลปะมาผสมผสานเข้ากับงานเขียนจนสามารถหาทิศทางที่น่าสนใจให้กับงานเขียนสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ได้เป็นผลสำเร็จ ในปี ค.ศ.1967 กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ นักเขียนชาวโคลัมเบียได้นำเสนอผลงานเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* และเมื่อผลงานของเขาได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมในปี ค.ศ. 1982 ทั่วโลกก็เริ่มจับตามองเทคนิคการเขียนในแนวนี้จนมีผู้พยายามทดลองเขียนโดยใช้กลวิธีเช่นเดียวกับเขาในหลาย ๆ ประเทศ แม้ว่า การ์เซีย มาร์เกซ จะผู้คิดค้นวิธีการเขียนในแนวนี้เป็นคนแรก แต่เขาก็ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้ที่ทำให้นวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์เป็นที่รู้จักไปทั่วโลก และในที่สุดก็สามารถจัดตั้งเป็นกลุ่มแนวคิดทางวรรณกรรมกลุ่มใหม่ขึ้นมาอีกกลุ่มหนึ่ง

เมื่อพิจารณาแก่นแท้ของความเป็นนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ พบว่า นวนิยายมีองค์ประกอบหลัก 2 ประการ คือ ประการแรก " ความมหัศจรรย์ " ในการนำเสนอ และประการหลัง คือลักษณะ " สังคมนิยม " ในเนื้อหา ความมหัศจรรย์นั้นเกิดจากการนำเรื่องราวความเชื่อ ตำนาน ความแปลกประหลาด และปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติ เข้าสู่อดแทรกไว้ในเนื้อหา ซึ่งนับว่าเป็นการล้อขนบการเขียนนวนิยายสังคมนิยมทั่วไปในช่วงนอสมัยนิยม สำหรับเนื้อหาที่มีลักษณะ " สังคมนิยม " เกิดจากแนวคิดที่ผู้ประพันธ์ต้องการสะท้อนเรื่องราวของมนุษยชาติและสังคมโดยรวมให้ปรากฏแก่สายตาผู้อ่าน ดังนั้น เนื้อหาของนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์จึงเน้นที่เรื่องราวทางการเมือง สังคม และการสะท้อนแนวคิดร่วมสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดหลังนอสมัยนิยมที่ตั้งคำถามกับ " ความจริง " " ความไร้แก่นสาร " และ " มายา " ในชีวิตมนุษย์

ลักษณะเด่นของการเขียนแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์ที่ได้รับการกล่าวขวัญถึง ก็คือ การนำเอาโลกแห่งความเป็นจริงมาผสมผสานเข้ากับโลกแห่งความมหัศจรรย์ได้อย่างลงตัว ความ

มหัศจรรย์ที่ปรากฏในเรื่องนั้นเป็นเรื่องที่เราซึ่งเป็นผู้อ่านรู้สึกว่าจะไม่น่าจะเป็นไปได้หรือเป็นเรื่องเหลือเชื่อ แต่ในโลกของตัวละครนั้น พวกเขายอมรับตรรกะในเรื่องนี้ได้และไม่รู้สึกว่าเป็นเรื่องประหลาดแต่ประการใด วิธีการผสมผสานกันของโลกจริงและโลกดวงเช่นนี้นับเป็นการตั้งคำถามอย่างชาญฉลาดกับสรรพสิ่งและเหตุการณ์ต่างๆ ในโลกว่าแท้ที่แล้วความจริงกับมายาอาจจะเป็นเรื่องเดียวกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคนเท่านั้น

ในปัจจุบัน นวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์มีชื่อเสียงในฐานะที่เป็นนวนิยายสะท้อนการเมือง ประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมร่วมสมัยที่แฝงไปด้วยอารมณ์ขันและความไม่จริงจังในการนำเสนอ นอกจากนี้ยังมีการนำตำนาน เรื่องเล่า นิทานปรัมปรา และความเชื่อเฉพาะถิ่นเข้ามาสอดแทรกไว้ได้อย่างลงตัว การผสมผสานแนวความคิดอันหลากหลายเช่นนี้ ทำให้นวนิยายเล่มหนึ่งๆ มีอรรถรสและความเข้มข้นน่าติดตามเป็นอย่างยิ่ง

การนำเรื่องราวทางการเมืองที่มีเนื้อหาเข้มข้นและจริงจัง หรือเรื่องราวในการเรียกร้องความเป็นธรรมในสังคมมานำเสนอด้วยน้ำเสียงที่ราบเรียบ และผู้เขียนเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ นับเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้อ่านสามารถสร้างจินตนาการและสังเคราะห์เนื้อหาในสารที่นำเสนอได้อย่างอิสระ อีกทั้งยังเป็นการหลีกเลี่ยงหนีจากขนบการเขียนแบบสัจนิยมที่เริ่มซ้ำซากจำเจได้อย่างน่าสนใจ

ในการศึกษาทฤษฎีการประพันธ์ของนวนิยายแนวนี้พบว่า การสร้างโครงเรื่องมักจะเป็นเรื่องที่เน้นชีวิตความเป็นอยู่ของตัวละครหรือเรื่องราวชีวิตในสังคมและครอบครัวเป็นกรอบในการดำเนินเรื่อง แต่มีการสร้างโครงเรื่องรองที่มีเนื้อหาทางด้านการเมือง การเดินทางและความรักเข้ามาสอดแทรกอยู่ด้วย ในส่วนของการสร้างตัวละครนั้น นับว่าเป็นจุดเด่นสำคัญที่สุดของนวนิยาย เนื่องจากความมหัศจรรย์และแปลกใหม่เกิดจากพฤติกรรมอันแปลกประหลาดของตัวละครแทบทั้งสิ้น ตัวละครเด่น ๆ อาจจะมีลักษณะที่ไม่เหมือนมนุษย์ทั่วไป หรือมีความพิเศษหลาย ๆ ด้านที่ไม่อาจจะเป็นไปได้จริงในโลกมนุษย์ แต่ตัวละครเหล่านี้ก็สามารถจะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับตัวละครอื่น ๆ ที่มีความปกติทั่วไปได้ ฉากในนวนิยายแนวนี้ไม่ได้มีลักษณะเด่นที่สำคัญมากนักเนื่องจากเป็นฉากที่เราพบเห็นได้ทั่วไปในสังคม นอกจากลักษณะดังกล่าวแล้ว นวนิยายแนวนี้ยังเล่นกลกับเวลา กล่าวคือ สร้างเวลาให้มีความแปลกใหม่ไม่เป็นไปตามการเล่าเรื่องทั่วไปที่เน้นเหตุการณ์ตามลำดับเวลา ส่วนสิ่งหนึ่งที่เพิ่มเติมเข้ามาก็คือ การสร้างอารมณ์ขัน การสร้างสีสันเฉพาะถิ่น และการสร้างสัญลักษณ์ เพื่อเพิ่มสีสันให้กับงานเขียนและเพิ่มเอกลักษณ์ให้กับนวนิยายด้วย

อย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้เน้นเป็นการศึกษาเพื่อการจัดกลุ่มโครงสร้างและหา ลักษณะร่วมของงานเขียนนวนิยายสัจนิยมแนวมหัตศวรรย์เท่านั้น นวนิยายส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้ยังคงได้รับความนิยมอยู่ในต่างประเทศ ในประเทศไทยยังไม่พบว่าผู้แต่งนวนิยายสัจนิยมแนวมหัตศวรรย์ตีพิมพ์ออกมาเป็นรูปเล่ม แต่คาดว่าในอนาคตอันใกล้นี้ วงการวรรณกรรมไทยคงจะหัน มาสนใจทดลองงานเขียนในแนวนี้มากขึ้น ในอนาคต หากมีผู้สนใจจะศึกษาในเรื่องที่ใกล้เคียง กันนี้ การศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายสัจนิยมแนวมหัตศวรรย์ที่มีในประเทศไทยจึงน่าจะเป็นหัวข้อ ที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ฉันทน์ พระนาง." ความเป็นมาและเนื้อเรื่องย่อของ *One Hundred Years of Solitude*, " โลก
หนังสือ 6 (กุมภาพันธ์ 2526) : 40.

จิตราภรณ์. *รักซ้อน – ซ่อนรส*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรุงเทพ, 2539.

ธัญญา ประภาสะโนบล. รายงานวิจัยเรื่อง "สถานภาพสตรีของประเทศในทวีปเอเชีย อัฟริกา
และลาตินอเมริกา" (ม.ป.ท.), กรกฎาคม 2523.

ปณิธาน ร.จันเสน. *หนึ่งร้อยปีแห่งความโดดเดี่ยว*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิไล, 2533.

เอ็ม.เอช. เอบรามส์, *อธิบายศัพท์วรรณคดี*, แปลโดยทองสุก เกตุโรจน์. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2529.

ภาษาอังกฤษ

Allende, I. *The House of the Spirits*. 12th ed. London : Black Swan, 1996.

Angula , M. *Magic Realism: Social Context and Discourse*. New York : Garland
Publishing, Inc, 1995.

Arthur, K. " Interview with Peter Carey " Reprinted in *Australian Literature Study Guide*.
West Australia : Murdoch University Press, 1990.

Baker, S. "Clowning Wisely" *Magic Realism as a Form of Carnivalized Literature*.
AULLA XXIX Congress , University of Sydney (February 10th –14th ,1997)

Bell, M. Gabriel Garcia Marquez : Solitude and Solidarity. Hong Kong : Macmillian
Press, 1993.

Brooke-Rose, C. *A Rhetoric of the Unreal : Studies in narrative and structure,*
especially of the fantastic. Cambridge : Cambridge University Press, 1983.

Carter, A. *Nights at the Circus*. 2nd ed. London: Picador, 1984.

Cavaliero, G. *The Supernatural and English Fiction*. Oxford : Oxford University
Press, 1995.

- Chanady, A.B. *Magical Realism and the Fantastic : Resolved Versus Unresolved Antinomy*. London : Garland Publishing,1985.
- Cornwell, N. *The Literary Fantastic : From Gothic to Postmodernism* . London : Harvester Wheatsheaf, 1990.
- Epanomitis, F. *The Mule's Foal*. New South Wales : Allen & Unwin, 1993.
- Esquiueval , L. *Like Water for Chocolate*. 7th ed. London : Black Swan,1997.
- Guenther, I." Magical Realism ,New Objectivity, and the Arts during the Weimar Republic" *Magical Realism : Theory, History ,Community* .Ed. Zamora, Luis Parkinson .Durham : Duke University Press,1995 .
- Roh, F. *German Painting in the Twentieth Century*. Greenwich : New York Graphic Society,1968.
- Jackson, R. *Fantasy :The Literature of Subversion* . New York : Methuen & Co,1981.
- Johnson, Ian (28th March,1995). " On Marquez's One Hundred Years of Solitude" [on-line]. Available [http :// Beseen.com / hc-index.html](http://Beseen.com/hc-index.html) (2000, April 11)
- Marquez, G.G. *One Hundred Years of Solitude*. 2nd ed. London: Picador, 1978.
- Marquez, G.G. (8th December 1982) . *The Solitude of Latin America* [on- line]. Available [http // www. Noble Lectures – Litature 1982-2.html](http://www.NobleLectures-Litature1982-2.html) (2000, June 16)
- Martin, G." On 'Magical' and Social Realism in Garcia Marquez." *McGuirk and Cardwell*. (n.p.),1987.
- Martin, G. *Journeys through the Labyrinth : Latin American Fiction in the Twentieth Century* . New York : Verso,1989. .
- Menton, S. *Magic Realism Rediscovered,1918-1981*.Philadelphia : Associated University Presses,1983.
- Morrison, Toni. *Beloved*. New York : Alfred A. Knopf,1987.
- Rabkin , E. S. *The Fantastic in Literature* . Princeton : University Press , 1976.
- Rowe, W." Magical Realism " *Encyclopedia of Latin American Literature*. ed. Verity Smith. Chicago : Fitzroy Dearborn Publisher,1997.
- Rushdie, S. *Midnight Children*. 2nd ed. London : Picador,1982.
- Slemon, S. " Magic Realism as Postcolonial Discourse," *Magical Realism: Theory, History, Community*, eds. Lois Parkinson Zamora and Wandy B. Faris. London: Duke University Press, 1995.

- Standish, P., ed. *Dictionary of Twentieth Century Culture : Hispanic Culture of South America*. Detroit MI : Gale Research , 1995.
- Suarez-Murias, M. C. ed. *Essay on Hispanic Literature – Ensayos de Literatura Hispana : A Bilingual Anthology* . Washington , D.C : University Press of America, 1982.
- Todorov ,T. *The Fantastic : A structural approach to a literary genre*, tran. Richard Howards. Cleveland and London : Case Western Reserve,1973 .
- Tymn, M. B. *Fantasy Literature: A Core Collection and Reference Guide* .New York : R.R.bower Company,1979.
- Wood, M. " Review of One Hundred Years of Solitude." *Critical Essays on Gabriel Garcia Marquez*. McMurray, George R., ed. Boston : G.K. Hall,1987.
- Wellek, R. and Austin Warren. *Theory of Literature* , 3rd ed. Orlando : Harcourt Brace and company, 1970.
- Williams, R. L. *Gabriel Garcia Marquez*. Boston : Twayne,1984.
- Williamson, E. " Magical Realism and the Theme of Incest in One Hundred Years of Solitude. *McGuirk and Cardwell*.(n.p.), 1987.
- Wilson, R. *Magic Realism : An Anthology*, ed. Geoff Handcock.. *Quarry* 32.2 1983.
- Zamora ,L.P. and Wendy B. Faris, eds. *Magical Realism : Theory, History, Community*. London: Duke University Press,1995.

ภาพประกอบ

[http:// www.allwall.com/asp/sp-asp/-/NV-253F23-A25/PD--10008496/S2--2/posters.html](http://www.allwall.com/asp/sp-asp/-/NV-253F23-A25/PD--10008496/S2--2/posters.html)
<http://innervision.tripod.com>

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ประวัติและงานสำคัญของนักประพันธ์นวนิยายสัจนิยมแนวมหัศจรรย์

ประวัติและงานประพันธ์ของ กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ (Gabriel Garcia Marquez)

กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ เป็นนักหนังสือพิมพ์ นักเขียนนวนิยายและเรื่องสั้นชาวลาตินอเมริกา งานเขียนของเขาเป็นการผสมผสานเนื้อหาแบบแฟนตาซี เข้ากับมายาคติ และความเป็นจริง การ์เซีย มาร์เกซ เกิดใน Aracataca ประเทศโคลัมเบีย เข้าศึกษาวิชากฎหมายและวารสารศาสตร์ใน The Nation University ใน Bogota และ The University of Cartagena ตามลำดับ หลังจากจบการศึกษาเขาได้ทำงานเป็นนักหนังสือพิมพ์ในเมืองต่างๆ ทั้งในลาตินอเมริกาและยุโรป ในทศวรรษที่ 1960 การ์เซีย มาร์เกซ ได้ทำงานเป็นนักเขียนบท นักหนังสือพิมพ์อยู่ใน Mexico City จากนั้นเขาได้ย้ายไปมาๆระหว่าง Barcelona และ Mexico จนในปี 1982 เขาได้ย้ายกลับไปอยู่ที่โคลัมเบีย

การ์เซีย มาร์เกซ มีผลงานมากมาย ที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดคือ *One Hundred Years of Solitude* ได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรม ปี 1982

ประวัติและงานประพันธ์ของ แองเจลา (โอลีฟ) คาร์เตอร์ (Angela (Olive) Carter)

แองเจลา (โอลีฟ) คาร์เตอร์ เป็นนักเขียน นักหนังสือพิมพ์ นักวิจารณ์ชาวอังกฤษ ที่นำเสนองานเขียนในแนว Magic Realism ผสมผสานไปกับแนว Gothic เรื่องราวทางเพศและความรุนแรง รวมไปถึงแนวคิด Feminist Carter เกิดที่ Eastbourne ใน Sussex ในครอบครัวนักหนังสือพิมพ์ ในระหว่างสงครามเธอได้ย้ายไปอยู่กับญาติที่ South Yorkshire และได้แต่งงานตอนอายุได้ 20 ปี ก่อนที่เธอจะเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย Bristol หลังจากจบการศึกษาเธอได้ตั้งรกรากที่นั่นและเริ่มอาชีพนักเขียน นวนิยายเรื่องแรกของ คาร์เตอร์ คือ *Shadow Dance* (1966) ต่อมาคือ *The Magic Toyshop* (1967) ซึ่งนวนิยายเรื่องนี้ได้รับรางวัล The Jon Llwellyn Rhys Prize ด้วย

คาร์เตอร์ เสียชีวิตเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 1992 ใน London

ประวัติและงานประพันธ์ของ โทนี มอริสัน (Toni Morrison)

โทนี มอริสัน มีชื่อจริงตามกำเนิดว่า Chioe Anthony Wofford เกิดในเมือง Lorain รัฐโอไฮโอ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1931 เป็นอาจารย์สอนมหาวิทยาลัย นักเขียนและนักหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียง ในวัยเด็กได้รับการเลี้ยงดูเป็นอย่างดี แต่เนื่องจากเธอเกิดในครอบครัวที่มีเชื้อสายคนผิวดำแอฟริกัน - อเมริกัน ทำให้ต้องย้ายที่อยู่เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการเหยียดสีผิวหลายครั้ง ปี 1949 มอริสัน เข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัย Howard ใน Washington, D.C. และศึกษาต่อปริญญาโทที่มหาวิทยาลัย Cornell ใน Ithaca เมือง New York มอริสันแต่งงานกับ Harold Morrison 6 ปีก่อนที่จะเกิดการหย่าร้าง ในขณะที่ใช้เวลาดูแลลูก เธอได้เขียนหนังสือ ทำหน้าที่บรรณาธิการ และสอนในมหาวิทยาลัยควบคู่กันไปด้วย นวนิยายเรื่องแรกคือ *The Bluest Eyes* (1969) หลังจากนั้นได้เขียนนวนิยายอีก 6 เล่ม คือ *Sula* (1973) *Song of Solomon* (1977) *Tar Baby* (1981) *Beloved* (1987) *Jazz* (1992) และ *Paradise* (1998)

มอริสันได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมในปี 1993

ประวัติและงานประพันธ์ของ โฟตินี อีพานอมิติส (Fotini Epanomitis)

โฟตินี อีพานอมิติส เป็นนักเขียนชาวออสเตรเลีย มีเชื้อสายกรีก เกิดในปี 1969 ซึ่งเป็นปีที่ครอบครัวของเธออพยพจากตอนเหนือของประเทศกรีซมาตั้งรกรากอยู่ที่เมือง Perth ประเทศออสเตรเลีย เธอใช้ชีวิตเกือบทั้งหมดอยู่ในออสเตรเลีย แต่เมื่ออายุ 12 ปีได้ไปพักผ่อนและใช้ชีวิตอยู่ในไร่กับตาและยายในประเทศกรีซ ซึ่งความทรงจำของเธอในครั้งนั้นส่งอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเขียนนวนิยายเรื่องแรกของเธอคือ *The Mule's Foal* ในปี 1992 ซึ่งได้รับรางวัล Australian Vogel Literary Award ในปีเดียวกัน ก่อนที่จะตีพิมพ์รวมเล่มจนได้รับความนิยมในปี 1993

โฟตินี อีพานอมิติส เป็นคนที่รักสงบและต้องการใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย จึงไม่มีผู้ทราบประวัติส่วนตัวของเธอมากนัก

ประวัติและงานประพันธ์ของ อิซาเบล อัลเลนเด่ (Isabel Allende)

อิซาเบล อัลเลนเด่ ชาวชิลี เป็นนักเขียน นักหนังสือพิมพ์ และอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัย เกิดเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม ค.ศ.1942 ที่เมืองลิมา ประเทศเปรู เธอเป็นหลานสาวของอดีตประธานาธิบดีผู้มีชื่อเสียง ซัลวาดอร์ อัลเลนเด่ บิดาเป็นนักการทูตชื่อ โทมัส อัลเลนเด่ (Tomas

Allende) ในวัยเด็ก อัลเลนเด่ ต้องเดินทางไปหลายประเทศทำให้ได้มีโอกาสพบเห็นสิ่งใหม่ ๆ รอบตัวอยู่เสมอ เมื่อจบการศึกษาเธอได้แต่งงานกับวิศวกรชาวชิลีชื่อ มิเกล ฟราแอส (Miguel Frias) ในปี 1962 มีบุตรด้วยกัน 2 คนก่อนที่จะหย่าขาดจากกัน ต่อมาเธอได้แต่งงานใหม่กับ วิลเลียมกอร์ดอน (William Gordon) ในปี 1987 และย้ายภูมิลำเนาไปอยู่ที่อเมริกา ในปี 1992 อัลเลนเด่ สูญเสียลูกสาวชื่อ Paula ด้วยอาการโคมาที่เธอทรมาณมาร่วมปี

อัลเลนเด่ แต่งนวนิยายและเรื่องสั้นได้รับรางวัลจากหลายเวทีการประกวด นวนิยายที่มีชื่อเสียงของเธอคือ *The House of the Spirits* (1982) *Of Love and Shadows* (1984) *Eva Luna* (1985) *The Infinite Plan* (1991) *Paula* (1994) *Aphrodite* (1997) และ *Daughter of Fortune* (1999)

ประวัติและงานประพันธ์ของ ซัลมาน รูชดี (Salman Rushdie)

ซัลมาน รูชดี เป็นนักเขียนและนักวิจารณ์ที่มีชื่อเสียง เกิดที่เมืองบอมเบย์ ประเทศอินเดียในปี 1947 ตระกูลของเขาเป็นชนชั้นกลางที่มีการศึกษาดี ในปี 1964 ครอบครัวของเขาย้ายไปพำนักอยู่ที่ปากีสถาน รูชดี จบการศึกษาจาก King's College, Cambridge ปี 1968 เข้าทำงานด้านวิทยุโทรทัศน์ที่ปากีสถาน รวมทั้งได้เป็นนักแสดงของกลุ่ม Oval House ใน Kennington หลังจากนั้นได้ทำงานอิสระให้กับ Ogilvy & Mather และ Charles Barker

นวนิยายที่มีชื่อเสียงของ รูชดี คือ *Grimus*, *Midnight's Children*, *Shame*, *The Satanic Verses* *Haroun and the Sea of Stories* และนวนิยายเรื่องล่าสุดคือ *The Moor's Last Sigh* นอกจากนี้ยังมีหนังสือรวมเล่มบทความและบทวิจารณ์ของเขาอีก 2 เล่มคือ *The Jaguar Smile* และ *Imaginary Homelands*

ประวัติและงานประพันธ์ของ ลอรา เอสกีเวล (Laura Esquivel)

ลอรา เอสกีเวล เป็นนักเขียนนวนิยาย และนักเขียนบทภาพยนตร์ชาวเม็กซิกันที่มีผลงานเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย เกิดเมื่อปี 1951 ใช้ชีวิตอยู่ในเมือง Mexico City ใช้เวลาเขียนนวนิยายและหนังสือสำหรับเด็กหลายเล่ม

นวนิยายที่มีชื่อเสียงคือ *Like Water for Chocolate* และ *Law of Love*

ภาคผนวก ข

เรื่องย่อนวนิยายสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์

เรื่องย่อนวนิยาย *One Hundred Years of Solitude*

นวนิยายเรื่อง *One Hundred Years of Solitude* เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านเล็กๆ แห่งหนึ่งชื่อ “มาคองโด” โดยมีโฆเซ อาร์คาดีโอ บูเอนเดียเป็นผู้นำครอบครัวของเขากับครอบครัวของคนหนุ่มสาวรุ่นราวคราวเดียวกันที่รักการผจญภัยอพยพจากบ้านเกิดเพื่อไปตั้งรกรากที่อื่น อีกทั้งเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงหนีจากวิญญานของพรูเดนซิโอ อากีลาร์ที่ถูกเขาฆ่าตายเนื่องจากการสับประมาท ในที่สุดการเดินทางอย่างไร้จุดหมายของพวกเขาก็จบลงและได้มาตั้งรกรากที่มาคองโดซึ่งเป็นสถานที่โดดเดี่ยวอยู่ในป่าที่ห่างไกลผู้คน โฆเซได้วางตัวเป็นหัวหน้าหมู่บ้านที่ดีและใช้จินตนาการกับความสามารถในการวางแผนของเขาทำให้ “มาคองโด” กลายเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ที่มีความสุข บ้านทุกหลังถูกสร้างอย่างเป็นระเบียบและเท่าเทียมโดยทุกหลังจะอยู่ห่างจากแม่น้ำและได้รับแสงอาทิตย์เท่ากัน

ต่อมาได้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในหมู่บ้านนี้เป็นครั้งแรกเมื่อเมลกียาเดสนำพวกยิปซีมาถึงพร้อมกับแสดงให้ชาวบ้านได้รับรู้ถึงวิทยาการใหม่ๆ จากโลกภายนอก โฆเซเป็นผู้รับเอาอิทธิพลของวิทยาการเหล่านั้นไว้มากที่สุด และด้วยจินตนาการกว้างไกลของเขาทำให้เขาเกิดความคิดที่จะนำเอาสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่เมลกียาเดสนำมาเผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ให้ได้มากกว่าที่เป็นอยู่ ในครั้งแรกเมลกียาเดสกับพวกยิปซีนำเอาโลหะสองแฉ่งมาแสดงให้เห็นถึงอำนาจว่าสามารถจะดูสิ่งที่เป็โลหะได้ โฆเซได้สร้างจินตนาการไปไกลและคิดจะนำมันมาดูตองจากใต้พื้นดิน แม้ว่าจะล้มเหลวเขาก็ไม่ย่อท้อ จนเมลกียาเดสมองเห็นความตั้งใจจริงและจินตนาการของเขาจึงช่วยสร้างห้องทดลองให้พร้อมกับมอบสูตรเกี่ยวกับการเล่นแร่แปรธาตุ คู่มือการเดินทางเร็ว เครื่องมือหาตำแหน่งดวงดาว ฯลฯ ให้ด้วย

หลังจากนั้นเป็นต้นมา โฆเซที่เคยเป็นหัวหน้าหมู่บ้านและหัวหน้าครอบครัวที่ดี ก็กลายเป็นคนละทิ้งความสนใจในกิจกรรมทุกอย่างและเก็บตัวอยู่แต่ในห้องทดลองเพื่อค้นคว้าสิ่งต่างๆ จนในที่สุดเขาก็ได้ใช้เครื่องมือที่มีอยู่ค้นพบว่า “โลกกลมเหมือนผลส้ม” ด้วยตนเอง เขาทิ้งภาระทุกอย่างให้กับอูร์ซูลาซึ่งเป็นภรรยา จนเมื่อเธอได้ออกติดตามหาลูกชายคนโตชื่ออาร์คาดีโอที่หนีออกจาก

บ้านไปกับพวกยิปซีเพื่อหลีกเลี่ยงความจริงว่าตนกำลังจะเป็นพ่อของเด็กที่เกิดจากหญิงสาวที่ไม่ได้แต่งงาน โสเซจึงต้องหันกลับมารับภาระในครอบครัวอีกครั้ง

เมื่ออาร์ชชูล่ากลับมา เธอได้นำผู้คนกลุ่มหนึ่งที่มีหน้าตาเหมือนชาวมาคองโดมาด้วย คนกลุ่มนี้พูดภาษาเดียวกับคนในหมู่บ้านแต่ดูเหมือนจะมาจากดินแดนที่มีความเจริญทางด้านวัตถุมากกว่า เมื่อพวกนั้นเข้ามาตั้งรกรากในมาคองโดก็ได้ทำให้อาณาเขตของหมู่บ้านขยายตัวออกไป เริ่มมีการค้าขึ้นมาทดแทนการแลกเปลี่ยนแบบเดิม โสเซจึงต้องทิ้งการค้นคว้าและหันมาทำหน้าที่บริหารหมู่บ้าน โดยมีลูกชายคนที่สองคือ ออเรเลียโน ทำการทดลองแทนจนต่อมาได้กลายเป็นนักชุบโลหะที่มีชื่อเสียง

ไม่นานนักก็ได้เกิดโรคระบาดเข้าคุกคามชาวมาคองโด ทำให้ทุกคนล้มติดและทุกสิ่งทุกอย่าง ทุกคนทนทุกข์ทรมานจากโรคร้ายนี้จนถึงขั้นต้องเขียนชื่อและหน้าที่การใช้งานของวัตถุต่าง ๆ ไว้ แม้กระทั่งในสิ่งมีชีวิตด้วยตัวเอง แต่โสเซก็ได้ใช้ “ เครื่องบันทึกความทรงจำ “ ที่เคยมีไว้บันทึกการค้นพบสิ่งแปลกๆใหม่ๆของเมเกียเดสมาแก้ไขปัญหาร้ายนี้ นอกจากนั้นยังได้รับความช่วยเหลือจากเมเกียเดสที่มีข่าวว่าตายไปแล้วด้วย ตัวเมเกียเดสนั้นได้ตายไปแล้วจริงๆ แต่เขาทนความเหงาและอ้างว้างของความตายไม่ได้เขาจึงหวนกลับมาที่หมู่บ้านมาคองโดซึ่งยังไม่เคยมีความตายเกิดขึ้น โดยได้นำเอาวิทยาการ"การถ่ายรูป"ที่เพิ่งค้นพบมาด้วย ซึ่งทำให้โสเซฝันใฝ่ที่จะถ่ายรูปพระเจ้าด้วยกล้องนี้ให้ได้

เมื่อหมู่บ้านมีความเจริญมากขึ้นรัฐบาลก็เริ่มส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาปกครอง อีกทั้งยังสร้างกฎเกณฑ์และนำเอาระเบียบข้อบังคับต่างๆที่ไม่จำเป็นเข้ามาใช้กับชาวชนบทที่รักสันโดษและอยู่กันอย่างสงบสุขด้วย ต่อมาได้เกิดความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญขึ้นในหมู่บ้าน มีความเจริญจากเมืองหลวงและเมืองใหญ่ๆไหลบ่าเข้ามา ทั้งเรื่องการแต่งกาย แหล่งบันเทิงกลางคืน และปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เริ่มมีการเผชิญหน้ากันระหว่างฝ่ายอนุรักษนิยมและเสรีนิยมขึ้น ในที่สุดก็เกิดสงครามขึ้นในเมืองหลวงและส่งผลกระทบมาถึงมาคองโดด้วย โดยที่ออเรเลียโนได้ละทิ้งการทดลองและประกาศตัวเป็นศัตรูกับหัวหน้าหมู่บ้าน เขาชักชวนสมัครพรรคพวกคนหนุ่มสาวให้เข้าร่วมสมทบกับขบวนการปฏิวัติในสงครามกลางเมือง ซึ่งการสู้รบอันยาวนานได้ทำให้เกิดความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงต่อวิถีชีวิตของผู้คน ธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทุกอย่างในมาคองโด

ระหว่างสงคราม ในมาคอนโดมีเพียงอาร์ชูล่าที่ได้พยายามปกป้องบ้านหลังใหญ่ที่เธอกับสามีร่วมกันสร้างในยุคบุกเบิกไว้ได้ ในขณะที่สมาชิกในครอบครัวต่างประสบชะตากรรมต่างๆกันไป รวมทั้งโสมเซสามีของเธอที่ในขณะนั้นถูกมัดติดกับต้นเกาลัดหน้าบ้านมาเป็นเวลานานเพราะความคลั่งคลั่ง

เมื่อสงครามสงบลงพร้อมกับที่ฝ่ายเสรีนิยมของคนรุ่นใหม่พ่ายแพ้ ออเรเลียโนซึ่งกลายเป็นผู้นำในการต่อสู้ต้องยอมเซ็นสัญญาสงบศึกกับรัฐบาล หลังจากนั้นเขาก็ได้เก็บตัวเงียบอยู่แต่ในห้องทำงานโดยไม่ออกไปไหนเลยตราบนานชีวิต เหลือแต่ตำนานความเป็นผู้นำและนักสู้ของเขาให้ได้เล่าขานเป็นแบบอย่างให้แก่คนรุ่นหลังสืบมา สมาชิกคนอื่นๆก็เริ่มล้มตายไปที่ละคนด้วยชะตากรรมต่างๆ กัน เหลือผู้ที่เป็นพยานและรับรู้เรื่องราวทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นกับตระกูล “ บูเอนดिया ” ก็คืออาร์ชูล่าซึ่งมีอายุยืนยาวมากกว่าร้อยปีโดยไม่มีเพทภัยใดๆทำลายเธอเหมือนเช่นที่เกิดขึ้นกับคนอื่นๆ ในที่สุดภายหลังจากความเปลี่ยนแปลงที่ไม่เหลือทิ้งร่องรอยเดิมเอาไว้เลย ผ่านความรุ่งเรืองและความเสื่อมหลายต่อหลายครั้ง ตระกูล “ บูเอนดिया ” ซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อและวิถีชีวิตของลาตินอเมริกาก็สิ้นสุดลงเหมือนคำทำนายที่เมกียาเดสได้เคยกล่าวไว้ เรื่องทั้งหมดก็จบลง

เรื่องย่อนวนิยาย *Like Water for Chocolate*

นวนิยายเรื่องนี้กล่าวถึงครอบครัว เด ลา การ์ซา ซึ่งเป็นเจ้าของไร่ทางตอนเหนือของเม็กซิโก มีสมาชิกครอบครัว 4 คน ได้แก่ มามาเอเลน่า และลูกสาว 3 คน คือ โรเซาร่า เกอร์ทรูดีส และติต้า ตระกูลเด ลา การ์ซามีประเพณีเก่าแก่สืบทอดกันมาช้านานว่า ลูกสาวคนเล็กของตระกูลจะไม่ได้แต่งงานและต้องอยู่ดูแลแม่จนตาย ติต้าลูกสาวคนเล็กซึ่งต้องรับภาระนี้ เหมือนมีญาณพิเศษล่วงรู้ว่าตนเองจะต้องมารับภาระดังกล่าว ตอนที่เธอเกิดมาจึงมีกระแสน้ำตาไหลทะลักออกมาแทนที่จะเป็นเลือด นานา คนครัวเป็นผู้เลี้ยงดูติต้าตั้งแต่แรกเกิดเพราะมามาเอเลน่าไม่มีน้ำนมสืบเนื่องจากอาการตกใจที่ต้องสูญเสียสามีไป ติต้าเติบโตขึ้นมาอย่างแข็งแรงและชาญฉลาดแต่ต้องอยู่ในครัว เรียนรู้เรื่องทำอาหารโดยมีนาซาเป็นคนสอน ติต้าจะถูกมามา เอเลน่าตำหนิอยู่บ่อยๆ เพราะนางรู้สึกว่ติต้าหัวรั้น และพยายามฝ่าฝืนคำสั่งอยู่เสมอ ติต้าเติบโตขึ้นเป็นหญิงสาวที่สวยงามอ่อนหวานและเธอได้มีรักแรกซึ่งเป็นรักเดียวในชีวิตกับ เปโดร มุสกีส ชายหนุ่มรูปงาม ผู้หลงรักเธอเช่นกัน แต่ทั้งคู่ไม่อาจแต่งงานกันได้เนื่องจาก เอเลน่าพยายามขัดขวาง และต้องการให้ติต้าปฏิบัติตามกฎของตระกูล เปโดรจึงหาทางออกโดยการแต่งงานกับโรเซาร่าแทน เพราะเป็นหนทางเดียวที่จะ

ได้ใกล้ชิดติด้า ด้วยความเสียใจอย่างมากติด้าจึงร้องไห้ในขณะที่เตรียมขนมเค้กวันแต่งงานของพี่สาว น้ำตาของเธอที่หยดลงไปในเค้ก ทำให้ทุกที่ได้ชิมเค้กนี้ต่างโหยหารักแท้ในชีวิต และไม่อาจกินน้ำตาแห่งความเสียใจไว้ได้ จนถึงขั้นอาเจียนอย่างรุนแรงตามมา เมื่อนานาตายติด้าได้รับหน้าที่เป็นแม่ครัวประจำบ้าน เธอจึงเรียนรู้ที่จะผ่อนคลายความไม่สบายใจและยึดอัดจาก มามาเอเลน่า ด้วยการถ่ายทอดอารมณ์ ความรักและความปรารถนา ผ่านไปยังอาหารที่เธอปรุงขึ้น จนครั้งหนึ่งนกกกระทาอบซอสกล้วยหลากทำให้เกอร์ทรูดิสเกิดความร่ำร้อนจนทนไม่ได้ จนหนีตามนายทหารหนุ่มหน้าทัพปฏิวัติไป ต่อมาโรเซาร่าได้ให้กำเนิดลูกชายชื่อโรแบร์โต้ ซึ่งติด้ารับหน้าที่เลี้ยงหลานด้วยน้ำนมคนโสดของเธอ แต่เนื่องจากความหวาดระแวงโรเซาร่าจึงพาลูกย้ายไปอยู่เท็กซัส ทำให้โรแบร์โต้ตายเนื่องจากไม่ยอมกินอาหารจากฝีมือคนอื่น ติด้าเสียใจมากจนเสียชีวิต หมอบราวน์จึงรับเธอไปรักษาและขอแต่งงาน ติด้าตอบตกลง แต่ยังไม่ทันได้จัดพิธี เธอก็ต้องย้ายกลับมาอยู่บ้านกับเปโดรและโรเซาร่า เนื่องจากมามาเอเลน่า ตายด้วยน้ำมือของทหารปฏิวัติ ติด้าจึงได้รับเลี้ยงดูลูกสาวของโรเซาร่าชื่อ เอสเปรันซ่า และเกิดมีความสัมพันธ์อันที่ซู้สาวกับเปโดรขึ้น วิญญาณของมามาเอเลน่าจึงปรากฏตัวหลอกหลอนติด้าอยู่ตลอดเวลา เมื่อติด้ารู้สึกทนไม่ไหวเธอก็เปิดเผยความลับที่มามาเอเลน่าลอบมีซู้ จนให้กำเนิดเกอร์ทรูดิสออกมา วิญญาณของมามาเอเลน่าเกิดความอับอายจึงไปจากชีวิตของติด้า หลังจากนั้นติด้าปฏิเสธที่จะแต่งงานกับหมอบราวน์และพยายามขัดขวางความคิดของพี่สาวที่จะสืบทอดประเพณีของตระกูล โดยไม่ให้เอสเปรันซ่าได้แต่งงาน ความขัดแย้งระหว่างเธอกับโรเซาร่าทำให้ติด้าใส่คำสาปแช่งลงไปในอาหารขอให้คำพูดที่น่ารังเกียจของโรเซาร่าจงเนาบุดอยู่ภายในท้องพี่สาวจะได้ไม่ทำความเดือดร้อนให้ใครอีก หลังจากนั้นไม่นานโรเซาร่าก็เสียชีวิตด้วยอาการอาหารไม่ย่อยอย่างรุนแรง เมื่อเอสเปรันซ่าโตขึ้นก็ได้แต่งงานกับลูกของหมอบราวน์ในงานเลี้ยงนี้ติด้าทำพริกหยวกสอดไส้ทำให้แขกทุกคนที่ได้ทานเกิดอารมณ์รักจนหำใจไม่อยู่ ถึงกับจับคู่วิ่งเตลิดไปพลอดรักกัน หลังจากงานเลี้ยงคืนนั้น ติด้าและเปโดรได้ร่วมรักกันทำให้เปโดรหัวใจวายตาย ด้วยความเสียใจอย่างมากติด้าจึงพยายามดับความอ้างว้างที่เกิดขึ้นด้วยการกินไม้ขีดไฟที่ละก้านเพื่อให้เกิดความสว่างไสวที่จะนำเธอไปพบกับเปโดร ในที่สุดได้เกิดเปลวไฟลุกลามจากกายเธอจนมอดไหม้บ้านเดลา กาช่าจนหมดคงเหลือไว้แค่เพียงตำราอาหารกึ่งบันทึกส่วนตัวของติด้าซึ่งได้สืบทอดไปสู่ลูกหลาน

เรื่องย่อนวนิยาย *The House of the Spirits*

เรื่องราวเริ่มต้นในช่วงการเปลี่ยนศตวรรษใหม่ในประเทศหนึ่งแถบลาตินอเมริกา เด็กสาวชื่อคาล่า เดล วัลเล่ ผู้มีหัวใจอ่อนโยน รับสัมผัสได้ไวกว่าคนอื่น เติบโตขึ้นมาในตระกูลมั่งคั่งพร้อม

กับมีพลังจิตติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด แต่หลังจากการตายอย่างลึกลับของพี่สาวชื่อ โรซ่า คาร์ราได้ตัดสินใจปิดปากไม่ยอมพูดกับใครเป็นเวลา 9 ปี จนกระทั่งวันหนึ่งเธอสร้างความประหลาดใจด้วยการประกาศแต่งงานกับ เอสเตบัน ทรูฮิยา ซึ่งเป็นอดีตคู่หมั้นของพี่สาว หลังการแต่งงาน คาร์รา และเอสเตบันได้ย้ายเข้าไปอยู่ในคฤหาสน์ที่ร่ำรวยที่สุดในละแวกนั้น คาร์ราใช้เวลาส่วนใหญ่ทำงานการกุศล ส่วนเอสเตบันได้ลงเล่นการเมืองและได้รับเลือกตั้ง ต่อมาไม่นานคาร์ราได้ให้กำเนิดลูกสาวชื่อ บลังกา ซึ่งเป็นคนที่มีความมั่นใจในตัวเองสูง เมื่อบลังกาโตขึ้นได้ตกหลุมรักเปโดร ลูกชายคนงานในไร่ของเอสเตบัน ทั้งสองแอบมีความสัมพันธ์กันจนบลังกาตั้งท้อง เอสเตบันต้องการให้บลังกาแต่งงานกับเศรษฐีเพื่อฐานในการสมัครรับเลือกตั้ง และเพื่อให้เป็นพ่อของเด็กในท้อง แต่บลังกาไม่ยอม เอสเตบันใช้อำนาจบังคับ คาร์ราซึ่งรับรู้เหตุการณ์โดยตลอดพยายามที่จะช่วยเหลือและปกป้องลูกจนเกิดมีปากเสียงกันขึ้น เอสเตบันตบคาร์รา เธอจึงประกาศว่าเธอจะไม่พูดกับเขาอีกเลยตลอดชีวิต คลาร์ราพาลูกย้ายออกจากคฤหาสน์กลับไปอยู่บ้านเดิมของตน บลังกาได้ให้กำเนิดลูกสาวชื่ออัลบา และไม่ยอมแต่งงาน คลาร์ราได้มีโอกาสช่วยดูแลอัลบาและเสียชีวิตหลังจากนั้นไม่นาน ต่อมาเกิดความผันผวนทางการเมือง เอสเตบันลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้นำประเทศโดยมีฝ่ายทหารเผด็จการสนับสนุน ขณะนั้นเอง เปโดรผู้เคยถูกเอสเตบันตามสังหารเนื่องจากแอบมีความสัมพันธ์กับบลังกาได้ปรากฏตัวขึ้นและลงสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคสังคมนิยมเพื่อประชาชน เมื่อผลการเลือกตั้งชื่อออกมาว่า พรรคสังคมนิยมเป็นฝ่ายชนะ เอสเตบันจึงตัดสินใจให้ฝ่ายทหารปฏิวัติยึดอำนาจและปกครองแบบเผด็จการ เปโดรหลบหนีการจับกุมและไปขออาศัยหลบภัยที่บ้านของบลังกาโดยที่เอสเตบันไม่รู้ พวกทหารที่สืบทราบที่อยู่ของเปโดรจึงตามมาที่บ้านของเอสเตบันและจับตัวบลังกาไป เอสเตบันพยายามช่วยเหลือลูกสาวทุกวิถีทางแต่ถูกปฏิเสธจากพวกทหาร เอสเตบันจึงได้คิดและสำนึกผิด ดังนั้นเขาจึงพยายามช่วยเหลือเปโดร เพื่อไถ่บาปที่ตนเองได้ทำกับลูกสาว ในที่สุดเปโดรถูกส่งไปอยู่แคนาดา และบลังกาถูกปล่อยตัวออกมา เอสเตบันจึงเตรียมการให้เธอตามไปอยู่กับเปโดร ทุกอย่างจึงลงเอยอย่างมีความสุข

เรื่องย่อนวนิยาย *Midnight's Children*

ซาลิม ซีนาย ได้เล่าเรื่องราวชีวิตของเขาผ่านการบันทึกอย่างรีบเร่งและไม่ปะติดปะต่อกัน ให้ผู้อ่านและคนที่คาดว่าจะเป็นภรรยาของเขาในอนาคตคือ แพดมา ได้รับทราบ ซาลิมนั้นเป็นหนึ่งในกลุ่มเด็กที่เรียกว่า "Midnight's Children" เนื่องจากเกิดตอนเที่ยงคืนของวันที่ 15 สิงหาคม 1947 ซึ่งเป็นวันที่อินเดียประกาศอิสรภาพจากการเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษ เด็กกลุ่มนี้มีจำนวน 1001 คน และแต่ละคนต่างก็มีพลังอำนาจวิเศษแตกต่างกันออกไป ซาลิมเป็นเด็กที่มีพลัง

จิตสามารถอ่านจิตใจของผู้คนและระลึกเรื่องราวที่จะเกิดขึ้นในอดีตและอนาคตได้ ในขณะที่เขียนเล่าเรื่องราวอยู่นั้น ซาลิมน่าจะมีอายุประมาณ 31 ปี และมีอาการป่วยจนต้องเขียนทุกอย่างอย่างรวดเร็วผสมผสานทั้งเรื่องจริงและเรื่องเท็จทางประวัติศาสตร์เข้าไปด้วย

การปะติดปะต่อเรื่องราวเริ่มต้นตั้งแต่ อาดัม อาซิซ (Adam Aziz) ซึ่งเป็นปู่ของเขาได้ไปใช้ชีวิตอยู่ในประเทศเยอรมันนี้หลายปี และเมื่อกลับมาที่อินเดียเขาเริ่มรู้สึกถึงความขัดแย้งเรื่องระบบความคิดและการศึกษาของยุโรปกับภูมิหลังของความเป็นอินเดีย เขาตระหนักว่าความเชื่อเรื่องศาสนาอิสลามในตัวเขาเริ่มสั่นคลอนลง ยิ่งมีความพยายามที่จะเข้าถึงพระเจ้ามากเท่าใดกลับทำให้เขาหลีกเลี่ยงจากความเชื่อเหล่านั้นมากขึ้น เมื่อเข้าทำงานเป็นหมอเขาได้พบกับคนไข้สาวและมีโอกาสที่จะรักษาเธอโดยไม่ต้องเห็นหน้าผ่านทางผ้าที่เจาะรูเท่านั้นเนื่องจากเป็นกฎของชาวมุสลิมที่ไม่ให้ชายหญิงได้พบหน้ากับคนที่ไม่ใช่คู่ครอง พ่อแม่ของคนไข้ผู้นี้พยายามทำให้ลูกสาวของตนป่วยบ่อยขึ้นเพื่อให้หมอได้มีโอกาสใกล้ชิดกับลูก และในที่สุด อาดัม ก็ตกหลุมรักและยอมแต่งงานกับเธอ อย่างไรก็ตาม ซาลิมไม่แน่ใจว่าลูกที่ออกมาคือพ่อของเขาหรือไม่

นอกจากเรื่องราวเกี่ยวกับกำเนิดของตัวเองแล้ว ซาลิมยังพยายามเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์อินเดียให้แพดมาฟัง แม้ว่าตัวเขาจะยังอยู่ในวัยหนุ่มแน่นแต่ความคิดของเขาได้รับรู้ความเป็นไปภายในโลกมา 32 ปีก่อนที่จะมีปฏิสนธิจริงด้วยซ้ำ ดังนั้นเขาจึงเหมือนคนที่ช่างเข้าสู่วัยชราที่หนึ่งเล่าเรื่องให้เด็กรุ่นหลังฟัง เขาได้เล่าถึงการเกิดสงครามและกรณีพิพาทต่างๆ ที่เกิดจากความเห็นของเขาเองนับว่าเป็นเรื่องที่แตกต่างกันจากประวัติศาสตร์ที่ใครๆ ได้รับรู้ เขาเห็นว่าที่ประเทศอินเดียยังไม่พัฒนาอยู่เช่นนี้เป็นเพราะความเชื่อของศาสนาอิสลาม และคนที่ยังด้อยการศึกษา การดำรงชีวิตของคนอินเดียยังคงวนเวียนอยู่ที่เดิมพร้อมๆ กับความเชื่อเรื่องชนชั้นวรรณะ วรรณะดี ศาสนา และการกดขี่ทางเพศ ความเจริญที่ก้าวเข้ามาในสังคมเป็นเพียงเปลือกนอกที่คนหลงใหลเท่านั้นแต่แท้ที่จริงแล้วผู้คนยังคงดิ้นรนแสวงหาความต้องการของตนเองอย่างไม่สิ้นสุด ภาพสังคมอินเดียในสายตาของซาลิมคือการนำเอาคนจากหลายเผ่าพันธุ์มาอยู่รวมกันและแสดง พฤติกรรมประหลาดต่างๆ ออกมา

เมื่อเด็กๆ ที่เกิดตอนเที่ยงคืนเติบโตขึ้นได้มีการจัดตั้งกลุ่มและมีการประชุมปรึกษาหารือกัน โดยได้รับการสนับสนุนจากนายกรัฐมนตรี เพื่อต้องการให้ดึงความสามารถออกมาเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ในชาติ มีการกล่าวถึงการแสวงหาอิสรภาพและปรัชญาใหม่ในการดำรงชีวิตในสังคม เด็กๆ เหล่านี้จะมีการพบปะติดต่อกันและเข้าร่วมประชุมอยู่เป็นประจำเพื่อแสดงความคิดเห็น แต่

เมื่อพวกเขาเริ่มเติบโตมากขึ้นความคิดของเขาก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมด้วย การเรียนรู้ที่เด็กๆ ได้รับทำให้ความคิดที่เคยรุนแรงในเรื่องสังคมและการเมืองเริ่มอ่อนกำลังลง แต่สำหรับชาลีมยังคงความคิดเดิมอยู่ไม่เปลี่ยนแปลงแต่อยู่ในร่างที่เหนียวล้ำ เขาเริ่มรำลึกถึงอดีตและพยายามหาเวลาไปเยี่ยมเยียนเพื่อนเก่า เขากำลังรอวันที่จะเขียนบันทึกให้เสร็จก่อนจะจากโลกนี้ไป

เรื่องย่อนวนิยาย *Beloved*

เรื่องราวของ *Beloved* เป็นเรื่องเล่าย้อนกลับไปที่กลับมาเพื่อถ่ายทอดความทรงจำของซีธตัวละครเอก กล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดในช่วงปี 1873 ซึ่งเป็นช่วงแปดปีหลังจากเกิดสงครามกลางเมืองในอเมริกา โดยเล่าย้อนไปก่อนหน้านั้นหนึ่งทศวรรษ ที่ผู้หญิงวัยกลางคนคือ ซีธ กระเสือกกระสนจะมีชีวิตอยู่รอดในบริเวณเมืองซินซินเนติ ซึ่งเธอปักหลักอยู่กับเดนเวอร์ ลูกสาววัยรุ่น วันหนึ่งพอล ดี เพื่อนเก่าได้มาพบโดยไม่คาดฝัน ซึ่งครั้งหนึ่งพอล ดีและซีธเคยเป็นทาสอยู่ในสวน ชื่อสวีทโฮมใกล้ฝั่งแม่น้ำเคนตักกี หลังจากการเลิกทาสพอล ดี จึงเข้ามาพัวพันกับซีธ และปลุกความสัมพันธ์ไปสู่การเป็นคนรัก ต่อมาไม่นานผู้คนรอบข้างที่มีความหมายต่อซีธก็ทิ้งเธอไปหมด เนื่องจากอารมณ์อันแปรปรวนและสับสนของซีธที่เกิดจากการที่ซีธไม่สามารถลืมอดีตอันเลวร้ายของการเป็นทาส และเรื่องราวการตัดสินใจฆ่าลูกสาวคนโตเพียงเพื่อจะป้องกันไม่ให้ลูกได้เกิดมาเป็นทาสอีกได้ พอล ดี พยายามเข้ามาช่วยเหลือซีธให้ลืมอดีตอันเลวร้าย แต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ ต่อมาไม่นานวิญญาณของลูกสาวซีธกลับมาแก้แค้นในสภาพของเด็กสาวน่ารัก แต่มีท่าทางแปลกประหลาดส่งเสียงคำรามเหมือนสัตว์ ซีธและเดนเวอร์ได้ให้ความช่วยเหลืออุปการะโดยไม่รู้ว่าเป็นวิญญาณผู้หนึ่งเป็นใครและได้ตั้งชื่อว่าบีเลฟด์(Beloved) การกลับมาของบีเลฟด์ครั้งนี้เพราะต้องแก้แค้นและทางถามความเป็นธรรมที่ซีธกระทำต่อเธอ อีกทั้งเพื่อทดสอบความแข็งแกร่งของครอบครัวที่แตกแยกของซีธด้วย ในขณะที่อยู่บ้านเดียวกับซีธ บีเลฟด์หันมาสนใจพอลดีและปลดปล่อยอารมณ์ทางเพศที่น่ากลัวออกมา จนทำให้เขาต้องย้ายออกจากบ้านนั้นไป ด้วยอารมณ์อันอ่อนไหวแต่น่ากลัวของบีเลฟด์ ทำให้ทุกคนพยายามทำความเข้าใจเธอ แต่ในขณะเดียวกันก็เริ่มรวมตัวกันต่อต้านพฤติกรรมของบีเลฟด์ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการที่บีเลฟด์เข้ามาในชีวิตของซีธจะทำให้เกิดเหตุการณ์แปลกๆ ขึ้น แต่ก็เกิดผลดีที่ตามมาคือ ทุกคนเริ่มเปิดใจคุยกัน เดนเวอร์ซึ่งเคยเก็บตัวเงียบก็กลับมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น ซีธยอมรับการกระทำในอดีตของตนเอง สงบเยือกเย็นลงและหันมาสนใจเผชิญหน้ากับความ เป็นจริงมากขึ้น เธอเริ่มเข้าใจพอล ดีและปรับความเข้าใจกัน ในที่สุด บีเลฟด์ซึ่งพอใจกับการกระทำของตนเองแล้ว ก็กลับไปยังที่เธอกำเนิดมา และไม่มีใครได้พบเธออีกเลย

เรื่องย่อนวนิยาย *Nights at the Circus*

เรื่อง *Nights at the Circus* แบ่งออกเป็นสามตอนโดยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานที่สามแห่งคือ ลอนดอน เซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก และ ไชบีเรีย ตอนที่หนึ่งเกิดในลอนดอนกล่าวถึง แจ็ค วัลเซอร์ (Jack Walsler) นักหนังสือพิมพ์ชาวอเมริกัน มาขอสัมภาษณ์ เฟฟเวอร์ (Fevvers) นักแสดงกายกรรมที่มีปีกติดตัวและแม่เลี้ยงของเธอคือลิซซี (Lizzie) เฟฟเวอร์ กับ ลิซซี พยายามหวนระลึกถึงชีวิตในอดีต แต่เน้นไปที่การสอบถามข้อมูลชีวิตของ เฟฟเวอร์ ซึ่งสมัยเป็นทารกได้ถูกทิ้งไว้ที่ London Street และมีหญิงโสเภณีเก็บไปเลี้ยงไว้ในช่อง สาเหตุที่เรื่องราวของเธอมีความน่าสนใจเนื่องมาจากการที่เธอเติบโตมาจากสถานที่ที่ให้บริการทางเพศแต่กลับไม่ยึดอาชีพโสเภณีตามไปด้วย สิ่งที่แปลกประหลาดมากที่สุดก็คือในช่วงวัยรุ่นเธอเริ่มมีปีกงอกออกมาจากด้านหลัง นอกจากนั้นเธอยังถูกบังคับให้ร่วมในการแสดงวิถดาวแต่ในที่สุดเธอก็หนีพยายามหนีออกมาจนได้ เรื่องทั้งหมดที่เกิดขึ้นในตอนนี้นี้ใช้เวลาหลายชั่วโมงหลายและสิ้นสุดลงในตอนเช้า

ในตอนที่สอง เฟฟเวอร์ กับ ลิซซี ได้เชิญให้ แจ็ค วัลเซอร์ ไปที่คณะละครสัตว์ เมื่อไปถึงที่นั่นในที่สุดเขาก็ถูกโน้มน้าวให้แสดงเป็นตัวตลก ต่อมาคณะละครสัตว์ได้เดินทางไปเปิดการแสดงที่เมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กในประเทศรัสเซีย ในที่นี้ แจ็ค วัลเซอร์ ได้มีโอกาสรู้จักกับตัวละครอีกหลายตัวของคณะละครสัตว์ เช่น มิกนอน, ตัวตลก, สตรองแมน, ผู้พัน และ เจ้าหญิง เป็นต้น วันหนึ่งในขณะที่กำลังแสดงอยู่ แจ็ค วัลเซอร์ ก็ได้รับบาดเจ็บเนื่องจากถูกเสื่อทำร้าย นอกจากนั้นเสื่อตัวนี้ยังทำร้ายเจ้าหญิง ในที่สุดชาวคณะก็ตัดสินใจฆ่าเสื่อทิ้ง หลังจากนั้นไม่นาน คณะละครสัตว์ได้เดินทางโดยรถไฟมุ่งสู่ประเทศญี่ปุ่นเพื่อเปิดการแสดง

ในตอนที่สาม กล่าวถึงเหตุการณ์ในไชบีเรียเมื่อคนร้ายกลุ่มหนึ่งบุกปล้นขบวนรถไฟทำให้รถไฟขบวนที่ทุกคนนั่งอยู่ประสบอุบัติเหตุในป่าอันรกร้าง สมาชิกของคณะละครสัตว์ที่รอดชีวิตถูกกลุ่มโจรและพวกนอกกฎหมายลักพาตัวไป (ในขณะเดียวกันกับที่รถไฟประสบอุบัติเหตุที่นั่น กลุ่มผู้หญิงถูกคุมขังไว้ในป่าที่เย็นยะเยือกโทษฐานฆ่าสามีตนเองก็ได้แหกคุกออกมา) เฟฟเวอร์ ซึ่งอยู่ในกลุ่มผู้รอดชีวิตทำให้พวกโจรและพวกนอกกฎหมายเข้าใจว่ามีความสัมพันธ์กับราชวงศ์อังกฤษ ดังนั้นคนกลุ่มนี้จึงได้ขอให้เธอช่วยเกลี้ยกล่อมพระนางเจ้าวิคตอเรียเพื่อให้ไปขอรับรองพระเจ้าซาร์แห่งรัสเซียอีกต่อหนึ่งเรื่องการให้อภัยโทษและยอมยกที่ดินคืนให้พวกเขา ในขณะที่อยู่ด้วยกันพวกโจรได้แสดงความรุนแรงและเกรี้ยวกราดออกมา อย่างไรก็ตาม ในที่สุด เฟฟเวอร์ กับ ลิซซี ก็พลัดหลงกับคนกลุ่มนี้และเดินฝ่าหิมะไปพบบ้านของนักดนตรีสติเฟื่องคนหนึ่งซึ่งพวกเธอได้อาศัยบ้านหลังนี้

เป็นที่พิทพิงในระหว่างที่ตามหาคนอื่น ๆ ในขณะที่ เฟฟเวอร์ กับ ลิซซี พักอยู่กลางป่านั้น แจ็ค วิลเซออร์ ได้สูญเสียความทรงจำของเขา พวกเขาชวนเผ่าจึงช่วยกันดูแลและรับเขาเป็นลูกบุญธรรม แต่ในที่สุดเขาก็ได้พบกับ เฟฟเวอร์ ลิซซี และ มิกนอนอนอีก ในครั้งนี้ เฟฟเวอร์ ได้รอคอยให้ความทรงจำของ แจ็ค วิลเซออร์ กลับมา การรอคอยของเขาก็สัมฤทธิ์ผลเมื่อ แจ็ค วิลเซออร์ จำทุกสิ่งทุกอย่างได้ ทั้งคู่กลายเป็นคนรักกันและวางแผนการแต่งงานเพื่อจะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน

อย่างไรก็ตามในตอนท้ายเรื่อง แจ็ค วิลเซออร์ ก็ได้ทราบว่าเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการเล่นซ่อนกลกับเวลาของ เฟฟเวอร์ แต่เขาก็ดีใจที่ได้กลับมาสู่เวลาในปัจจุบันและมีมุมมองโลกที่เปลี่ยนไปจากเดิมได้

เรื่องย่อนวนิยาย *The Mule's Foal*

The Mule's Foal เป็นเรื่องราวที่ถูกนำมาเล่าอย่างเปิดเผยโดยหญิงโสเภณีชาวบ้านชื่อ Mirella กล่าวถึงเรื่องราวของครอบครัว 3 ครอบครัวและชะตากรรมของพวกเขา ครอบครัวดังกล่าว ได้แก่ ครอบครัว สเตฟาโนส (Stefanos) ผู้เป็นอดีตสามีของ เมตา (Meta) และมีลูกชายที่อ่อนแอ ง่อยเปลี้ยเสียขาชื่อ ทีโอดอสึส (Theodosios) บ้านนี้จึงเป็นบ้านที่ไม่สมประกอบมาตั้งแต่ต้น ครอบครัวที่สองคือ ครอบครัวของ พาโปอุส ยีออริโกส (Pappous Yiorgos) ยีออริโกส มีภรรยาชื่อ เยอาเยอา สเตลลา (Yiayia Stella) และลูกสาวชื่อ วืออา (Vaia) บ้านของพวกเขา นับเป็นบ้านที่เก่าแก่มากและเป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ แต่ทุกคนกลับมีชีวิตอยู่ท่ามกลางความแปลกประหลาดลึกลับ และสุดท้ายเป็นบ้านของ เมตา กับ Agape of the Glowing Face แต่ผู้คนในหมู่บ้านเรียกครอบครัวนี้ว่าเป็นครอบครัวคนบาปเพราะมักจะเกิดเหตุการณ์ประหลาดที่ทำให้ใคร ๆ คิดว่าสร้างความหายนะให้กับส่วนรวม

ท่ามกลางความอิจฉาริษา การกลั่นแกล้งและการแข่งขันกันของตัวละครหลักๆ ในเรื่อง ยังมีเหตุการณ์ประหลาดเกิดขึ้นกับชาวบ้านด้วย เมื่อ วืออา นั้นมีลูกที่ไม่เหมือนคนธรรมดาทั่วไป เธอจึงมีความคิดที่จะไปนำ "matias" หรือ Evil Eyes (ดวงตาดำปีศาจ) กลับมาที่บ้านเพื่อให้ลูกของเธอที่มีหน้าตาคล้ายกับกอริลลามีชีวิตอยู่ต่อไป เพราะเธอไม่ต้องการให้นำเด็กเกิดใหม่ที่พ่อแม่ไม่ต้องการไปทิ้งที่เชิงสะพานให้หมู่บ้านเป็นอาหารตามธรรมเนียมเก่าแก่ของหมู่บ้าน แต่เมื่อเธอทำเช่นนั้นผู้คนทั้งหมู่บ้านก็ตัดเธอออกจากสังคมของพวกเขาทันที หลังจากที่ วืออา มีลูกก็ได้เกิดเหตุการณ์ประหลาดขึ้นที่หมู่บ้านเพราะดินเริ่มแห้งและปลูกพืชผลไม่ได้ หิมะกลับตกผิดฤดูกาล กระดุกบรพ

บุรุษเริ่มส่องแสง คนเริ่มแตกตื่นที่จะหาเหมืองทองคำ ชาวบ้านจึงตั้งหน้าตั้งตารอคอยให้มีผู้มาช่วยปลดความทุกข์ให้พวกเขา

ต่อมากลุ่มของ League of Good Men ได้เดินทางมาถึงหมู่บ้านและนำเอาคนจากภายนอกเข้ามาด้วย พวกเขาได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวบ้าน และยึดครองเอาสิ่งที่มีค่าดีงามของชาวบ้านไปเป็นของตน ผู้คนตกอยู่ภายใต้การปกครองของกลุ่มที่มีอำนาจเหนือกว่าพวกเขา และทุกข์ทรมาน แต่ต่อมานิมิตรอันดีจากคำอธิษฐานของชาวบ้านก็ปรากฏขึ้นเมื่อปรากฏมีน้ำจากทะเลอันไกลโพ้นพัดมาตกในหมู่บ้านพร้อมกับหอบเอาปลาหมึกยักษ์มาด้วย ชาวบ้านใช้เวลาเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ ๆ และพยายามเปลี่ยนแปลงตนเองให้เข้ากับวัฒนธรรมนั้น พวกเขาแสวงหาความรู้ และในที่สุดก็เรียนรู้ว่าหวีทำมาจากพลาสติก

อย่างไรก็ตามแม้ว่าวิถีชีวิตจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร สิ่งหนึ่งที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงก็คือ การค้นหาที่ไม่มีเสียงของคนในหมู่บ้าน นั่นคือ ทุกคนจะรับรู้ว่ามีอะไรเกิดขึ้นกับพวกเขาโดยไม่ต้องพูด แต่พวกเขาก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งใดได้ สุดท้ายแล้วชีวิตจึงวนเวียนอยู่ในวัฏจักรที่เคยเป็นมาเช่นเดิม

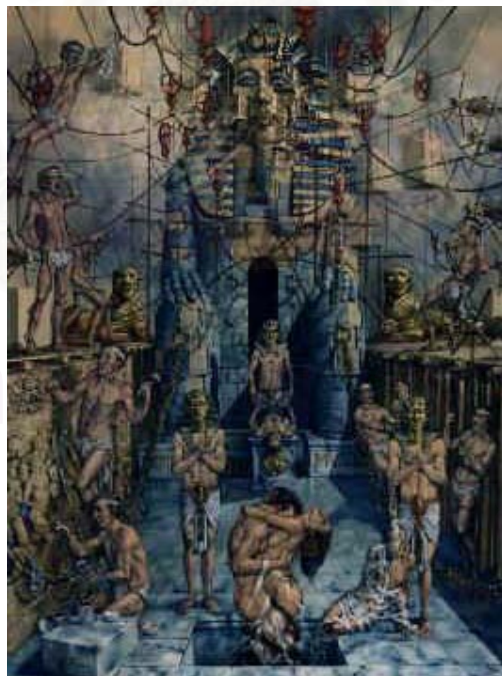
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างภาพศิลปะที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดแบบสังคมนิยมแนวมหัศจรรย์

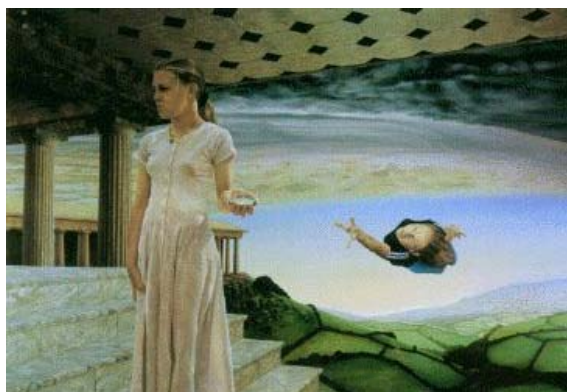

Flight of the Churches / Brigid Marlin

Richard Wallace

Seth Garland

Sapphire / Roger Garland

สถาบันพระเทพยธการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวนพวรรณ ร่องทอง เกิดวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2517 ที่โรงพยาบาลสรรพสิทธิ-
ประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาและ
วรรณคดีอังกฤษ จากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2539 และเข้า
ศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2540
ปัจจุบันทำธุรกิจช่วยครอบครัว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย